

Zawiadomienie Komisji Podręcznik „Jak wydawać i wykonywać Europejski Nakaz Aresztowania”

(C/2023/1270)

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
PRZEDMOWA	8
WPROWADZENIE	9
1. EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA W ZARYSIE (ENA)	9
1.1. Podstawowe informacje o ENA	9
1.2. Definicja i główne cechy ENA	9
1.3. Formularz ENA	11
CZĘŚĆ I: WYDANIE ENA	11
2. Wymogi dotyczące wydania ENA	11
2.1. Zakres stosowania ENA	11
2.1.1. Postępowanie karne	12
2.1.2. Pojęcia organu sądowego wydającego i wykonującego nakaz	12
2.1.3. Wykonanie kary lub środka zabezpieczającego	14
2.1.4. Wymóg dotyczący wydania orzeczenia sądowego możliwego do wyegzekwowania na drodze prawnej	14
2.1.5. Wymóg zapewnienia skutecznej ochrony sądowej	16
2.2. Wykaz 32 kategorii przestępstw dających podstawę do przekazania bez weryfikacji podwójnej karalności	17
2.3. Przestępstwa akcesoryjne	18
2.4. Proporcjonalność	18
2.5. Inne środki dostępne na podstawie aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych	19
2.5.1. Europejski nakaz dochodzeniowy (END)	20
2.5.2. Przekazywanie więźniów	21
2.5.3. Europejski nakaz nadzoru (ENN)	22
2.5.4. Przekazywanie decyzji w sprawie zawieszenia i kar alternatywnych	22
2.5.5. Kary finansowe	23
2.5.6. Przekazywanie ścigania w sprawach karnych	23
2.6. Zasada specjalności – możliwe ściganie innych przestępstw	23
3. Procedura wydawania ENA	25
3.1. Inne postępowania karne w toku i ENA dotyczące tej samej osoby	25
3.1.1. W państwie członkowskim wydającym nakaz	25
3.1.2. W innym państwie członkowskim	26
3.2. Wypełnianie formularza ENA	27
3.2.1. Informacje, które zawsze są niezbędne	27
3.2.2. Przydatne dodatkowe informacje ze strony organu sądowego wydającego nakaz	27

3.3. Przekazywanie ENA	28
3.3.1. Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, nie jest znane	28
3.3.2. Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, jest znane	30
3.3.3. Przekazywanie ENA do państw członkowskich, które nie stosują SIS	30
3.4. Tłumaczenie ENA	30
3.5. Po zatrzymaniu osoby, której dotyczy wniosek: współpraca i komunikacja z właściwymi organami państwa członkowskiego wykonującego nakaz	31
CZĘŚĆ II: WYKONYWANIE ENA	31
4. Procedura wykonywania ENA	31
4.1. Terminy podjęcia decyzji w sprawie wykonania ENA	31
4.2. Terminy przekazania osoby, której dotyczy wniosek (po podjęciu decyzji w sprawie wykonania ENA)	32
4.3. Tłumaczenie ENA	33
4.4. Komunikacja właściwych organów sądowych państw członkowskich przed wydaniem decyzji o przekazaniu	33
4.4.1. Kiedy nawiązywać kontakt?	33
4.4.2. Jak należy się komunikować	34
4.5. Obowiązek organu sądowego wykonującego nakaz, aby poinformować organ sądowy wydający nakaz po podjęciu decyzji o przekazaniu	35
4.5.1. Informacje o podjęciu decyzji dotyczącej przekazania	35
4.5.2. Informacje o czasie spędzonym w areszcie	36
4.6. Pozostawienie osoby, której dotyczy wniosek, w areszcie w państwie członkowskim wykonującym nakaz	37
5. Decyzja o przekazaniu	38
5.1. Ogólny obowiązek wykonania ENA	38
5.2. Przekazywanie informacji przez organ sądowy wydający nakaz	38
5.3. Wykaz 32 kategorii przestępstw dających podstawę do przekazania bez weryfikacji podwójnej karalności	39
5.4. Przestępstwa akcesoryjne	39
5.5. Powody niewykonania nakazu (odmowa)	40
5.5.1. Powody obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu	40
5.5.2. Powody fakultatywnej odmowy wykonania nakazu	42
5.6. Rozprawy zaoczne	47
5.6.1. Autonomiczne pojęcia prawa Unii	49
5.7. Uwzględnienie praw podstawowych przez wykonujący nakaz organ sądowy	50
5.7.1. Względy związane z warunkami pozbawienia wolności w państwie członkowskim wydającym nakaz	51
5.7.2. Względy związane z prawem osoby, której dotyczy wniosek, do rzetelnego procesu sądowego	54
5.8. Proporcjonalność – rola państwa członkowskiego wykonującego nakaz	57
5.9. Gwarancje udzielane przez państwo członkowskie wydające nakaz	57
5.9.1. Rewizja kary dożywotniego pozbawienia wolności lub dożywotniego środka zabezpieczającego	58
5.9.2. Przekazywanie obywateli i rezydentów	58

5.10. Związek z decyzją ramową 2008/909/WSiSW o przekazywaniu więźniów	59
5.11. Odroczenie lub czasowe przekazanie	61
5.11.1. Ważne przyczyny natury humanitarnej	61
5.11.2. Zawisłe postępowanie karne lub odbywana kara pozbawienia wolności	61
5.11.3. Czasowe przekazanie zamiast odroczenia	62
5.11.4. Odroczenie decyzji o przekazaniu ze względu na rzeczywiste niebezpieczeństwo niehumanitarne lub poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wniosek	62
5.12. Zbieg ENA dotyczących tej samej osoby	63
5.12.1. Podjęcie decyzji, który ENA wykonać	63
5.12.2. „Postępowania równoległe”	64
6. Zaliczenie okresu zatrzymania odbytego w wykonującym nakaz państwie członkowskim	64
7. Zasada specjalności – procedura odwołania się do zasady specjalności w drodze zgody wykonującego nakaz organu sądowego	65
8. Dalsze przekazanie	66
8.1. Do wykonującego nakaz państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III	66
8.2. Do innego państwa członkowskiego na podstawie ENA	66
8.3. Do państwa trzeciego	67
9. Obowiązki względem państw trzecich	67
9.1. Wniosek o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego	67
9.2. Zbieg ENA i wniosku o ekstradycję dotyczących tej samej osoby	68
9.2.1. Wnioski państw trzecich	68
9.2.2. Wnioski Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK)	69
9.3. Wcześniejsza ekstradycja z państwa trzeciego i zasada specjalności	69
10. Tranzyt	69
10.1. Tranzyt przez inne państwo członkowskie	69
10.2. Obywatele i rezydenci państwa członkowskiego tranzytu	70
10.3. Ekstradycja z państwa trzeciego do państwa członkowskiego	70
11. Niewykonane ENA	70
11.1. Zapewnienie, by danej osoby nie aresztowano ponownie w tym samym państwie członkowskim	70
11.2. Komunikacja z państwem członkowskim wydającym nakaz	70
11.3. Rozważenie przez wydające nakaz organy sądowe, czy utrzymać ENA w mocy	71
11.4. Przegląd ENA, które od długiego czasu figurują w SIS	71
12. Prawa procesowe osoby, której dotyczy wniosek	71
12.1. Prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego	72
12.2. Prawo do informacji	72
12.3. Prawo dostępu do adwokata	73
12.4. Prawo do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności	74
12.5. Prawo do porozumiewania się z osobami trzecimi	74
12.6. Prawo do porozumiewania się z organami konsularnymi	74

12.7. Szczególne prawa dzieci	74
12.8. Prawo do pomocy prawnej	74
12.9. Prawo do domniemania niewinności oraz prawo do obecności na rozprawie	75
ZAŁĄCZNIK I	76
Decyzja ramowa w sprawie ena, nieoficjalna wersja skonsolidowana ()	76
ZAŁĄCZNIK II	93
Formularz europejskiego nakazu aresztowania ()	93
ZAŁĄCZNIK III	98
Instrukcja wypełniania formularza europejskiego nakazu aresztowania	98
ZAŁĄCZNIK IV	107
Języki, w jakich państwa członkowskie akceptują europejski nakaz aresztowania	107
ZAŁĄCZNIK V	109
Wykaz wyroków trybunału sprawiedliwości dotyczących decyzji ramowej w sprawie ena	109
ZAŁĄCZNIK VI	112
Wykaz wyroków trybunału sprawiedliwości dotyczących zasady <i>ne bis in idem</i> w sprawach karnych	112
ZAŁĄCZNIK VII	113
Standardowy formularz decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania	113
ZAŁĄCZNIK VIII	115
Wykaz państw członkowskich, których system prawny umożliwia przekazanie w związku z przestępstwami zagrożonymi sankcją o wymiarze niższym od określonego w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ena, gdy przestępstwa te są przestępstwami akcesoryjnymi wobec przestępstwa głównego (przestępstw głównych) stanowiącego (stanowiących) podstawę ena ()	115
ZAŁĄCZNIK IX	116
Orientacyjny wzór pouczenia o prawach dla osób zatrzymanych na podstawie ena	116
ZAŁĄCZNIK X	117
Wzór wniosku o udzielenie informacji na temat warunków pozbawienia wolności	117
ZAŁĄCZNIK XI	119
Zalecenie komisji w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności	119
ZAŁĄCZNIK XII	133
Zawiadomienie komisji – wytyczne w sprawie ekstradycji do państw trzecich	133

Wykaz skrótów

Karta	Karta praw podstawowych Unii Europejskiej
KWUS	Konwencja wykonawcza do Układu z Schengen
RE	Rada Europy
ENA	Europejski nakaz aresztowania
EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
END	Europejski nakaz dochodzeniowy
ESS	Europejska sieć sądowa
ENN	Europejski nakaz nadzoru
FRA	Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Decyzja ramowa w sprawie ENA	Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi
SIRENE	Supplementary Information Request at the National Entries (wniosek o informacje uzupełniające na poziomie dostępu krajowych)
SIS	System informacyjny Schengen
TUE	Traktat o Unii Europejskiej
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

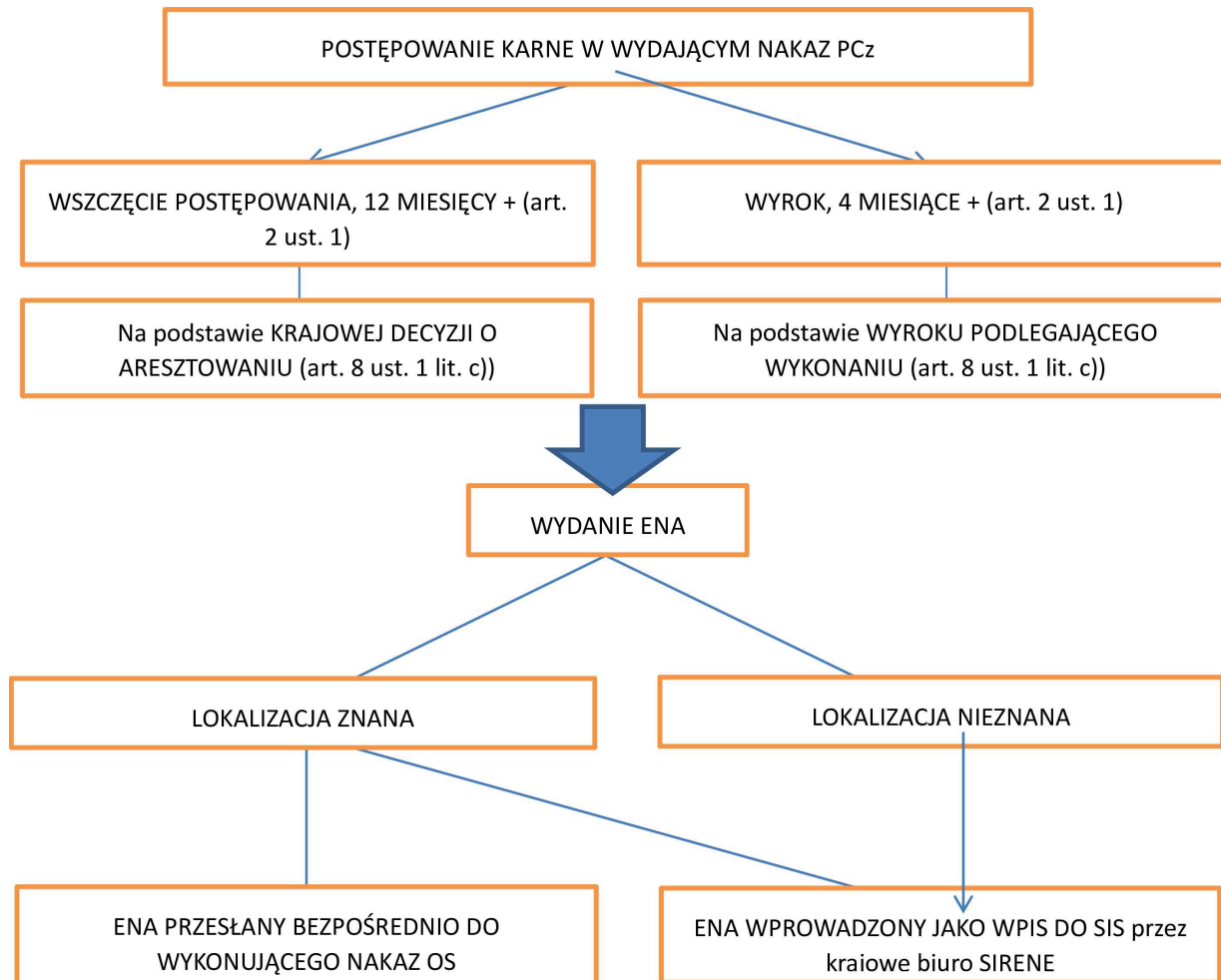
Zastrzeżenie prawne:

Niniejszy podręcznik nie jest prawnie wiążący ani nie ma charakteru wyczerpującego. Pozostaje on bez uszczerbku dla obowiązujących przepisów prawa Unii oraz jego dalszego rozwoju. Pozostaje on również bez uszczerbku dla oficjalnej wykładni prawa Unii, której może dokonać Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

WYDANIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

Główne etapy

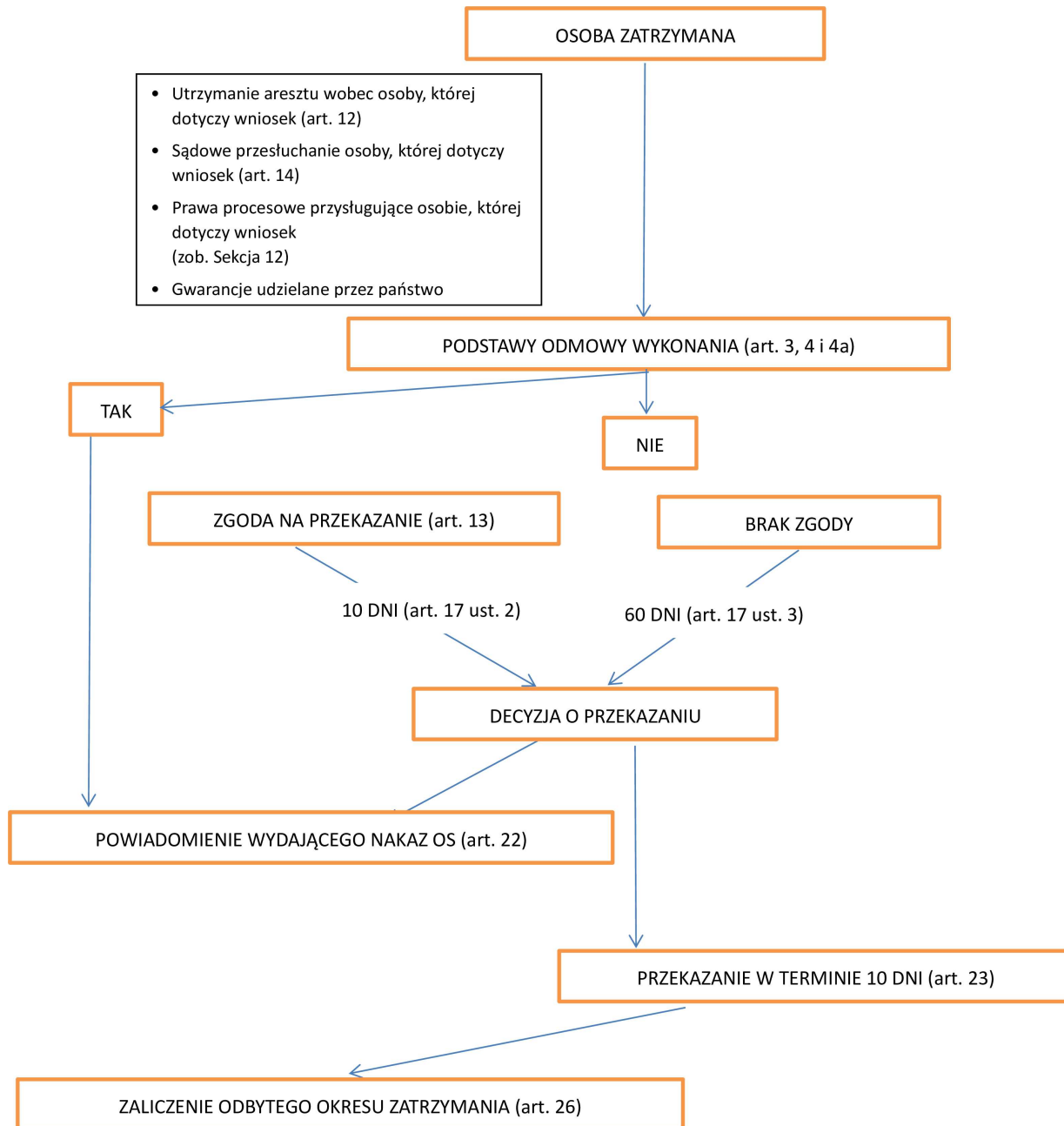
(OS – organ sądowy; PCz – państwo członkowskie)

WYKONANIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

Główne etapy

(OS = organ sądowy)

PRZEDMOWA

Europejski podręcznik „Jak wystawiać europejski nakaz aresztowania” („ENA”) Rada wydała po raz pierwszy w 2008 r. ⁽¹⁾ i zmieniła w 2010 r. ⁽²⁾. Po zakończeniu pięcioletniego okresu przejściowego określonego w Traktacie z Lizbony dotyczącego tzw. instrumentów prawnych z dawnego trzeciego filaru ⁽³⁾, w tym decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi („decyzja ramowa w sprawie ENA”) ⁽⁴⁾, Komisja przejęła zadanie polegające na aktualizacji podręcznika i wprowadzaniu do niego zmian. Niniejszy podręcznik jest zmienioną wersją podręcznika wydanego przez Komisję w 2017 r. ⁽⁵⁾.

W niniejszym podręczniku uwzględniono zdobyte w ostatnich 20 latach doświadczenia związane ze stosowaniem ENA w Unii Europejskiej. Od końca okresu przejściowego przewidzianego w Traktacie z Lizbony liczba wyroków Trybunału Sprawiedliwości w sprawie ENA znacznie wzrosła. Celem niniejszej zmiany jest aktualizacja podręcznika poprzez uwzględnienie w nim nowych wyroków wydanych do 31 lipca 2023 r. i omówienie szeregu kwestii, z którymi borykają się praktycy, takich jak warunki pozbawienia wolności. W ramach przygotowań najnowszej wersji podręcznika Komisja przeprowadziła konsultacje z szeregiem zainteresowanych stron i ekspertów, w tym Eurojustem, sekretariatem Europejskiej Sieci Sądowej oraz ekspertami rządowymi i organami sądowymi państw członkowskich.

Zmiana uwzględni również wyniki dziewiątej rundy wzajemnych ocen oraz zalecenia zawarte w konkluzjach Rady „Europejski nakaz aresztowania i procedury ekstradycji – bieżące wyzwania i dalsze kroki” ⁽⁶⁾, w sprawozdaniu Biura Analiz Parlamentu Europejskiego ⁽⁷⁾, w sprawozdaniu Komisji Europejskiej z wykonania ENA ⁽⁸⁾ oraz w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie ENA i procedur wydawania osób między państwami członkowskimi ⁽⁹⁾.

Podręcznik jest dostępny pod adresem: <https://e-justice.europa.eu> we wszystkich językach urzędowych Unii.

⁽¹⁾ Dokument Rady 8216/2/08 REV 2 COPEN 70 EJM 26 EUROJUST 31.

⁽²⁾ Dokument Rady 17195/1/10 REV 1 COPEN 275 EJM 72 EUROJUST 139.

⁽³⁾ Protokół (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ Zawiadomienie Komisji z dnia 28 września 2017 r., Podręcznik „Jak wydawać i wykonywać Europejski Nakaz Aresztowania”, C(2017) 6389 final, Dz.U. C 335 z 6.10.2017, s. 1.

⁽⁶⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13684-2020-INIT/en/pdf>

⁽⁷⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/642839/EPRS_STU\(2020\)642839_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/642839/EPRS_STU(2020)642839_EN.pdf)

⁽⁸⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM:2020:270:FIN>

⁽⁹⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie wdrażania europejskiego nakazu aresztowania i procedur wydawania osób między państwami członkowskimi, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0006_PL.pdf.

WPROWADZENIE

1. EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA W ZARYSIE (ENA)

1.1. Podstawowe informacje o ENA

13 czerwca 2002 r. Rada przyjęła decyzję ramową w sprawie ENA, a państwa członkowskie miały obowiązek podjąć niezbędne środki do wykonania jej przepisów do 31 grudnia 2003 r. 1 stycznia 2004 r. ten nowy system przekazywania osób zastąpił, z kilkoma wyjątkami, istniejące systemy ekstradycyjne. Jeżeli chodzi o przekazywanie osób między państwami członkowskim, nowe przepisy zajęły miejsce odpowiednich przepisów następujących konwencji:

- a) Europejska konwencja o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 024), jej Protokół dodatkowy z dnia 15 października 1975 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 086), jej drugi Protokół dodatkowy z dnia 17 marca 1978 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 098) oraz Europejska konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 090), w kwestiach dotyczących ekstradycji;
- b) Porozumienie między 12 Państwami Członkowskimi Wspólnot Europejskich w sprawie uproszczenia i unowocześnienia metod przekazywania wniosków ekstradycyjnych z dnia 26 maja 1989 r.;
- c) Konwencja z dnia 10 marca 1995 r. o uproszczeniu procedury ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej ⁽¹⁰⁾;
- d) Konwencja z dnia 27 września 1996 r. odnosząca się do przeprowadzania ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej ⁽¹¹⁾;
- e) Tytuł III rozdział 4 Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach ⁽¹²⁾.

1.2. Definicja i główne cechy ENA

ENA jest orzeczeniem sądowym wykonalnym w Unii, wydawanym w jednym państwie członkowskim i wykonywanym w innym państwie członkowskim, na podstawie zasady wzajemnego uznawania.

ENA zastąpił tradycyjny system ekstradycyjny prostszym i szybszym mechanizmem służącym przekazywaniu osób, których dotyczy wnioski, by umożliwić prowadzenie postępowania karnego albo wykonanie kary pozbawienia wolności lub zastosowanie środka zabezpieczającego. Nakaz można wydać:

- a) gdy chodzi o postępowanie karne dotyczące czynów z mocy prawa krajowego zagrożonych karą pozbawienia wolności lub zastosowaniem środka zapobiegawczego o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy (podczas dochodzenia, śledztwa i procesu, aż do uprawomocnienia się wyroku skazującego);
- b) gdy chodzi o wykonanie wyroku lub zastosowanie środka zabezpieczającego w wymiarze co najmniej czterech miesięcy.

Litery a) i b) są rozłączne.

Aby uprościć realizację wniosków, ENA wydaje się w jednolity sposób, po wypełnieniu formularza ENA. Zawsze konieczne jest jednak, aby przed wydaniem ENA oraz odrębnie od ENA wydano krajowy wyrok podlegający wykonaniu, krajowy nakaz aresztowania lub podobne orzeczenie sądowe (zob. sekcja 2.1.4).

Organa centralne, które odgrywały dotąd istotną rolę w ramach ekstradycji, wyłączono z procesu decyzyjnego w zakresie procedur ENA. Nie można zastąpić tymi organami centralnymi właściwych organów sądowych (zob. sekcja 2.1.2) w odniesieniu do decyzji o wydaniu ENA ⁽¹³⁾. Artykuł 7 decyzji ramowej w sprawie ENA stanowi jednak, że państwa członkowskie mogą wyznaczyć organy centralne wspomagające właściwe organy sądowe, w szczególności na potrzeby przekazywania ENA.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 78 z 30.3.1995, s. 2.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 313 z 23.10.1996, s. 12.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 239 z 22.9.2000, s. 19.

⁽¹³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., LM, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861.

W państwach członkowskich, które stosują System Informacyjny Schengen (SIS) (czyli we wszystkich państwach członkowskich ⁽¹⁴⁾), krajowe biuro SIRENE odgrywa istotną rolę w postępowaniach dotyczących ENA, jeżeli utworzono odpowiadający ENA wpis w SIS. Zasady i procedury współpracy państw członkowskich w zakresie wpisów w celu aresztowania opartych na ENA określono w art. 24–31 rozporządzenia (UE) 2018/1862 ⁽¹⁵⁾ („rozporządzenie w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej”), w rozdziałach 6 i 7 decyzji wykonawczej Komisji określającej szczegółowe zasady dotyczące zadań biur SIRENE ⁽¹⁶⁾ („podręcznik SIRENE - Policja”) oraz w decyzji wykonawczej Komisji ustanawiającej przepisy techniczne niezbędne do wprowadzania, aktualizowania, usuwania i wyszukiwania danych w SIS ⁽¹⁷⁾ („decyzja wykonawcza Komisji w sprawie wpisów do SIS”). Ponadto dalsze wyjaśnienia dotyczące zarządzania wpisami w SIS można znaleźć w „podręczniku SIS” ⁽¹⁸⁾.

Decyzja ramowa w sprawie ENA odzwierciedla ideę integracji we wspólnym obszarze sądowym. Jest to pierwszy akt prawny obejmujący współpracę państw członkowskich w sprawach karnych opartą na zasadzie wzajemnego uznawania. Decyzję wydającego nakaz państwa członkowskiego uznaje się bez dodatkowych formalności i wyłącznie na podstawie kryteriów sądowych.

Przekazywanie obywateli jest ogólną zasadą, od której istnieje kilka wyjątków. Dotyczą one wykonania kary pozbawienia wolności w kraju pochodzenia danej osoby i stosuje się je w jednakowym stopniu w odniesieniu do rezydentów. W praktyce, wśród wszystkich przekazywanych w Unii osób, około 1/5 to obywatele państw przekazujących.

Podstawy odmowy wykonania są, co do zasady, ograniczone i wymieniono je w art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej w sprawie ENA. Weryfikacja podwójnej karalności nie może uzasadniać odmowy wykonania nakazu i przekazania osoby w przypadku 32 kategorii przestępstw wyszczególnionych w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, definiowanych zgodnie z prawem państwa członkowskiego wydającego nakaz, jeżeli przestępstwa te podlegają w państwie członkowskim wydającym nakaz karze pozbawienia wolności lub zastosowaniu środka zabezpieczającego o maksymalnym wymiarze co najmniej trzech lat.

Jeżeli właściwy organ w państwie członkowskim wydającym nakaz nie uzna danych przestępstw za objęte zakresem art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, podwójna karalność może nadal obowiązywać. W wyroku w sprawie C-289/15 Grundza ⁽¹⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości uznał, że przy ocenie podwójnej karalności właściwy organ państwa członkowskiego wykonującego nakaz powinien rozpatrzyć, czy wskazane okoliczności faktyczne leżące u podstaw przestępstwa podlegają także, jako takie, w sytuacji gdyby wystąpiły one na terytorium państwa członkowskiego wykonującego nakaz, sankcji karnej na tym terytorium. W wyroku w sprawie C-168/21, Procureur général près la cour d'appel d'Angers ⁽²⁰⁾, Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że przesłanka podwójnej karalności czynu – przewidziana w art. 2 ust. 4 i art. 4 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA – jest spełniona w sytuacji, w której ENA został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w związku z czynami stanowiącymi w wydającym nakaz państwie członkowskim przestępstwo wymagające, by czyny te naruszały dobro chronione w tym państwie członkowskim, nawet jeżeli naruszenie takiego dobra chronionego nie stanowi elementu składowego przestępstwa w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego. (zob. sekcja 5.3).

⁽¹⁴⁾ Ostatnim państwem członkowskim, które przystąpiło do SIS, był Cypr, w lipcu 2023 r.

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylecia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE, Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽¹⁶⁾ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 18 listopada 2021 r. określająca szczegółowe zasady dotyczące zadań biur SIRENE oraz zasady wymiany informacji uzupełniających dotyczących wpisów w Systemie Informacyjnym Schengen w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych („Podręcznik SIRENE – Policja”), notyfikowana jako dokument C(2021) 7901.

⁽¹⁷⁾ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 15 stycznia 2021 r. ustanawiająca przepisy techniczne niezbędne do wprowadzania, aktualizowania, usuwania i wyszukiwania danych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) oraz inne środki wykonawcze w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, notyfikowana jako dokument C(2021)92.

⁽¹⁸⁾ Zalecenie Komisji z dnia 31 marca 2023 r. ustanawiające praktyczny podręcznik przeznaczony do stosowania przez właściwe organy i biura SIRENE państw członkowskich przy wykonywaniu zadań związanych z Systemem Informacyjnym Schengen („podręcznik SIS”), C(2023) 2152.

⁽¹⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, pkt 38.

⁽²⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2022 r., Procureur général près la cour d'appel d'Angers, C-168/21, ECLI:EU:C:2022:558.

28 marca 2011 r. decyzją ramową w sprawie ENA zmieniono decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW⁽²¹⁾, na mocy której usunięto art. 5 pkt 1 i dodano nowy art. 4a dotyczący decyzji wydanych w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście (wyrok zaoczny).

1.3. Formularz ENA

ENA jest orzeczeniem sądowym wydanym w formie określonej w załączniku do decyzji ramowej w sprawie ENA. Formularz ten jest dostępny we wszystkich językach urzędowych Unii. **Można stosować tylko ten formularz** i nie wolno go zmieniać. Zamiarem Rady było stworzenie funkcjonalnego dokumentu, który byłby łatwy do wypełnienia dla wydających nakaz organów sądowych i uznawany przez organy sądowe go wykonujące.

Korzystanie z formularza pozwala uniknąć długich i kosztownych tłumaczeń oraz ułatwia dostęp do informacji. Ponieważ formularz ten stanowi zasadniczo jedyną podstawę aresztowania, a następnie przekazania osoby, której dotyczy wnioski, powinien być wypełniony szczególnie starannie, tak by niepotrzebne były dalsze wnioski o informacje uzupełniające.

Formularz można wypełnić bezpośrednio przez internet, za pomocą narzędzia internetowego kompendium Europejskiej Sieci Sądowej (ESS), dostępnego na stronie ESS (https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Compendium/PL/ff/EAW), albo w formacie doc, który można pobrać z sekcji biblioteki sądowej (ang. Judicial Library) na stronie ESS (<https://www.ejn-crimjust.europa.eu>: biblioteka sądowa ramy prawne unijna współpraca sądowa europejski nakaz aresztowania formularze ENA). Formularze są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE.

Korzystanie z kompendium jest równie łatwe, jak wypełnienie formularza Word, przy czym narzędzie internetowe wyposażono w kilka nowoczesnych, pożytecznych i przyjaznych dla użytkownika funkcji, takich jak:

- a) możliwość bezpośredniego importowania danych właściwego organu wykonującego nakaz przy użyciu narzędzia „atlas sądowy”;
- b) uzyskanie formularza w języku lub językach akceptowanych przez wykonujące państwo członkowskie;
- c) zapisanie i przesłanie formularza pocztą elektroniczną.

CZĘŚĆ I: WYDANIE ENA

2. Wymogi dotyczące wydania ENA

2.1. Zakres stosowania ENA

Organ sądowy może wydać ENA w dwóch celach (art. 1 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA):

- a) na potrzeby postępowania karnego lub
- b) na potrzeby wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego.

Lit. a) dotyczy postępowań karnych, w których osobę, której dotyczy wnioski, można skazać (zob. sekcja 2.1.1).

Lit. b) dotyczy możliwych do wyegzekwowania na drodze prawnej kar pozbawienia wolności lub środków zabezpieczających wydanych przez sąd w związku z popełnionymi przestępstwami (zob. sekcja 2.1.3). Wydanie ENA nie jest możliwe w odniesieniu do wszystkich przestępstw, lecz jest ograniczone do przestępstw wystarczająco poważnych, jak wyjaśniono bardziej szczegółowo poniżej.

ENA może wydać wyłącznie organ sądowy stanowiący organ sądowy w rozumieniu decyzji ramowej (zob. sekcja 2.1.2) i dopiero po wydaniu wykonalnego krajowego orzeczenia sądowego (zob. sekcja 2.1.4). Takie krajowe orzeczenie albo decyzja o wydaniu ENA musi spełniać wymogi skutecznej ochrony sądowej zanim nastąpi przekazanie osoby, której dotyczy wnioski, przez wykonujące nakaz państwo członkowskie (zob. sekcja 2.1.5). Wydające nakaz organy sądowe muszą rozważyć, czy w danym przypadku wydanie ENA byłoby proporcjonalne (zob. sekcja 2.4). Ponadto wydającym nakaz organom sądowym zaleca się rozważenie, czy do osiągnięcia odpowiedniego rezultatu nie byłoby wystarczające zastosowanie mniej drastycznego środka unijnego (zob. sekcja 2.5).

⁽²¹⁾ Decyzja ramowa Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniająca decyzje ramowe 2002/584/WSiSW, 2005/214/WSiSW, 2006/783/WSiSW, 2008/909/WSiSW oraz 2008/947/WSiSW i tym samym wzmacniająca prawa procesowe osób oraz ułatwiająca stosowanie zasady wzajemnego uznawania do orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie (Dz.U. L 81 z 27.3.2009, s. 24).

2.1.1. Postępowanie karne

ENA można wydać do celów przeprowadzenia postępowania karnego dotyczącego czynów z mocy prawa krajowego zagrożonych karą pozbawienia wolności lub zastosowaniem środka zapobiegawczego o maksymalnym wymiarze **co najmniej 12 miesięcy** (art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Dotyczy to maksymalnego dopuszczalnego wymiaru kary za przestępstwo przewidzianego w prawie krajowym państwa członkowskiego wydającego nakaz. Maksymalny wymiar kary przewidziany w prawie państwa członkowskiego wykonującego nakaz nie ma w tym zakresie znaczenia.

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-463/15 PPU, Openbaar Ministerie przeciwko A. ⁽²²⁾:

„Artykuł 2 ust. 4 i art. 4 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW [...] należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby przekazanie na podstawie europejskiego nakazu aresztowania było uzależnione w państwie członkowskim wykonującym nakaz nie tylko od warunku, żeby czyn, w odniesieniu do którego wydany został europejski nakaz aresztowania, stanowił przestępstwo w świetle prawa tego państwa członkowskiego, ale również żeby był on w świetle tego samego prawa zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 12 miesięcy”.

„Prowadzenie postępowania karnego” obejmuje także etap postępowania przygotowawczego. Celem ENA nie jest jednak przekazywanie osób na potrzeby wyłącznie przesłuchania ich w charakterze świadków. W tym celu należy rozważyć zastosowanie innych środków, takich jak europejski nakaz dochodzeniowy (END). W sekcji 2.5 przedstawiono pokrótce inne środki współpracy sądowej.

2.1.2. Pojęcia organu sądowego wydającego i wykonującego nakaz

Art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA stanowi, że wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, właściwego dla wydania ENA na mocy prawa obowiązującego w tym państwie członkowskim. Należy również zauważyć, że zgodnie z art. 33 rozporządzenia (UE) 2017/1939 w przypadku gdy niezbędne jest zatrzymanie i wydanie osoby przebywającej poza państwem członkowskim delegowany prokurator europejski prowadzący sprawę może wydać europejski nakaz aresztowania zgodnie z decyzją ramową Rady 2002/584/WSiSW lub wystąpić z wnioskiem do właściwego organu tego państwa członkowskiego o wydanie takiego nakazu ⁽²³⁾.

Jak zauważył Trybunał Sprawiedliwości w wyrokach w sprawie C-452/16 PPU Poltorak ⁽²⁴⁾ i sprawie C-477/16 PPU Kovalkovas ⁽²⁵⁾, z art. 1 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA wynika, że ENA jest „orzeczeniem sądowym”, które musi być wydane przez „organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA ⁽²⁶⁾.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że pojęcie „organ sądowy”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, nie oznacza wyłącznie sędziów lub sądów państwa członkowskiego. Może również obejmować, w szerszym znaczeniu, organy uczestniczące w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych danego systemu prawnego w odróżnieniu od ministerstw lub służb policji, które należą do władzy wykonawczej.

W wyroku w sprawie C-509/18 PF ⁽²⁷⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł zatem, że prokuratora generalnego państwa członkowskiego, który chociaż pod względem strukturalnym jest niezależny od władzy sądowniczej, to jest on właściwy w zakresie prowadzenia postępowania karnego i którego status w tym państwie członkowskim zapewnia mu gwarancję niezależności od władzy wykonawczej w ramach wydawania ENA, można uznać za „wydający nakaz organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽²²⁾ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 września 2015 r., A., C-463/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:634.

⁽²³⁾ Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1.

⁽²⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858.

⁽²⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., Kovalkovas, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861.

⁽²⁶⁾ Zestawienie właściwych organów sądowych wydających nakaz w państwach członkowskich można znaleźć w opracowanym przez Eurojust i Europejską Sieć Sądową Zaktualizowanym kwestionariuszu i zestawieniu wymogów dla organów sądowych wydających i wykonujących nakazy w postępowaniach dotyczących ENA zgodnie z orzecznictwem TSUE, 24 listopada 2021 r., 5607/3/21 REV 3, <https://data.consilium.europa.eu/doc/doc/document/ST-5607-2021-REV-3/en/pdf>.

⁽²⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł również w wyroku w sprawach połączonych C-508/18 i C-82/19 PPU OG i PI ⁽²⁸⁾, że prokuratury, które w ramach postępowania karnego dysponują uprawnieniami w zakresie ścigania w odniesieniu do osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, należy uznać za organ uczestniczący w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości danego państwa członkowskiego, lecz można je uznać za „wydający nakaz organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA jedynie wtedy, gdy nie są narażone na ryzyko podlegania, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony organu władzy wykonawczej, takiego jak minister sprawiedliwości, w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania ENA.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-489/19 NJ ⁽²⁹⁾ pojęcie ENA, o którym mowa w art. 1 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono europejskie nakazy aresztowania wydane przez prokuratury państwa członkowskiego, mimo że owe prokuratury są w kontekście wydawania tych nakazów aresztowania narażone na ryzyko bezpośredniego lub pośredniego podlegania indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, takiej jak minister sprawiedliwości, pod warunkiem że te nakazy aresztowania, by mogły zostać przekazane przez te prokuratury, obligatoryjnie podlegają zatwierdzeniu przez sąd, który w ramach tej procedury kontroluje – w sposób niezależny i obiektywny, posiadając dostęp do całości akt sprawy karnej, do których dołączane są ewentualne indywidualne polecenia i instrukcje ze strony władzy wykonawczej – przesłanki wydania oraz proporcjonalność wspomnianych nakazów aresztowania, podejmując w ten sposób autonomiczną decyzję, nadającą im ostateczną formę.

W sprawach połączonych C-566/19 PPU i C-626/19 PPU JR i YC ⁽³⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” obejmuje prokuratorów państwa członkowskiego właściwych w zakresie prowadzenia postępowania karnego i podlegających kierownictwu i kontroli swych przełożonych, pod warunkiem, że ich status zapewnia im gwarancję niezależności od władzy wykonawczej w ramach wydawania ENA. Trybunał Sprawiedliwości przypomniał to w sprawie C-813/19 PPU MN ⁽³¹⁾.

Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-414/20 PPU MM ⁽³²⁾, art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, że status wydającego nakaz organu sądowego w rozumieniu tego przepisu nie jest uzależniony od istnienia kontroli sądowej decyzji o wydaniu ENA i decyzji krajowej, w oparciu o którą nakaz ten został wydany. Istotnie, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że jeżeli ENA wydaje organ inny niż sąd, istnienie kontroli sądowej nie stanowi warunku możliwości uznania tego organu za wydający nakaz organ sądowy, ponieważ kontrola sądowa nie jest objęta przepisami ustawowymi i organizacyjnymi rzeczoności organu, lecz dotyczy procedury wydawania ENA ⁽³³⁾.

W sprawach połączonych C-354/20 PPU i C-412/20 PPU L i P ⁽³⁴⁾ Trybunał orzekł ponadto, że systemowe lub ogólne nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, niezależnie od ich wagi, mogą wystarczyć, aby wykonujący nakaz organ sądowy mógł twierdzić, że żaden sąd tego państwa członkowskiego nie mieści się w pojęciu „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-158/21 Puig Gordi i in. ⁽³⁵⁾ orzekł, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może sprawdzać, czy ENA został wydany przez organ sądowy właściwy w tym celu, i odmówić wykonania tego ENA, jeżeli uzna, że tak nie jest.

⁽²⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, C-508/18 i C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.

⁽²⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 października 2019 r., NJ, C-489/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:849.

⁽³⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., JR i YC, C-556/198 i C-626/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1077.

⁽³¹⁾ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 2020 r., MN, C-813/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:31.

⁽³²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2021 r., MM, C-414/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:4.

⁽³³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 marca 2021 r., PI, C-648/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:187.

⁽³⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, C-354/20 i C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

⁽³⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonujący nakaz państwa członkowskiego właściwy do wykonania ENA na mocy prawa tego państwa.

W sprawie C-510/19 AZ ⁽³⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że pojęcie „wykonującego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w taki sam sposób, jak pojęcie „wydającego nakaz organ sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 tej decyzji ramowej.

W sprawie C-492/22 PPU CJ ⁽³⁷⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, iż decyzja o odroczeniu przekazania stanowi decyzję w sprawie wykonania ENA, którą na podstawie art. 6 ust. 2 tej decyzji ramowej powinien podjąć wykonujący nakaz organ sądowy.

W sprawie C-804/21 PPU C i CD ⁽³⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił dodatkowo, że podjęcia czynności przez wykonujący nakaz organ sądowy w celu dokonania oceny istnienia siły wyższej, a także, w stosownym przypadku, wyznaczenia nowego terminu przekazania, nie można powierzyć służbie policji wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Stwierdzenie zaistnienia siły wyższej przez służby policji wykonującego nakaz państwa członkowskiego, a następnie wyznaczenie nowego terminu przekazania, bez podjęcia czynności przez wykonujący nakaz organ sądowy, nie spełnia bowiem wymogów formalnych przewidzianych w art. 23 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584, i to niezależnie od rzeczywistego charakteru tego przypadku. Wynika z tego, że w takich okolicznościach terminów przewidzianych w art. 23 ust. 2–4 tej decyzji ramowej nie można skutecznie przedłużyć na podstawie ust. 3 tego artykułu.

2.1.3. Wykonanie kary lub środka zabezpieczającego

ENA można wydać w celu wykonania wyroku lub zastosowania środka zabezpieczającego o wymiarze **co najmniej czterech miesięcy** (art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). W sytuacjach, gdy do wykonania pozostała jedynie niewielka część kary, właściwe organy sądowe muszą rozważyć, czy wydanie ENA byłoby środkiem **proporcjonalnym** (zob. sekcja 2.4).

Przepisy krajowe dotyczące przedterminowego lub warunkowego zwolnienia, probacji lub podobne przepisy, których zastosowanie powoduje skrócenie okresu pozbawienia wolności, jakie może mieć zastosowanie po przekazaniu państwu członkowskiemu wydającemu nakaz, nie mają znaczenia przy określaniu okresu o minimalnym wymiarze czterech miesięcy.

Nie ma powiązania między długością faktycznego i potencjalnego wymiaru kary. Oznacza to, że w przypadku gdy osoba została już skazana na karę łączną pozbawienia wolności za popełnienie licznych przestępstw, a wymiar tej kary wynosi cztery miesiące lub więcej, ENA można wydać niezależnie od maksymalnego dopuszczalnego wymiaru kary dla każdego poszczególnego przestępstwa.

Gdy wiadomo, że osoba zamieszkuje w innym państwie członkowskim, zaleca się, by zamiast wydania ENA właściwe organy państwa członkowskiego wydającego nakaz rozważyły możliwość przeniesienia kary podlegającej wykonaniu do państwa członkowskiego zamieszkania, uwzględniając więzi osobiste danej osoby i szanse na lepszą resocjalizację w tym państwie członkowskim oraz inne wymogi określone decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej ⁽³⁹⁾ (zob. sekcja 2.5.2).

2.1.4. Wymóg dotyczący wydania orzeczenia sądowego możliwego do wyegzekwowania na drodze prawnej

Przed wydaniem ENA wydające nakaz organy sądowe muszą zawsze zapewnić wydanie krajowego orzeczenia sądowego nadającego się do wykonania. Charakter orzeczenia zależy od celu ENA.

⁽³⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 2020 r., AZ, C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953.

⁽³⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2022 r., CJ, C-492/22 PPU, ECLI:EU:C:2022:964.

⁽³⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 kwietnia 2022 r., C i CD, C-804/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:307.

⁽³⁹⁾ Dz.U. L 327 z 5.12.2008, s. 27.

Gdy ENA wydaje się **do celów postępowania**, przed wydaniem ENA właściwe organy sądowe państwa członkowskiego wydającego nakaz muszą wydać krajowy nakaz aresztowania lub jakiegokolwiek inne orzeczenie sądowe nadające się do wykonania, które ma taki sam skutek (art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej w sprawie ENA). W wyroku w sprawie C-241/15 Bob-Dogi ⁽⁴⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że krajowy nakaz aresztowania lub inne orzeczenie sądowe są odrębne od samego ENA.

Jak zauważył Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-241/15 Bob-Dogi, system ENA wiąże się z dwupoziomą ochroną praw procesowych i podstawowych, które muszą przysługiwać osobie, której dotyczy wniosek – ochronę sądową zagwarantowaną na pierwszym etapie, na którym wydaje się orzeczenie sądowe na szczeblu krajowym takie jak krajowy nakaz aresztowania, oraz ochronę przyznaną na drugim etapie, na którym wydaje się ENA. Takiego podwójnego poziomu ochrony sądowej co do zasady nie istnieje w sytuacji, w której przed wydaniem ENA krajowy organ sądowy nie wydał krajowego orzeczenia sądowego stanowiącego podstawę wydania ENA.

Termin „orzeczenie sądowe” (które jest odrębne od ENA) w rozumieniu art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej w sprawie ENA został dalej doprecyzowany przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie C-453/16 PPU Özçelik ⁽⁴¹⁾, w której stwierdzono, że termin „orzeczenie sądowe” obejmuje zatwierdzenie przez prokuratora nakazu aresztowania wydanego przez służbę policji, który stanowi podstawę wydania ENA.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-453/16 PPU, Özçelik:

„Art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW [...] należy interpretować w ten sposób, że zatwierdzenie przez prokuratora krajowego, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, nakazu aresztowania wydanego uprzednio, do celów ścigania, przez służbę policji stanowi »orzeczenie sądowe« w rozumieniu tego przepisu”.

W wyroku w sprawie C-414/20 MM ⁽⁴²⁾ Trybunał Sprawiedliwości określił bardziej szczegółowo znaczenie, które należy nadać pojęciu „[krajowego] nakazu aresztowania lub jakiegokolwiek innego podlegającego wykonaniu orzeczenia sądowego mającego analogiczny skutek prawny”:

„(...) akt krajowy, który stanowi podstawę europejskiego nakazu aresztowania, powinien, nawet jeśli nie został określony jako „krajowy nakaz aresztowania” w ustawodawstwie wydającego nakaz państwa członkowskiego, wywoływać równoważne skutki prawne, (...) czyli skutki w postaci nakazu poszukiwania i aresztowania osoby, wobec której toczy się postępowanie karne. Pojęcie to obejmuje zatem nie te wszystkie akty, które powodują wszczęcie postępowania karnego przeciwko danej osobie, **lecz wyłącznie te, które mają na celu umożliwienie aresztowania tej osoby** w drodze środka przymusu, aby doprowadzić ją przed sąd w celu przeprowadzenia czynności w postępowaniu karnym”.

W tej sprawie Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że to sąd krajowy w wydającym nakaz państwie członkowskim powinien ustalić na podstawie prawa krajowego, jakie konsekwencje może mieć brak ważnego krajowego nakazu aresztowania jako podstawy prawnej ENA dla postanowienia o ewentualnym dalszym tymczasowym aresztowaniu osoby, którą już przekazano.

Gdy ENA wydaje się **do celów wykonania kary pozbawienia wolności** lub zastosowania środka zabezpieczającego, musi zostać wydany krajowy wyrok nadający się do wykonania. W systemach prawnych niektórych państw członkowskich ENA dotyczący wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego można wydać nawet wówczas, gdy wyrok nie jest ostateczny i nadal podlega kontroli sądowej. W systemach prawnych innych państw członkowskich tego rodzaju ENA można wydać wyłącznie wówczas, gdy kara pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający są ostateczne. Zaleca się, by do celów wykonania ENA wykonujący nakaz organ sądowy uznał klasyfikację organu sądowego wydającego nakaz, nawet jeżeli nie odpowiada ona jego własnemu systemowi prawnemu w tym zakresie.

Wydanie takiego krajowego orzeczenia sądowego lub nakazu aresztowania należy wskazać w formularzu ENA w chwili wydania ENA (art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej w sprawie ENA i zob. sekcja 3.2). Nie ma potrzeby dołączania tego orzeczenia lub nakazu do ENA.

⁽⁴⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385.

⁽⁴¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., Özçelik, C-453/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:860.

⁽⁴²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2021 r., MM, C-414/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:4.

W sprawie C-488/19 JR ⁽⁴³⁾ Trybunał Sprawiedliwości uściślił, że ENA może zostać wydany na podstawie orzeczenia sądowego wydającego nakaz państwa członkowskiego nakazującego wykonanie w tym państwie członkowskim kary orzeczonej przez sąd państwa trzeciego, jeżeli na podstawie dwustronnej umowy między tymi państwami dany wyrok został uznany orzeczeniem sądu wydającego nakaz państwa członkowskiego. Wydanie ENA jest jednak uzależnione od spełnienia dwóch przesłanek: (i) aby osobę, której dotyczy wniosek, skazano na karę pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 4 miesiące oraz (ii) aby postępowanie, które doprowadziło do wydania w państwie trzecim wyroku uznanego następnie w wydającym nakaz państwie członkowskim, było zgodne z prawami podstawowymi, a w szczególności z obowiązkami wynikającymi z art. 47 i 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”).

2.1.5. Wymóg zapewnienia skutecznej ochrony sądowej

W wyroku w sprawie C-241/15 Bob-Dogi ⁽⁴⁴⁾ Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że system ENA wiąże się z dwupoziomą ochroną praw procesowych i podstawowych, które muszą przysługiwać osobie, której dotyczy wniosek, w szczególności w świetle art. 47 Karty (zob. sekcja 2.1.4). Poza ochroną sądową zagwarantowaną na pierwszym etapie, na którym wydaje się krajowe orzeczenie sądowe, takie jak krajowy nakaz aresztowania, obejmuje to ochronę, którą należy przyznać na drugim etapie, na którym wydaje się ENA.

W wyrokach w sprawach połączonych C-508/18 i C-82/19 PPU OG i PI ⁽⁴⁵⁾ oraz w sprawie C-509/18 PF ⁽⁴⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że decyzja spełniająca wymogi skutecznej ochrony sądowej powinna zostać wydana **przynajmniej na jednym z dwóch poziomów** wspomnianej ochrony. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że jeżeli prawo wydającego nakaz państwa członkowskiego przyznaje uprawnienie do wydania ENA organowi, który chociaż uczestniczy w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości tego państwa członkowskiego, to jednak sam nie jest sądem, to decyzja o wydaniu takiego nakazu aresztowania, a w szczególności proporcjonalny charakter takiej decyzji, powinna podlegać w tym państwie członkowskim zaskarżeniu przed sądem, które w pełni spełnia wymogi wynikające ze skutecznej ochrony sądowej.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że osoba, wobec której wydano ENA w celu przeprowadzenia postępowania karnego, powinna mieć możliwość skorzystania ze skutecznej ochrony sądowej **zanim zostanie przekazana do wydającego nakaz państwa członkowskiego** i to co najmniej na jednym z dwóch poziomów ochrony wymaganych w świetle wspomnianego orzecznictwa.

W wyrokach w sprawach połączonych C-566/19 PPU i C-626/19 PPU JR i YC ⁽⁴⁷⁾ oraz w sprawie C-625/19 PPU XD ⁽⁴⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że istnienie w porządku prawnym wydającego nakaz państwa członkowskiego przepisów proceduralnych, zgodnie z którymi proporcjonalny charakter decyzji prokuratury o wydaniu ENA może być przedmiotem kontroli sądowej **uprzedniej wobec wydania tego nakazu, względnie niemal jednocześnie z jego wydaniem, a w każdym razie kontroli następującej po jego wydaniu**, spełnia wymóg skutecznej ochrony sądowej. W sprawach, w których zapadły te wyroki, stwierdzenie to wypływało z istnienia szeregu przepisów proceduralnych gwarantujących udział sędziego w postępowaniu od momentu wydania przeciwko osobie, której dotyczy wniosek, krajowego nakazu aresztowania, czyli jeszcze przed przekazaniem osoby, której dotyczy nakaz.

W sprawie C-625/19 PPU XD ⁽⁴⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że to do państw członkowskich należy czuwanie nad tym, by ich porządki prawne skutecznie zapewniały poziom ochrony sądowej wymagany przez decyzję ramową w sprawie ENA, zgodnie z jej wykładnią dokonaną w orzecznictwie Trybunału, za pomocą środków zaskarżenia, które państwa te stosują i które mogą różnić się w zależności od systemu. W szczególności ustanowienie prawa do odrębnego środka zaskarżenia decyzji o wydaniu ENA podjętej przez organ sądowy inny niż sąd stanowi w tym względzie tylko jedną z możliwości.

⁽⁴³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 marca 2021 r., JR, C-488/19, ECLI:EU:C:2021:206.

⁽⁴⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385.

⁽⁴⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, C-508/18 i C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.

⁽⁴⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457.

⁽⁴⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., JR i YC, C-556/198 i C-626/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1077.

⁽⁴⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., XD, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078.

⁽⁴⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., XD, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078.

W sprawie C-414/20 MM ⁽⁵⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił jednak, że wprawdzie stosownie do autonomii proceduralnej, z jakiej korzystają organy krajowe, decyzja ramowa w sprawie ENA pozostawia im szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych co do konkretnych zasad realizacji wytyczonych w niej celów, w szczególności w zakresie możliwości ustanowienia środka zaskarżenia określonego rodzaju przeciwko orzeczeniom dotyczącym ENA, to w niczym nie umniejsza to powinności państw członkowskich, by nie uchybiały wymogom wynikającym z tej decyzji ramowej, zwłaszcza jeśli chodzi o ochronę sądową, która jest jej filarem. W związku z tym, jeśli prawo procesowe wydającego nakaz państwa członkowskiego nie przewiduje odrębnego środka zaskarżenia pozwalającego na skontrolowanie przez sąd przesłanek wydania ENA i jego proporcjonalnego charakteru **ani przed jego wydaniem lub równocześnie z jego wydaniem, ani później**, to decyzję ramową w sprawie ENA, rozpatrywaną w świetle prawa do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanego w art. 47 Karty, należy interpretować w ten sposób, że sąd orzekający **na etapie postępowania późniejszym w stosunku do przekazania osoby, której dotyczy nakaz**, powinien mieć możliwość skontrolowania w ramach postępowania wpadkowego przesłanek wydania tego nakazu, gdy ważność tego nakazu jest kwestionowana przed sądem.

W sprawie C-648/20 PI ⁽⁵¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej w sprawie ENA w związku z art. 47 Karty należy interpretować w ten sposób, że wymogi skutecznej ochrony sądowej, z której powinna korzystać osoba, wobec której wydano ENA w celu przeprowadzenia postępowania karnego, nie są spełnione wówczas, **gdy zarówno europejski nakaz aresztowania, jak i orzeczenie sądowe, stanowiące podstawę jego wydania, zostały wydane przez prokuratora**, którego można uznać za „wydający nakaz organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 tej decyzji ramowej, **lecz nie mogą podlegać kontroli sądowej w wydającym nakaz państwie członkowskim przed przekazaniem** osoby, której dotyczy wnioski, przez wykonujące nakaz państwo członkowskie.

Istnienie sądowej kontroli decyzji prokuratora o wydaniu ENA, która następuje jedynie po przekazaniu osoby, której dotyczy wnioski, nie spełnia ciężącego na wydającym nakaz państwie członkowskim obowiązku stosowania przepisów proceduralnych umożliwiających sądowi przeprowadzenie przed tym przekazaniem kontroli zgodności z prawem krajowego nakazu aresztowania wydanego przez prokuratora, czy też ENA.

W przypadku gdy ENA wydano **w celu wykonania kary pozbawienia wolności** Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-627/19 PPU ZB ⁽⁵²⁾, że nakaz taki oparty jest, jak wynika to z art. 8 ust. 1 lit. c) i f) decyzji ramowej w sprawie ENA, na podlegającym wykonaniu wyroku orzekającym wobec zainteresowanego karę pozbawienia wolności, na mocy którego domniemanie niewinności, z którego ten korzysta, zostaje obalone w toku postępowania sądowego, które powinno spełniać wymogi wynikające z art. 47 Karty. W takiej sytuacji kontrola sądowa, o której mowa w wyrokach OG i PI ⁽⁵³⁾ i która to kontrola odpowiada konieczności zapewnienia osobie poszukiwanej na podstawie ENA wydanego w celu wykonania wyroku skutecznej ochrony sądowej, realizowana jest poprzez wyrok podlegający wykonaniu. Ponadto, w przypadku gdy ENA wydaje się w celu wykonania kary, jego proporcjonalność wynika z wyroku skazującego, który – jak wynika z art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA – musi orzekać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający polegający na pozbawieniu wolności o wymiarze co najmniej 4 miesięcy.

2.2. Wykaz 32 kategorii przestępstw dających podstawę do przekazania bez weryfikacji podwójnej karalności

Przed wydaniem ENA właściwy organ sądowy powinien ustalić, czy co najmniej jedno z przestępstw zostało uwzględnione w wykazie 32 kategorii przestępstw, w odniesieniu do których weryfikacja podwójnej karalności nie ma zastosowania. Wykaz ten znajduje się w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, jak również w formularzu ENA, w którym należy zaznaczyć popełnione przestępstwa uwzględnione w wykazie.

⁽⁵⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2021 r., MM, C-414/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:4.

⁽⁵¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 marca 2021 r., PI, C-648/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:187. Potwierdzono to w postanowieniu Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 2021 r., VA, C-206/20, ECLI:EU:C:2021:509.

⁽⁵²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., ZB, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079.

⁽⁵³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, C-508/18 i C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.

Decydujące znaczenie ma tu prawo państwa członkowskiego wydającego nakaz. Potwierdzono to w wyroku w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* ⁽⁵⁴⁾, w którym Trybunał Sprawiedliwości uznał, że art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA nie jest niezgodny z zasadami ustawowej określoności czynów zabronionych i kar oraz że nie narusza zasad równości i niedyskryminacji.

Organ sądowy wykonujący nakaz może jedynie zweryfikować podwójną karalność w odniesieniu do przestępstw nieuwzględnionych w wykazie 32 kategorii przestępstw (zob. również sekcja 5.3).

2.3. Przesłpstwa akcesoryjne

Europejska konwencja o ekstradycji z 1957 r. zawiera przepis dotyczący przestępstw akcesoryjnych:

„Art. 2

Przesłpstwa stanowiące podstawę wydania

1. Podstawę wydania stanowią przestępstwa zagrożone według prawa Strony wzywającej i Strony wezwanej karą pozbawienia wolności o maksymalnym wymiarze co najmniej jednego roku lub karą surowszą albo czynny, wobec sprawców których można orzec środek zabezpieczający w takim samym wymiarze. Jeżeli na terytorium Strony wzywającej zapadło już orzeczenie skazujące na karę pozbawienia wolności lub orzeczono o środku zabezpieczającym, wydanie może nastąpić, jeżeli orzeczono karę lub środek w wymiarze co najmniej 4 miesięcy.

2. Jeżeli wniosek o wydanie dotyczy kilku różnych przestępstw, z których każde, według prawa Strony wzywającej i Strony wezwanej, zagrożone jest karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym, ale niektóre nie spełniają warunku dotyczącego wymiaru orzeczonej kary, Strona wezwana może zgodzić się na wydanie również w odniesieniu do takich przestępstw.”

Decyzja ramowa w sprawie ENA nie zawiera podobnego przepisu. Nie uregulowano w niej przekazania w związku z przestępstwami podlegającymi karze niższej od progu określonego w art. 2 ust. 1, gdy są one przestępstwami akcesoryjnymi w stosunku do głównych przestępstw, które spełniają wymogi dla progu. W praktyce niektóre państwa członkowskie zdecydowały się dopuścić takie przekazanie, natomiast inne – nie.

Załącznik VIII zawiera wykaz państw członkowskich, których systemy prawne przewidują możliwość przekazania w związku z przestępstwami akcesoryjnymi.

Wydający nakaz organ sądowy może uwzględnić takie przestępstwa akcesoryjne w formularzu ENA, aby uzyskać zgodę państwa członkowskiego wykonującego nakaz na ściganie tych przestępstw. Należy jednak zawsze wydać ENA w odniesieniu do co najmniej jednego przestępstwa, które spełnia wymogi dla progu określonego w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Jeżeli wykonujące nakaz państwo członkowskie nie wykona przekazania w związku z przestępstwami akcesoryjnymi, zasada specjalności (art. 27 decyzji ramowej w sprawie ENA) może uniemożliwić państwu członkowskiemu wydającemu nakaz ściganie tych przestępstw (zob. sekcja 2.6).

2.4. Proporcjonalność

ENA musi być zawsze proporcjonalny do celu, w jakim go wydano. Nawet jeżeli okoliczności sprawy wchodzą w zakres stosowania art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawach połączonych C-508/18 i C-82/19 PPU OG i PI ⁽⁵⁵⁾ oraz w sprawie C-414/20 MM ⁽⁵⁶⁾, że wydające nakaz organy sądowe muszą sprawdzić, czy w świetle konkretnych okoliczności danej sprawy – z uwzględnieniem wszystkich dowodów obciążających i odciążających – wydanie tego nakazu ma charakter proporcjonalny (zob. również sekcja 2.1.5).

Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-627/19 PPU ZB ⁽⁵⁷⁾, że w przypadku gdy ENA wydano w celu wykonania kary, jego proporcjonalność wynika z wyroku skazującego, który (jak wynika z art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA), musi orzekać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający polegający na pozbawieniu wolności o wymiarze co najmniej 4 miesięcy.

⁽⁵⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 maja 2007 r., *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, ECLI:EU:C:2007:261.

⁽⁵⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, C-508/18 i C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.

⁽⁵⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2021 r., LM, C-414/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:4.

⁽⁵⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., ZB, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079.

Z uwagi na poważne konsekwencje, jakie wykonanie ENA niesie dla wolności osoby, której dotyczy wnioszek, oraz ograniczenia dotyczące swobodnego przemieszczania się, wydające nakaz organy sądowe powinny rozważyć ocenę szeregu czynników w celu ustalenia, czy wydanie ENA jest uzasadnione.

W szczególności należy wziąć pod uwagę następujące elementy:

- a) wagę przestępstwa (na przykład wyrządzone szkody lub spowodowane zagrożenie);
- b) prawdopodobną karę, jaka zostanie nałożona w przypadku uznania danej osoby za winną popełnienia zarzucanego przestępstwa (na przykład, czy karą byłoby pozbawienie wolności);
- c) prawdopodobieństwo osadzenia osoby w państwie członkowskim wydającym nakaz po przekazaniu;
- d) interesy ofiar przestępstwa.

Ponadto organy sądowe wydające nakaz powinny rozważyć, czy zamiast wydania ENA można zastosować inne środki współpracy sądowej. W innych unijnych aktach prawnych dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych przewidziano inne środki, które w wielu sytuacjach są skuteczne, lecz mają charakter mniej dolegliwy (zob. sekcja 2.5).

Mówiąc ogólniej, przeprowadzenie kontroli proporcjonalności przed wydaniem ENA może zwiększyć wzajemne zaufanie właściwych organów państw członkowskich. W znacznym stopniu przyczynia się ono zatem do skutecznego funkcjonowania ENA w Unii.

2.5. **Inne środki dostępne na podstawie aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych**

Przed podjęciem decyzji o wydaniu ENA zaleca się, by wydające organy sądowe gruntownie rozważyły zastosowanie innych możliwych środków.

Istnieje szereg środków prawnych dostępnych na podstawie aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych opartych na zasadzie wzajemnego uznawania, które uzupełniają ENA. W niektórych sytuacjach środki te mogą być bardziej stosowne niż wydanie ENA. Takie środki obejmują w szczególności:

- a) europejski nakaz dochodzeniowy;
- b) przekazywanie więźniów;
- c) przekazywanie decyzji w sprawie zawieszenia i kar alternatywnych;
- d) europejski nakaz nadzoru;
- e) wykonanie kar finansowych.

Zakres stosowania tych środków ściśle objaśniono w sekcjach 2.5.1–2.5.5. Ponadto właściwe organy mogą wziąć pod uwagę możliwości oferowane przez inne środki międzynarodowe, takie jak Europejska konwencja Rady Europy o przekazywaniu ścigania w sprawach karnych z dnia 15 maja 1972 r. (ETS nr 073), jak w skrócie objaśniono w sekcji 2.5.6.

Dodatkowe informacje na temat praktycznego zastosowania aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych można znaleźć na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej: www.ejn-crim-just.europa.eu.

Część strony internetowej poświęcona bibliotece sądowej zawiera wyczerpujące i praktyczne informacje na temat każdego aktu prawnego, w tym dokumentów opublikowanych w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i aktów zmieniających, a także statusu wdrożenia, formularzy w formacie doc, zgłoszeń, oświadczeń, sprawozdań i pod ręczników, jak również inne praktyczne informacje. Na stronie startowej Europejskiej Sieci Sądowej znajdują się specjalne punkty wejścia (skrót) umożliwiające łatwy dostęp do unijnych aktów prawnych dotyczących współpracy sądowej oraz do informacji o stanie ich wdrażania w państwach członkowskich.

Na etapie postępowania przygotowawczego w postępowaniu karnym można rozważyć w szczególności zastosowanie następujących środków:

- a) dokonanie wpisu do SIS w celu przeprowadzenia kontroli niejawnej, czyli niejawnego zgromadzenia jak największej ilości informacji dotyczących miejsca pobytu podejrzanego, miejsca, czasu i powodu kontroli, podróży, miejsca docelowego, wszelkich współpracowników i mienia (wpisów do celów kontroli niejawnej można dokonywać zgodnie z przepisami art. 36 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej i są one wykonywane zgodnie z art. 37 tego rozporządzenia ⁽⁵⁸⁾);
- b) wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego (END) w celu przesłuchania podejrzanego przy użyciu połączenia wideo w innym państwie członkowskim;
- c) wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego (END) w celu przesłuchania podejrzanego w innym państwie członkowskim przez właściwe organy w tym państwie członkowskim;
- d) wydanie europejskiego nakazu nadzoru (ENN) dotyczącego środka zapobiegawczego o charakterze nieizolacyjnym wobec podejrzanego, który to środek ma wykonać państwo członkowskie zamieszkania podejrzanego na etapie postępowania przygotowawczego;
- e) wprowadzenie wpisu do SIS do celów poinformowania o miejscu zamieszkania lub pobytu osoby (zob. art. 34 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej ⁽⁵⁹⁾). Wpis taki różni się od wpisu w celu aresztowania, który opisano w sekcji 3.3.1, i należy go dokonywać wyłącznie w sytuacjach, w których wydanie ENA i dokonanie w SIS wpisu w celu aresztowania jest nieproporcjonalne lub niemożliwe. Niezwłocznie po przekazaniu wydającemu nakaz organowi sądowemu informacji na temat miejsca zamieszkania lub pobytu organ ten musi usunąć wpis w SIS (zob. art. 55 ust. 3 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej) i podjąć dalsze konieczne działania (takie jak wezwanie podejrzanego do stawienia się przed właściwym organem prowadzącym postępowanie karne). Podjęcie tych działań nie jest jednak celem takiego wpisu w SIS.
- f) wezwanie podejrzanego przebywającego w wykonującym nakaz państwie członkowskim do stawienia się przed właściwym organem prowadzącym postępowanie karne w państwie członkowskim wydającym nakaz;
- g) zaproszenie do dobrowolnego udziału w postępowaniu karnym.

Po zakończeniu postępowania i wydaniu wyroku można rozważyć w szczególności zastosowanie następujących środków:

- a) przeniesienie kary pozbawienia wolności do państwa członkowskiego będącego miejscem zamieszkania osoby skazanej w celu wykonania przez to państwo członkowskie;
- b) przeniesienie kary alternatywnej (np. prac społecznych) lub postanowienia o probacji do państwa członkowskiego będącego miejscem zamieszkania osoby skazanej w celu ich wykonania przez to państwo członkowskie.

2.5.1. Europejski nakaz dochodzeniowy (END)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych ⁽⁶⁰⁾

END można zastosować do przeprowadzania dowodów pochodzących z innego państwa członkowskiego. END obejmuje wszelkie czynności dochodzeniowe z wyjątkiem utworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowo-sledczych. Jego celem jest umożliwienie jednemu państwu członkowskiemu zwrócenia się do innego państwa członkowskiego o przeprowadzenie czynności dochodzeniowych lub o uzyskanie materiału dowodowego, który jest już w posiadaniu organu wykonującego, na podstawie wzajemnego uznawania. END dotyczące czynności dochodzeniowych, które nie istnieją lub nie są dostępne w wykonującym nakaz państwie członkowskim, można jednak wykonać poprzez zastosowanie innego rodzaju czynności dochodzeniowej.

⁽⁵⁸⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁵⁹⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁶⁰⁾ Dz.U. L 130 z 1.05.2014, s. 1. Zob. również sprawozdanie z prac Eurojustu w sprawach w dziedzinie europejskiego nakazu dochodzeniowego, 10 listopada 2020 r., 2020/00282, <https://www.eurojust.europa.eu/report-eurojusts-casework-field-european-investigation-order-0>.

END zastępuje odpowiednie postanowienia Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej⁽⁶¹⁾ oraz obowiązujące uprzednio skomplikowane regulacje prawne w tej dziedzinie. Połączenie istniejących środków w jeden nowy instrument ma przyspieszyć współpracę sądową i zwiększyć jej wydajność. END można wykorzystać również w postępowaniu karnym wszczętym przez organa administracyjne podlegające kontroli sądowej, w przypadku gdy dana sprawa ma wymiar kryminalny. W tym kontekście należy zauważyć, że w sprawie C-584/19 A i in.⁽⁶²⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41/UE należy interpretować w ten sposób, że pojęcia „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu tych przepisów obejmują prokuratora generalnego państwa członkowskiego lub, bardziej ogólnie, prokuraturę państwa członkowskiego, niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania END, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej.

Państwa członkowskie muszą podjąć decyzję co do uznania lub wykonania w terminie 30 dni od otrzymania END przez właściwy organ wykonujący i przeprowadzić czynności dochodzeniowe w terminie 90 dni po podjęciu tej decyzji.

W niektórych sytuacjach END można wydać na potrzeby przesłuchania świadka przy użyciu połączenia wideo, aby podjąć decyzję dotyczącą wydania ENA do celów ścigania tej osoby.

Przykład 1: Pierre niedawno przeprowadził się z państwa członkowskiego A do państwa członkowskiego B. Istnieją dowody, z których wynika, że brał on udział w poważnym przestępstwie w państwie członkowskim A. Organy państwa członkowskiego A muszą go jednak przesłuchać, zanim będą w stanie podjąć decyzję w sprawie ścigania. Organ sądowy w państwie A może wydać END na potrzeby przesłuchania Pierre'a za pomocą połączenia wideo w państwie B.

Przykład 2: Ewentualnie, biorąc pod uwagę fakty przedstawione w przykładzie 1, organ sądowy w państwie A może wydać END, nakazujący właściwym organom w państwie B przesłuchanie Pierre'a i opracowanie pisemnej transkrypcji przesłuchania.

2.5.2. Przekazywanie więźniów

Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej⁽⁶³⁾

W decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przyjęto system przekazywania skazanych więźniów z powrotem do państwa członkowskiego, którego są oni obywatelami lub w którym mają miejsce zwykłego pobytu, lub do innego państwa członkowskiego, z którym są ściśle związani. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW ma również zastosowanie w przypadku, gdy osoba skazana przebywa już w tym państwie członkowskim. Wyrażenie przez osobę skazaną zgody na takie przekazanie nie jest już warunkiem wstępnym w każdym przypadku. Wspomniana decyzja ramowa zastąpiła – dla wszystkich państw członkowskich – Konwencję Rady Europy o przekazywaniu osób skazanych z dnia 21 marca 1983 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 112) oraz jej protokół dodatkowy z dnia 18 grudnia 1997 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 167).

W niektórych sytuacjach zamiast wydania ENA na potrzeby przekazania osoby w celu odbycia kary w państwie członkowskim, które wydało wyrok, można skorzystać z decyzji ramowej 2008/909/WSiSW w celu odbycia przez tę osobę kary w państwie, w którym zamieszkuje i w którym może mieć większe szanse na resocjalizację.

W art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW zawarto również przepis szczególny, który reguluje wykonywanie kar pozbawienia wolności w państwie członkowskim wykonującym nakaz w przypadkach, o których mowa w art. 4 pkt 6 i art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcje 5.5.2 oraz 5.9.2 w sprawie związku między tymi dwiema decyzjami ramowymi). W przypadkach, w których zastosowano przepis art. 4 pkt 6 lub art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, przepisy decyzji ramowej 2008/909/WSiSW należy również zastosować w odniesieniu do przekazania wykonania kary do państwa członkowskiego, w którym ma ona zostać wykonana.

⁽⁶¹⁾ Konwencja ustanowiona przez Radę zgodnie z art. 34 TUE o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (Dz.U. C 197 z 12.7.2000, s. 3).

⁽⁶²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2020 r. w sprawie A i inni, C-584/19, ECLI:EU:C:2020:1002.

⁽⁶³⁾ Dz.U. L 327 z 5.12.2008, s. 27.

Przykład 1

Jerzy jest obywatelem państwa członkowskiego B, w którym znajduje się jego miejsce zwykłego pobytu. Podczas wizyty w państwie członkowskim A popełnia on przestępstwo. W państwie A zostaje on skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności.

Organa państwa A mogą przenieść wykonanie kary do państwa B bez zgody Jerzego, jeżeli zwiększa to szanse na jego resocjalizację oraz jeżeli spełniono inne warunki określone w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Przykład 2

Gustav jest obywatelem państwa członkowskiego B, lecz mieszka w państwie członkowskim A, w którym ma stałą pracę i rodzinę. W państwie członkowskim B zostaje on skazany za popełnienie przestępstwa podatkowego i w wyroku zostaje orzeczona kara pozbawienia wolności. Zamiast wydania ENA na potrzeby wykonania kary organy państwa B mogą przekazać wykonanie kary pozbawienia wolności państwu A, jeżeli państwo to wyrazi zgodę na przekazanie wyroku.

2.5.3. Europejski nakaz nadzoru (ENN)

Decyzja ramowa Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania ⁽⁶⁴⁾

W decyzji ramowej 2009/829/WSiSW wprowadzono możliwość przeniesienia środków nadzoru niepolegających na pozbawieniu wolności z państwa członkowskiego, w którym osoba niebędąca rezydentem podejrzaną jest o popełnienie przestępstwa, do państwa członkowskiego, w którym osoba ta zamieszkuje. Umożliwi to zastosowanie środka nadzoru wobec podejrzanego w jego normalnym otoczeniu do czasu procesu w innym państwie członkowskim. Z europejskiego nakazu nadzoru („ENN”) można skorzystać w odniesieniu do wszystkich środków nadzoru przedprocesowego niepolegających na pozbawieniu wolności, na przykład ograniczeń dotyczących podróży oraz obowiązku regularnego stawiennictwa.

Ścigające państwo członkowskie stwierdzi, czy wydane zostanie postanowienie dotyczące przekazania decyzji w sprawie środków nadzoru. Uwzględnione rodzaje środków nadzoru określono w decyzji ramowej 2009/829/WSiSW oraz w późniejszych deklaracjach wydanych przez każde państwo członkowskie ⁽⁶⁵⁾. Przekazanie środka nadzoru wymaga uzyskania zgody osoby, wobec której środek ten ma zostać zastosowany.

Przykład Sonia mieszka i pracuje w państwie członkowskim B. Tymczasowo przebywa w państwie członkowskim A, w którym toczy się wobec niej postępowanie dotyczące nadużycia finansowego. Organ sądowy państwa A zna miejsce zamieszkania Sonii w państwie B i stwierdza, że ryzyko niestawienia się przez nią na rozprawie jest niskie. Zamiast tymczasowego aresztowania Sonii w państwie A organ sądowy państwa A może wydać postanowienie zobowiązujące Sonię do regularnego zgłaszania się do organu policji w państwie B. Aby umożliwić Sonii powrót do państwa B i przebywanie w tym państwie do czasu procesu w państwie A, właściwy organ państwa członkowskiego A może – za zgodą Sonii – wydać ENN, na mocy którego obowiązek zgłaszania zostałby uznany i byłby wykonywany w państwie B.

2.5.4. Przekazywanie decyzji w sprawie zawieszenia i kar alternatywnych

Decyzja ramowa Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych ⁽⁶⁶⁾

W decyzji ramowej 2008/947/WSiSW wprowadzono stosowanie zasady wzajemnego uznawania w odniesieniu do wielu kar stanowiących rozwiązanie alternatywne dla kary pozbawienia wolności i w odniesieniu do środków mających na celu ułatwienie przedterminowego zwolnienia ⁽⁶⁷⁾. Stosowanie tej zasady dotyczy etapu po wydaniu wyroku.

Stanowi ona, że – o ile osoba skazana wyrazi na to zgodę – decyzję w sprawie zawieszenia lub inną karę alternatywną można wykonać w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym nastąpiło skazanie.

⁽⁶⁴⁾ Dz.U. L 294 z 11.11.2009, s. 20.

⁽⁶⁵⁾ Wykaz można znaleźć na stronie internetowej EJN <https://www.ejn-crimjust.europa.eu>; biblioteka sądowa ramy prawne unijna współpraca sądowa środki nadzoru 2009/829/WSiSW: decyzja ramowa Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie środków nadzoru środki nadzoru – powiadomienia.

⁽⁶⁶⁾ Dz.U. L 337 z 16.12.2008, s. 102.

⁽⁶⁷⁾ Interpretacja tej decyzji ramowej znajduje się w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 marca 2020 r., A.P, C-2/19, ECLI:EU:C:2020:237.

Przykład Anna jest obywatelką państwa członkowskiego A, ale przebywa na wakacjach w państwie członkowskim B. Zostaje skazana za przestępstwo w państwie członkowskim B na karę prac społecznych zamiast na karę pozbawienia wolności. Może wrócić do państwa A, po czym organy państwa A będą zobowiązane do uznania postanowienia dotyczącego prac społecznych i do nadzorowania jego wykonania przez Annę w państwie A.

2.5.5. *Kary finansowe*

Decyzja ramowa Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym ⁽⁶⁸⁾

Decyzja ramowa 2005/214/WSiSW dotyczy stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym wymierzonych przez organy sądowe lub administracyjne. Jej celem jest ułatwienie egzekwowania takich kar w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym je wymierzono. Umożliwia ona organowi sądowemu lub administracyjnemu przekazanie decyzji dotyczącej kary o charakterze pieniężnym bezpośrednio do organu innego państwa członkowskiego oraz uznawanie i egzekwowanie tej kary bez dalszych formalności.

Zakres stosowania decyzji ramowej 2005/214/WSiSW obejmuje wszelkie przestępstwa i wykroczenia (art. 1 lit. a) ppkt (i) i (ii)), a także „naruszenia przepisów”, pod warunkiem że możliwe jest wniesienie środka odwoławczego do „sądu właściwego w sprawach karnych” ⁽⁶⁹⁾.

Procedurę taką stosuje się w sprawach transgranicznych, jeżeli kara o charakterze pieniężnym wymierzona w jednym państwie członkowskim ma być egzekwowana w innym państwie członkowskim, w którym sprawca zamieszkuje, posiada majątek lub uzyskuje dochody.

W systemach niektórych państw członkowskich niewykonaną karę o charakterze pieniężnym można przekształcić w karę pozbawienia wolności. W takich sytuacjach w celu wykonania kary pozbawienia wolności można wydać ENA. Zaleca się, aby w miarę możliwości decyzję ramową 2005/214/WSiSW uznawano za jedną z metod egzekwowania płatności przed przekształceniem kary o charakterze pieniężnym w karę pozbawienia wolności, co pozwala uniknąć konieczności wydania ENA.

2.5.6. *Przekazywanie ścigania w sprawach karnych*

W określonych przypadkach należy rozważyć możliwość przekazania postępowania karnego do państwa członkowskiego, w którym mieszka podejrzany. Podstawą prawną przekazania jest konwencja o przekazywaniu ścigania w sprawach karnych z 1972 r. W przypadku państw członkowskich, które nie ratyfikowały tej konwencji przekazanie może odbyć się według właściwości ogólnej organu w zakresie wszczęcia postępowania w państwie członkowskim, które przyjmuje postępowanie. W takim przypadku wniosek składa się zazwyczaj na mocy art. 21 konwencji Rady Europy o pomocy prawnej w sprawach karnych z dnia 20 kwietnia 1959 r. (Seria Traktatów Rady Europy nr 030).

W 2003 r. Eurojust wydał niewiążące wytyczne w zakresie podejmowania decyzji o tym, „w której jurysdykcji powinno odbywać się ściganie”. Wytyczne te zmieniono w 2016 r. ⁽⁷⁰⁾. Wytyczne te zawierają sugestie dotyczące tego, jakie czynniki należy wziąć pod uwagę w przypadkach, w których więcej niż jedno państwo członkowskie miałyby jurysdykcję do ścigania. Od chwili przyjęcia pomagają one właściwym organom krajowym i Eurojustowi w określaniu, która jurysdykcja jest najbardziej odpowiednia do ścigania w sprawach transgranicznych.

5 kwietnia 2023 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie przekazywania ścigania w sprawach karnych ⁽⁷¹⁾. We wniosku tym określono procedurę przekazywania ścigania z jednego państwa członkowskiego do drugiego, w przypadku gdy cel, jakim jest skuteczne i prawidłowe sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, można skuteczniej osiągnąć, gdy postępowanie karne zostanie przeprowadzone w innym państwie członkowskim.

2.6. **Zasada specjalności – możliwe ściganie innych przestępstw**

Co do zasady osoby przekazanej nie można ścigać, skazać lub w inny sposób pozbawić wolności za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, inne niż to, za które została przekazana. Jest to zasada specjalności określona w art. 27 decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽⁶⁸⁾ Dz.U. L 76 z 22.03.2005, s. 16.

⁽⁶⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2013 r., Baláž, C-60/12, ECLI:EU:C:2013:733.

⁽⁷⁰⁾ 2016_Jurisdiction-Guidelines_EN.pdf (europa.eu).

⁽⁷¹⁾ COM(2020) 712 final.

Zasada specjalności podlega wielu wyjątkom. Decyzja ramowa w sprawie ENA umożliwia państwom członkowskim notyfikowanie, że w stosunkach z pozostałymi państwami członkowskimi, które dokonały takiej notyfikacji, zrzekają się zasady specjalności, chyba że w konkretnej sprawie wykonujący nakaz organ sądowy w decyzji w sprawie przekazania postanowi inaczej (zob. art. 27 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). Zgodnie z informacjami, jakimi dysponuje Komisja, z taką notyfikacją wystąpiły jedynie Estonia, Austria i Rumunia.

Co więcej, w art. 27 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA wyszczególniono inne sytuacje, w których zasada specjalności nie ma zastosowania:

- a) kiedy osoba mająca możliwość opuszczenia terytorium państwa członkowskiego, któremu została przekazana, nie uczyniła tego w ciągu 45 dni od swego ostatecznego zwolnienia, lub wróciła na to terytorium po opuszczeniu go;
- b) przestępstwo nie jest zagrożone karą pozbawienia wolności ani środkiem zabezpieczającym;
- c) postępowanie karne nie daje podstaw do zastosowania środka ograniczającego wolność osobistą;
- d) kiedy osoba może podlegać karze lub środkowi penitencjarnemu niepolegającemu na pozbawieniu wolności, co w szczególności dotyczy kary finansowej lub środka zastosowanego w jej miejsce, nawet jeżeli ta kara lub ten środek daje podstawy do ograniczenia wolności osobistej danej osoby;
- e) kiedy osoba, co do której istnieje porozumienie, że ma zostać przekazana, równocześnie, jeżeli to właściwe, zgodnie z art. 13 odwołuje się do zasady szczególności;
- f) kiedy przekazana już osoba w sposób jednoznaczny odwołuje się do zasady szczególności w odniesieniu do konkretnych przestępstw poprzedzających jej przekazanie. Zrzeczenie się następuje przed właściwymi organami sądowymi wydającego nakaz państwa członkowskiego i zostaje utrwalone zgodnie z prawem krajowym tego państwa. Zrzeczenie się sporządza się w taki sposób, aby jego brzmienie wyraźnie wskazywało na to, iż dana osoba dokonała go dobrowolnie oraz z pełną świadomością konsekwencji. W tym celu osoba ta ma prawo skorzystać z pomocy prawnej.

W innych przypadkach należy złożyć wniosek o zgodę pierwszego wykonującego nakaz państwa członkowskiego na wszczęcie postępowania w sprawie pozostałych przestępstw lub ich wyegzekwowanie (art. 27 ust. 3 lit. g) decyzji ramowej w sprawie ENA).

W wyroku sprawie C-388/08 PPU *Leymann i Pustovarov* ⁽⁷²⁾ Trybunał Sprawiedliwości zbadał, w jaki sposób ustalić, czy analizowane przestępstwo jest „innym przestępstwem” niż to, które stanowiło podstawę przekazania danej osoby w rozumieniu art. 27 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA. Trybunał stwierdził, że:

„(...) należy zbadać, czy znamiona przestępstwa według opisu prawnego tego przestępstwa w wydającym nakaz państwie członkowskim są takie same jak te, ze względu na które nastąpiło przekazanie osoby, i czy istnieje wystarczająca zgodność pomiędzy danymi widniejącymi w nakazie aresztowania a danymi wymienionymi w późniejszej czynności procesowej. Zmiany dotyczące okoliczności czasu i miejsca są dozwolone, o ile wynikają one z zebranych w ramach postępowania toczącego się w wydającym nakaz państwie członkowskim informacji, dotyczących zachowania opisanego w nakazie aresztowania, nie zmieniają charakteru przestępstwa i nie pociągają za sobą spełnienia przesłanek odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy art. 3 i 4 decyzji ramowej”.

W tym samym wyroku Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił również, że:

„[w]yjątek przewidziany w art. 27 ust. 3 lit. c) (...) powinien być interpretowany w ten sposób, że w razie stwierdzenia popełnienia „innego przestępstwa” niż to, które stanowiło podstawę przekazania, wymagane jest wystąpienie o zgodę, zgodnie z art. 27 ust. 4 decyzji ramowej, i jej uzyskanie, jeśli ma zostać wykonana kara pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający związany z pozbawieniem wolności. Możliwe jest ściganie lub skazanie osoby za takie przestępstwo przed uzyskaniem tej zgody, o ile żaden środek ograniczenia wolności nie jest stosowany na etapie ścigania lub postępowania karnego zmierzającego do wydania wyroku w odniesieniu do tego przestępstwa. Wyjątek, o którym mowa w art. 27 ust. 3 lit. c), nie stoi w każdym razie na przeszkodzie nałożeniu na osobę przekazaną środka ograniczenia wolności przed uzyskaniem zgody, jeżeli ten środek jest uzasadniony przez pozostałe zarzuty objęte aktem oskarżenia wymienione w europejskim nakazie aresztowania”.

⁽⁷²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 2008 r., *Leymann i Pustovarov*, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669.

Procedura odwołania się do zasady specjalności w drodze zgody wykonującego nakaz organu sądowego

Wniosek o wyrażenie zgody należy złożyć w ramach tej samej procedury i zawierać te same informacje co w przypadku zwykłego ENA. W ramach tej procedury właściwy organ sądowy przesyła wniosek o wyrażenie zgody bezpośrednio do wykonującego nakaz organu sądowego, który wydał decyzję o przekazaniu osoby.

Informacje zawarte we wniosku, które wskazano w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, muszą być przetłumaczone w oparciu o takie same zasady jak w przypadku ENA. Wykonujący nakaz organ sądowy musi podjąć decyzję w terminie 30 dni od otrzymania wniosku (art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Organ wykonujący wyraża zgodę, gdy przestępstwo, co do którego jest ona wymagana, podlega przekazaniu osoby zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA, chyba że zastosowanie mają podstawy obligatoryjnej lub fakultatywnej odmowy wykonania.

W stosownych przypadkach wykonujący nakaz organ sądowy może uzależnić wydanie zgody od jednego z warunków określonych w art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA dotyczących kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz powrotu obywateli i rezydentów (zob. sekcja 5.9). W takich przypadkach państwo członkowskie wydające nakaz musi udzielić właściwych gwarancji (art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W wyroku w sprawie C-168/13 PPU Jeremy F. ⁽⁷³⁾ Trybunał orzekł, że państwo członkowskie może przewidzieć w swoim prawie krajowym środek zaskarżenia o skutku zawieszającym od decyzji wskazanych w art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA, pod warunkiem że ostateczna decyzja zostanie podjęta w terminach określonych w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 4.1).

W wyroku w sprawie C-195/20 PPU XC ⁽⁷⁴⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że w sytuacji, gdy osoba została przekazana przez pierwsze państwo członkowskie na podstawie ENA, a następnie dobrowolnie opuściła terytorium państwa członkowskiego wydającego pierwszy nakaz i została tam ponownie przekazana przez drugie państwo członkowskie w ramach wykonania innego ENA wydanego po tym wyjeździe, jedynym przekazaniem, które ma znaczenie dla oceny przestrzegania zasady specjalności, jest przekazanie dokonane przez organ sądowy wykonujący ten drugi ENA, a zgoda wymagana w art. 27 ust. 3 lit. g) musi w związku z tym zostać udzielona wyłącznie przez wykonujący nakaz organ sądowy państwa członkowskiego, który przekazał ściganą osobę na podstawie wspomnianego ENA.

W wyroku w sprawie C-510/19 AZ ⁽⁷⁵⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że zgoda na odstąpienie od stosowania zasady specjalności na podstawie art. 27 ust. 3 lit. g) i art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA musi zostać wydana przez organ sądowy spełniający wymogi określone w art. 6 ust. 2 tej decyzji (zob. sekcja 2.1.2).

W wyroku w sprawach połączonych C-428/21 i C-429/21 PPU, HM i TZ ⁽⁷⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni art. 27 ust. 3 lit. g) i ust. 4 oraz art. 28 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA w świetle prawa do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanego w art. 47 Karty. Osoba przekazana wydającemu nakaz organowi sądowemu w wykonaniu ENA ma prawo do bycia wysłuchaną przez wykonujący nakaz organ sądowy w przypadku złożenia wniosku o wyrażenie zgody na zrzeczenie się prawa do skorzystania z zasady specjalności. Trybunał wyjaśnił, że skuteczne korzystanie z tego prawa nie wymaga bezpośredniego udziału wykonującego nakaz organu sądowego, pod warunkiem, że zapewni on, że dysponuje wystarczającymi informacjami – w szczególności na temat stanowiska danej osoby – do wydania orzeczenia. Wystarczy zatem, aby osoba, której dotyczy nakaz, mogła przedstawić swoje stanowisko wydającemu nakaz organowi sądowemu, a informacje te odnotowano na piśmie i przekazano wykonującemu nakaz organowi sądowemu. Co do zasady, wykonujący nakaz organ sądowy musi uznać, że takie informacje zebrano zgodnie z wymogami art. 47 Karty. W razie potrzeby wykonujący nakaz organ sądowy musi niezwłocznie zwrócić się o przedstawienie dodatkowych informacji.

3. PROCEDURA WYDAWANIA ENA

3.1. **Inne postępowania karne w toku i ENA dotyczące tej samej osoby**

3.1.1. *W państwie członkowskim wydającym nakaz*

Zaleca się, aby przed wydaniem ENA właściwy organ sądowy sprawdził, czy wszczęto inne postępowania karne przeciwko osobie, której dotyczy wniosek, lub czy wydano inne ENA dotyczące tej osoby w państwie członkowskim wydającym nakaz.

⁽⁷³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2013 r., Jeremy F., C-168/13 PPU, ECLI:EU:C:2013:358.

⁽⁷⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 września 2020 r., XC, C-195/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:749.

⁽⁷⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 2020 r., AZ, C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953.

⁽⁷⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 października 2021 r., HM i TZ, sprawy połączone, C-428/21 i C-429/21 PPU, ECLI:EU:C:2021:876.

Jeżeli w państwie członkowskim wydającym nakaz toczą się inne postępowania karne przeciw osobie, której dotyczy wniosek, lub orzeczono wobec tej osoby kary pozbawienia wolności podlegające wykonaniu, zaleca się, aby przed wydaniem ENA skontaktować się z innymi organami krajowymi i – w miarę możliwości – skoordynować z nimi swoje działania. Należy zapewnić, by ENA obejmował wszystkie przestępstwa, na podstawie których ma być prowadzone postępowanie przeciwko osobie, której dotyczy wniosek, lub za których popełnienie osobę tę skazano w państwie członkowskim wydającym nakaz. Jest to zalecane szczególnie ze względu na zasadę specjalności, która może uniemożliwić wszczęcie postępowania lub skazanie za przestępstwa inne niż te, w związku z którymi wykonując nakaz państwo członkowskie wydało decyzję o przekazaniu osoby (zob. sekcja 2.6). Chociaż wniosek o zgodę osoby, której dotyczy wniosek, lub wykonującego nakaz państwa członkowskiego na prowadzenie postępowania lub wykonanie wyroku wydanego w odniesieniu do tych przestępstw można złożyć po przekazaniu (art. 27 ust. 3 lit. f) i g) decyzji ramowej w sprawie ENA), praktyka pokazuje, że uzyskanie takiej zgody może być długotrwałe i uciążliwe.

Jeżeli jest to możliwe, wszystkie przestępstwa powinny być objęte jednym ENA, ponieważ dzięki temu procedura w państwie członkowskim wykonującym nakaz jest szybsza i skuteczniejsza. Jeżeli w odniesieniu do tej samej osoby wydano już wcześniej ENA, należy w miarę możliwości zastąpić ten ENA nowym ENA obejmującym przestępstwa uwzględnione we wcześniejszym ENA oraz przestępstwa nowe. Jeżeli wcześniej dokonano wpisu w celu aresztowania danej osoby, należy go zaktualizować, aby uwzględnić nowy ENA. Istnieje możliwość dodania więcej niż jednego ENA do danego wpisu w celu aresztowania (zob. art. 27 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej ⁽⁷⁷⁾).

Ponadto w sprawie C-203/20 AB i inni ⁽⁷⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 50 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie wydaniu ENA w stosunku do osoby, przeciwko której toczące się postępowanie karne zostało początkowo umorzono prawomocnym orzeczeniem sądowym wydanym na podstawie amnestii, lecz następnie wznowione wskutek przyjęcia ustawy odwołującej tę amnestię, jeżeli wspomniane orzeczenie wydano przed rozstrzygnięciem o odpowiedzialności karnej osoby, której to dotyczy.

3.1.2. W innym państwie członkowskim

Jeżeli wiadomo, że przeciw osobie, której dotyczy wniosek, toczą się inne postępowania karne lub orzeczono wobec niej kary pozbawienia wolności podlegające wykonaniu w co najmniej jednym innym państwie członkowskim, stosowne może okazać się nawiązanie kontaktu z organami tych państw członkowskich przed wydaniem ENA ⁽⁷⁹⁾. W takich przypadkach organy tych państw członkowskich mogą zbadać możliwość skoordynowania, które państwo członkowskie powinno wydać (pierwszy) ENA, oraz możliwość przekazania postępowania karnego do jednego lub przynajmniej do mniejszej liczby państw członkowskich.

Właściwe organy powinny sprawdzić w SIS, czy inne państwo członkowskie dokonało już wpisu w celu aresztowania w odniesieniu do tej samej osoby. Kilka państw członkowskich może dokonać wpisu w celu aresztowania dotyczącego tej samej osoby. W razie aresztowania biuro SIRENE wykonującego nakaz państwa członkowskiego bezzwłocznie poinformuje o tym każde zainteresowane państwo członkowskie (zob. art. 32 ust. 3 podręcznika SIRENE – Policja) ⁽⁸⁰⁾.

Właściwe organy mogą również skontaktować się z Eurojustem lub z punktami kontaktowymi Europejskiej Sieci Sądowej bądź nawiązać bezpośredni kontakt z właściwym organem drugiego państwa członkowskiego ⁽⁸¹⁾.

Należy zauważyć, że jeżeli wykonując nakaz państwo członkowskie otrzymało wiele ENA dotyczących osoby, której dotyczy wniosek, musi w każdym przypadku podjąć decyzję, do którego państwa w pierwszej kolejności przekazać osobę, której dotyczy wniosek (zob. sekcja 5.12). W związku z tym większą skuteczność można by było osiągnąć, gdyby przed wydaniem wielu ENA organy sądowe wydające nakaz postarały się osiągnąć porozumienie w sprawie tego, do którego państwa członkowskiego należy w pierwszej kolejności przekazać osobę, której dotyczy wniosek. Chociaż organ sądowy wykonujący nakaz nie jest związany żadnymi porozumieniami w sprawie równoległych ENA, zawartymi między organami sądowymi wydającymi nakaz, powinien jednak wziąć je pod uwagę.

⁽⁷⁷⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁷⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2021 r., AB i inni, C-203/20, ECLI:EU:C:2021:1016.

⁽⁷⁹⁾ Jest to zgodne z decyzją ramową Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów, która określa procedurę, zgodnie z którą właściwe organy krajowe powinny kontaktować się ze sobą, jeżeli mają uzasadnione powody, by przypuszczać, że w innym państwie członkowskim toczy się postępowanie równoległe.

⁽⁸⁰⁾ decyzją wykonawczą Komisji C(2021) 7901.

⁽⁸¹⁾ Aby zapoznać się z ogólnym wprowadzeniem do zadań Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej zob. dokument „Assistance in International Cooperation in Criminal Matters for Practitioners – European Judicial Network and Eurojust – What can we do for you?”, który jest dostępny zarówno na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej (<https://www.ejn-crimjust.europa.eu>), jak i na stronie internetowej Eurojustu (<http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/pl.aspx>).

Zaleca się zatem również wypełnienie sekcji f) formularza ENA (inne istotne okoliczności sprawy) i zawrzeć w niej informacje o tych porozumieniach, aby organy sądowe wykonujące nakaz od razu o nich wiedziały.

3.2. Wypełnianie formularza ENA

Szczegółowe wskazówki dotyczące wypełniania formularza ENA znajdują się w załączniku III.

3.2.1. Informacje, które zawsze są niezbędne

Wykonujący nakaz organ sądowy zawsze powinien posiadać minimum informacji niezbędnych do podjęcia decyzji o przekazaniu (zob. art. 8 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). W szczególności wykonujący nakaz organ sądowy musi mieć możliwość potwierdzenia tożsamości osoby i sprawdzenia, czy istnieją podstawy odmowy wykonania nakazu. W związku z tym wydający nakaz organ sądowy powinien poświęcić szczególną uwagę opisowi przestępstwa/przestępstw w formularzu ENA.

Dokładne informacje, które należy przekazać, zależą od okoliczności danej sprawy. Warto jednak pamiętać, że organ sądowy wykonujący nakaz może nie znać sprawy, na podstawie której wydano ENA, lub systemu prawnego państwa członkowskiego wydającego nakaz, bądź posiadać na ten temat jedynie niewielką wiedzę. Jak wynika z doświadczenia, jedną z podstawowych przyczyn opóźnień w wykonywaniu ENA są wnioski o przekazanie dodatkowych informacji wymieniane między organami sądowymi wydającymi i wykonującymi nakaz. Często skutkują one przekroczeniem terminów wyznaczonych w decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 4.1).

W związku z tym ważne jest, aby organy sądowe wydające nakaz zapewniły jasność, prawidłowość i zrozumiałość informacji zawartych w ENA.

W sprawie C-367/16 Piotrowski ⁽⁸²⁾ Trybunał orzekł, że:

„w celu uproszczenia i przyspieszenia postępowania w sprawie przekazania przy poszanowaniu terminów przewidzianych w art. 17 decyzji ramowej 2002/584 owa decyzja ramowa zawiera w załączniku specjalny formularz, który wydające nakaz organy sądowe muszą wypełnić, wskazując wymagane informacje.

Zgodnie z art. 8 decyzji ramowej 2002/584 informacje te obejmują między innymi tożsamość i obywatelstwo osoby, której dotyczy nakaz, wskazanie istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, nakazu aresztowania lub jakiegokolwiek innego podlegającego wykonaniu orzeczenia sądowego o tej samej mocy prawnej, wchodzącego w zakres stosowania art. 1 i 2 tej decyzji ramowej, charakter i kwalifikację prawną przestępstwa, opis okoliczności popełnienia przestępstwa, w tym jego czas i miejsce oraz stopień udziału w popełnieniu przestępstwa osoby, której dotyczy nakaz, już orzeczoną karę lub skalę kar przewidzianych za to przestępstwo w państwie wydającym oraz, jeżeli to możliwe, inne skutki przestępstwa”.

Jeżeli formularz ENA wypełniono poprawnie, dodatkowe dokumenty nie są konieczne.

3.2.2. Przydatne dodatkowe informacje ze strony organu sądowego wydającego nakaz

Oprócz minimalnego zbioru danych, które należy wprowadzić do wpisu w celu aresztowania w SIS (zob. sekcja 1 lit. a) załącznika II do decyzji wykonawczej Komisji w sprawie wpisów do SIS) ⁽⁸³⁾, należy również wprowadzić wszystkie inne dane danej osoby, w szczególności fotografie, odciski palców i dokumenty identyfikacyjne, o ile są one dostępne (zob. art. 20 i 22 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej) ⁽⁸⁴⁾.

Szczególną uwagę należy zwrócić na dodanie następujących informacji:

- wszystkich dostępnych danych identyfikujących osobę (w szczególności odbitek linii papilarnych palców i dłoni oraz aktualnych fotografii);
- ostrzeżeń, jeśli osoba poszukiwana stanowi szczególne zagrożenie;
- kopii ENA (należy dołączyć do wpisu, aby miał on taką samą wartość jak oryginał ENA lub nakaz aresztowania przekazany bezpośrednio między właściwymi organami; do jednego wpisu można dołączyć kilka nakazów aresztowania);

⁽⁸²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2018 r., Dawid Piotrowski, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27.

⁽⁸³⁾ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 15 stycznia 2021 r. ustanawiająca przepisy techniczne niezbędne do wprowadzania, aktualizowania, usuwania i wyszukiwania danych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) oraz inne środki wykonawcze w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, C(2021) 92.

⁽⁸⁴⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

- danych dotyczących przedmiotów używanych przez osobę poszukiwaną („rozszerzenia dotyczące przedmiotów” – na przykład pojazd używany przez osobę poszukiwaną) lub używanych dokumentów identyfikacyjnych;
- linków do innych wpisów dotyczących osób lub przedmiotów.

Należy zawsze podawać biuru SIRENE dane kontaktowe i numer telefonu komórkowego biura dyżurnego i osoby odpowiedzialnej, aby bez względu na porę dnia można ich było natychmiast powiadomić, gdy osoba, której dotyczy wniosek, zostanie odnaleziona.

Jeżeli jest prawdopodobne, że państwo członkowskie wykonujące nakaz zażąda od państwa członkowskiego wydającego nakaz gwarancji na podstawie art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA, zaleca się, aby do ENA dopisać właściwe informacje. Przykładowo, wydający nakaz organ może wstępnie wskazać, że zamierza wydać zgodę na przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, do państwa członkowskiego wykonującego nakaz pod określonymi warunkami (zob. sekcja 5.9).

3.3. Przekazywanie ENA

Procedura przekazywania ENA zależy od tego, czy wydający nakaz organ sądowy zna miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek (art. 9 decyzji ramowej w sprawie ENA). W większości przypadków miejsce pobytu osoby jest nieznane lub niepewne, a ENA należy przekazać wszystkim państwom członkowskim za pośrednictwem SIS. Nawet jeżeli miejsce pobytu osoby jest znane, wydający nakaz organ sądowy może podjąć decyzję o dokonaniu wpisu w SIS (art. 9 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA).

3.3.1. *Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, nie jest znane*

Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, nie jest znane, należy przekazać ENA wszystkim państwom członkowskim. Należy zatem utworzyć w SIS wpis w celu aresztowania lub wydania zgodnie z art. 26 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej ⁽⁸⁵⁾. Należy podkreślić, że wydający nakaz organ sądowy musi wydać ENA, zanim będzie można dokonać wpisu w SIS.

Organ sądowy wydający nakaz powinien – w stosownych przypadkach – wysłać kopię ENA i wszystkie istotne informacje o osobie, której ENA dotyczy, do krajowego biura SIRENE (poprzez właściwy organ policji) lub w inny sposób udostępnić kopię oryginalnego ENA biuru SIRENE.

Biuro SIRENE państwa członkowskiego wydającego nakaz sprawdza, czy informacje są pełne (np. czy dostępne są zdjęcia i odciski palców oraz czy można je załączyć), oraz załącza do wpisu kopię ENA i jego tłumaczenie, jeżeli jest ono dostępne, a także zatwierdza dokonanie wpisu w SIS. Ponadto biuro SIRENE przekazuje treść ENA wszystkim pozostałym biurom SIRENE w ramach procedury wymiany informacji uzupełniających (formularz A). Jeżeli istnieje kilka nakazów aresztowania dotyczących tej samej osoby, w odniesieniu do każdego nakazu aresztowania należy przesłać odrębne formularze A. Formularz A sporządza się w języku angielskim. W formularzu A (w polu 311) należy wskazać, czy poszukiwania osoby ograniczają się jedynie do terytoriów niektórych państw członkowskich (poszukiwania geograficzne), oraz podać wszelkie dalsze informacje o możliwym miejscu pobytu danej osoby (pole 061 formularza A).

Po otrzymaniu formularza A wszystkie pozostałe biura SIRENE sprawdzają, czy informacje zawarte w formularzu A i w ENA są pełne.

Zgodnie z art. 25 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej ⁽⁸⁶⁾ na wniosek właściwego organu krajowego państwo członkowskie może również zwrócić się do państwa członkowskiego wydającego nakaz o umieszczenie zastrzeżenia przy wpisie mającym doprowadzić do aresztowania osoby w celu jej przekazania, jeżeli jest oczywiste, że konieczna będzie odmowa wykonania ENA. W trakcie tego procesu weryfikacji wpis powinien być nadal dostępny dla użytkowników. Państwo członkowskie może również zażądać umieszczenia przy wpisie zastrzeżenia, jeżeli właściwy organ sądowy tego państwa zwolni osobę, której dotyczy wpis. Do wpisu nie dodaje się takiego zastrzeżenia, jeżeli co najmniej jeden z załączonych do wpisu nakazów aresztowania w celu przekazania jest możliwy do wykonania.

⁽⁸⁵⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁸⁶⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56. Zob. również art. 31 decyzji wykonawczej Komisji C(2021) 7901 (podręcznik SIRENE – Policja).

Jeżeli państwo członkowskie nie wykonuje ENA i w związku z tym podejmuje decyzję, by zwrócić się o opatrzenie wpisu zastrzeżeniem, wpis pozostanie widoczny dla użytkowników. W tym przypadku podstawą wpisu pozostanie „Osoba poszukiwana w celu aresztowania i przekazania lub ekstradycji”. Działania, które należy podjąć, nie będą jednak polegały na żądaniu aresztowania osoby, której dotyczy wniosek, lecz na podaniu szczegółowych informacji o miejscu jej pobytu (zob. art. 12 ust. 2 i załącznik I do decyzji wykonawczej Komisji w sprawie wpisów do SIS) ⁽⁸⁷⁾.

Biura SIRENE otrzymujące formularz A przeszukują również, zgodnie z prawem krajowym, wszystkie dostępne informacje krajowe w celu zlokalizowania osoby, której dotyczy wpis. Sprawdzą one również krajowe bazy danych (np. systemy policyjne i więzienne), aby stwierdzić, czy osoba, której dotyczy wniosek, jest im już znana, a nawet czy przebywa w areszcie w związku z innym przestępstwem. Jeżeli w wyniku takiej weryfikacji udaje się odnaleźć tę osobę, biuro SIRENE przekazuje informacje zawarte w formularzu A właściwemu organowi, który wykona ENA.

Właściwe organy wszystkich państw członkowskich (w tym organy ścigania, straż graniczna i organy sądowe) mają dostęp do wpisów w celu aresztowania w SIS. Po wykryciu osoby i aresztowaniu jej na podstawie wpisu w SIS w innym państwie członkowskim wydający nakaz organ sądowy zostanie o tym poinformowany przez krajowe biuro SIRENE.

Wpis w celu aresztowania w SIS zawierający kopię ENA ma moc ENA i wywiera takie same skutki (zob. art. 31 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej ⁽⁸⁸⁾). Przekazanie oryginalnej wersji papierowej ENA razem z wpisem w SIS nie jest już konieczne, ponieważ kopię ENA załącza się bezpośrednio do wpisu. Jednakże, ponieważ oryginalny ENA wydaje się w języku państwa wydającego nakaz, a formularz A sporządza się w języku angielskim, może być nadal konieczne, aby wydający nakaz organ sądowy wysłał przetłumaczony ENA do państwa członkowskiego wykonującego nakaz po aresztowaniu osoby, której dotyczy wniosek. Możliwe (lecz nieobowiązkowe) jest również niezwłoczne dołączenie do wpisu kopii tłumaczenia ENA na co najmniej jeden język urzędowy Unii. Sekcja *Fiches Belges* na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej ⁽⁸⁹⁾ zawiera wykaz języków akceptowanych przez państwa członkowskie, przy czym wykaz ten znajduje się również w załączniku IV (zob. sekcja 3.4). Wydający nakaz organ sądowy powinien zapewnić, by wpis wprowadzony do SIS był przechowywany wyłącznie przez okres konieczny do osiągnięcia celów, w których został wprowadzony (art. 53 i 55 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej ⁽⁹⁰⁾). Oznacza to, że wpis należy usunąć po wycofaniu ENA (zob. sekcja 11.4 niniejszego podręcznika) lub po dokonaniu przekazania (zob. art. 55 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej).

Ponadto wpisy w celu aresztowania można ukryć (uniemożliwić dostęp do nich) (zob. art. 26 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej) ⁽⁹¹⁾. W przypadku trwającej operacji państwo członkowskie dokonujące wpisu może tymczasowo uniemożliwić użytkownikom końcowym w państwach członkowskich uczestniczącym w danej operacji dostęp do wyszukiwania istniejącego wpisu mającego doprowadzić do aresztowania. W takim przypadku dostęp do wpisu mają wyłącznie biura SIRENE. Oznacza to, że jeżeli jest to niezbędne z operacyjnego punktu widzenia, zamiast usuwania wpisu w celu aresztowania i wprowadzania go ponownie, można sprawić, by wpis stał się „niewidoczny” dla użytkowników końcowych przez określony czas.

Skorzystanie z tej funkcji wymaga spełnienia określonych warunków. Państwa członkowskie mogą uniemożliwić dostęp do wpisu tylko wówczas, gdy:

- a) celu operacji nie można osiągnąć przy zastosowaniu innych środków;
- b) właściwy organ wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskiego dokonującego wpisu udzielił uprzedniej zgody oraz
- c) wszystkie państwa członkowskie uczestniczące w operacji poinformowano w drodze wymiany informacji uzupełniających.

Z funkcji tej można korzystać wyłącznie przez okres nieprzekraczający 48 godzin. Jeżeli jednak jest to niezbędne z operacyjnego punktu widzenia, okres ten można przedłużyć o kolejne 48-godzinne okresy. Państwa członkowskie prowadzą statystyki dotyczące liczby wpisów, w odniesieniu do których zastosowano tę funkcję.

⁽⁸⁷⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 92.

⁽⁸⁸⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁸⁹⁾ <http://www.ejn-crimjust.europa.eu>. W celu uzyskania dalszych informacji proszę wybrać europejski nakaz aresztowania i dane państwo członkowskie.

⁽⁹⁰⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽⁹¹⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

3.3.2. *Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, jest znane*

Jeżeli miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, jest znane, wydający nakaz organ sądowy może przekazać ENA w celu jego wykonania bezpośrednio do właściwego organu państwa członkowskiego wykonującego nakaz (art. 9 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Jeżeli wydający nakaz organ sądowy nie wie, który organ sądowy jest właściwy do wykonania nakazu, musi skierować zapytania, w tym przez punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej, do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu uzyskania tych informacji (art. 10 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). Informacje i dane kontaktowe właściwych organów każdego państwa członkowskiego znajdują się również w narzędziu atlasu na stronie internetowej europejskiej sieci sądowej ⁽⁹²⁾.

Aby ograniczyć ryzyko ucieczki osoby, której dotyczy wniosek, wydający nakaz organ sądowy może również wysłać ENA do swojego krajowego biura SIRENE, aby przekazano je pozostałym państwom członkowskim poprzez SIS (zob. sekcja 3.3.1). Dzięki dodaniu wpisu do SIS organy policyjne w państwach członkowskich mogą dowiedzieć się, że dana osoba jest poszukiwana w celu aresztowania. Należy jednak jasno wskazać wszystkim biurom SIRENE, że położenie danej osoby jest znane, aby uniknąć niepotrzebnej pracy polegającej na sprawdzaniu, czy dana osoba jest znana lub obecna na terytorium państw członkowskich poszczególnych biur.

3.3.3. *Przekazywanie ENA do państw członkowskich, które nie stosują SIS*

Obecnie wszystkie państwa członkowskie UE korzystają z SIS. Cypr przystąpił do SIS jako ostatni, w lipcu 2023 r. Jeżeli w przyszłości wymagane będzie przekazywanie ENA państwu członkowskiemu, które nie korzysta z SIS, ENA będzie można przesłać bezpośrednio lub przez odpowiednie biuro krajowe Interpolu. Przekazywanie za pośrednictwem Interpolu przewidziano w art. 10 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Należy jednak zauważyć, że w niektórych państwach członkowskich wezwanie wysłane przez Interpol nie stanowi podstawy aresztowania. Należy zatem jasno wskazać istnienie ENA w wezwaniu, ponieważ ENA zawsze pociąga za sobą obowiązek zatrzymania osoby, której dotyczy.

3.4. **Tłumaczenie ENA**

Formularz ENA należy wypełnić w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych wykonującego nakaz państwa członkowskiego bądź przetłumaczyć go na ten język. Jeżeli jednak wykonujące nakaz państwo członkowskie zadeklarowało, że przyjmie również tłumaczenie na co najmniej jeden język urzędowy instytucji Unii, ENA można alternatywnie przetłumaczyć na jeden z tych języków (art. 8 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Na stronie europejskiej sieci sądowej (<http://www.ejn-crimjust.europa.eu> – narzędzie *Fiches belges*) znajduje się wykaz języków akceptowanych przez państwa członkowskie. Wykaz ten znajduje się również w załączniku IV.

W razie przekazywania ENA przez SIS wydające nakaz państwo członkowskie może również dołączyć do wpisu kopię tłumaczenia ENA na co najmniej jeden z języków urzędowych instytucji Unii, jak określono w art. 27 ust. 2 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej ⁽⁹³⁾. Tłumaczenia te i formularze A powinny stanowić wystarczającą podstawę przeprowadzenia weryfikacji wskazanych w sekcji 3.3.1 niniejszego podręcznika. Należy zauważyć, że nie wpływa to na obowiązek przetłumaczenia ENA na język akceptowany przez wykonujące nakaz państwo członkowskie po aresztowaniu danej osoby.

Jeżeli można przewidzieć, gdzie osoba, której dotyczy wniosek, zostanie aresztowana, lepiej z wyprzedzeniem przetłumaczyć ENA na język tego państwa członkowskiego. Ułatwi to prowadzenie procedury z zachowaniem krótkich terminów wykonania ENA.

Do ENA przekazywanego bezpośrednio wykonującemu nakaz organowi sądowemu należy dołączyć tłumaczenie. Ponieważ ENA należy stosować i wykonywać w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki (art. 17 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA), państwo członkowskie wydające nakaz powinno wysłać tłumaczenie możliwie jak najszybciej, a w każdym wypadku przed upływem wyznaczonego przez państwo członkowskie terminu otrzymania przetłumaczonego ENA (zob. sekcja 4.3 niniejszego podręcznika).

⁽⁹²⁾ <http://www.ejn-crimjust.europa.eu>. Proszę wybrać właściwy europejski nakaz aresztowania i właściwe państwo członkowskie.

⁽⁹³⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

Tłumaczenia sporządza się przy zastosowaniu standardowego formularza ENA, który dostępny jest we wszystkich 24 językach urzędowych Unii. Wszystkie wersje językowe formularza są dostępne na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej (sekcja „Judicial Library” i „Compendium”, w formatach pdf i doc).

3.5. **Po zatrzymaniu osoby, której dotyczy wniosek: współpraca i komunikacja z właściwymi organami państwa członkowskiego wykonującego nakaz**

Po zatrzymaniu osoby, której dotyczy wniosek, w innym państwie członkowskim właściwe organy państwa członkowskiego wydającego nakaz powinny szybko odpowiedzieć na wniosek o przekazanie informacji i inne wnioski złożone przez organy państwa członkowskiego wykonującego nakaz. Zaleca się, aby właściwe organy państwa członkowskiego wydającego nakaz odwołały się do części II, sekcja 4.4 niniejszego podręcznika, aby uzyskać wskazówki z zakresu dobrej współpracy i komunikacji z właściwymi organami państwa członkowskiego wykonującego nakaz. W razie wystąpienia problemów z komunikacją można skorzystać z pomocy europejskiej sieci sądowej lub Eurojustu. Jeżeli daną osobę zatrzymano w efekcie dokonania wpisu w celu aresztowania w SIS, komunikację regularnie ułatwiają również biura SIRENE.

Jeżeli wydający nakaz organ sądowy podejmie decyzję o wycofaniu ENA, powinien bezzwłocznie powiadomić o tym organ sądowy wykonujący nakaz, w szczególności jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, została pozbawiona wolności. Musi również zapewnić, aby usunięto wpis z SIS.

Wydający nakaz organ sądowy może w dowolnym terminie przysłać wszelkie dodatkowe przydatne informacje wykonującemu nakaz organowi sądowemu (art. 15 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA).

CZĘŚĆ II: WYKONYWANIE ENA

4. PROCEDURA WYKONYWANIA ENA

4.1. **Terminy podjęcia decyzji w sprawie wykonania ENA**

Wyznaczono ściśle terminy wykonania ENA. Terminy te są uzależnione od tego, czy osoba, której dotyczy wniosek, zgadza się na przekazanie. Należy podkreślić, że niezależnie od istnienia terminów, wszystkie ENA stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla **spraw niecierpiących zwłoki** (art. 17 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na przekazanie, ostateczną decyzję w sprawie wykonania ENA należy podjąć w ciągu **10 dni od wyrażenia zgody** (art. 17 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, nie wyraża zgody na przekazanie, ostateczną decyzję w sprawie wykonania ENA należy podjąć w ciągu **60 dni od aresztowania** osoby, której dotyczy wniosek (art. 17 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA zgody zasadniczo nie można cofnąć. Każde państwo członkowskie może jednak przewidzieć, że zgodę oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się prawa powołania się na zasadę specjalności (zob. sekcja 2.6) można cofnąć zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie na mocy prawa krajowego⁽⁹⁴⁾. Jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, cofa swoją zgodę, początkowy termin 10 dni przestaje mieć zastosowanie i zostaje zastąpiony terminem 60 dni liczonym od dnia aresztowania (art. 13 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA). Przy określaniu tego terminu nie bierze się pod uwagę okresu od wyrażenia zgody do jej cofnięcia.

W drodze wyjątku, jeżeli w danym przypadku nie można wykonać ENA w mających zastosowanie terminach, terminy te można wydłużyć o **kolejne 30 dni**. W takim razie wykonujący nakaz organ sądowy musi niezwłocznie powiadomić o tym wydający nakaz organ sądowy i podać przyczyny zwłoki (art. 17 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-168/13 PPU Jeremy F.⁽⁹⁵⁾, w przypadku zaskarżenia decyzji o przekazaniu, przewidzianego w prawie krajowym i mającego charakter zawieszający, należy każdorazowo dochować terminów podjęcia ostatecznej decyzji określonych w decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽⁹⁴⁾ Do tej pory Estonia, Austria i Rumunia dokonały takiego powiadomienia na mocy art. 27 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽⁹⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2013 r., Jeremy F., C-168/13 PPU, ECLI:EU:C:2013:358.

W wyroku w sprawie C-237/15 PPU Lanigan ⁽⁹⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że upływ terminów podjęcia decyzji w sprawie wykonania ENA nie zwalnia właściwego organu z obowiązku podjęcia takiej decyzji i jako taki nie stoi na przeszkodzie dalszemu przetrzymywaniu osoby, której dotyczy wniosek, w areszcie. Jeżeli okres pozbawienia wolności jest jednak zbyt długi, należy zarządzić uwolnienie osoby, której dotyczy wniosek, oraz zastosowanie środków koniecznych do uniemożliwienia jej ucieczki (zob. sekcja 4.6).

Obowiązek informowania Eurojustu o opóźnieniach

Jeżeli państwo członkowskie nie jest w stanie dotrzymać terminu, właściwe organy muszą powiadomić o tym fakcie Eurojust i podać przyczyny opóźnienia (art. 17 ust. 7 decyzji ramowej w sprawie ENA). Ze względu na kluczowe znaczenie, jakie ma dla funkcjonowania ENA przestrzeganie terminów, Eurojust monitoruje znane mu przypadki niedotrzymania terminów. Eurojust może zatem pomóc w identyfikowaniu wszelkich systematycznych problemów powodujących opóźnienia. W wielu sytuacjach Eurojust może pomóc właściwym organom w dotrzymaniu terminów, np. przez ułatwienie wymiany informacji między właściwymi organami ⁽⁹⁷⁾.

4.2. Terminy przekazania osoby, której dotyczy wniosek (po podjęciu decyzji w sprawie wykonania ENA)

Bieg terminów przekazania osoby, której dotyczy wniosek, rozpoczyna się niezwłocznie po podjęciu ostatecznej decyzji w sprawie wykonania ENA. Właściwe organy powinny ustalić i uzgodnić przekazanie osoby tak szybko, jak to możliwe (art. 23 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). W każdym przypadku przekazanie musi się odbyć najpóźniej w terminie **10 dni** od daty wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania ENA (art. 23 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA). Konieczne jest zatem uzgodnienie praktycznych kwestii w zakresie przekazania bez opóźnień.

Jeżeli przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie 10 dni udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich (pojęcie siły wyższej), wykonujące i wydające nakaz organy sądowe muszą się niezwłocznie porozumieć i ustalić nowy termin przekazania. W takim przypadku przekazanie musi odbyć się w ciągu 10 dni od nowej daty uzgodnionej w ten sposób (art. 23 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W wyroku w sprawie C-640/15 Vilkas ⁽⁹⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że wykonujący nakaz organ sądowy może ustalić z wydającym nakaz organem sądowym nową datę przekazania, nawet jeżeli dwie poprzednie próby przekazania nie powiodły się ze względu na opór osoby, której dotyczy wniosek, w zakresie, którego organy nie mogły przewidzieć, a następstw tego oporu nie można było uniknąć mimo zachowania przez te organy należytej staranności (co weryfikuje sąd odsyłający). Organy te w dalszym ciągu mają obowiązek ustalić nową datę przekazania, jeżeli terminy przewidziane w art. 23 upłynęły.

W sprawie C-804/21 PPU C i CD ⁽⁹⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że pojęcie siły wyższej, o którym mowa w art. 23 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, nie obejmuje przeszkód prawnych w przekazaniu wynikających z wniesienia środków prawnych przez osobę, której dotyczy ENA, opartych na prawie wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Ponadto stwierdzenie zaistnienia siły wyższej przez służby policji wykonującego nakaz państwa członkowskiego, a następnie wyznaczenie nowego terminu przekazania, bez podjęcia czynności przez wykonujący nakaz organ sądowy, nie spełnia wymogów formalnych przewidzianych w art. 23 ust. 3, niezależnie od rzeczywistego charakteru danego przypadku działania siły wyższej. W odniesieniu do art. 23 ust. 5 decyzji ramowej Trybunał orzekł, że gdy nie spełniono określonego w jej art. 23 ust. 3 wymogu podjęcia czynności przez wykonujący nakaz organ sądowy, należy uznać, że terminy, o których mowa w art. 23 ust. 2–4, upłynęły, co skutkuje tym, że wspomnianą osobę należy zwolnić z aresztu. W świetle ciążącego na wykonującym nakaz państwie członkowskim obowiązku dalszego prowadzenia postępowania w sprawie wykonania ENA właściwy organ tego państwa członkowskiego jest jednak zobowiązany – w przypadku zwolnienia z aresztu osoby, której nakaz dotyczy – do wprowadzenia wszelkich środków, jakie uzna za niezbędne w celu zapobieżenia ucieczce tej osoby, z wyjątkiem środków polegających na pozbawieniu wolności.

⁽⁹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:474.

⁽⁹⁷⁾ Zob. również wzór opracowany przez Eurojust na potrzeby organów krajowych w związku z tym obowiązkiem powiadomienia. Wzór jest dostępny w 22 językach pod adresem: <https://www.eurojust.europa.eu/electronic-forms-article-177-eaw-framework-decision>

⁽⁹⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 stycznia 2017 r., Vilkas, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39.

⁽⁹⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 kwietnia 2022 r., C i CD, C-804/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:307.

Co się tyczy odroczenia terminu przekazania z ważnych przyczyn natury humanitarnej (np. poważnej choroby osoby, której dotyczy wniosek), zob. sekcja 5.11.1.

4.3. Tłumaczenie ENA

Wykonujący nakaz organ sądowy może wyznaczyć termin otrzymania tłumaczenia ENA. ENA tłumaczy się na jeden z języków urzędowych państwa członkowskiego wykonującego nakaz lub na inny język akceptowany przez to państwo członkowskie. Wykonujące nakaz organy sądowe usilnie zachęca się, aby wyznaczały ten termin na okres **od 6 do 10 dni kalendarzowych**.

Jak wskazuje doświadczenie, termin krótszy niż sześć dni jest często zbyt krótki na zapewnienie tłumaczenia odpowiedniej jakości. Ustalenie terminu na więcej niż 10 dni można uznać za zbyt długie przedłużenie procedury, w szczególności gdy osoba, której wniosek dotyczy, przebywa w areszcie.

4.4. Komunikacja właściwych organów sądowych państw członkowskich przed wydaniem decyzji o przekazaniu

4.4.1. Kiedy nawiązywać kontakt?

Informacje uzupełniające niezbędne do wydania decyzji o przekazaniu

Wnioski o przekazanie informacji uzupełniających należy składać tylko w wyjątkowych sytuacjach. W przypadkach, w których dokonano wpisu w SIS, wniosek ten należy przekazać przez biuro SIRENE za pośrednictwem kanału SIRENE przy użyciu specjalnego formularza (formularz M). ENA funkcjonuje w oparciu o ogólne założenie, że wykonujący nakaz organ sądowy może podjąć decyzję o przekazaniu na podstawie informacji zawartych w ENA. Założenie to opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania i na konieczności szybkiego podjęcia decyzji o przekazaniu. Wnioski o przekazanie informacji uzupełniających są jednak w niektórych sytuacjach niezbędne, aby spełnić obowiązek wykonania ENA.

Jeżeli informacje przekazane przez państwo członkowskie wydające nakaz nie są wystarczające, aby wykonujący nakaz organ sądowy mógł podjąć decyzję o przekazaniu, wykonujący nakaz organ sądowy musi nawiązać kontakt z organem sądowym wydającym nakaz, aby otrzymać niezbędne informacje uzupełniające. Należy zauważyć, że zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA jest to **obowiązek** organu sądowego wykonującego nakaz (art. 15 ust. 2).

Komunikacja między organami sądowymi wydającymi nakaz a organami sądowymi wykonującymi nakaz przed podjęciem decyzji o przekazaniu powinna dotyczyć przede wszystkim informacji uzupełniających, które mają znaczenie dla podjęcia decyzji o przekazaniu (zob. sekcja 5.2). W związku z tym wnioski o przekazanie informacji uzupełniających powinny dotyczyć w szczególności wymaganej treści formularza ENA niezbędnej dla oceny istnienia ewentualnych podstaw odmowy.

Wnioski te muszą być również zgodne z obowiązkiem lojalnej współpracy określonym w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE⁽¹⁰⁰⁾. Nie ma to miejsca w przypadku, gdy wykonujący nakaz organ sądowy zadaje zbyt wiele pytań lub pytań zbędnych, które (ze względu na ich liczbę, zakres i treść) w praktyce sprawiają, że niemożliwa jest jakkolwiek użyteczna odpowiedź organów państwa członkowskiego wydającego nakaz, ze względu na krótkie terminy przewidziane w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-220/18 PPU ML⁽¹⁰¹⁾).

Zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania wykonujący nakaz organ sądowy nie może kwestionować decyzji podjętych przez organy sądowe państwa członkowskiego wydającego nakaz pod względem merytorycznym.

Komunikacja powinna zawsze odbywać się możliwie jak najszybciej, a w każdym razie zgodnie z terminami określonymi w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Typowe sytuacje, w których niezbędne mogą być informacje uzupełniające, są następujące:

- a) nie uzupełniono odpowiedniej części formularza ENA;
- b) treść ENA jest niejasna;
- c) ENA zawiera oczywisty błąd;
- d) nie jest pewne, czy na mocy ENA zaarrestowano właściwą osobę.

⁽¹⁰⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹⁰¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU; ECLI:EU:C:2018:589.

Przed odmową

W wielu sytuacjach wykonujący nakaz organ sądowy powinien skontaktować się z wydającym nakaz organem sądowym przed podjęciem decyzji o odmowie wykonania. Może to na przykład pomóc ustalić, czy istnieją inne środki współpracy sądowej, które można wykorzystać, jeżeli nie można wykonać ENA.

Inne sytuacje wymagające nawiązania kontaktu

Dodatkowa potrzeba nawiązania kontaktu może również zaistnieć np.:

- a) w celu uzyskania od państwa członkowskiego wydającego nakaz gwarancji dotyczących kary dożywotniego pozbawienia wolności lub powrotu obywateli lub rezydentów w celu odbycia kary pozbawienia wolności w państwie członkowskim wykonującym nakaz (zob. sekcja 5.9);
- b) w przypadku zbiegu kilku ENA dotyczących tej samej osoby (zob. sekcja 5.12);
- c) w przypadku gdy pozwany wyraził uzasadnione obawy dotyczące domniemanego naruszenia praw podstawowych, które wymaga informacji od wydającego nakaz organu sądowego.

4.4.2. *Jak należy się komunikować*

ENA opiera się na zasadzie bezpośredniego kontaktu właściwych organów. Bezpośrednia komunikacja organów sądowych wydających i wykonujących nakaz jest szybka i wiarygodna.

Komunikacja musi odbywać się jednak za pośrednictwem organu centralnego, jeżeli państwo członkowskie wyznaczyło organ centralny do celów urzędowej korespondencji zgodnie z art. 7 decyzji ramowej w sprawie ENA. Informacje o państwach członkowskich, które wyznaczyły organ centralny, można znaleźć w sekcji „Judicial Library” poświęconej ENA na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej ⁽¹⁰²⁾.

Europejski atlas sądowy (dane kontaktowe)

Dane kontaktowe właściwych organów państw członkowskich znajdują się w atlasie na stronie internetowej europejskiej sieci sądowej (<https://www.ejn-crimjust.europa.eu>). Atlas opracowano, aby można było określić organ właściwy miejscowo do odbierania decyzji, które mają zostać wykonane, i nawiązać kontakt z właściwą osobą w celu omówienia praktycznych kwestii dotyczących ENA i innych instrumentów wzajemnego uznawania.

Metody komunikacji

W decyzji ramowej w sprawie ENA nie ma szczegółowych zasad dotyczących sposobów lub procedur komunikacji po otrzymaniu ENA. Komunikacja może odbywać się poprzez wszelkie dostępne i dostatecznie bezpieczne środki (np. drogą telefoniczną lub pocztą elektroniczną). Najszybsza jest bezpośrednia komunikacja o minimalnym poziomie formalności, którą w miarę możliwości prowadzi się w jednym języku.

Oczekuje się, że nowe przepisy dotyczące środków łączności zostaną przyjęte na podstawie dwóch wniosków Komisji z 1 grudnia 2021 r. – wniosku w sprawie rozporządzenia regulującego komunikację cyfrową w procedurach współpracy sądowej w sprawach cywilnych, handlowych i karnych ⁽¹⁰³⁾ oraz wniosku dotyczącego dyrektywy dostosowującej istniejące przepisy dotyczące komunikacji do przepisów proponowanego rozporządzenia ⁽¹⁰⁴⁾.

Zaleca się, aby język używany w komunikacji pisemnej był jak najprostszy. Należy unikać terminów lub pojęć, które mogą mieć różne konotacje w różnych systemach prawnych, bądź terminy i pojęcia te wyjaśniać. Pozwoli to uniknąć nieporozumień i problemów tłumaczeniowych.

Dobra komunikacja pomaga szybko przeprowadzić procedurę, uniknąć nieporozumień i przestrzegać krótkich terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcje 4.1 i 4.2 dotyczące terminów).

⁽¹⁰²⁾ <https://www.ejn-crimjust.europa.eu>; biblioteka sądowa, ramy prawne, unijna współpraca sądowa, europejski nakaz aresztowania, 2002/584/JHA; Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi powiadomienia w sprawie ENA. Państwa członkowskie, które dokonały notyfikacji na mocy art. 7: BE, BG, CZ, EE, IE, GR, ES, FR, IT, CY, LV, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK, SE i FI.

⁽¹⁰³⁾ COM(2021) 759 final.

⁽¹⁰⁴⁾ COM(2021) 760 final.

Zawsze pilny charakter

Organ sądowy wydający nakaz musi rozpatrywać wnioski o przekazanie dodatkowych informacji w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki. Organ sądowy wykonujący nakaz może ustalić (rozsądny) termin uzyskania tych informacji, biorąc pod uwagę konieczność przestrzegania terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Właściwe organy powinny także uwzględnić opóźnienia, które mogą wynikać z wniosków o przekazanie dodatkowych informacji, oraz podjąć próby ich zminimalizowania.

Europejska Sieć Sądowa lub punkty kontaktowe Eurojustu mogą ułatwić komunikację

Punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej lub przedstawiciele krajowi Eurojustu mogą ułatwić komunikację między organami państw członkowskich. Zarówno europejska sieć sądowa, jak i Eurojust mogą zapewnić szybką i nieformalną komunikację między przedstawicielami systemów prawnych wszystkich państw członkowskich.

Korzystanie z Europejskiej Sieci Sądowej lub Eurojustu zgodnie z ich odpowiednimi rolami jest szczególnie zalecane w sytuacjach niecierpiących zwłoki lub wtedy, gdy kontakt z właściwym organem jest utrudniony.

Przykładowo strona internetowa Europejskiej Sieci Sądowej (atlas sądowy, *Fiches belges*) oraz punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej mogą pomóc zidentyfikować właściwe organy sądowe wykonujące nakaz i przekazać informacje o szczegółowych wymogach obowiązujących w państwie wykonującym nakaz. Krajowych przedstawicieli Eurojustu w wykonującym państwie członkowskim należy angażować w przypadki wielokrotnych opóźnień lub odmów wykonania. Organ sądowy wykonujący nakaz może również zasięgnąć porady Eurojustu w przypadku wielu ENA, zgodnie z art. 16 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA. Co więcej, zgodnie z art. 10 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, ENA można przekazywać za pośrednictwem bezpiecznego łącza telekomunikacyjnego Europejskiej Sieci Sądowej. Dobrą praktykę stanowi wskazanie w formularzu ENA, czy w jego przygotowanie zaangażowano punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej, krajowych przedstawicieli Eurojustu lub inne osoby odpowiedzialne za sprawę ⁽¹⁰⁵⁾.

Rola biur SIRENE

W odniesieniu do wpisów dotyczących aresztowania dokonanych w SIS biura SIRENE są odpowiedzialne za wymianę informacji od momentu dokonania wpisu i odnalezienia osoby („ujęcia”) co najmniej do momentu rozpoczęcia formalnej procedury przekazania osoby. Organa sądowe powinny na bieżąco informować biura SIRENE o wszelkich zmianach, które nastąpiły od momentu „ujęcia” do wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania ENA ⁽¹⁰⁶⁾.

4.5. **Obowiązek organu sądowego wykonującego nakaz, aby poinformować organ sądowy wydający nakaz po podjęciu decyzji o przekazaniu**

Po podjęciu decyzji dotyczącej przekazania osoby, której dotyczy wniosek, wykonujący nakaz organ sądowy ma obowiązek poinformować państwo członkowskie wydające nakaz o tej decyzji oraz o czasie spędzonym przez tę osobę w areszcie.

4.5.1. *Informacje o podjęciu decyzji dotyczącej przekazania*

Wykonujący nakaz organ sądowy musi powiadomić organ sądowy wydający nakaz o decyzji dotyczącej przekazania. Bez względu na to czy osoba, której dotyczy wniosek, zostanie przekazana, czy nie, powiadomienie musi nastąpić **niezwłocznie po podjęciu decyzji**, aby umożliwić organom państwa członkowskiego wydającego nakaz podjęcie odpowiednich działań. Obowiązek niezwłocznego powiadomienia państwa członkowskiego wydającego nakaz wynika z art. 22 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Zaleca się, aby wykorzystywać w tym celu standardowy formularz przedstawiony w załączniku VII do niniejszego podręcznika. Zaleca się również, aby organ sądowy wykonujący nakaz przekazał decyzję **bezpośrednio** organowi sądowemu wydającemu nakaz, ponieważ wspomaga to szybką i czytelną komunikację (zob. sekcja 4.4.2).

⁽¹⁰⁵⁾ Aby zapoznać się z ogólnym wprowadzeniem do zadań Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej zob. dokument „Assistance in International Cooperation in Criminal Matters for Practitioners – European Judicial Network and Eurojust – What can we do for you?”. W sprawie oceny przydzielania spraw Europejskiej Sieci Sądowej i Eurojustowi oraz Europejskiej Sieci Sądowej zob. dokument „Joint Eurojust/EJN Report on the Assessment of the Allocation of Case to Eurojust and the EJN”. dostępne zarówno na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej (<https://www.ejn-crimjust.europa.eu>), jak i na stronie internetowej Eurojustu (<http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/pl.aspx>).

⁽¹⁰⁶⁾ Zob. art. 27, 28 i 55 rozporządzenia (UE) 2018/1862 oraz rozdział 7 decyzji wykonawczej Komisji C(2021) 7901 („Podręcznik SIRENE – Policja”).

W przypadku odmowy wykonania ENA należy podać jej przyczyny (art. 17 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Ważne jest, aby organ sądowy wykonujący nakaz **wyraźnie wskazał, wobec jakiego przestępstwa lub jakich przestępstw podjęto decyzję dotyczącą przekazania**. Jest to istotne ze względu na zasadę specjalności określoną w art. 27 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 2.6). Zasada specjalności może uniemożliwić państwu członkowskiemu wydającemu nakaz ściganie popełnionych przed przekazaniem przestępstw innych niż przestępstwo lub przestępstwa, ze względu na które osoba, której dotyczy wniosek, została przekazana.

W przypadkach, w których ENA wprowadzono do SIS, wykonujący nakaz organ sądowy powinien powiadomić o swojej decyzji biuro SIRENE swojego państwa członkowskiego.

Organa sądowe powinny na bieżąco informować biura SIRENE o wszelkich zmianach, które nastąpiły od momentu „ujęcia” do wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania ENA.

Gdy tylko dana osoba zostanie odnaleziona, biuro SIRENE poinformuje o tym organ sądowy wydający nakaz i, w większości przypadków, zorganizuje praktyczne sposoby przekazania tej osoby i będzie w pełni wspierać wydający nakaz organ sądowy wnioskujący o aresztowanie (w niektórych państwach biura SIRENE wykonują przekazanie bezpośrednio, a w innych organizują jednostki odpowiedzialne za jego wykonanie). Opracowano specjalny formularz SIRENE („formularz T”), aby ułatwić biuram SIRENE wymianę informacji do celów przekazania, ekstradycji i tranzytu osób zatrzymanych (zob. art. 38–40 podręcznika SIRENE – Policja) ⁽¹⁰⁷⁾.

4.5.2. Informacje o czasie spędzonym w areszcie

Wszystkie informacje dotyczące zatrzymania osoby, której dotyczy wnioski, na podstawie ENA przekazuje się wydającemu nakaz organowi sądowemu. Decyzja ramowa w sprawie ENA wymaga, aby nastąpiło to **w momencie przekazania** osoby (art. 26 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA). Informacje te przekazuje wykonujący nakaz organ sądowy lub wyznaczony organ centralny.

Ważne jest, aby organa państwa członkowskiego wydającego nakaz dokładnie wiedziały, jak długo dana osoba przebywała w areszcie. Okres ten należy zaliczyć na poczet ostatecznie orzeczonej kary pozbawienia wolności lub ostatecznie orzeczonego środka zabezpieczającego (art. 26 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W standardowym formularzu zamieszczonym w załączniku VII wskazano miejsce na informacje o czasie spędzonym w areszcie.

W wyroku w sprawie C-294/16 PPU, JZ ⁽¹⁰⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł co następuje:

„47 (...) pojęcie „zatrzymania” w rozumieniu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że oznacza ono, oprócz osadzenia w zakładzie penitencjarnym, każdy środek lub każdy całokształt środków nałożonych na daną osobę, które ze względu na ich rodzaj, czas trwania, skutki i zasady wykonywania pozbawiają tę osobę wolności w sposób porównywalny z osadzeniem w zakładzie penitencjarnym.

(...)

53 Przy wykonywaniu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 organ sądowy wydającego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego jest zobowiązany do zbadania, czy środki podjęte wobec danej osoby w wykonującym nakaz państwie członkowskim należy zrównać z pozbawieniem wolności, takim jak wskazane w pkt 47 niniejszego wyroku, i uznać je tym samym za zatrzymanie w rozumieniu wskazanego art. 26 ust. 1. Jeżeli w ramach takiego badania wspomniany organ sądowy dojdzie do wniosku, że tak jest w istocie, to zgodnie ze wspomnianym art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 ma obowiązek zaliczenia na okres pozbawienia wolności, jaki osoba ta ma odbyć w wydającym europejski nakaz aresztowania państwie członkowskim, wszystkich okresów stosowania tych środków.

(...)

⁽¹⁰⁷⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 7901.

⁽¹⁰⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:610.

- 55 Jednak, ponieważ wspomniany art. 26 ust. 1 ogranicza się do ustanowienia minimalnego poziomu ochrony praw podstawowych osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, to – jak podniósł rzecznik generalny w pkt 72 opinii – przepis ten nie może być interpretowany w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by wyłącznie na podstawie prawa krajowego organ sądowy wydającego ten nakaz państwa członkowskiego mógł zaliczyć do okresu pozbawienia wolności, jaki dana osoba ma odbyć w tym państwie członkowskim, całość lub część okresu stosowania wobec tej osoby przez wykonujące nakaz państwo członkowskie środków, które polegają nie na pozbawieniu wolności, lecz na jej ograniczeniu.
- 56 Należy wreszcie przypomnieć, że przeprowadzając badanie, o którym mowa w pkt 53 niniejszego wyroku, organ sądowy wydającego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego może – na podstawie art. 26 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 – zwrócić się do właściwego organu wykonującego nakaz państwa członkowskiego o przekazanie wszystkich informacji, jakie uzna za konieczne”.

4.6. **Pozostawienie osoby, której dotyczy wnioski, w areszcie w państwie członkowskim wykonującym nakaz**

Po osadzeniu w areszcie osoby, której dotyczy wnioski, na podstawie ENA, wykonujący nakaz organ sądowy musi zdecydować, czy osoba ta powinna pozostać w areszcie, czy należy ją zwolnić do czasu podjęcia decyzji o wykonaniu ENA. Osadzenie w areszcie nie jest zatem konieczne, a osoba ta może być tymczasowo zwolniona w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego (art. 12 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Jeżeli osoba ta nie przebywa w areszcie, właściwy organ wykonującego nakaz państwa członkowskiego ma obowiązek podjąć środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby (art. 12 decyzji ramowej w sprawie ENA). Środki te mogą obejmować zakaz podróżowania, obowiązek okresowego zgłaszania się i dozór elektroniczny.

W wyroku w sprawie C-492/18, TC ⁽¹⁰⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że decyzja ramowa w sprawie ENA ma pierwszeństwo przed przepisem prawa krajowego, ustanawiającym ogólny i bezwarunkowy obowiązek zwolnienia osoby, której dotyczy wnioski, zatrzymanej na podstawie ENA, po upływie 90 dni od dnia jej zatrzymania, w sytuacjach, w których istnieje poważne ryzyko ucieczki tej osoby, niedające się ograniczyć do akceptowalnego poziomu poprzez zastosowanie wobec tej osoby odpowiednich środków.

W wyroku w sprawie C-237/15 PPU Lanigan ⁽¹¹⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości stanął na stanowisku, że:

„[a]rt. 12 tej decyzji ramowej w związku z jej art. 17 oraz w świetle art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on w takiej sytuacji na przeszkodzie pozostawaniu w areszcie osoby, której dotyczy wnioski, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, nawet jeżeli całkowity okres pozbawienia wolności tej osoby przekracza te terminy, o ile długość tego okresu nie jest nadmierna w odniesieniu do cech postępowania prowadzonego w sprawie w postępowaniu głównym, czego zbadanie należy do sądu krajowego. Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy postanowi zakończyć pobyt w areszcie tej osoby, organ ów jest wówczas zobowiązany do uzupełnienia jej tymczasowego zwolnienia wszelkimi środkami, jakie uzna za niezbędne do uniknięcia jej ucieczki i zapewnienia, że warunki materialne niezbędne do jej skutecznego przekazania pozostają spełnione do momentu wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania”.

Decyzję w tej sprawie podejmuje się jednak zgodnie z prawem krajowym oraz z art. 6 Karty, który stanowi, że każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Przepis ten wymaga istnienia podstawy prawnej uzasadniającej dalsze przetrzymywanie i spełniającej wymogi jasności, przewidywalności i dostępności, aby uniknąć wszelkiego ryzyka arbitralności. Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-492/18, TC ⁽¹¹¹⁾, że:

⁽¹⁰⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lutego 2019 r., TC, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:108.

⁽¹¹⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:474.

⁽¹¹¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lutego 2019 r., TC, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:108.

„[a]rt. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu pozwalającemu na utrzymanie aresztu wobec osoby, której dotyczy wniosek, po upływie tego 90-dniowego terminu w oparciu o wykładnię tego przepisu prawa krajowego, zgodnie z którą rze- czony termin ulega zawieszeniu w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy postanowi zwrócić się do Try- bunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zaczekać na odpowiedź Trybunału na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez inny wykonujący nakaz organ sądowy albo odroczyć wydanie decyzji o przekazaniu, jeżeli istnieje realne ryzyko, że w wydającym nakaz państwie członkowskim osoba, której dotyczy wniosek, może być narażona na nieludzkie lub poniżające trakto- wanie, jeżeli owo orzecznictwo krajowe nie zapewnia zgodności wspomnianego przepisu prawa krajowego z decyzją ramową 2002/584 i wykazuje rozbieżności mogące skutkować różnymi okresami aresztu”.

5. DECYZJA O PRZEKAZANIU

5.1. **Ogólny obowiązek wykonania ENA**

Na wykonującym nakaz organie sądowym spoczywa ogólny obowiązek wykonania każdego ENA w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami decyzji ramowej w sprawie ENA (art. 1).

W wyroku w sprawie C-268/17 AY⁽¹¹²⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 1 ust. 2 decyzji ramo- wej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz ma obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego mu ENA, nawet wówczas, gdy w tym państwie członkowskim wydano już postanowienie w przedmiocie wcześniejszego ENA dotyczącego tej samej osoby i tych samych czynów, przy czym powtórny ENA został wydany wyłącznie w związku z przedsta- wieniem w państwie członkowskim wydającym nakaz aktu oskarżenia osobie, której dotyczy wniosek. Podobnie w sprawie C-158/21 Puig Gordi i in.⁽¹¹³⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że decyzją ramową 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie wydaniu kilku kolejnych ENA przeciwko osobie, której dotyczy nakaz, w przypadku odmowy wykonania pierwszego ENA, o ile wykonanie nowego ENA nie pro- wadziłoby do naruszenia art. 1 ust. 3 tej decyzji ramowej, a wydanie tego nowego ENA ma charakter proporcjo- nalny.

Jak orzekł Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie C-510/19 AZ⁽¹¹⁴⁾, orzeczenie w sprawie wykonania ENA musi zostać wydane przez „organ sądowy” spełniający wymogi skutecznej ochrony sądowej (zob. sekcja 2.1.5).

Postanowienia decyzji ramowej w sprawie ENA dotyczące decyzji o wykonaniu ENA omówiono w sekcjach od 5 do 9 niniejszego podręcznika. Decyzję o przekazaniu należy podjąć w terminie określonym w sekcji 4.

Ponadto, jak wspomniano w sekcji 12, właściwe organy muszą zapewnić przestrzeganie minimum praw proce- sowych przysługujących osobie, której dotyczy wniosek.

5.2. **Przekazywanie informacji przez organ sądowy wydający nakaz**

Organ sądowy wydający nakaz przekazuje – na podstawie art. 8 decyzji ramowej w sprawie ENA – wykonują- cemu nakaz organowi sądowemu minimalne informacje urzędowe niezbędne do szybkiego podjęcia decyzji w sprawie wykonania ENA.

W sprawie C-551/18 PPU IK⁽¹¹⁵⁾ wydający nakaz organ sądowy nie poinformował o karze dodatkowej polegają- cej na oddaniu do dyspozycji, którą nałożono na osobę, której dotyczy wniosek, za to samo przestępstwo i tym samym orzeczeniem, co orzeczenie dotyczące głównego przestępstwa. Trybunał Sprawiedliwości uznał, że ponieważ zasadnicza kara trzech lat pozbawienia wolności przekracza próg czterech miesięcy określony w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, informacje przekazane przez organ wydający nakaz są wystarczające do zagwarantowania, że ENA spełnia wymóg prawidłowości, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. f) decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽¹¹²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., AY, C-268/17, ECLI:EU:C:2018:602.

⁽¹¹³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹¹⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 2020 r., AZ, C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953.

⁽¹¹⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 2018 r., IK, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł ponadto, że:

„[a]rtykuł 8 ust. 1 lit. f) decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW [...] należy interpretować w ten sposób, że pominięcie w europejskim nakazie aresztowania, na podstawie którego przekazano daną osobę, informacji o karze dodatkowej, polegającej na oddaniu do dyspozycji, na którą osoba ta została skazana za to samo przestępstwo i tym samym orzeczeniem sądowym, w którym orzeczono zasadniczą karę pozbawienia wolności, w okolicznościach rozpatrywanych w postępowaniu głównym nie stoi na przeszkodzie temu, by wykonanie tej dodatkowej kary po zakończeniu kary zasadniczej i po wydaniu przez krajowy sąd penitencjarny formalnej decyzji w tym zakresie prowadziło od pozbawienia wolności”.

W sprawie C-241/15 Bob-Dogi ⁽¹¹⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że przed odmową wykonania ENA ze względu na jego nieważność wykonujący nakaz organ sądowy musi, zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o bezzwłoczne uzupełnienie wszystkich wskazanych w nakazie informacji uzupełniających.

5.3. Wykaz 32 kategorii przestępstw dających podstawę do przekazania bez weryfikacji podwójnej karalności

Organ sądowy wykonujący nakaz powinien sprawdzić, czy organ sądowy wydający nakaz uznał którekolwiek z przestępstw za należące do jednej z 32 kategorii przestępstw wymienionych w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA. Organ sądowy wykonujący nakaz może jedynie zweryfikować podwójną karalność przestępstw nieuwzględnionych w tym wykazie.

Należy podkreślić, że znaczenie mają jedynie definicja przestępstwa i maksymalny wymiar kary określone w prawie państwa członkowskiego wydającego nakaz. Organ sądowy wykonujący nakaz może zweryfikować twierdzenia organu sądowego wydającego nakaz zawarte w ENA. Jeżeli organ sądowy wykonujący nakaz stwierdzi, że istnieje oczywisty błąd w tym zakresie, powinien zwrócić się o wyjaśnienie do organu sądowego wydającego nakaz (zob. sekcja 4.4 dotycząca komunikacji).

Jeśli chodzi o odpowiednią wersję prawa wydającego nakaz państwa członkowskiego, Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA w wyroku w sprawie C-717/18 X ⁽¹¹⁷⁾. Trybunał orzekł, że:

„[...] w celu sprawdzenia, czy przestępstwo, w związku z którym wydano [ENA], jest zagrożone w wydającym nakaz państwie członkowskim karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym polegającym na pozbawieniu wolności, których górna granica wynosi przynajmniej trzy lata, tak jak jest ono zdefiniowane w prawie wydającego nakaz państwa członkowskiego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien wziąć pod uwagę prawo wydającego nakaz państwa członkowskiego w wersji mającej zastosowanie do czynów leżących u podstaw sprawy, w ramach której wydano europejski nakaz aresztowania”.

5.4. Przestępstwa akcesoryjne

„Przestępstwa akcesoryjne” obejmują co najmniej jedno przestępstwo zagrożone karą o wymiarze niższym niż określony w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA. Przestępstwa takie można uwzględnić w ENA jako przestępstwo akcesoryjne. Wydający nakaz organ sądowy może uwzględnić takie przestępstwa w formularzu ENA, nawet jeżeli nie wchodzi one w zakres stosowania ENA (zob. sekcja 2.3).

Należy jednak zawsze wydawać ENA w odniesieniu do co najmniej jednego przestępstwa, które spełnia wymogi progu określonego w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Decyzja ramowa w sprawie ENA nie wskazuje jednoznacznie, jak traktować przekazanie w związku z przestępstwem akcesoryjnym. Niektóre państwa członkowskie zdecydowały się je dopuszczać, inne – nie. Jeżeli wykonujące nakaz państwo członkowskie nie wykona przekazania osoby, której dotyczy wnioski, w związku z przestępstwami akcesoryjnymi, zasada specjalności może uniemożliwić państwu członkowskiemu wydającemu nakaz ich ściganie (zob. sekcja 2.6 dotycząca zasady specjalności).

Jeżeli w ENA zawarto informację o przestępstwie akcesoryjnym, zaleca się, aby wykonujący nakaz organ sądowy wyraźnie wskazał w decyzji o przekazaniu, czy przekazanie dotyczy również przestępstwa akcesoryjnego. Przekazanie w związku z przestępstwami akcesoryjnymi uprawnia wydające nakaz państwo członkowskie do ścigania za te przestępstwa lub do wykonania orzeczonej za nie kary pozbawienia wolności.

⁽¹¹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385.

⁽¹¹⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2020 r., X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142.

Załącznik VIII zawiera wykaz państw członkowskich, których systemy prawne przewidują możliwość przekazania w związku z przestępstwami akcesoryjnymi.

5.5. Powody niewykonania nakazu (odmowa)

Ogólny obowiązek wykonania ENA (określony w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA) graniczają podstawy obligatoryjnego i fakultatywnego niewykonania ENA, tzn. powody odmowy (art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej w sprawie ENA). Należy zauważyć, że zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA, organ sądowy wykonujący nakaz może powołać się, co do zasady, wyłącznie na te powody jako na stanowiące podstawę odmowy wykonania prawidłowo wydanego nakazu. Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że wykaz powodów jest **wyczerpujący** (w szczególności w wyrokach w sprawie C-123/08, Wolzenburg i w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU, Aranyosi i Căldăraru ⁽¹¹⁸⁾).

Wykonujący nakaz organ sądowy musi, w niektórych sytuacjach, skontaktować się z organem wydającym nakaz przed podjęciem decyzji o odmowie przekazania. Może być to wskazane w przypadku niejasności w odniesieniu do zastosowania któregośkolwiek z powodów odmowy wykonania. Przed podjęciem decyzji o odmowie organ sądowy wykonujący nakaz może skontaktować się również w sprawie możliwości zastosowania innych środków (takich jak przekazywanie więźniów), (zob. sekcja 4.4 dotycząca komunikacji i sekcja 2.5 dotycząca innych unijnych środków współpracy sądowej).

Po wydaniu decyzji o odmowie przekazania osoby, której dotyczy wnioski, nie można dłużej trzymać jej w areszcie na podstawie ENA.

5.5.1. Powody obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu

Gdy występuje co najmniej jeden powód obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu, organ sądowy wykonujący nakaz musi odmówić wykonania ENA. Powody te określono w art. 3 ramowej decyzji w sprawie ENA.

Amnestia (art. 3 pkt 1)

Przestępstwo będące podstawą nakazu aresztowania jest objęte amnestią w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Wymagane jest również, aby państwo członkowskie wykonujące nakaz było właściwe do ścigania tego przestępstwa na podstawie przepisów jego prawa karnego.

Ne bis in idem (art. 3 pkt 2)

Wykonujący nakaz organ sądowy poinformowano, że w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski, zapadło w państwie członkowskim prawomocne orzeczenie w związku z popełnieniem tych samych czynów. Jeżeli orzeczono karę, wymaga się również, aby została ona wykonana lub była w trakcie wykonywania, lub też aby nie mogła ona być dłużej wykonywana w świetle prawa państwa członkowskiego, w którym nastąpiło skazanie.

Trybunał Sprawiedliwości wydał kilka wyroków w sprawach dotyczących wykładni zasady *ne bis in idem* w związku z przepisem art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen (KWUS). Wyroki te mają zastosowanie do decyzji ramowej w sprawie ENA na podstawie wyroku w sprawie C-261/09, Mantello ⁽¹¹⁹⁾. W wyroku w sprawie C-129/14 PPU, Spasic ⁽¹²⁰⁾, Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 54 KWUS jest zgodny z art. 50 karty, w którym zapisano tę zasadę.

Art. 54 KWUS

„Osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku na obszarze jednej Umawiającej się Strony, nie może być ścigana na obszarze innej Umawiającej się Strony za ten sam czyn, pod warunkiem że została nałożona i wykonana kara lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy przepisów prawnych skazującej Umawiającej się Strony”.

Art. 50 Karty

„Zakaz ponownego sądenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

⁽¹¹⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, sprawy połączone C-404/15 i C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198.

⁽¹¹⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683.

⁽¹²⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r., Spasic, C-129/14 PPU, ECLI:EU:C:2014:586.

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii⁽¹²¹⁾.

W wyrokach w sprawie C-261/09 Mantello⁽¹²¹⁾ i w sprawie C-268/17 AY⁽¹²²⁾ Trybunał Sprawiedliwości potwierdził wykładnię pojęć takich jak „prawomocny wyrok”, „ten sam czyn” i „kara została wykonana”, które określili we wcześniejszym orzecznictwie. W sprawie C-268/17 AY Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że decyzja prokuratora o zakończeniu postępowania, w toku którego osoba, której dotyczy ENA, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, nie może stanowić podstawy odmowy wykonania ENA na mocy art. 3 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA.

W wyroku w sprawie C-505/19, WS (czerwona nota Interpolu)⁽¹²³⁾ Trybunał Sprawiedliwości wypowiedział się w kwestii zgodności z prawem aresztowania osoby, której dotyczy wniosek, i stwierdził, że:

„[...] mimo że zgodnie z art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584 wykonania europejskiego nakazu aresztowania odmawia się, jeśli z informacji, jakie posiada wykonujący nakaz organ sądowy, wynika, że zastosowanie ma zasada *ne bis in idem*, to z art. 12 tej decyzji ramowej wynika, że kiedy dana osoba zostaje zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać aresztowana, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Wynika stąd, że zatrzymanie danej osoby lub jej aresztowanie jest wykluczone jedynie pod warunkiem ustalenia przez rzeczony organ, że zastosowanie ma zasada *ne bis in idem*”.

Ponadto w sprawie C-203/20 AB i in.⁽¹²⁴⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 50 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie wydaniu ENA w stosunku do osoby, przeciwko której toczące się postępowanie karne początkowo umorzono prawomocnym orzeczeniem sądowym wydanym na podstawie amnestii, a następnie wznowiono wskutek przyjęcia ustawy odwołującej tę amnestię, jeżeli owo orzeczenie sądowe wydano przed rozstrzygnięciem o odpowiedzialności karnej osoby, której sprawa dotyczy.

Załącznik VI zawiera listę wyroków Trybunału Sprawiedliwości dotyczących zasady *ne bis in idem* w sprawach karnych. Streszczenia tych spraw można znaleźć w opracowanym przez Eurojust zestawieniu zatytułowanym „Przegląd orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie zasady *ne bis in idem* w sprawach karnych” (dostępnym pod adresem: www.eurojust.europa.eu).

Poniżej wieku odpowiedzialności karnej (art. 3 pkt 3)

Osoba, której dotyczy wniosek, ze względu na wiek nie może być pociągnięta do odpowiedzialności karnej za czyny stanowiące podstawę wydania nakazu aresztowania zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonującego nakaz.

W przepisach państw członkowskich w różny sposób definiuje się minimalny wiek odpowiedzialności karnej. Ponadto moment, w którym uwzględnia się ten wiek w danej sprawie, jest różny, co oznacza, że właściwy może być na przykład moment, w którym doszło do domniemanego przestępstwa lub moment postawienia zarzutów.

Ten powód odmowy wykonania nakazu ma zastosowanie, gdy w państwie członkowskim wykonującym nakaz osobie, której dotyczy wniosek, ze względu na wiek grozi jedynie postępowanie cywilne lub administracyjne, a nie karne.

W wyroku w sprawie C-367/16 Piotrowski⁽¹²⁵⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że wykonujący nakaz organ sądowy powinien odmówić przekazania wyłącznie tych osób nieletnich podlegających ENA, które zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego nie osiągnęły wieku wymaganego do pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej za czyny stanowiące podstawę wydanego wobec nich nakazu. Wykonujący nakaz organ sądowy nie może uwzględnić dodatkowych warunków dotyczących indywidualnej oceny, od których prawo jego państwa członkowskiego uzależnia ściganie i skazywanie nieletnich. Do wydającego nakaz organu sądowego należy zastosowanie szczególnych przepisów prawa karnego jego państwa członkowskiego dotyczących karania nieletnich.

⁽¹²¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683.

⁽¹²²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., AY, C-268/17, ECLI:EU:C:2018:602.

⁽¹²³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2021 r., WS, C-505/19, ECLI:EU:C:2021:376.

⁽¹²⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2021 r., AB i inni, C-203/20, ECLI:EU:C:2021:1016.

⁽¹²⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27.

5.5.2. Powody fakultatywnej odmowy wykonania nakazu

Gdy występuje którykolwiek z powodów fakultatywnej odmowy wykonania nakazu, transponowany do prawa krajowego, organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić wykonania ENA w zależności od okoliczności danej sprawy. Powody te określono w art. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-665/20 PPU, *Openbaar Ministerie/X* ⁽¹²⁶⁾, że gdy państwa członkowskie decydują się transponować fakultatywną podstawę odmowy wykonania na podstawie decyzji ramowej, nie mogą przewidzieć obowiązku odmowy wykonania ENA, jeżeli wydany nakaz wchodzi w zakres tych podstaw. Organ sądowy wykonujący nakaz państwa członkowskiego powinien natomiast dysponować marginesem swobody umożliwiającym uwzględnienie szczególnych okoliczności każdego przypadku i każdorazową ocenę fakultatywnej podstawy odmowy.

Szczególne okoliczności każdej sprawy należy dokładnie ocenić zwłaszcza w przypadkach, gdy ENA zostało wydane przez delegowanego prokuratora europejskiego Prokuratury Europejskiej (EPPO) ⁽¹²⁷⁾ lub na jego wniosek w ramach prowadzenia dochodzeń i ścigania przestępstw mających wpływ na interesy finansowe Unii ⁽¹²⁸⁾, takich jak złożone oszustwa związane z VAT posiadające element transgraniczny, ponieważ Prokuratura Europejska działa jako jeden ponadnarodowy urząd.

Brak podwójnej karalności (art. 4 pkt 1)

Czyn będący podstawą wydania ENA nie stanowi przestępstwa w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

Dotyczy to wyłącznie przestępstw nieujętych w wykazie przestępstw, wobec których nie przeprowadza się weryfikacji pod kątem podwójnej karalności, zawartym w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA. Fakultatywną odmowę wykonania nakazu można ponadto zastosować nawet wówczas, gdy dany czyn ujęto w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, lecz (i) zgodnie z prawem państwa członkowskiego wydającego nakaz podlega on karze pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego na okres krótszy niż 3 lata oraz (ii) nie stanowi on przestępstwa w rozumieniu prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

W wyrokach w sprawie C-289/15 *Grundza* ⁽¹²⁹⁾ oraz w sprawie C-168/21 *Procureur général près la cour d'appel d'Angers* ⁽¹³⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, w jaki sposób należy oceniać przesłankę podwójnej karalności.

W wyroku w sprawie C-289/15, *Grundza* ⁽¹³¹⁾, Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni art. 7 ust. 3 i art. 9 ust. 1 lit. d) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (mianowicie, w jaki sposób należy poddawać ocenie warunek dotyczący podwójnej karalności). Trybunał Sprawiedliwości orzekł, co następuje:

„38 (...) przy ocenie podwójnej karalności właściwy organ państwa wykonującego powinien rozpatrzyć, czy wskazane w wyroku wydanym przez właściwy organ państwa wydającego okoliczności faktyczne leżące u podstaw przestępstwa podlegają także, jako takie, w sytuacji gdyby wystąpiły one na terytorium państwa wykonującego, sankcji karnej na tym terytorium.

(...)

49 (...) w ramach oceny podwójnej karalności właściwy organ państwa wykonującego nie powinien rozpatrywać, czy został naruszony interes chroniony przez państwo wydające, lecz czy – w wypadku gdyby rozpatrywane przestępstwo miało miejsce na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia tego organu – uznano by, że został naruszony podobny interes chroniony prawem krajowym tego państwa”.

⁽¹²⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., X, C-665/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:339.

⁽¹²⁷⁾ Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1.

⁽¹²⁸⁾ Zob. art. 22 rozporządzenia w sprawie EPPO.

⁽¹²⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2017 r., *Grundza*, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4.

⁽¹³⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2022 r., *Procureur général près la cour d'appel d'Angers*, C-168/21, ECLI:EU:C:2022:558.

⁽¹³¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2017 r., *Grundza*, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4.

W sprawie C-168/21, Procureur général près la cour d'appel d'Angers ⁽¹³²⁾, Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił ponadto, że do oceny spełnienia przesłanki podwójnej karalności czynu niezbędne i wystarczające jest, aby czyny, które doprowadziły do wydania ENA, stanowiły również przestępstwo w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego. W związku z tym prawo Unii nie wymaga dokładnego pokrywania się ani znamion tego przestępstwa ani jego nazwy lub klasyfikacji prawnej w prawach krajowych państwa wydającego i państwa wykonującego nakaz.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że przesłanka podwójnej karalności – przewidziana w art. 2 ust. 4 i art. 4 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA – jest spełniona w sytuacji, w której ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej za czyny, które w wydającym nakaz państwie członkowskim stanowią przestępstwo wyłącznie, jeżeli naruszają one dobro chronione w tym państwie członkowskim, nawet jeżeli naruszenie takiego dobra nie stanowi elementu składowego przestępstwa w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Wykładnia przesłanki podwójnej karalności czynu, zgodnie z którą przesłanka ta wymagałaby dokładnego pokrywania się znamion przestępstwa oraz dobra chronionego w przepisach wydającego nakaz państwa członkowskiego i wykonującego nakaz państwa członkowskiego, podważałaby skuteczność procedury przekazania. W związku z tym przesłankę podwójnej karalności czynu uznaje się za spełnioną także w sytuacji, gdy ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim za popełnienie jednego przestępstwa składającego się z kilku czynów, z których tylko część stanowi przestępstwo w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Wykładnia taka jest również zgodna z zasadą proporcjonalności czynów zabronionych i kar, przewidzianą w art. 49 ust. 3 Karty. W tym względzie Trybunał wyjaśnił, że wykonujący nakaz organ sądowy – w ramach oceny przesłanki podwójnej karalności – nie ocenia kary orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim w świetle art. 49 ust. 3 Karty.

W odniesieniu do przestępstw związanych z podatkami lub opłatami, należnościami celnymi i wymianą walut obcych, podstawą odmowy wykonania ENA nie może być fakt, że prawo wykonującego nakaz państwa członkowskiego nie nakłada tego samego rodzaju podatku lub cła lub nie zawiera tego samego rodzaju zasad w odniesieniu do podatków, opłat, należności celnych i wymiany walut jak prawo państwa członkowskiego wydającego nakaz.

Ściganie w wykonującym nakaz państwie członkowskim (art. 4 pkt 2)

Osoba podlegająca ENA jest ścigana w wykonującym nakaz państwie członkowskim za czyn, który stanowi podstawę wydania ENA.

Ściganie za to samo przestępstwo, w odniesieniu do którego wstrzymano postępowanie w wykonującym nakaz państwie członkowskim (art. 4 pkt 3)

Organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego zdecydowały się nie ścigać danej osoby za przestępstwo stanowiące podstawę wydania ENA albo wstrzymać postępowanie sądowe, lub w jednym z państw członkowskich zapadł już prawomocny wyrok w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, w odniesieniu do tych samych czynów, co chroni tę osobę przed dalszym postępowaniem sądowym.

W sprawie C-268/17 AY ⁽¹³³⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że postanowienie prokuratury o zakończeniu postępowania w sprawie toczącej się przeciwko nieznanemu sprawcy, w toku którego osoba, której dotyczy ENA, została przesłuchana jedynie w charakterze świadka, a nie prowadzono w stosunku do niej postępowania karnego, zaś rzucone postanowienie nie zostało wydane w stosunku do tej osoby – nie może stanowić podstawy odmowy wykonania ENA na mocy art. 4 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Zob. również sekcja 5.5.1 dotycząca zasady *ne bis in idem*.

Ściganie lub wymierzenie kary jest ustawowo zabronione (art. 4 pkt 4)

Zgodnie z prawodawstwem wykonującego nakaz państwa członkowskiego postępowanie karne lub ukaranie osoby, której dotyczy wniosek, jest ustawowo zakazane, a omawiane czyny podlegają jurysdykcji tego państwa członkowskiego na podstawie przepisów jego prawa karnego.

⁽¹³²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2022 r., Procureur général près la cour d'appel d'Angers, C-168/21, ECLI:EU:C:2022:558.

⁽¹³³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., AY, C-268/17, ECLI:EU:C:2018:602.

Prawomocne orzeczenie w państwie trzecim (art. 4 pkt 5)

Wykonujący nakaz organ sądowy powiadomiono, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło w odniesieniu do tych samych czynów prawomocne orzeczenie w państwie trzecim, z zastrzeżeniem, że jeżeli orzeczono karę, została ona już wykonana lub jest aktualnie wykonywana, albo na podstawie przepisów prawa kraju skazania nie może być dłużej wykonywana.

W wyroku w sprawie C-665/20 PPU X ⁽¹³⁴⁾ Trybunał Sprawiedliwości doprecyzował, że pojęcie „tych samych czynów” w rozumieniu art. 3 ust. 2 i art. 4 ust. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w sposób jednolity w obu tych przepisach. Ponadto Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że przesłanka wykonania przewidziana w art. 4 ust. 5 jest spełniona również w sytuacji, gdy osoba, której dotyczy wniosek, została prawomocnie skazana za te same czyny na karę pozbawienia wolności, która to kara została częściowo wykonana w państwie trzecim, a w pozostałym zakresie została darowana przez pozasądowy organ tego państwa. Trybunał Sprawiedliwości podkreślił, że do wykonującego nakaz organu sądowego, w ramach przysługującego mu zakresu uznania, należy wyważenie względów zapobiegania bezkarności oraz zagwarantowania zainteresowanej osobie pewności prawa.

Zob. również sekcja 5.5.1 dotycząca zasady *ne bis in idem*.

Wykonujące nakaz państwo członkowskie podejmuje się wykonania wyroku (art. 4 pkt 6)

Jeżeli ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, ma w nim miejsce zamieszkania lub w nim przebywa, organ sądowy wykonujący nakaz może rozważyć wykonanie wyroku w swoim państwie członkowskim, zamiast przekazania osoby, której dotyczy wniosek, do państwa członkowskiego wydającego nakaz.

W art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW zawarto również przepis szczególny, który reguluje wykonywanie kar pozbawienia wolności w państwie członkowskim wykonującym nakaz w przypadkach, o których mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 2.5.2). Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW zastąpiła konwencję z 1983 r. o przekazywaniu osób skazanych oraz jej protokół dodatkowy ⁽¹³⁵⁾. Przepisy decyzji ramowej 2008/909/WSiSW należy zatem stosować w odniesieniu do przekazania wykonania kary do państwa członkowskiego, w którym ma ona zostać wykonana.

Zgodnie z decyzją ramową 2008/909/WSiSW wyrażenie przez osobę skazaną zgody na przekazanie nie jest już warunkiem wstępnym w każdym przypadku.

W wyroku w sprawie C-514/17 Sut ⁽¹³⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości zwrócił uwagę na procedurę i warunki konieczne do zastosowania art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Orzekł, co następuje:

„32. Z brzmienia tego przepisu wynika zatem, że zastosowanie tej podstawy fakultatywnej odmowy wykonania jest uzależnione od spełnienia dwóch warunków, a mianowicie, po pierwsze, że osoba, której dotyczy nakaz, przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania, a po drugie, że państwo to zobowiązuje się do wykonania tej kary lub tego środka zabezpieczającego zgodnie ze swoim prawem krajowym.

(...)

36. Jeśli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, że spełnione są oba przypomniane wyżej warunki, musi on dokonać oceny, czy istnieje prawnie chroniony interes uzasadniający wykonanie kary orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim na terytorium wykonującego nakaz państwa członkowskiego (zob. wyrok z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, pkt 44). Ocena ta umożliwi wspomnianemu organowi uwzględnienie celu realizowanego przez art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, jak zostało to wskazane w pkt 33 [tego] wyroku”.

⁽¹³⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., X, C-665/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:339.

⁽¹³⁵⁾ Konwencja o przekazywaniu osób skazanych z dnia 21 marca 1983 r. (ETS nr 112) i protokół dodatkowy do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych z dnia 18 grudnia 1997 r. (ETS nr 167), a także protokół zmieniający Protokół dodatkowy do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych z dnia 22 listopada 2017 r. (CETS nr 222).

⁽¹³⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2018 r., Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016.

W odniesieniu do pierwszej przesłanki Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił w wyroku w sprawie C-66/08, Kozłowski⁽¹³⁷⁾, że pojęcia „ma miejsce zamieszkania” i „przebywa” użyte w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA powinny być zdefiniowane w sposób jednolity, jako że odnoszą się do autonomicznych pojęć prawa Unii. Osoba, której nakaz dotyczy, „ma miejsce zamieszkania” w państwie członkowskim wykonania nakazu, jeżeli ustanowiła rzeczywiste miejsce zamieszkania w tym państwie, a „przebywa” w nim, jeżeli w następstwie odpowiednio długiego trwałego pobytu w tym państwie, stworzyła z nim więzi porównywalne z tymi, które są wynikiem posiadania miejsca zamieszkania. Stwierdzenie „przebywania” wymaga dokonania całościowej oceny licznych obiektywnych elementów, a w szczególności długości, charakteru i warunków pobytu osoby ściganej, a także więzi rodzinnych i ekonomicznych, które utrzymuje ona z państwem członkowskim wykonania nakazu. Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił ponadto, że ani fakt, iż osoba, której dotyczy wniosek, popełnia w państwie członkowskim wykonania nakazu przestępstwa w sposób zawodowy, ani fakt, że przebywa tam w zakładzie karnym w celu odbycia kary pozbawienia wolności, nie mają znaczenia dla organu sądowego wykonującego nakaz w sytuacji, gdy musi on najpierw ustalić, czy dana osoba „przebywa” w tym państwie członkowskim. Jeżeli jednak dana osoba „przebywa” w państwie członkowskim wykonania nakazu, wskazane elementy mogą mieć znaczenie przy dokonywaniu przez organ sądowy wykonujący nakaz dalszej analizy w celu ustalenia, czy uzasadniona jest odmowa wykonania ENA.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł w wyroku w sprawie C-123/08 Wolzenburg⁽¹³⁸⁾, że państwa członkowskie mogą ograniczyć sytuacje, w których powinna istnieć możliwość, aby państwo członkowskie wykonania nakazu odmówiło przekazania osoby objętej zakresem stosowania rzeczono art. 4 pkt 6 poprzez uzależnienie stosowania tego przepisu – w przypadku gdy poszukiwany jest obywatel innego państwa członkowskiego – od spełnienia warunku, by obywatel ten legalnie zamieszkiwał przez nieprzerwany okres 5 lat na terytorium rzeczono państwa członkowskiego wykonania nakazu. Państwo członkowskie nie może jednak uzależnić fakultatywnej odmowy wykonania ENA, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA, od dodatkowych wymogów administracyjnych, takich jak posiadanie zezwolenia na pobyt na czas nieokreślony.

W wyroku w sprawie C-42/11 Lopes da Silva Jorge⁽¹³⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA i art. 18 TFUE należy interpretować w ten sposób, że o ile państwo członkowskie może w ramach transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, o tyle jednak nie może ono wyłączyć w sposób bezwarunkowy i automatyczny z tego zakresu zastosowania obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na jego terytorium, niezależnie od rodzaju ich powiązań z tym państwem członkowskim. Od sądów krajowych wymaga się dokonywania wykładni prawa w świetle brzmienia i celu decyzji ramowej w sprawie ENA w celu zapewnienia jej pełnej skuteczności.

W wyroku w sprawie C-700/21 O. G.⁽¹⁴⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA w związku z art. 20 Karty stoi na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, który bezwzględnie i automatycznie wyklucza obywateli państw trzecich przebywających lub zamieszkujących na terytorium danego państwa członkowskiego z możliwości skorzystania z fakultatywnej odmowy wykonania ENA, bez możliwości dokonania przez wykonujący nakaz organ sądowy oceny powiązań tego obywatela z tym państwem członkowskim. Aby ocenić, czy należy odmówić wykonania takiego ENA, wykonujący nakaz organ sądowy powinien dokonać całościowej oceny w celu ustalenia, czy osoba, której dotyczy wniosek, ma wystarczające powiązania z wykonującym nakaz państwem członkowskim, aby uzasadnić domniemanie, że w przypadku wykonania wyroku w tym państwie dana osoba będzie miała większe szanse na reintegrację w tym państwie niż w wydającym nakaz państwie członkowskim. Wśród tych czynników znajdują się więzi rodzinne, językowe, kulturowe, społeczne lub gospodarcze obywatela państwa trzeciego z państwem członkowskim wykonującym nakaz, a także charakter, czas trwania i warunki pobytu tej osoby w tym państwie członkowskim.

⁽¹³⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski, C-66/08, ECLI:EU:C:2008:437.

⁽¹³⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616.

⁽¹³⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 września 2012 r., Lopes da Silva Jorge, C-42/11, ECLI:EU:C:2012:517.

⁽¹⁴⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 czerwca 2023 r., O.G., C-700/21, ECLI:EU:C:2023:444, pkt 58 i 68.

W odniesieniu do drugiej przesłanki Trybunał Sprawiedliwości podkreślił w sprawie C-579/15 Popławski (Popławski I) ⁽¹⁴¹⁾, że wymóg przejścia wykonania wyroku zakłada prawdziwe zobowiązanie się wykonującego nakaz państwa członkowskiego do zapewnienia, aby państwo członkowskie wydające nakaz wykonało karę pozbawienia wolności wymierzoną osobie, której dotyczy wniosek. Aby zapobiec bezkarności, wykonujący nakaz organ sądowy musi najpierw zbadać, czy istnieje możliwość rzeczywistego wykonania kary zgodnie z jego prawem krajowym. W przeciwnym wypadku wykonujący nakaz organ sądowy musi zarządzić wykonanie ENA i przekazać osobę, której dotyczy wniosek.

Trybunał Sprawiedliwości uznał ponadto, że wykonania ENA nie można odmówić na podstawie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA z tego tylko powodu, że organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego informuje organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, że „wyraża gotowość”, by przejąć wykonanie wyroku lub że zamierza wszcząć przeciwko danej osobie postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyny, za które wyrok ten został wydany.

W sprawie C-514/17 Sut ⁽¹⁴²⁾ Trybunał Sprawiedliwości uznał, że państwo członkowskie może, ze względów związanych z resocjalizacją osoby, której dotyczy wniosek, odmówić wykonania ENA, nawet jeśli przestępstwo będące podstawą wspomnianego nakazu jest zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego zagrożone tylko karą grzywny. Jest to jednak możliwe jedynie wówczas, gdy zgodnie z tym samym prawem krajowym okoliczność ta nie stoi na przeszkodzie temu, by kara pozbawienia wolności orzeczona wobec osoby poszukiwanej została w tym państwie członkowskim rzeczywiście wykonana.

W odniesieniu do prawnie chronionego interesu uzasadniającego zastosowanie art. 4 ust. 6 Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-579/15 Popławski I ⁽¹⁴³⁾ podkreślił, że art. 4 ust. 6 stanowi fakultatywną podstawę odmowy, co oznacza, że po spełnieniu dwóch powyższych przesłanek wykonujące nakaz organy sądowe nie mogą być zobowiązane odmówić wykonania ENA. W związku z tym, jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-66/08 Kozłowski ⁽¹⁴⁴⁾, korzystający z marginesu swobody organ sądowy wykonujący nakaz musi ocenić, czy istnieje prawnie chroniony interes uzasadniający wykonanie w państwie członkowskim wykonania nakazu kary wymierzonej w państwie członkowskim wydającym nakaz. Wykonujący nakaz organ sądowy musi przypisać szczególną wagę zwiększeniu szans ponownej integracji społecznej osoby, której dotyczy wniosek, po wykonaniu kary, na którą osoba ta była skazana.

Ponadto w sprawach C-42/11 Lopes da Silva Jorge ⁽¹⁴⁵⁾, C-579/15 Popławski I ⁽¹⁴⁶⁾ i C-573/17 Popławski (Popławski II) ⁽¹⁴⁷⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że zadaniem sądów krajowych jest dokonywanie wykładni prawa krajowego w świetle brzmienia i celu decyzji ramowej w sprawie ENA, aby zapewnić jej pełną skuteczność oraz osiągnąć rezultat zgodny z celem wyznaczonym w decyzji ramowej. W sprawie C-573/17 Popławski (Popławski II) ⁽¹⁴⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości zaznaczył również, że zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, iż nie nakłada ona na sąd krajowy obowiązku odstąpienia od stosowania przepisu prawa krajowego niezgodnego z przepisami decyzji ramowej (takiej jak decyzja ramowa w sprawie ENA), ponieważ przepisy te nie wywierają bezpośredniego skutku.

Eksterytorialność (przestępstwa popełnione poza terytorium państwa członkowskiego wydającego nakaz) (art. 4 pkt 7)

ENA odnosi się do przestępstw, które:

- a) w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego uznaje się za popełnione w całości bądź w części na terytorium wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w miejscu traktowanym jako jego terytorium lub
- b) popełniono poza terytorium wydającego nakaz państwa członkowskiego, a prawo wykonującego nakaz państwa członkowskiego nie dopuszcza ścigania przestępstw tego rodzaju popełnionych poza jego terytorium.

⁽¹⁴¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski I, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503.

⁽¹⁴²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2018 r., Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016.

⁽¹⁴³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski I, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503.

⁽¹⁴⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski, C-66/08, ECLI:EU:C:2008:437; Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2018 r., Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016.

⁽¹⁴⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 września 2012 r., Lopes da Silva Jorge, C-42/11, ECLI:EU:C:2012:517.

⁽¹⁴⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski I, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503.

⁽¹⁴⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2019 r., Popławski II, C-573/17, ECLI:EU:C:2019:530.

⁽¹⁴⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2019 r., Popławski II, C-573/17, ECLI:EU:C:2019:530.

Trybunał Sprawiedliwości wskazał w wyroku w sprawie C-488/19 JR ⁽¹⁴⁹⁾, że art. 4 ust. 7 lit. b) nie obejmuje sytuacji, w których ENA wydaje się na podstawie orzeczenia sądowego wydającego nakaz państwa członkowskiego, pozwalającego na wykonanie w tym państwie członkowskim kary orzeczonej przez sąd państwa trzeciego, w którym popełniono dane przestępstwo. W tych przypadkach kwestię tego, czy przestępstwo to popełniono „poza terytorium wydającego nakaz państwa członkowskiego”, należy rozstrzygnąć z uwzględnieniem jurysdykcji karnej tego państwa trzeciego, która umożliwiła ściganie tego przestępstwa, a nie jurysdykcji wydającego nakaz państwa członkowskiego.

5.6. Rozprawy zaoczne

Decyzja ramowa 2009/299/WSiSW zmieniła decyzję ramową w sprawie ENA poprzez usunięcie art. 5 pkt 1 oraz dodanie nowego art. 4a dotyczącego decyzji wydanych zaocznie. Przepis ten dotyczy sytuacji, w których wykonujący nakaz organ sądowy otrzymał ENA w sprawie wykonania kary pozbawienia wolności nałożonej w postępowaniu prowadzonym w państwie członkowskim wydającym nakaz pod nieobecność danej osoby.

Art. 4a ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA przewiduje fakultatywną odmowę wykonania, zgodnie z którą można odmówić wykonania ENA wydanego na potrzeby wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego, jeżeli dana osoba nie stawiła się na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie (orzeczenie wydane zaocznie). To uprawnienie obwarowane jest jednak czterema wyjątkami określonymi w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej w sprawie ENA.

Zgodnie z art. 4a ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA wykonujący nakaz organ sądowy **nie może** odmówić wykonania ENA, którego podstawę stanowi orzeczenie wydane zaocznie, jeżeli w ENA stwierdzono, że dana osoba, zgodnie z dalszymi wymogami proceduralnymi określonymi w prawie krajowym wydającego nakaz państwa członkowskiego:

- a) w odpowiednim terminie:
  - i) została wezwana osobiście i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, albo inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy w sposób jednoznacznie pozwalający stwierdzić, że wiedziała o wyznaczonej rozprawie oraz
  - ii) została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie lub
- b) wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę lub przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił ją na rozprawie lub
- c) po doręczeniu jej orzeczenia i wyraźnym pouczeniu o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia lub zmiany pierwotnego orzeczenia:
  - i) wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia lub
  - ii) w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania lub
- d) orzeczenie nie zostało jej doręczone osobiście, ale:
  - i) zostanie jej bezzwłocznie doręczone osobiście po jej przekazaniu oraz zostanie wyraźnie pouczona o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia lub zmiany pierwotnego orzeczenia oraz
  - ii) zostanie ona poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub wnieść środek odwoławczy, jak wspomniano w odnośnym ENA.

⁽¹⁴⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 marca 2021 r., JR, C-488/19, ECLI:EU:C:2021:206.

W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że jeżeli spełniona jest co najmniej jedna z przesłanek wymienionych w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej w sprawie ENA, organ wykonujący nie może odmówić wykonania ENA ⁽¹⁵⁰⁾.

W wyroku w sprawie C-271/17 PPU *Zdziaszek* ⁽¹⁵¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości podkreślił jednak, że w przypadku, gdy ani informacje zawarte w formularzu ENA, ani informacje uzyskane na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA nie dostarczają elementów wystarczających do ustalenia, czy zachodzi jedna z sytuacji, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d), wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania ENA.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości podkreślił w orzecznictwie fakultatywny charakter podstawy odmowy, jako że wykonujący nakaz organ sądowy może – po stwierdzeniu, że sytuacje, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d), nie mają zastosowania – uwzględnić inne okoliczności pozwalające mu na upewnienie się, że przekazanie zainteresowanego nie prowadzi do naruszenia jego prawa do obrony, i nakazać jego przekazanie. Decyzja ramowa w sprawie ENA nie stoi na przeszkodzie temu, aby wykonujący nakaz organ sądowy upewnił się co do przestrzegania prawa do obrony osoby, której to dotyczy, należycie uwzględnivszy wszystkie okoliczności zawisłej przed nim sprawy, w tym informacje, które sam może uzyskać. W tym kontekście organ wykonujący może wziąć pod uwagę zachowanie osoby, której dotyczy wniosek, oraz fakt, że osoba ta sama uniemożliwiła swoje osobiste stawiennictwo lub kontakt z adwokatami wyznaczonymi przez sąd, lub fakt, że odwołała się ona od decyzji wydanych w pierwszej instancji ⁽¹⁵²⁾. Oznacza to, że wykonujący nakaz organ sądowy może podjąć decyzję o przekazaniu osoby, której dotyczy wniosek, nawet gdy nie wystąpiła żadna z czterech sytuacji, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d).

Wyczerpujący charakter czterech sytuacji wymienionych w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej w sprawie ENA został potwierdzony przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie C-399/11 *Melloni* oraz w sprawie C-416/20 PPU *TR*.

W sprawie C-399/11 *Melloni* ⁽¹⁵³⁾ zwrócono się do Trybunału Sprawiedliwości o odpowiedź na pytanie, czy art. 4a ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on wykonującym nakaz organom sądowym uzależnienia wykonania ENA od warunku stanowiącego, że sprawa zakończona wydanym zaocznie wyrokiem skazującym będzie mogła być ponownie rozpoznana w państwie członkowskim wydającym nakaz na podstawie krajowej normy konstytucyjnej państwa wykonującego.

Trybunał Sprawiedliwości uznał, że art. 4a ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA zawiera fakultatywną podstawę odmowy wykonania ENA wydanego w celu wykonania kary, w przypadku gdy daną osobę skazano zaocznie. To uprawnienie obwarowane jest jednak czterema wyjątkami określonymi w art. 4a ust. 1 lit. a)–d). Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że w tych czterech sytuacjach wykonujący nakaz organ sądowy nie może uzależnić przekazania osoby skazanej zaocznie od możliwości ponownego rozpoznania w jej obecności sprawy zakończonej wyrokiem skazującym. Oznacza to, że wykonujące nakaz organy sądowe nie mogą nakładać dodatkowych wymogów w oparciu o krajowe wymogi konstytucyjne.

W sprawie C-416/20 PPU *TR* ⁽¹⁵⁴⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 4a decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, że jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, uniemożliwiła jej osobiste wezwanie i nie stawiła się na rozprawie, ponieważ zbiegła do państwa członkowskiego wykonującego nakaz, wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania ENA tylko dlatego, że nie ma pewności, iż w przypadku przekazania do wydającego nakaz państwa członkowskiego przestrzegane będzie prawo do wznowienia postępowania (określone w art. 8 i 9 dyrektywy (UE) 2016/343 w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym ⁽¹⁵⁵⁾).

⁽¹⁵⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., *TR*, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042.

⁽¹⁵¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., *Zdziaszek*, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629.

⁽¹⁵²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., *TR*, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042. Zob. również wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 maja 2016 r., *Dworzecki*, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346.

⁽¹⁵³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r., *Melloni*, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107.

⁽¹⁵⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., *TR*, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042.

⁽¹⁵⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 1).

Co się tyczy związku art. 4a decyzji ramowej w sprawie ENA z dyrektywą (UE) 2016/343/UE, Trybunał Sprawiedliwości uznał w sprawie C-416/20 PPU TR, że art. 4a odnosi się już konkretnie do sytuacji, w której ENA wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności w odniesieniu do zainteresowanego, który nie stawiał się osobiście na rozprawie, skutkuje wydaniem orzeczenia nakładającego tę karę lub środek. Z tego powodu „ewentualna niezgodność prawa krajowego wydającego nakaz państwa członkowskiego z przepisami dyrektywy 2016/343 nie może stanowić przyczyny mogącej uzasadnić odmowę wykonania [ENA]”, ponieważ prawodawca Unii przyjął rozwiązanie polegające na wyczerpującym wskazaniu wypadków, w których nie uważa się wykonania ENA wydanego w celu wykonania kary orzeczonej zaocznie za naruszenie prawa do obrony ⁽¹⁵⁶⁾.

Trybunał Sprawiedliwości podkreślił jednak, że brak możliwości powołania się na dyrektywę 2016/343/UE w celu przeciwstawienia się wykonaniu ENA w żaden sposób nie wpływa na bezwzględny obowiązek przestrzegania przez wydające nakaz państwo członkowskie ogółu przepisów prawa Unii, w tym dyrektywy 2016/343. W stosownych przypadkach zainteresowany, po przekazaniu go do państwa członkowskiego wydającego nakaz, może powoływać się przed sądami tego państwa członkowskiego na odpowiednie przepisy dyrektywy 2016/343/UE.

5.6.1. *Autonomiczne pojęcia prawa Unii*

Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że terminy zawarte w art. 4a ust. 1 lit. a) pkt (i) decyzji ramowej w sprawie ENA: „wezwana osobiście”, „rozprawa, w wyniku której wydano orzeczenie”, oraz „inną drogą rzeczywiście otrzymała” stanowią autonomiczne pojęcia prawa Unii, które należy interpretować w sposób jednolity we wszystkich państwach członkowskich, niezależnie od ich własnych definicji ⁽¹⁵⁷⁾. Znaczenia takich pojęć nie można zatem określić w prawie krajowym.

Organy państw członkowskich są zatem każdorazowo zobowiązane do wypełniania części d) w sekcji d) formularza ENA, jeżeli wyrok wydano zaocznie. Ważne jest, aby organy nie tylko zaznaczały pola przewidziane w tej sekcji, lecz także wypełniały punkt 4 tej sekcji i dostarczały informacji o tym, w jaki sposób spełniono odpowiednie przesłanki. W tym względzie ważne jest, aby informacje przekazywano w sposób jasny, wyczerpujący i rzeczowy oraz aby unikać kwalifikacji prawnych wynikających z pojęć prawa krajowego. Niestawiennictwo danej osoby, sposób doręczenia wezwania do stawienia się przed sądem i wyroku oraz to, czy oskarżonego reprezentował pełnomocnik wyznaczony przez tę osobę (a nie przez sąd), należy zatem opisać w sposób oparty na faktach, bez odwoływania się do krajowej terminologii prawnej.

Przekazywanie kompletnych informacji w sposób oparty na faktach pozwala uniknąć konieczności występowania z wnioskami o przekazanie informacji uzupełniających zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, które mogłyby powodować niepotrzebne opóźnienia.

Autonomiczne pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a

Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił w wyroku w sprawie C-270/17 PPU Tupikas ⁽¹⁵⁸⁾, że jeżeli postępowanie toczyło się w kilku instancjach, w których wydano kolejne orzeczenia, pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”, dotyczy tylko tej instancji postępowania, która zakończyła się wydaniem orzeczenia prawomocnie rozstrzygającego kwestię winy zainteresowanego oraz wymierzonej mu kary, takiej jak kara pozbawienia wolności, po ponownym zbadaniu sprawy pod względem merytorycznym zarówno co do faktów jak i co do prawa.

W wyroku w sprawie C-271/17 PPU Zdziaszek ⁽¹⁵⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości sprecyzował, że pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”, obejmuje nie tylko postępowanie odwoławcze, które doprowadziło do wydania orzeczenia prawomocnie rozstrzygającego kwestię winy danej osoby i nakładającego karę, lecz także następujące po niej postępowanie – takie jak to, w wyniku którego wydano wyrok orzekający karę łączną – zakończone wydaniem orzeczenia zmieniającego w ostateczny sposób wymiar pierwotnie orzeczonej kary, w zakresie, w jakim organ, który wydał to ostatnie orzeczenie, korzystał w tym względzie ze swobody oceny.

⁽¹⁵⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., TR, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042.

⁽¹⁵⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., Tupikas, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628, wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346 i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2017 r., Ardic, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026.

⁽¹⁵⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., Tupikas, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628.

⁽¹⁵⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629.

Jednakże w przypadku gdy zainteresowany osobiście stawił się na rozprawie karnej, w wyniku której wydano orzeczenie sądowe prawomocnie uznające go winnym popełnienia czynu karalnego, i z tego względu wymierzono mu karę pozbawienia wolności, której wykonanie następnie częściowo zawieszono pod pewnymi warunkami (takimi jak warunki zawieszenia dotyczące zachowania), Trybunał Sprawiedliwości uznał w sprawie C-571/17 PPU Ardic ⁽¹⁶⁰⁾, że pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”, nie obejmuje późniejszego postępowania w przedmiocie uchylecia tego zawieszenia ze względu na naruszenie wspomnianych warunków w okresie próby, o ile orzeczenie uchylające wydane po zakończeniu tego postępowania nie zmienia ani charakteru, ani wymiaru początkowo orzeczonej kary.

W sprawach połączonych C-514/21 i C-515/21 Minister for Justice and Equality ⁽¹⁶¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 4a ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA odczytywany w świetle art. 47 i 48 Karty należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy zarządzone wykonanie zawieszony kary pozbawienia wolności w następstwie kolejnego wyroku skazującego, a ENA wydano do celów wykonania tej kary, ów wydany zaocznie wyrok skazujący stanowi „orzeczenie” w rozumieniu tego przepisu. Nie jest tak w przypadku orzeczenia zarządzającego wykonanie kary zawieszony.

Art. 4a ust. 1 należy zatem interpretować w ten sposób, że zezwala on wykonującemu nakaz organowi sądowemu na odmowę przekazania osoby, której dotyczy nakaz, do wydającego nakaz państwa członkowskiego, jeżeli okaże się, że postępowanie prowadzące do wydania drugiego wyroku skazującego wobec tej osoby, mającego decydujące znaczenie dla wydania ENA, odbyło się zaocznie, chyba że ENA zawiera w odniesieniu do tego postępowania jedno ze wskazań określonych w lit. a)–d) tego przepisu.

Wykonujący nakaz organ sądowy nie będzie jednak mógł odmówić przekazania osoby, której dotyczy nakaz, do wydającego nakaz państwa członkowskiego z tego względu, że w przypadku gdy ENA wydano w celu wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności, postępowanie prowadzące do zarządzenia wykonania tej kary odbyło się zaocznie. Nie będzie również mógł uzależnić przekazania tej osoby od otrzymania gwarancji, że osoba ta będzie mogła skorzystać z możliwości ponownego rozpoznania sprawy lub złożenia odwołania, pozwalających ponownie zbadać takie orzeczenie zarządzające wykonanie zawieszony kary lub drugi wyrok skazujący, wydany zaocznie i mający decydujące znaczenie dla wydania tego nakazu.

Autonomiczne pojęcia „wezwana osobiście” i „inną drogą rzeczywiście otrzymała” w rozumieniu art. 4a

W wyroku w sprawie C-108/16 PPU Dworzecki ⁽¹⁶²⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł:

„art. 4a ust. 1 lit. a) ppkt (i) decyzji ramowej Rady 2002/584 [...] należy interpretować w ten sposób, że wezwanie, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które nie zostało przekazane bezpośrednio zainteresowanemu, ale zostało doręczone na jego adres dorosłemu domownikowi, który podjął się przekazać wezwanie zainteresowanemu, przy czym europejski nakaz aresztowania nie pozwala na ustalenie, czy i – w stosownym przypadku – kiedy domownik rzeczywiście przekazał to wezwanie zainteresowanemu, nie spełnia samo w sobie wymogów ustanowionych w tym przepisie”.

5.7. Uwzględnienie praw podstawowych przez wykonujący nakaz organ sądowy

Decyzja ramowa w sprawie ENA nie zawiera żadnego przepisu dotyczącego odmowy wykonania ze względu na naruszenie praw podstawowych osoby, której dotyczy wniosek, w państwie członkowskim wydającym nakaz. W art. 1 ust. 3 w związku z motywami 12 i 13 decyzji ramowej w sprawie ENA wyjaśniono jednak, że decyzja ramowa nie może modyfikować obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 TUE, które znajdują odzwierciedlenie w Karcie. Obowiązek ten dotyczy wszystkich państw członkowskich, w szczególności państwa członkowskiego wydającego i państwa członkowskiego wykonującego nakaz.

⁽¹⁶⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2017 r., Ardic, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026.

⁽¹⁶¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 marca 2023 r., Minister for Justice and Equality, sprawy połączone C-514/21 i C-515/21, ECLI:EU:C:2023:235.

⁽¹⁶²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346.

Jak Trybunał Sprawiedliwości potwierdził w wyrokach w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU, Aranyosi i Căldăraru ⁽¹⁶³⁾, oraz w sprawie C-216/18 PPU, LM ⁽¹⁶⁴⁾, zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi wymaga, aby każde z państw członkowskich uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – że wszystkie państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-158/21 Puig Gordi i in. ⁽¹⁶⁵⁾, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może co do zasady odmówić wykonania ENA na tej podstawie, że sąd wezwany do osądzenia osoby, której dotyczy wniosek, w wydającym nakaz państwie członkowskim nie jest właściwy na mocy prawa krajowego wydającego nakaz państwa członkowskiego. Organ ten musi jednak odmówić wykonania ENA, jeżeli stwierdzi, że istnieją systemowe lub ogólne nieprawidłowości mające wpływ na system sądowy tego państwa członkowskiego i że sąd wezwany do osądzenia osoby, której dotyczy wniosek, w tym państwie członkowskim jest oczywiście niewłaściwy, a zatem po przeprowadzeniu dwuetapowego badania określonego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, jak wskazano w sekcji 5.7.2 poniżej.

W tym samym wyroku Trybunał Sprawiedliwości orzekł również, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania ENA w oparciu o podstawę odmowy wykonania wynikającą nie z decyzji ramowej w sprawie ENA, lecz jedynie z prawa państwa członkowskiego wykonującego nakaz.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie C-327/18 PPU RO ⁽¹⁶⁶⁾, że notyfikacji przez państwo członkowskie zamiaru wystąpienia z Unii Europejskiej zgodnie z art. 50 TUE nie można uznać za wyjątkową okoliczność mogącą uzasadniać odroczenie lub odmowę wykonania ENA wydanego przez to państwo członkowskie.

Jednakże do wykonującego nakaz organu sądowego należy jeszcze ustalenie, po konkretnej i dokładnej ocenie danego przypadku, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że po wystąpieniu wydającego nakaz państwa członkowskiego z Unii osoba, której dotyczy ten nakaz aresztowania, będzie narażona na ryzyko naruszenia jej praw podstawowych. W ramach tej oceny można uwzględnić takie okoliczności jak dalsze związanie EKPC i Europejską konwencją o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r.

5.7.1. *Względy związane z warunkami pozbawienia wolności w państwie członkowskim wydającym nakaz*

W odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, w wyrokach w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU Aranyosi i Căldăraru ⁽¹⁶⁷⁾, w sprawie C-220/18 PPU ML ⁽¹⁶⁸⁾ i w sprawie C-128/18 Dumitru-Tudor Dorobantu ⁽¹⁶⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości uznał, że konieczność zapewnienia, by danej osoby nie poddano nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 Karty, uzasadnia, w drodze wyjątku, ograniczenie zasad wzajemnego zaufania i uznawania. W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości przypomniał, że zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przewidziany w art. 4, ma charakter bezwzględny, jako że jest on ściśle związany z poszanowaniem godności człowieka, o której mowa w art. 1 Karty.

W wyroku w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU Aranyosi i Căldăraru Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że:

„(...) w obliczu obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych danych świadczących o istnieniu nieprawidłowości, czy to systemowych lub ogólnych, czy dotyczących niektórych grup osób, czy też niektórych ośrodków penitencjarnych, w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim wykonujący nakaz organ sądowy powinien sprawdzić w sposób konkretny i dokładny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że osoba objęta europejskim nakazem aresztowania wydanym w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności będzie ze względu na warunki jej pozbawienia wolności we wskazanym państwie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w razie przekazania do wspomnianego państwa członkowskiego.

⁽¹⁶³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198.

⁽¹⁶⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.

⁽¹⁶⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹⁶⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 września 2018 r., RO, C-327/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:733.

⁽¹⁶⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198.

⁽¹⁶⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁶⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2018:589.

W tym celu powinien on wystąpić o przekazanie informacji uzupełniających do wydającego nakaz organu sądowego, który po zwróceniu się w razie potrzeby o pomoc do organu centralnego lub jednego z organów centralnych wydającego nakaz państwa członkowskiego w rozumieniu art. 7 wspomnianej decyzji ramowej powinien udzielić rzeczonych informacji w terminie wyznaczonym w takim wniosku. Wykonujący nakaz organ sądowy powinien odroczyć podjęcie decyzji o przekazaniu zainteresowanej osoby do czasu uzyskania informacji uzupełniających umożliwiających mu wykluczenie istnienia takiego niebezpieczeństwa.

Jeżeli nie można wykluczyć istnienia wskazanego niebezpieczeństwa w rozsądnym terminie, wspomniany organ powinien zdecydować, czy należy umorzyć procedurę przekazywania”.

Jeżeli organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz ma dowody świadczące o rzeczywistym niebezpieczeństwie nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób przetrzymywanych w państwie członkowskim wydającym nakaz, które to niebezpieczeństwo jest spowodowane ogólnymi warunkami przetrzymywania, musi postępować zgodnie z procedurą określoną w wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU Aranyosi i Căldăraru (pkt 89–104) i uzupełnioną w wyrokach Trybunału Sprawiedliwości w sprawach C-220/18 PPU ML i C-128/18 Dumitru-Tudor Dorobantu.

Czynności procesowe, które krajowe organy sądowe wykonujące nakaz muszą wykonać **w przypadku posiadania dowodów** istnienia rzeczywistego niebezpieczeństwa nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób przetrzymywanych w państwie członkowskim wydającym nakaz

Poniższe kroki należy podjąć w następującej kolejności:

1. Sprawdzenie, czy istnieje rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego i poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wnioski, spowodowane ogólnymi warunkami przetrzymywania:

— na podstawie obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych informacji, które można uzyskać m.in. z wyroków sądów międzynarodowych, takich jak wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyroki sądów wydającego nakaz państwa członkowskiego, jak również z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów opracowanych przez organy Rady Europy lub pod egidą ONZ ⁽¹⁷⁰⁾.

2. Jeżeli w oparciu o ogólne warunki przetrzymywania stwierdzono istnienie takiego niebezpieczeństwa – sprawdzenie, czy istnieją solidne podstawy, aby uznać, że takie rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego i poniżającego traktowania występuje w szczególnych okolicznościach danej sprawy w odniesieniu do osoby, której dotyczy wnioski, poprzez zwrócenie się o informacje uzupełniające:

— **obowiązek zwrócenia się** – na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA – do organu sądowego wydającego nakaz o pilne przekazanie wszystkich niezbędnych informacji uzupełniających dotyczących warunków, w których zgodnie z przewidywaniami osoba, której dotyczy wnioski, będzie przetrzymywana;

— **możliwość ustalenia terminu udzielenia odpowiedzi**, z uwzględnieniem czasu potrzebnego na zgromadzenie informacji oraz terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA;

— **możliwość wzięcia pod uwagę informacji** przedstawionych przez organy wydającego nakaz państwa członkowskiego niebędące organem wydającym nakaz ⁽¹⁷¹⁾;

— **obowiązek oparcia się na udzielonym lub zatwierdzonym przez wydający nakaz organ sądowy zapewnieniu**, że konkretne i dokładne warunki pozbawienia wolności nie spowodują, że dana osoba zostanie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, przynajmniej w braku konkretnej i dokładnej przesłanki pozwalającej przypuszczać, iż warunki pozbawienia wolności w określonym zakładzie penitencjarnym są sprzeczne z art. 4 Karty.

⁽¹⁷⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198.

⁽¹⁷¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU; ECLI:EU:C:2018:589.

3. Jeżeli wydający nakaz organ sądowy nie udzieli gwarancji, że osoba, której dotyczy wnioszek, nie zostanie poddana nieludzkiemu ani poniżającemu traktowaniu lub jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy, na podstawie informacji otrzymanych od wydającego nakaz organu sądowego i wszelkich innych informacji, którymi może dysponować, dysponuje precyzyjnymi i konkretnymi przesłankami świadczącymi o tym, że warunki pozbawienia wolności w określonym zakładzie penitencjarnym są sprzeczne z art. 4 Karty, ocena, czy istnieją istotne podstawy, by sądzić, że w szczególnych okolicznościach danej sprawy istnieje rzeczywiste ryzyko nieludzkiego i poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wnioszek:
- **obowiązek zbadania jedynie warunków pozbawienia wolności w określonych zakładach karnych** – zakładach karnych, w których według dostępnych organowi informacji osoba, której dotyczy wnioszek, zostanie prawdopodobnie osadzona, w tym tymczasowo lub przejściowo ⁽¹⁷²⁾;
  - **obowiązek uwzględnienia wszystkich istotnych aspektów bytowych warunków pozbawienia wolności** w zakładzie karnym, w którym zostanie osadzona osoba, której dotyczy wnioszek, takich jak dostępna przestrzeń osobista w celi, warunki sanitarne oraz zakres swobody przemieszczania się wewnątrz zakładu. Ocena ta nie ogranicza się do sprawdzenia, czy nie występują oczywiste niedostatki ⁽¹⁷³⁾;
  - **obowiązek uwzględnienia** – w odniesieniu do przestrzeni osobistej dostępnej dla każdej osoby pozbawionej wolności – **minimalnych wymogów określonych w art. 3 EKPC**, a nie wymogów określonych w prawie krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Zgodnie z orzecznictwem ETPC okoliczność polegająca na tym, że przestrzeń osobista, jaką dysponuje osoba pozbawiona wolności, wynosi poniżej 3 m² w każdego rodzaju celi, rodzi silne domniemanie naruszenia art. 3 EKPC. Domniemanie to można obalić tylko wtedy, gdy (i) ograniczenia przestrzeni osobistej w stosunku do wymaganego minimum 3 m² są krótkotrwałe, sporadyczne i nieznaczne, (ii) towarzyszy im wystarczająca swoboda poruszania się poza celą i odpowiednie zajęcia poza celą oraz (iii) ogólne warunki pozbawienia wolności w danym zakładzie są godziwe, a dana osoba nie jest narażona na inne czynniki uważane za okoliczności pogarszające warunki pozbawienia wolności. Przy obliczaniu dostępnej powierzchni należy uwzględnić powierzchnię zajmowaną przez meble, ale nie uwzględniać przestrzeni zajmowanej przez urządzenia sanitarne, a osoby pozbawione wolności powinny mieć możliwość normalnego poruszania się w celi. W przypadku przestrzeni 3–4 m² w celi zbiorowej można stwierdzić, że nastąpiło naruszenie art. 3 EKPC, jeżeli brakowi przestrzeni towarzyszą inne złe warunki bytowe pozbawienia wolności, w szczególności brak dostępu do dziedzińca spacerowego, naturalnego światła lub powietrza, słaba wentylacja, zbyt niskie lub zbyt wysokie temperatury w pomieszczeniach, brak prywatności w toalecie lub złe warunki sanitarno-higieniczne. Jeżeli osoba pozbawiona wolności dysponuje ponad 4 m² przestrzeni osobistej w celi zbiorowej i w konsekwencji ten aspekt warunków bytowych pozbawienia wolności nie stanowi problemu, do celów oceny właściwego charakteru warunków pozbawienia wolności zainteresowanego w świetle art. 3 EKPC nadal są istotne inne aspekty, o których mowa w poprzednim punkcie ⁽¹⁷⁴⁾;
  - **zakaz wykluczania istnienia niebezpieczeństwa na tej tylko podstawie, że osobie, której dotyczy wnioszek, przysługuje w wydającym nakaz państwie członkowskim środek prawny umożliwiający zakwestionowanie warunków pozbawienia wolności**, lub ponieważ istnieją środki legislacyjne lub strukturalne, które mają na celu wzmocnienie monitorowania warunków pozbawienia wolności. Takie środki prawne i inne środki można jednak brać pod uwagę przy dokonywaniu ogólnej oceny warunków pozbawienia wolności w celu podjęcia decyzji o przekazaniu zainteresowanej osoby; ⁽¹⁷⁵⁾;
  - **zakaz kompensowania stwierdzenia, iż istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że osoba, której dotyczy wnioszek, będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania, względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania** ⁽¹⁷⁶⁾.
4. Jeżeli zidentyfikowane zostanie rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wnioszek (przed wydaniem ostatecznej decyzji w sprawie ENA):
- **obowiązek odroczenia wykonania przedmiotowego ENA**. Należy poinformować Eurojust (zgodnie z art. 17 ust. 7 decyzji ramowej w sprawie ENA);

⁽¹⁷²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU; ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁷³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁷⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁷⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU; ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁷⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2018:589.

- **możliwość zatrzymania danej osoby w areszcie**, lecz wyłącznie w przypadku, gdy procedurę wykonania ENA przeprowadzono wystarczająco sumiennie oraz gdy okres pozbawienia wolności nie jest nadmierny (zgodnie z wyrokiem w sprawie C-237/15 Lanigan, pkt 58, 59 i 60), przy należyтым uwzględnieniu zasady domniemania niewinności zagwarantowanej przez art. 48 Karty oraz z poszanowaniem zasady proporcjonalności określonej w art. 52 ust. 1 Karty;
- **możliwość lub nawet obowiązek tymczasowego zwolnienia danej osoby**, któremu towarzyszą środki mające zapobiec ucieczce.

5. Ostateczna decyzja:

- jeżeli na podstawie informacji otrzymanych od wydającego nakaz organu sądowego oraz wszelkich innych informacji, którymi może dysponować, wykonujący nakaz organ sądowy może wykluczyć istnienie rzeczywistego niebezpieczeństwa nieludzkiego i poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wniosek, musi wydać orzeczenie o wykonaniu ENA;
- jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, że niebezpieczeństwa nieludzkiego i poniżającego traktowania nie można zmniejszyć w rozsądnym terminie, organ ten powinien zdecydować, czy należy umorzyć procedurę przekazywania.

Jeżeli niebezpieczeństwa nieludzkiego i poniżającego traktowania nie można wykluczyć w rozsądnym terminie, organy sądowe wydające i wykonujące nakaz mogą się skonsultować i rozważyć środki alternatywne dla ENA, takie jak przekazanie postępowania lub kary pozbawienia wolności do wykonującego nakaz państwa członkowskiego (zob. sekcja 5.11.4).

Wzór wniosku o przekazanie informacji uzupełniających na temat warunków pozbawienia wolności na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA znajduje się w **załączniku X do niniejszego podręcznika**. Wykonujący nakaz organ sądowy powinien zaznaczyć jedynie te pola, które uzna za istotne w konkretnej sprawie. W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie ML, że wnioski o przekazanie informacji uzupełniających obejmujących aspekty pozbawienia wolności niemające oczywistej istotności dla celów oceny, która ma zostać przeprowadzona w konkretnej sprawie, mogą być nie do pogodzenia z określonym w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE obowiązkiem lojalnej współpracy, ponieważ takie wnioski w praktyce uniemożliwiają organom wydającym nakaz państwa członkowskiego udzielenie użytecznej odpowiedzi, ze względu na krótkie terminy przewidziane w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA ⁽¹⁷⁷⁾.

Ponadto w celu sprawdzenia warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim należy odnieść się do zalecenia Komisji z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności (zob. załącznik XI).

5.7.2. Względy związane z prawem osoby, której dotyczy wniosek, do rzetelnego procesu sądowego

W wyroku w sprawie C-216/18 PPU LM ⁽¹⁷⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że „istnienie rzeczywistego ryzyka narażenia osoby[, której dotyczy wniosek,] w razie przekazania jej wydającemu nakaz organowi sądowemu, na naruszenie jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a w konsekwencji istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, zagwarantowanego w art. 47 akapit drugi Karty, może pozwolić organowi sądowemu wykonującemu nakaz, w drodze wyjątku, na wstrzymanie się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania”. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, co następuje:

„[...] w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy, mający zdecydować o przekazaniu osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania wydanym w celu przeprowadzenia postępowania karnego, posiada informacje, takie jak te zawarte w przyjętym na podstawie art. 7 ust. 1 TUE uzasadnionym wniosku Komisji, mogące wskazywać na istnienie rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowanego przez art. 47 akapit drugi karty, ze względu na systemowe lub ogólne nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, **wspomniany organ powinien zweryfikować w sposób konkretny i dokładny**, czy – w świetle sytuacji osobistej tej osoby, jak również charakteru przestępstwa, za które jest ścigana, oraz kontekstu faktycznego, stanowiącego podstawę europejskiego nakazu aresztowania, oraz przy uwzględnieniu informacji udzielonych przez wydające nakaz państwo członkowskie na podstawie art. 15 ust. 2 rzezzonej decyzji ramowej – istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że owa osoba będzie narażona na takie ryzyko w wypadku przekazania do tego ostatniego państwa”.

⁽¹⁷⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU; ECLI:EU:C:2018:589.

⁽¹⁷⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.

Aby ocenić, czy istnieje rzeczywiste ryzyko, że naruszone zostanie prawo podstawowe danej osoby do rzetelnego procesu sądowego, wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany zastosować się do procedury określonej w wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-216/18 PPU LM (pkt 30–79) i uzupełnionej przez Trybunał w wyrokach w sprawach połączonych C-354/20 PPU i C-412/20 PPU L i P ⁽¹⁷⁹⁾, w sprawach połączonych C-562/21 PPU i C-563/21 PPU Openbaar Ministerie ⁽¹⁸⁰⁾, w sprawie C-480/21 W O i J L przeciwko Minister for Justice and Equality ⁽¹⁸¹⁾ oraz w sprawie C-158/21 Puig Gordi i in ⁽¹⁸²⁾.

Czynności procesowe, które krajowe organy sądowe wykonujące nakaz muszą wykonać.

Poniższe kroki należy podjąć w następującej kolejności:

1. Sprawdzenie, czy istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego z powodu systemowych lub ogólnych nieprawidłowości dotyczących sądownictwa, które mogą zagrozić niezależności sądów wydającego nakaz państwa członkowskiego:

- W oparciu o obiektywne, wiarygodne, dokładne i należyte zaktualizowane informacje świadczące o istnieniu systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu sądownictwa wydającego nakaz państwa członkowskiego lub nieprawidłowości wpływających na ochronę sądową obiektywnie możliwej do zidentyfikowania grupy osób, do której należy zainteresowany, w kontekście wymogu sądu ustanowionego na mocy ustawy, które to nieprawidłowości oznaczają, że zainteresowane jednostki są generalnie pozbawione w tym państwie członkowskim skutecznego środka prawnego umożliwiającego kontrolę właściwości sądu karnego, który ma orzekać w ich sprawie.
- Szczególnie istotne w kontekście tej oceny są informacje zawarte w uzasadnionym wniosku skierowanym niedawno przez Komisję do Rady na podstawie art. 7 ust. 1 TUE.
- Istnienie sprawozdania, które nie dotyczy bezpośrednio sytuacji danej osoby, nie może samo w sobie uzasadniać odmowy wykonania ENA. Organ sądowy może jednak wziąć takie sprawozdanie pod uwagę między innymi w celu oceny istnienia systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu sądowego wydającego nakaz państwa członkowskiego ⁽¹⁸³⁾.
- Inne czynniki szczególnie istotne do celów oceny rzeczywistego ryzyka naruszenia podstawowego prawa do rzetelnego procesu sądowego obejmują orzecznictwo konstytucyjne wydającego nakaz państwa członkowskiego podważające pierwszeństwo prawa Unii i wiążący charakter EKPC, a także moc wiążącą wyroków Trybunału i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących organizacji danego systemu sądownictwa, a w szczególności procedury powoływania sędziów ⁽¹⁸⁴⁾.

2. Jeżeli w oparciu o systemowe lub ogólne niedociągnięcia dotyczące sądownictwa stwierdzono istnienie takiego ryzyka – sprawdzenie, czy istnieją poważne podstawy, aby uznać, że ryzyko naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego występuje w szczególnych okolicznościach danej sprawy w odniesieniu do osoby, której dotyczy wniosek:

- analiza ta nie może pokrywać się z poprzednim krokiem. Istnienie lub pogłębianie się systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej w wydającym nakaz państwie członkowskim nie wystarcza do przyjęcia, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że przekazywana osoba będzie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego ⁽¹⁸⁵⁾. Analiza nie może również koncentrować się bezpośrednio na ryzyku ewentualnego indywidualnego naruszenia w konkretnej sprawie, zanim nie zostanie oddzielnie zweryfikowane istnienie systemowych lub ogólnych nieprawidłowości dotyczących sądownictwa;

⁽¹⁷⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, C-354/20 i C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

⁽¹⁸⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie, sprawy połączone C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:100.

⁽¹⁸¹⁾ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 2022 r., W O i J L/Minister for Justice and Equality, C-480/21, ECLI:EU:C:2022:592.

⁽¹⁸²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹⁸³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹⁸⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2022 r., X i Y/Openbaar Ministerie, C-562/21 PPU oraz C-563/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:100.

⁽¹⁸⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, C-354/20 i C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

- **obowiązek zwrócenia się** – na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA – **do wydającego nakaz organu sądowego** o przekazanie wszystkich informacji uzupełniających, które wykonujący nakaz organ sądowy uzna za niezbędne do oceny istnienia takiego ryzyka. Bez zwrócenia się do wydającego nakaz organu sądowego o informacje uzupełniające na podstawie art. 15 ust. 2, wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania ENA na tej podstawie, że osoba wskazana w nakazie może w następstwie jej przekazania zostać osądzona przez sąd nieposiadający właściwości w tym zakresie ⁽¹⁸⁶⁾;
- obowiązek oceny rzeczywistego charakteru ryzyka, biorąc pod uwagę między innymi informacje dostarczone przez osobę, wobec której wydano ENA, dotyczące jej sytuacji osobistej, charakteru przestępstwa, w związku z którym jest ona ścigana, oraz okoliczności faktycznych leżących u podstaw ENA, a także okoliczności faktycznych, w których wydano ENA, lub wszelkich innych istotnych okoliczności, takich jak oświadczenia organów publicznych, które mogą wpłynąć na sposób rozpatrywania danej sprawy;
- w przypadku gdy ENA wydano w celu przeprowadzenia postępowania karnego, wykonujący nakaz organ sądowy musi w szczególności zbadać, w jakim stopniu systemowe lub ogólne nieprawidłowości, w zakresie, w jakim dotyczą one niezawisłości władzy sądowniczej w wydającym nakaz państwie członkowskim, mogą mieć wpływ na sądy właściwe do prowadzenia postępowania wobec osoby, której dotyczy wniosek. Należy także uwzględnić wpływ nieprawidłowości, które mogły powstać po wydaniu ENA ⁽¹⁸⁷⁾. Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić przekazania osoby, której dotyczy wniosek, jeżeli stwierdzi, że – w szczególności ze względu na przedstawione przez tę osobę okoliczności dotyczące jej sytuacji osobistej, na charakter przestępstwa, w odniesieniu do którego toczy się postępowanie karne, na okoliczności faktyczne lub na wszelką inną okoliczność istotną dla oceny niezawisłości i bezstronności składu orzekającego, który prawdopodobnie wyda rozstrzygnięcie w postępowaniu dotyczącym danej osoby – istnieją poważne i sprawdzone podstawy do przyjęcia, że w razie przekazania osoba ta zostanie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej podstawowego prawa do rzetelnego procesu przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym wcześniej na mocy prawa. Takie informacje mogą w szczególności dotyczyć oświadczeń organów publicznych mogących wywrzeć wpływ na konkretną sprawę. Natomiast okoliczność polegająca na tym, że tożsamość sędziów, którzy zostaną ostatecznie poproszeni o rozpoznanie sprawy danej osoby, nie jest znana w momencie podejmowania decyzji o przekazaniu lub – gdy ich tożsamość jest znana – że sędziów tych powołano na wniosek organu takiego jak Krajowa Rada Sądownictwa, nie wystarcza do odmowy przekazania ⁽¹⁸⁸⁾;
- w przypadku gdy ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności, a po ewentualnym przekazaniu osoby, której dotyczy wniosek, zostanie wszczęte nowe postępowanie sądowe dotyczące wykonania tej kary pozbawienia wolności lub odwołania od orzeczenia sądowego będącego przedmiotem ENA, wykonujący nakaz organ sądowy musi również zbadać wpływ, jaki systemowe lub ogólne nieprawidłowości mogą mieć na sąd właściwy do prowadzenia tego postępowania. Wykonujący nakaz organ sądowy powinien również zbadać, w jakim stopniu systemowe lub ogólne nieprawidłowości istniejące w wydającym nakaz państwie członkowskim w momencie wydania ENA wpłynęły, w szczególnych okolicznościach sprawy, na niezawisłość sądu, który nałożył karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający ⁽¹⁸⁹⁾. Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić przekazania osoby, której dotyczy wniosek, jeżeli stwierdzi, że – w szczególności ze względu na przedstawione przez tę osobę dowody dotyczące członków składu orzekającego, którzy rozpatrywali jej sprawę karną, lub każdą inną okoliczność istotną dla oceny niezawisłości i bezstronności tego składu orzekającego – istnieją poważne i sprawdzone podstawy do przyjęcia, że naruszono prawo podstawowe tej osoby do rzetelnego procesu przed niezawisłym i bezstronnym sądem, określone w art. 47 akapit drugi Karty. Do odmowy przekazania nie wystarczy, aby co najmniej jeden sędzia, który uczestniczył w tym postępowaniu, był powołany na wniosek organu takiego jak Krajowa Rada Sądownictwa. Osoba, której dotyczy nakaz, powinna

⁽¹⁸⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽¹⁸⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, C-354/20 i C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

⁽¹⁸⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie, sprawy połączone C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:100, oraz postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 2022 r., W O i J L/Minister for Justice and Equality, C-480/21, ECLI:EU:C:2022:592.

⁽¹⁸⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, C-354/20 i C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

ponadto przedstawić informacje dotyczące w szczególności procedury powołania danych sędziów i ich ewentualnego delegowania, na podstawie których to informacji można byłoby stwierdzić, że taki skład orzekający mógł wywrzeć wpływ na prawo podstawowe tej osoby do rzetelnego procesu sądowego. Co więcej, należy uwzględnić ewentualną możliwość złożenia przez osobę, której dotyczy nakaz, wniosku o wyłączenie członków składu orzekającego ze względów związanych z naruszeniem jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu, ewentualne skorzystanie z tej możliwości oraz skutki takiego wniosku ⁽¹⁹⁰⁾.

3. Jeżeli na podstawie informacji dostarczonych przez wydający nakaz organ sądowy nie można wykluczyć istnienia rzeczywistego ryzyka, że w wydającym nakaz państwie członkowskim prawo osoby, której dotyczy wniosek, do rzetelnego procesu sądowego zostanie naruszone:

— **obowiązek powstrzymania się od wykonania ENA.**

W sytuacjach, w których istnieje realne ryzyko, że prawo osoby, której dotyczy wniosek, do rzetelnego procesu sądowego zostanie w wydającym nakaz państwie członkowskim naruszone, organy sądowe wydające i wykonujące nakaz mogą skonsultować się i rozważyć środki alternatywne dla ENA, takie jak przekazanie postępowania lub kary pozbawienia wolności do wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

5.8. Proporcjonalność – rola państwa członkowskiego wykonującego nakaz

W decyzji ramowej w sprawie ENA nie przewidziano możliwości oceny proporcjonalności ENA przez państwo członkowskie wykonujące nakaz. Jest to zgodne z zasadą wzajemnego uznawania. Jeżeli w państwie członkowskim wykonującym nakaz pojawią się poważne obawy co do proporcjonalności otrzymanego ENA, organy sądowe wydające i wykonujące nakaz powinny się ze sobą bezpośrednio skonsultować. Oczekuje się, że sytuacje takie będą występować jedynie w wyjątkowych okolicznościach. W ramach konsultacji właściwe organy sądowe mogą znaleźć bardziej odpowiednie rozwiązanie (zob. sekcja 4.4). W zależności od okoliczności danej sprawy może być na przykład możliwe wycofanie ENA i zastosowanie innych środków przewidzianych w prawie krajowym i unijnym.

W takich sytuacjach organy sądowe mogą również skonsultować się z Eurojustem lub punktami kontaktowymi Europejskiej Sieci Sądowej. Organy te mogą ułatwić komunikację i pomóc w znalezieniu rozwiązań.

5.9. Gwarancje udzielane przez państwo członkowskie wydające nakaz

W art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA przewidziano, że wykonanie ENA przez wykonujący nakaz organ sądowy może, na mocy prawa krajowego tego państwa, podlegać określonym warunkom. Warunki te mogą odnosić się do rewizji kary dożywotniego pozbawienia wolności i przekazania obywateli do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności.

Gwarancje te mogą wynikać bezpośrednio z prawa krajowego państwa członkowskiego wydającego nakaz lub z porozumienia zawartego między właściwymi organami wydającego nakaz państwa członkowskiego i wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Mogą one dotyczyć jednak wyłącznie kwestii określonych w art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA, jak potwierdził Trybunał Sprawiedliwości (w szczególności w wyrokach w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU, Aranyosi i Căldăraru, pkt 80, oraz w sprawie C-237/15 PPU, Lanigan, pkt 36).

UWAGA: Gwarancje dotyczące ponownego rozpoznania sprawy, w sytuacji, gdy orzeczenie zapadło zaocznie, które przewidziano w art. 5 pkt 1, uchylono decyzją ramową 2009/299/WSiSW i zastąpiono nowym art. 4a, który zawiera bardziej szczegółowe przepisy dotyczące wyroków zaocznych (zob. sekcja 5.6).

W wyroku w sprawie C-306/09 I.B. ⁽¹⁹¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że:

⁽¹⁹⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie, sprawy połączone C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:100, oraz postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 2022 r., W O i J L/Minister for Justice and Equality, C-480/21, ECLI:EU:C:2022:592.

⁽¹⁹¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 października 2010 r., I.B., C-306/09, ECLI:EU:C:2010:626.

„[a]rt. 4 pkt 6 i art. 5 pkt 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW [...] należy interpretować w ten sposób, że jeżeli dane państwo członkowskie wykonujące nakaz aresztowania dokonało transpozycji art. 5 pkt 1 i 3 tej decyzji ramowej do wewnętrznego porządku prawnego, wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celach wykonania orzeczonej zaocznie w rozumieniu wspomnianego art. 5 pkt 1 może zostać uzależnione od spełnienia warunku, że osoba, której dotyczy nakaz, będąca obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz lub mająca w tym państwie miejsce zamieszkania, zostanie do niego odesłana w celu ewentualnego odbycia kary orzeczonej wobec niej w wyniku ponownego postępowania przeprowadzonego z jej udziałem w państwie członkowskim wydającym nakaz”.

5.9.1. Rewizja kary dożywotniego pozbawienia wolności lub dożywotniego środka zabezpieczającego

W sprawach, w których ENA wydano w odniesieniu do przestępstwa zagrożonego karą dożywotniego pozbawienia wolności lub dożywotnim środkiem zabezpieczającym, wykonujące nakaz państwo członkowskie może wymagać od państwa członkowskiego wydającego nakaz gwarancji dokonania rewizji (art. 5 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Kara dożywotniego pozbawienia wolności odnosi się do kar odbywanych w zakładzie karnym. **Środek zabezpieczający polegający na dożywotnim pozbawieniu wolności** odnosi się do innych rodzajów pozbawienia wolności, np. w placówkach leczenia psychiatrycznego.

Państwo członkowskie wydające nakaz może zapewnić gwarancję poprzez wykazanie, że w jego systemie prawnym orzeczona kara lub środek może być przedmiotem rewizji na żądanie albo najpóźniej po 20 latach. Alternatywną dostateczną gwarancją byłby fakt, że osoba odbywająca karę może ubiegać się o zastosowanie prawa łaski na mocy prawa lub praktyki w państwie członkowskim wydającym nakaz, w celu zaprzestania wykonywania takiej kary lub środka.

5.9.2. Przekazywanie obywateli i rezydentów

ENA umożliwia przekazanie osoby, której dotyczy wnioski, w celu odbycia przez nią kary pozbawienia wolności w jej kraju pochodzenia. Zgodnie z art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, w przypadku gdy osobę, której dotyczy ENA wydany do celów ścigania, uznaje się za obywatela lub osobę stale przebywającą w państwie członkowskim wykonującym nakaz, państwo to może ustanowić warunek, że państwo członkowskie wydające nakaz przekaże mu tę osobę w celu odbycia kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, orzeczonych w wydającym nakaz państwie członkowskim.

Państwo członkowskie wykonujące nakaz powinno jasno wskazać ten warunek. W miarę możliwości państwo członkowskie wydające nakaz i państwo członkowskie wykonujące nakaz powinny uzgodnić szczegóły tego warunku, zanim państwo członkowskie wykonujące nakaz podejmie decyzję o przekazaniu.

Jeżeli przed wydaniem ENA wiadomo, że osoba, której dotyczy wnioski, jest obywatelem lub rezydentem państwa członkowskiego wykonującego nakaz, wydający nakaz organ sądowy może od razu wskazać w formularzu ENA, że zgadza się na potencjalny warunek przekazania.

Państwo członkowskie wydające nakaz musi zapewnić spełnienie tego warunku. Gdy kara pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający orzeczony przeciwko przekazywanej osobie uprawomocni się, państwo członkowskie wydające nakaz musi skontaktować się z państwem członkowskim wykonującym nakaz, aby zorganizować przekazanie. Państwo członkowskie wydające nakaz powinno zapewnić, by wyrok przetłumaczono na język państwa członkowskiego wykonującego nakaz.

W sprawie C-314/18 SF ⁽¹⁹²⁾ zapytano Trybunał Sprawiedliwości, czy wydające nakaz państwo członkowskie może odroczyć powrót danej osoby do wykonującego nakaz państwa członkowskiego do czasu zakończenia innych czynności procesowych w ramach postępowania karnego (np. postępowania w sprawie konfiskaty) związanych z przestępstwem, którego dotyczy ENA. Trybunał Sprawiedliwości uznał, że takie odroczenie nie powinno być stosowane systematycznie. Jego odpowiedź brzmiała:

„[...] art. 5 pkt 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW w związku z art. 1 ust. 3 tej decyzji, a także w związku z art. 1 lit. a), art. 3 ust. 3 i 4 oraz art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW [...] należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie uzależnia przekazanie, w celu przeprowadzenia postępowania karnego, osoby, która jest obywatelem tego państwa lub ma tam miejsce zamieszkania, od gwarancji, że osoba ta, po jej wysłuchaniu, zostanie ponownie przekazana do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego pole-

⁽¹⁹²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2020 r., SF, C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191.

gającego na pozbawieniu wolności orzeczonych wobec niej w wydającym europejski nakaz aresztowania państwie członkowskim, państwo to jest zobowiązane ponownie przekazać tę osobę natychmiast po uprawomocnieniu się wyroku skazującego, chyba że konkretne powody związane z poszanowaniem prawa do obrony osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, lub zapewnieniem prawidłowego przebiegu postępowania sprawiają, że obecność tej osoby w wydającym nakaz państwie członkowskim jest niezbędna aż do czasu, gdy wszelkie inne postępowania w sprawie przestępstwa stanowiącego podstawę europejskiego nakazu aresztowania zostaną prawomocnie zakończone”.

W art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW zawarto również przepis szczególny, który reguluje wykonywanie kar pozbawienia wolności w państwie członkowskim wykonującym nakaz w przypadkach, o których mowa w art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA. W celu przekazania wykonania kary do państwa członkowskiego wykonującego nakaz należy zastosować procedurę i warunki określone w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (zob. sekcja 2.5.2).

W wyroku w sprawie C-314/18 SF⁽¹⁹³⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy wykonanie ENA wydanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego jest uzależnione od gwarancji, o której mowa w art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, wykonujące nakaz państwo członkowskie może w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności orzeczonych w wydającym nakaz państwie członkowskim wobec osoby, której dotyczy ENA, dostosować wymiar tej kary tylko w ściśle określonych warunkach ustanowionych w art. 8 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

5.10. Związek z decyzją ramową 2008/909/WSiSW o przekazywaniu więźniów

Związek między decyzją ramową w sprawie ENA a decyzją ramową 2008/909/WSiSW określono w art. 25 i motywie 12 tej drugiej.

Art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA stanowi, że jeśli ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem państwa wykonującego lub w tym państwie przebywa, państwo to może wykonać karę lub środek zabezpieczający zgodnie ze swoim prawem krajowym.

Art. 5 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA stanowi, że w przypadku gdy osobę, której dotyczy ENA wydany do celów ścigania, uznaje się za obywatela lub osobę stale przebywającą w wykonującym nakaz państwie członkowskim, przekazanie następuje pod warunkiem, że osoba ta po rozprawie zostaje przekazana do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, orzeczonych w wydającym nakaz państwie członkowskim.

Zgodnie z art. 25 i motywem 12 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, w przypadku gdy mają zastosowanie art. 4 ust. 6 i art. 5 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, **przepisy krajowe wdrażające decyzję ramową 2008/909/WSiSW stosuje się** do wykonywania kar odpowiednio i w zakresie, w jakim są one zgodne z przepisami decyzji ramowej w sprawie ENA. Oznacza to również, że należy przestrzegać ograniczeń zawartych w **przepisach dotyczących dostosowywania kary** (tj. zasada dalszego wykonywania określona w art. 8 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW)⁽¹⁹⁴⁾.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że każda odmowa wykonania ENA na podstawie art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA wymaga w zamian **prawdziwego jednostronnego zobowiązania się** przez państwo wykonujące nakaz **do zapewnienia wykonania kary pozbawienia wolności** wymierzonej osobie, której dotyczy ENA, tak że nie można uznać, że sama okoliczność, iż państwo to deklaruje swoją „gotowość” do zapewnienia wykonania kary, uzasadnia taką odmowę⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁹³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2020 r., SF, C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191.

⁽¹⁹⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2020 r., Openbaar Ministerie przeciwko SF, C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191.

⁽¹⁹⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski I, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503.

Oznacza to, że każdą odmowę wykonania ENA na podstawie art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA **musi poprzedzać** weryfikacja przez wykonującego nakaz organ sądowy możliwości **rzeczywistego wykonania kary zgodnie z jego prawem krajowym wdrażającym decyzję ramową 2008/909/WSiSW**. W przypadku gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie stwierdzi, że nie może zapewnić wykonania kary zgodnie z decyzją ramową 2008/909/WSiSW, jest ono zobowiązane, aby zapobiec bezkarności, do wykonania ENA, a tym samym do przekazania osoby, której dotyczy nakaz, wydającemu nakaz państwu członkowskiemu ⁽¹⁹⁶⁾.

Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił ponadto, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy osoba, której dotyczy ENA wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności, ma w wykonującym nakaz państwie członkowskim miejsce zamieszkania, wykonujący nakaz organ sądowy może, ze względów związanych z resocjalizacją tej osoby, odmówić wykonania nakazu, nawet jeśli przestępstwo będące podstawą wspomnianego nakazu jest zagrożone – zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego – tylko karą grzywny, o ile zgodnie z tym samym prawem krajowym okoliczność ta nie stoi na przeszkodzie temu, by kara pozbawienia wolności orzeczona wobec osoby, której dotyczy nakaz, została w tym państwie członkowskim rzeczywiście wykonana (czego ustalenie należy do sądu odsyłającego) ⁽¹⁹⁷⁾.

Należy podkreślić, że – jak wynika z wyżej wymienionego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości – decyzja wykonującego nakaz państwa członkowskiego o wykonaniu kary zgodnie z prawem krajowym wdrażającym decyzję ramową 2008/909/WSiSW powinna stać się prawomocna zanim można będzie podjąć decyzję o odmowie wykonania ENA na podstawie art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA.

W przypadku, gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie podejmie się wykonania kary lub środka zabezpieczającego i na tej podstawie odmówi wykonania ENA na podstawie art. 4 ust. 6 decyzji ramowej w sprawie ENA, wykonanie tej kary nie może opierać się wyłącznie na ENA. Zawsze będzie ono wymagało odrębnego zaświadczenia wydanego na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Wybór instrumentu prawnego przez wydające nakaz państwo w przypadku nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegający na pozbawieniu wolności

W przypadku gdy państwo członkowskie, które rozważa wydanie ENA do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności, wie, że osoba, której dotyczy wniosek, może znajdować się w państwie członkowskim, którego jest obywatelem lub w którym zamieszkuje, wskazane może być przekazanie temu państwu członkowskiemu wyroku i zaświadczenia wydanego na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przed wydaniem ENA.

Zgodnie bowiem z art. 14 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, wydające nakaz państwo członkowskie może zwrócić się do państwa członkowskiego, którego dana osoba jest obywatelem lub w którym ma ona miejsce zamieszkania, przed otrzymaniem wyroku i zaświadczenia wydanego na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, o **tymczasowe aresztowanie osoby skazanej** lub podjęcie wszelkich innych środków w celu zapewnienia, by osoba skazana pozostała na terytorium tego państwa członkowskiego. Takie aresztowanie pozwoli zatem zapobiec ucieczce osoby, której dotyczy wniosek, w oczekiwaniu na decyzję o uznaniu wyroku i wykonaniu kary na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. W związku z tym w takich sytuacjach nie jest wymagane wydanie ENA wyłącznie w celu aresztowania danej osoby.

Żadna z decyzji ramowych nie uniemożliwia jednak równoległego wydania ENA i zaświadczenia na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, jeżeli państwo członkowskie wydające ENA wie, że osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem innego państwa członkowskiego.

W przypadku jednoczesnego wydania wyroku i zaświadczenia zasadnicze znaczenie mają jednak konsultacje między państwem członkowskim wydającym nakaz a państwem członkowskim wykonującym nakaz (zob. art. 21 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Konsultacje te są istotne w szczególności w celu wyjaśnienia powodów wydania obu wniosków i znalezienia praktycznych rozwiązań. Przykładowo po przeprowadzeniu takich konsultacji organ wydający nakaz może podjąć decyzję o wycofaniu ENA lub zaświadczenia wydanego na podstawie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

⁽¹⁹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503.

⁽¹⁹⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2018 r., Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016.

5.11. Odroczenie lub czasowe przekazanie

5.11.1. Ważne przyczyny natury humanitarnej

W chwili wydania przez wykonujący nakaz organ sądowy decyzji o wykonaniu ENA zaczyna się bieg dziesięciodniowego terminu na przekazanie osoby (jak wyjaśniono w sekcji 4.2). W drodze wyjątku wykonujący nakaz organ sądowy może jednak podjąć decyzję o odroczeniu przekazania z ważnych przyczyn natury humanitarnej, na przykład gdy zachodzą poważne podstawy do przypuszczenia, że przekazanie zagrozi w sposób ewidentny życiu lub zdrowiu osoby, której dotyczy wnioszek (art. 23 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Wykonanie ENA musi odbyć się w możliwie najkrótszym terminie po ustąpieniu tych podstaw. Organ sądowy wykonujący nakaz musi niezwłocznie powiadomić wydający nakaz organ sądowy o ustaleniu nowej daty przekazania. W takim przypadku przekazanie musi odbyć się w ciągu 10 dni od nowej daty uzgodnionej w ten sposób. Po upływie tego terminu państwo członkowskie wykonujące nakaz nie może już przetrzymywać danej osoby w areszcie na podstawie ENA i należy ją zwolnić (art. 23 ust. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W sytuacjach, w których przyczyny natury humanitarnej są **nieokreślone lub trwałe**, organy sądowe wydające i wykonujące nakaz mogą skonsultować się między sobą i rozważyć środki alternatywne dla ENA. Można na przykład zbadać możliwość przekazania postępowania lub kary pozbawienia wolności do wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub wycofania ENA (np. w przypadku poważnej choroby przewlekłej).

W sprawie C-699/21 E.D.L. ⁽¹⁹⁸⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 1 ust. 3 i art. 23 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA w świetle art. 4 Karty należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy zachodzą poważne podstawy, aby uznać, że przekazanie – w ramach wykonania ENA – osoby, której nakaz ten dotyczy, może w sposób oczywisty zagrozić jej zdrowiu, wykonujący nakaz organ sądowy może w drodze wyjątku czasowo odroczyć to przekazanie.

Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy dojdzie do wniosku, że zachodzą poważne podstawy, aby uznać, iż przekazanie wiązałoby się dla tej osoby z rzeczywistym ryzykiem znaczącego skrócenia oczekiwanej długości życia lub szybkiego, znaczącego i nieodwracalnego pogorszenia się stanu zdrowia, musi on odroczyć przekazanie i zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o udzielenie wszelkich informacji odnoszących się do (i) warunków zamierzanego ścigania lub pozbawienia wolności danej osoby oraz do (ii) możliwości dostosowania tych warunków do jej stanu zdrowia, aby zapobiec urzeczywistnieniu się takiego ryzyka. Jeżeli ryzyko, o którym mowa powyżej, można wykluczyć dzięki gwarancjom udzielonym przez wydający nakaz organ sądowy, ENA musi zostać wykonany.

Jeśli w wyjątkowych okolicznościach w świetle informacji udzielonych przez wydający nakaz organ sądowy okaże się, że ryzyka tego nie można w rozsądnym terminie wykluczyć, wykonujący nakaz organ sądowy musi odmówić wykonania ENA. Jeżeli natomiast wspomniane ryzyko można w takim rozsądnym terminie wykluczyć, należy ustalić z wydającym nakaz organem sądowym nową datę przekazania.

5.11.2. Zawisłe postępowanie karne lub odbywana kara pozbawienia wolności

Wykonujący nakaz organ sądowy może, po podjęciu decyzji o wykonaniu ENA, odroczyć przekazanie osoby, której dotyczy wnioszek, tak aby osądzić ją w państwie członkowskim wykonującym nakaz za **inne** przestępstwo (art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W takich sytuacjach przekazanie powinno się odbyć bezzwłocznie po zakończeniu postępowania karnego, w dniu ustalonym wspólnie przez organy sądowe wydające i wykonujące nakaz.

Jeżeli osobę, której dotyczy wnioszek, skazano już za inne przestępstwo, przekazanie można odroczyć, aby osoba ta odbyła karę za to przestępstwo w państwie członkowskim wykonującym nakaz (art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W takich przypadkach przekazanie powinno odbyć się po odbyciu kary przez tę osobę, w dniu ustalonym wspólnie przez organy sądowe wydające i wykonujące nakaz.

⁽¹⁹⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 kwietnia 2023 r., E.D.L., C-699/21, ECLI:EU:C:2023:295.

UWAGA: Jeżeli postępowanie karne toczące się w państwie członkowskim wykonującym nakaz dotyczy **tego samego** przestępstwa, na którego podstawie wydano ENA, państwo członkowskie wykonujące nakaz może odmówić wykonania ENA wydanego w odniesieniu do tego przestępstwa (zob. art. 4 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA i sekcja 5.5.2). Jeżeli spełniono warunki przewidziane w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA, wykonania ENA należy odmówić (zob. sekcja 5.5.1).

W sprawie C-492/22 PPU, CJ ⁽¹⁹⁹⁾, Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować w ten sposób, iż decyzja o odroczeniu przekazania stanowi decyzję w sprawie wykonania ENA, którą na podstawie art. 6 ust. 2 tej decyzji ramowej powinien podjąć wykonujący nakaz organ sądowy. Jeżeli organ ten nie wydał takiej decyzji i upłynęły terminy określone w art. 23 ust. 2–4, osobę, której ENA dotyczy, należy zwolnić, zgodnie z art. 23 ust. 5. Ponadto w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy postanowi odroczyć przekazanie na podstawie art. 24 ust. 1, zgodnie z art. 6 Karty organ ten może podjąć decyzję o pozostawieniu w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, na czas prowadzenia postępowania karnego w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Będzie to jednak miało miejsce jedynie pod warunkiem, że postępowanie dotyczące przekazania przeprowadzono z wystarczającą starannością, a okres pozbawienia wolności nie jest nadmierny. Trybunał Sprawiedliwości orzekł ponadto, że art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA w związku z art. 47 ust. 2 i 3 oraz art. 48 ust. 2 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie odroczeniu przekazania osoby, której dotyczy nakaz, wyłącznie na tej podstawie, że osoba ta nie zrezygnowała z przysługującego jej prawa do osobistego stawiennictwa przed sądami, przed którymi toczy się postępowanie w wykonującym nakaz państwie członkowskim.

5.11.3. Czasowe przekazanie zamiast odroczenia

W sytuacjach opisanych w sekcji 5.10 wykonujący nakaz organ sądowy może, zamiast odroczenia przekazania, czasowo przekazać osobę, której dotyczy wniosek, państwu członkowskiemu wydającemu nakaz (art. 24 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA). Organ sądowy może podjąć taką decyzję w celu przeprowadzenia postępowania przeciwko tej osobie lub wykonania już orzeczonej kary.

Wykonujące i wydające nakaz organy sądowe muszą porozumieć się co do warunków czasowego przekazania i wyraźnie sformułować je na piśmie. Takie porozumienie jest wiążące dla wszystkich organów państwa członkowskiego wydającego nakaz (art. 24 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA). Czasowe przekazanie pozwala uniknąć długotrwałych opóźnień w postępowaniach prowadzonych w państwie członkowskim wydającym nakaz, wynikających z postępowań prowadzonych lub kar odbywanych w państwie członkowskim wykonującym nakaz.

5.11.4. Odroczenie decyzji o przekazaniu ze względu na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wniosek

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU Aranyosi i Căldăraru, jeżeli w oparciu o informacje przekazane przez organ sądowy wydający nakaz i wszelkie inne informacje, do których wykonujący nakaz organ sądowy może mieć dostęp (przed wydaniem ostatecznej decyzji w sprawie ENA), zidentyfikowane zostanie rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania osoby, której dotyczy wniosek, wykonanie ENA należy odroczyć, ale nie można go zaniechać. Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy podejmie decyzję o takim odroczeniu, wykonujące nakaz państwo członkowskie musi poinformować o tym Eurojust zgodnie z art. 17 ust. 7 decyzji ramowej w sprawie ENA i podać przyczyny odroczenia (zob. sekcje 5.7 i 4.1).

Podobnie w sprawie C-699/21, E. D. L. ⁽²⁰⁰⁾, Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że w przypadku gdy wykonujący nakaz organ sądowy dojdzie do wniosku, że zachodzą poważne podstawy, aby uznać, iż przekazanie wiązałoby się dla danej osoby z rzeczywistym ryzykiem znaczącego skrócenia oczekiwanej długości życia lub szybkiego, znaczącego i nieodwracalnego pogorszenia się stanu zdrowia, musi on odroczyć przekazanie i zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o udzielenie wszelkich informacji odnoszących się do warunków zamierzanego ścigania lub pozbawienia wolności danej osoby, a także do możliwości dostosowania tych warunków do jej stanu zdrowia, aby zapobiec urzeczywistnieniu się takiego ryzyka. Jeżeli ryzyko, o którym mowa powyżej, można wykluczyć dzięki gwarancjom udzielonym przez wydający nakaz organ sądowy, ENA musi zostać wykonany. Możliwe jest jednak, że w wyjątkowych okolicznościach i w świetle informacji dostarczonych przez wydający nakaz organ sądowy wykonujący nakaz organ sądowy dojdzie do wniosku, że (i) w przypadku przekazania

⁽¹⁹⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2022 r., CJ, C-492/22 PPU, ECLI:EU:C:2022:964.

⁽²⁰⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 kwietnia 2023 r., E.D.L., C-699/21, ECLI:EU:C:2023:295.

danej osoby wydającemu nakaz państwu członkowskiemu osoba ta będzie rzeczywiście narażona na niebezpieczeństwo nieludzkiego i poniżającego traktowania oraz że (ii) niebezpieczeństwa tego nie można wykluczyć w rozsądnym terminie. W takich okolicznościach wykonujący nakaz organ sądowy musi odmówić wykonania ENA. Jeżeli natomiast wspomniane niebezpieczeństwo można w takim rozsądnym terminie wykluczyć, należy ustalić z wydającym nakaz organem sądowym nową datę przekazania.

5.12. Zbieg ENA dotyczących tej samej osoby

5.12.1. Podjęcie decyzji, który ENA wykonać

W tym samym czasie może istnieć wiele ENA dotyczących tej samej osoby, wydanych przez organy co najmniej jednego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych samych lub różnych czynów. Przedstawione poniżej wytyczne mają zastosowanie bez względu na to, czy ENA wydano w odniesieniu do tych samych czy różnych czynów.

W razie zbiegu ENA dotyczących tej samej osoby organ sądowy wykonujący nakaz podejmuje decyzję, który z nich wykonać, po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich okoliczności (art. 16 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Zaleca się, aby przed podjęciem decyzji organ sądowy wykonujący nakaz podjął próbę skoordynowania działań z organami sądowymi, które wydały ENA. Jeżeli organy sądowe wydające nakaz skoordynowały działania wcześniej, organ sądowy wykonujący nakaz powinien wziąć to pod uwagę, ale zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA, jakiegokolwiek osiągnięte porozumienia nie są dla niego wiążące.

Organ sądowy wykonujący nakaz może również zasięgnąć porady Eurojustu (art. 16 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA). Eurojust może bowiem ułatwić i przyspieszyć koordynację oraz wydać opinię w sprawie zbieżnych ENA. Najlepiej byłoby, gdyby decyzję dotyczącą tego, który ENA wykonać, podjęto za zgodą wszystkich organów sądowych, które wydały nakazy.

Bez względu na to, czy organy sądowe, które wydały nakazy, osiągnęły konsensus, podczas rozstrzygania, który ENA wykonać, organ sądowy wykonujący nakaz powinien uwzględnić w szczególności następujące czynniki (art. 16 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA):

- a) stopień powagi przestępstw;
- b) miejsce popełnienia przestępstw;
- c) daty wydania poszczególnych ENA;
- d) czy poszczególne nakazy wydano w celach ścigania, czy też wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego.

Wykaz ten nie jest wyczerpujący. Co więcej, nie określono zasad ustalania pierwszeństwa tych czynników – kwestię tę każdorazowo rozpatruje się dla konkretnych przypadków. Zgodnie z art. 16 decyzji ramowej w sprawie ENA wykonujący nakaz organ sądowy w każdym przypadku musi wnikliwie rozważyć okoliczności sytuacji. W związku z tym należy unikać podejmowania decyzji na zasadzie „kto pierwszy, ten lepszy”.

Wykonujące nakaz organy sądowe mogą również skorzystać z wytycznych Eurojustu dotyczących podejmowania decyzji w sprawie konkurencyjnych wniosków o przekazanie i ekstradycję (zmienionych w 2019 r.), dostępnych pod adresem: <https://www.eurojust.europa.eu/pl/guidelines-deciding-competing-requests-surrender-and-extradition>.

Ważne jest, aby organ sądowy wykonujący nakaz wyraźnie wskazał w decyzji o przekazaniu, który ENA stanowi jej podstawę. Co więcej, biuro SIRENE wykonującego nakaz państwa członkowskiego musi następnie wysłać formularz G do każdego zainteresowanego państwa członkowskiego (zob. art. 32 ust. 3 podręcznika SIRENE – Policia) ⁽²⁰¹⁾.

Ocena, który ENA należy wykonać, powinna dotyczyć tylko tych ENA, które są **wykonalne**. W związku z tym wykonujący nakaz organ sądowy może wstępnie ocenić wykonalność każdego ENA z osobna. Jeżeli w przypadku któregośkolwiek ENA istnieją podstawy do odmowy jego wykonania, wykonujący nakaz organ sądowy może – w celu zachowania jasności – podjąć decyzję o odmowie wykonania tego ENA.

W sprawie C-158/21 Puig Gordi i inni ⁽²⁰²⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że decyzja ramowa w sprawie ENA nie stoi na przeszkodzie wydaniu kilku kolejnych ENA przeciwko osobie, której dotyczy nakaz, nawet po odmowie wykonania pierwszego ENA dotyczącego tej osoby przez wykonujące nakaz państwo członkowskie, o ile wykonanie nowego ENA nie prowadziłoby do naruszenia art. 1 ust. 3 tej decyzji ramowej, a wydanie kolejnych ENA ma charakter proporcjonalny.

5.12.2. „Postępowania równoległe”

Jeżeli co najmniej dwa państwa członkowskie wydały ENA w sprawie przestępstw dotyczących **tych samych faktów i tej samej osoby**, właściwe organy mają obowiązek skomunikować się ze sobą i współpracować. Obowiązek ten wynika z decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów ⁽²⁰³⁾. W takich sytuacjach zaleca się, aby właściwe organy stosowały przepisy prawa krajowego wdrażające tę decyzję ramową.

Jeżeli nie można osiągnąć konsensusu, zaangażowane właściwe organy muszą przekazać sprawę do Eurojustu, jeżeli jest on organem właściwym do podejmowania działań ⁽²⁰⁴⁾. Z Eurojustem można konsultować się również w innych sytuacjach ⁽²⁰⁵⁾. 13 grudnia 2016 r. Eurojust wydał wytyczne dotyczące podejmowania decyzji o tym, która jurysdykcja powinna prowadzić postępowanie. Wytyczne te mają na celu zapobieganie konfliktom jurysdykcji, które mogłyby skutkować naruszeniem zasady *ne bis in idem* ⁽²⁰⁶⁾ i wspieranie rozwiązywania takich konfliktów.

Państwa członkowskie, które otrzymały równoległe ENA, powinny poinformować właściwe organy państw członkowskich wydających nakaz o istnieniu równoległych postępowań.

Właściwe organy państw członkowskich, które wydały ENA, powinny poinformować wykonujący nakaz organ sądowy o współpracy prowadzonej w celu rozwiązania konfliktu jurysdykcji oraz o wszelkich osiągniętych w jej ramach porozumieniach.

6. Zaliczenie okresu zatrzymania odbytego w wykonującym nakaz państwie członkowskim

Po przekazaniu osoby, której dotyczy wnioski, państwo członkowskie wydające nakaz musi uwzględnić okresy zatrzymania odbyte wskutek wykonania ENA. Wszystkie te okresy zalicza się do całkowitego okresu kary pozbawienia wolności lub zatrzymania, odbywanych w państwie członkowskim wydającym nakaz (art. 26 decyzji ramowej w sprawie ENA). W przypadku umorzenia postępowania wobec danej osoby zastosowanie mogą mieć przepisy państwa członkowskiego wydającego nakaz dotyczące odszkodowania.

⁽²⁰¹⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 7901.

⁽²⁰²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57.

⁽²⁰³⁾ Dz.U. L 328 z 15.12.2009, s. 42.

⁽²⁰⁴⁾ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 138.

⁽²⁰⁵⁾ Zob. art. 4 ust. 4 i 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 138.

⁽²⁰⁶⁾ Wytyczne dotyczące podejmowania decyzji o tym, która jurysdykcja powinna prowadzić postępowanie, Unia Europejska, Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust_jurisdiction_guidelines_2016_en.pdf.

W tym celu – jak opisano w sekcji 4.5.2 – wykonujący nakaz organ sądowy lub organ centralny państwa członkowskiego wykonującego nakaz musi przekazać wszystkie informacje dotyczące czasu zatrzymania osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie ENA. Informacje te przedstawia się na formularzu zawartym w załączniku VII (standardowy formularz dotyczący decyzji w sprawie ENA) w chwili przekazania (zob. również wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-294/16 PPU, JZ ⁽²⁰⁷⁾).

7. ZASADA SPECJALNOŚCI – PROCEDURA ODWOŁANIA SIĘ DO ZASADY SPECJALNOŚCI W DRODZE ZGODY WYKONUJĄCEGO NAKAZ ORGANU SĄDOWEGO

Jak wyjaśniono w sekcji 2.6, co do zasady osoby przekazanej nie można ścigać, skazać lub w inny sposób pozbawić wolności za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, inne niż to, za które ją przekazano. Jest to zasada specjalności określona w art. 27 decyzji ramowej w sprawie ENA.

Zasada specjalności podlega wielu wyjątkom, o których mowa w sekcji 2.6. Co więcej, w art. 27 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA wyszczególniono inne sytuacje, w których zasada specjalności nie ma zastosowania (więcej szczegółowych informacji oraz definicję „przestępstwa innego” niż to, które stanowiło podstawę przekazania w rozumieniu art. 27 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA można znaleźć w sekcji 2.6).

W innych przypadkach należy złożyć wniosek o zgodę pierwszego wykonującego nakaz państwa członkowskiego (art. 27 ust. 3 lit. g) decyzji ramowej w sprawie ENA).

Procedura zrzeczenia się zasady specjalności w drodze zgody wykonującego nakaz organu sądowego wymaga, aby wniosek o wyrażenie zgody został złożony w ramach tej samej procedury i zawierał te same informacje, co w przypadku zwykłego ENA. W ramach tej procedury właściwy organ sądowy przesyła wniosek o zgodę bezpośrednio do wykonującego nakaz organu sądowego, który wydał decyzję o przekazaniu osoby.

Informacje zawarte we wniosku, wskazane w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, tłumaczy się w oparciu o takie same zasady, jak w przypadku ENA. Wykonujący nakaz organ sądowy musi podjąć decyzję w terminie 30 dni od otrzymania wniosku (art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Organ wykonujący wyraża zgodę, gdy przestępstwo, co do którego jest ona wymagana, podlega przekazaniu osoby zgodnie z decyzją ramową w sprawie ENA, chyba że zastosowanie mają podstawy obligatoryjnej lub fakultatywnej odmowy wykonania.

W stosownych przypadkach wykonujący nakaz organ sądowy może uzależnić wydanie zgody od jednego z określonych w art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA warunków dotyczących kar dożywotniego pozbawienia wolności oraz powrotu obywateli i rezydentów (zob. sekcja 5.9). W takich przypadkach państwo członkowskie wydające nakaz musi udzielić właściwych gwarancji (art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

W wyroku w sprawie C-168/13 PPU Jeremy F. ⁽²⁰⁸⁾ Trybunał orzekł, że państwo członkowskie może przewidzieć w prawie krajowym środek zaskarżenia zawieszający wykonanie decyzji wskazanych w art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA, pod warunkiem że ostateczna decyzja zostanie podjęta w terminie określonym w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 4.1).

W wyroku w sprawie C-195/20 PPU XC ⁽²⁰⁹⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że w sytuacji, gdy osoba przekazana przez pierwsze państwo członkowskie na podstawie ENA następnie dobrowolnie opuściła terytorium państwa członkowskiego wydającego pierwszy nakaz i została do niego ponownie przekazana przez drugie państwo członkowskie w ramach wykonania innego ENA wydanego po tym wyjeździe, wówczas (i) jedynym przekazaniem, które ma znaczenie dla oceny przestrzegania zasady specjalności, jest przekazanie dokonane przez organ sądowy wykonujący ten drugi ENA oraz (ii) zgody wymaganej w art. 27 ust. 3 lit. g) musi zatem udzielić wyłącznie wykonujący nakaz organ sądowy państwa członkowskiego, które przekazało osobę ściganą na podstawie tego ENA.

W wyroku w sprawie C-510/19 AZ ⁽²¹⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że zgodę na odstąpienie od stosowania zasady specjalności na podstawie art. 27 ust. 3 lit. g) i art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA musi wydać organ sądowy spełniający wymogi określone w art. 6 ust. 2 tej decyzji (zob. sekcja 2.1.2).

⁽²⁰⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:610.

⁽²⁰⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2013 r., Jeremy F., C-168/13 PPU, ECLI:EU:C:2013:358.

⁽²⁰⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 września 2020 r., XC, C-195/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:749.

⁽²¹⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 2020 r., AZ, C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953.

W wyroku w sprawach połączonych C-428/21 i C-429/21 PPU, HM i TZ ⁽²¹¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości dokonał ponadto wykładni art. 27 ust. 3 lit. g) i ust. 4 oraz art. 28 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA w świetle prawa do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanego w art. 47 Karty. W związku z tym osoba przekazana wydającemu nakaz organowi sądowemu w ramach wykonania ENA ma prawo do bycia wysłuchaną przez wykonujący nakaz organ sądowy w przypadku złożenia wniosku o wyrażenie zgody na zrzczenie się prawa do skorzystania z zasady specjalności. Trybunał wyjaśnił, że skuteczne korzystanie z tego prawa nie wymaga bezpośredniego zaangażowania wykonującego nakaz organu sądowego, pod warunkiem, że zapewni on, że dysponuje informacjami (w szczególności na temat sytuacji danej osoby) wystarczającymi do podjęcia decyzji. Wystarczy zatem, aby osoba, której dotyczy nakaz, mogła przedstawić swoje stanowisko wydającemu nakaz organowi sądowemu, a informacje te odnotowuje się na piśmie i przekazuje wykonującemu nakaz organowi sądowemu. Co do zasady, wykonujący nakaz organ sądowy musi uznać, że informacje te zebrano zgodnie z wymogami art. 47 Karty. W razie potrzeby wykonujący nakaz organ sądowy musi niezwłocznie zwrócić się o dodatkowe informacje.

8. DALSZE PRZEKAZANIE

8.1. Do wykonującego nakaz państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III

W momencie przekazania osoba, której dotyczy nakaz, mogła złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim wykonującym nakaz na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca ⁽²¹²⁾.

W takiej sytuacji i gdy dana osoba nie złożyła nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w wydającym nakaz państwie członkowskim po jej przekazaniu, wydające nakaz państwo członkowskie może zwrócić się do wykonującego nakaz państwa członkowskiego o ponowne przyjęcie przekazanej osoby (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-213/17 X ⁽²¹³⁾).

8.2. Do innego państwa członkowskiego na podstawie ENA

Po przekazaniu na podstawie ENA osoby, której dotyczy wniosek, do państwa członkowskiego wydającego nakaz państwo to będzie być może musiało podjąć decyzję o wykonaniu innego ENA wydanego przez inne państwo członkowskie i dotyczącego tej samej osoby. Zgodnie z art. 28 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA państwo członkowskie wydające nakaz może następnie przekazać osobę do innego państwa członkowskiego **bez konieczności uzyskania zgody** pierwszego wykonującego nakaz państwa członkowskiego w następujących przypadkach:

- a) gdy osoba, której dotyczy wniosek, choć miała możliwość opuszczenia terytorium państwa członkowskiego, do którego została przekazana, nie uczyniła tego przed upływem 45 dni od swego ostatecznego zwolnienia lub wróciła na to terytorium po jego opuszczeniu;
- b) gdy osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na jej przekazanie na mocy ENA do państwa członkowskiego innego niż wykonujące nakaz państwo członkowskie.

Zgodę wyraża się przed właściwymi organami sądowymi wydającego nakaz państwa członkowskiego i zapisuje się ją zgodnie z prawem krajowym tego państwa. Zapis sporządza się w sposób jednoznacznie świadczący o tym, że osoba, której to dotyczy, wyraziła zgodę dobrowolnie i mając pełną świadomość konsekwencji;

- c) gdy osoby, której dotyczy wniosek, nie obejmuje w wydającym nakaz państwie członkowskim zasada szczególności zgodnie art. 27 ust. 3 lit. a), e), f) i g). W stosownych przypadkach zasada specjalności zapobiega pozbawieniu wolności osoby, której dotyczy wniosek, za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, w odniesieniu do którego osoby tej nie przekazano; tym samym zapobiega się także dalszemu przekazaniu do państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie wykonujące nakaz (zob. sekcja 2.6). Z kolei, jeżeli zasada specjalności nie ma zastosowania w kontekście pierwszego przekazania na podstawie art. 27 ust. 3 lit. a), e), f) i g), nie stanowi ona również przeszkody dla późniejszego przekazania do innego państwa członkowskiego.

⁽²¹¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 października 2021 r., HM i TZ, sprawy połączone, C-428/21 i C-429/21 PPU, ECLI:EU:C:2021:876.

⁽²¹²⁾ Dz.U. L 180 z 29.6.2013, s. 31.

⁽²¹³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2018 r., X, C-213/17, ECLI:EU:C:2018:538.

W innych przypadkach należy złożyć wniosek o **zgodę** pierwszego wykonującego nakaz państwa członkowskiego na dalsze przekazanie ⁽²¹⁴⁾.

Procedura uzyskania zgody wykonującego nakaz organu sądowego

Wniosek o zgodę musi być złożony w ramach tej samej procedury i zawierać te same informacje, co w przypadku zwykłego ENA. Właściwy organ sądowy przesyła taki wniosek bezpośrednio do wykonującego nakaz organu sądowego, który wydał decyzję o przekazaniu osoby.

Jeżeli jedną osobę kilkakrotnie przekazano między państwami członkowskimi na podstawie kolejnych ENA, jej dalsze przekazanie państwu członkowskiemu innemu niż to, które przekazało ją jako ostatnie, jest uzależnione od zgody **wyłącznie** państwa członkowskiego, które dokonało **ostatniego przekazania** (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-192/12 PPU West ⁽²¹⁵⁾).

Informacje, które musi zawierać wniosek, określone w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, tłumaczy się w oparciu o takie same zasady, jak w przypadku ENA. Wykonujący nakaz organ sądowy musi podjąć decyzję w sprawie zgody nie później niż przed upływem 30 dni po otrzymaniu wniosku (art. 28 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Zgoda jest niezbędna, jeżeli przestępstwo, którego ma ona dotyczyć, wymaga przekazania osoby zgodnie z przepisami decyzji ramowej w sprawie ENA, chyba że zastosowanie mają podstawy obligatoryjnej lub fakultatywnej odmowy wykonania.

W stosownych przypadkach wykonujący nakaz organ sądowy może uzależnić wydanie zgody od jednego z określonych w art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA warunków dotyczących kar dożywotniego pozbawienia wolności oraz powrotu obywateli i rezydentów (zob. sekcja 5.9). W takich przypadkach państwo członkowskie wydające nakaz musi udzielić właściwych gwarancji (art. 28 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA).

8.3. Do państwa trzeciego

Osoby przekazanej na mocy ENA nie poddaje się ekstradycji do państwa niebędącego państwem członkowskim (państwa trzeciego) bez zgody właściwego organu państwa członkowskiego, które tę osobę przekazało. Zgodę taką wyraża się zgodnie z umowami o ekstradycji wiążącymi dla tego państwa członkowskiego, jak i również z jego prawem krajowym (art. 28 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

9. OBOWIĄZKI WZGLĘDEM PAŃSTW TRZECICH

9.1. Wniosek o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego

W 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości wprowadził w wyroku w sprawie C-182/15 Petruhhin ⁽²¹⁶⁾ szczególne obowiązki, które państwa członkowskie nieprzeprowadzające ekstradycji własnych obywateli muszą spełnić, gdy otrzymują od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję do celów ścigania obywatela innego państwa członkowskiego UE, który skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy art. 21 ust. 1 TFUE.

Wyrok Petruhhin był pierwszym przypadkiem, w którym Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwo członkowskie UE, do którego państwo trzecie wystąpiło z wnioskiem o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego UE, jest zobowiązane wszcząć procedurę konsultacyjną z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dany obywatel UE (mechanizm Petruhhin), co umożliwi temu ostatniemu państwu członkowskiemu ściganie swojego obywatela za pomocą ENA przynajmniej w odniesieniu do przestępstw zarzucanych mu we wniosku o ekstradycję.

Szczególne obowiązki nałożone na państwa członkowskie nieprzeprowadzające ekstradycji własnych obywateli znajdują uzasadnienie w art. 18 TFUE (niedyskryminacja) i art. 21 TFUE (prawo do swobodnego przemieszczania się). Różnica w traktowaniu własnych obywateli i innych obywateli UE stanowi ograniczenie prawa do swobodnego przemieszczania się, które może być uzasadnione jedynie wtedy, gdy jest ono oparte na obiektywnych

⁽²¹⁴⁾ W art. 28 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA umożliwiono państwom członkowskim notyfikowanie, że w ich stosunkach z pozostałymi państwami członkowskimi, które wystąpiły z podobną notyfikacją, można domniemywać zgodę na takie przekazanie i wynikającą z niego ekstradycję. Zgodnie z informacjami, którymi dysponuje Komisja, jedynie Rumunia wystąpiła z taką notyfikacją.

⁽²¹⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2012 r., West, C-192/12 PPU, ECLI:EU:C:2012:404.

⁽²¹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

względach i proporcjonalnie do słusznego celu, jakim jest zapobieganie ryzyku bezkarności. Trybunał zaznaczył, że jeżeli przyjmujące państwo członkowskie współpracuje z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba, oraz traktuje potencjalny ENA priorytetowo w stosunku do wniosku o ekstradycję, działa ono w sposób, który w mniejszym stopniu utrudnia korzystanie ze swobody przemieszczania się, a jednocześnie zapobiega, na ile to możliwe, ryzyku bezkarności.

Obowiązki państw członkowskich doprecyzowano w późniejszym orzecznictwie. Ponadto Trybunał Sprawiedliwości rozszerzył mechanizm Petruhhin na Islandię i Norwegię.

Szczegółowe wytyczne dotyczące ekstradycji do państw trzecich oraz streszczenie odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości w tym zakresie przedstawiono w zawiadomieniu Komisji zawierającym wytyczne w sprawie ekstradycji do państw trzecich z dnia 8 czerwca 2022 r., załączonym do niniejszego podręcznika jako załącznik X ⁽²¹⁷⁾.

W wytycznych uwzględniono także doświadczenia zdobyte w ciągu ostatnich lat podczas stosowania mechanizmu Petruhhin w UE, Islandii i Norwegii. W wytycznych ustanowiono również sieć punktów kontaktowych w celu szybkiej wymiany informacji na temat wszelkich niezgodnych z prawem wniosków o ekstradycję, w szczególności wniosków o ekstradycję mających podłoże polityczne dotyczących obywateli UE, obywateli państw trzecich i bezpaństwowców. Ponadto na stronie internetowej EJN można zapoznać się z tabelą zawierającą wszystkie umowy o ekstradycji i umowy o wzajemnej pomocy prawnej zawarte przez państwa członkowskie z państwami trzecimi.

9.2. Zbieg ENA i wniosku o ekstradycję dotyczących tej samej osoby

9.2.1. Wnioski państw trzecich

Państwo członkowskie może jednocześnie otrzymać ENA i wniosek państwa trzeciego o ekstradycję, dotyczące tej samej osoby, przebywającej na jego terytorium. Wnioski te mogą dotyczyć tych samych lub różnych czynów. W państwie członkowskim inne organy mogą być odpowiedzialne za podejmowanie decyzji w sprawie wykonania ENA, niż za rozpatrywanie wniosków o ekstradycję. W takich przypadkach organy te powinny współpracować przy podejmowaniu decyzji co do dalszego postępowania na podstawie przedstawionych poniżej kryteriów. Mogą one również zasięgnąć porady Eurojustu lub Europejskiej Sieci Sądowej lub wystąpić do tych organów z wnioskiem o koordynację działań między państwami.

Decyzja ramowa w sprawie ENA nie zawiera zasad dotyczących przyznawania pierwszeństwa określonym wnioskom. Jak wyjaśniono jednak powyżej, zgodnie z wyrokiem w sprawie C-182/15, Petruhhin, w niektórych sytuacjach ENA powinien mieć pierwszeństwo przed wnioskiem o ekstradycję.

We wszystkich pozostałych przypadkach, zgodnie z art. 16 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA, państwo członkowskie musi wnikliwie rozpatrzyć wszystkie okoliczności, a w szczególności kryteria, o których mowa w art. 16 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA, w celu rozwiązania kwestii zbiegu kilku jednoczesnych wniosków dotyczących tej samej osoby.

W związku z tym właściwe organy powinny uwzględnić następujące czynniki:

- a) stopień powagi przestępstw;
- b) miejsce popełnienia przestępstw;
- c) daty wydania ENA i wniosku o ekstradycję;
- d) czy poszczególne nakazy wydano w celach ścigania, czy też wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego.

Wykonujące nakaz organy sądowe mogą również skorzystać z wytycznych Eurojustu dotyczących podejmowania decyzji w sprawie konkurencyjnych wniosków o przekazanie i ekstradycję (wersja z 2019 r.), dostępnych pod adresem: <https://www.eurojust.europa.eu/pl/guidelines-deciding-competing-requests-surrender-and-extradition>.

Ponadto konieczne będzie uwzględnienie wszelkich kryteriów wymienionych we właściwej umowie o ekstradycji. Kryteria te mogą obejmować w szczególności zasady dotyczące zbiegu wniosków o ekstradycję.

⁽²¹⁷⁾ Dz.U. C 223 z 8.6.2022, s. 1.

9.2.2. *Wnioski Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK)*

Jeżeli państwo członkowskie otrzymało ENA i jednocześnie wniosek o ekstradycję z MTK w odniesieniu do tej samej osoby, właściwy organ lub właściwe organy muszą rozważyć wszystkie okoliczności, o których mowa w sekcji 9.2.1. Zobowiązania państw członkowskich wynikające ze Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego mają jednak pierwszeństwo przed wykonywaniem ENA (art. 16 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

9.3. **Wcześniejsza ekstradycja z państwa trzeciego i zasada specjalności**

Jeżeli dokonano ekstradycji osoby, której dotyczy wniosek, do wykonującego nakaz państwa członkowskiego z państwa trzeciego, ekstradycja może obejmować zastosowanie zasady specjalności, w zależności od przepisów mającej zastosowanie umowy o ekstradycji. Zgodnie z zasadą specjalności osobę, której ekstradycji dokonano, można sądzić lub pozbawić wolności jedynie za to przestępstwo lub te przestępstwa, w związku z którymi dokonano jej ekstradycji. W takich sytuacjach decyzja ramowa w sprawie ENA nie uchybia obowiązkowi przestrzegania zasady specjalności (art. 21 decyzji ramowej w sprawie ENA). Może to oznaczać, że wykonujące nakaz państwo członkowskie nie będzie mogło przekazać osoby, której dotyczy wniosek, bez zgody państwa, z którego osobę tę ekstradowano.

Aby rozstrzygnąć takie kwestie, w decyzji ramowej w sprawie ENA przewidziano wymóg, zgodnie z którym państwo członkowskie wykonujące nakaz musi bezzwłocznie podjąć wszelkie środki niezbędne, aby wystąpić o zgodę państwa trzeciego (z którego ekstradowano osobę, której dotyczy wniosek), aby daną osobę można było przekazać państwu członkowskiemu, które wydało ENA (art. 21 decyzji ramowej w sprawie ENA).

Do dnia, w którym wygasają te szczególne uprawnienia, nie rozpoczyna się bieg terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 4.1). W oczekiwaniu na decyzję państwa trzeciego, z którego ekstradowano osobę, której dotyczy wniosek, wykonujące nakaz państwo członkowskie musi złożyć zapewnienie, że warunki materialne konieczne dla skutecznego przekazania danej osoby pozostają spełnione (art. 21 decyzji ramowej w sprawie ENA). W szczególności może być ono zobowiązane do podjęcia środków niezbędnych, aby zapobiec ucieczce danej osoby.

10. TRANZYT

10.1. **Tranzyt przez inne państwo członkowskie**

Tranzyt (art. 25 decyzji ramowej w sprawie ENA) oznacza sytuację, w której państwo członkowskie wykonujące nakaz przekazuje osobę, której dotyczy wniosek, do państwa członkowskiego wydającego nakaz przez terytorium lądowe lub wody terytorialne trzeciego państwa członkowskiego. W takich przypadkach państwo to musi zezwolić na taki tranzyt. Właściwy organ państwa członkowskiego wydającego nakaz musi jednak przekazać takiemu trzeciemu państwu członkowskiemu następujące informacje:

- a) tożsamość i obywatelstwo osoby podlegającej ENA;
- b) istnienie ENA;
- c) rodzaj i kwalifikację prawną przestępstwa;
- d) opis okoliczności przestępstwa, w tym datę i miejsce jego popełnienia.

Aby ułatwić tranzyt, informacje te należy przekazać możliwie jak najszybciej przed zorganizowaniem tranzytu. Zaleca się zatem, aby wydający nakaz organ sądowy rozważył konieczność tranzytu jeszcze przed uzgodnieniem daty przekazania z wykonującym nakaz organem sądowym. Jest to również ważne, aby dochować ścisłych terminów przekazania, przewidzianych w art. 23 decyzji ramowej w sprawie ENA (zwykle 10 dni).

Informacje przekazuje się organowi odpowiedzialnemu za przyjmowanie wniosków tranzytowych w danym państwie członkowskim. Dane takiego organu w każdym państwie członkowskim znajdują się na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej (atlas sądowy, *Fiches Belges*). Informacje można przekazać właściwemu organowi w dowolny sposób umożliwiający dochowanie formy pisemnej, w tym pocztą elektroniczną. Państwo członkowskie tranzytu musi poinformować o swojej decyzji z wykorzystaniem tej samej procedury (art. 25 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA). Na potrzeby sytuacji, w których za przekazanie odpowiada biuro SIRENE, opracowano specjalny formularz SIRENE („formularz T”), aby ułatwić wymianę informacji między biurami SIRENE w przypadku konieczności tranzytu (zob. art. 39 podręcznika SIRENE – Policja) ⁽²¹⁸⁾.

⁽²¹⁸⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 7901.

W decyzji ramowej w sprawie ENA nie określono terminu składania wniosków tranzytowych, ale państwo tranzytu powinno je rozpatrywać bez zbędnej zwłoki.

Jeżeli przewóz następuje drogą powietrzną bez przewidzianej rozkładem lotu przerwy w podróży, powyższe zasady nie mają zastosowania. Jeżeli jednak dochodzi do lądowania nieuwzględnionego w rozkładzie, państwo członkowskie wydające nakaz musi przekazać wymienione wyżej informacje wyznaczonemu organowi w państwie tranzytu, tak jak ma to miejsce w przypadku tranzytu drogą lądową lub wodną (art. 25 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA).

10.2. Obywatele i rezydenci państwa członkowskiego tranzytu

Wyjątki od obowiązku zezwolenia na tranzyt dotyczą sytuacji, w których osoba podlegająca ENA jest obywatelem lub rezydentem państwa członkowskiego tranzytu. Jeżeli ENA wydano w celu przeprowadzenia postępowania, państwo członkowskie tranzytu może ustanowić warunek, że osoba ta po rozprawie zostanie przekazana państwu tranzytu w celu odbycia w nim kary pozbawienia wolności lub wykonania w nim środka zabezpieczającego orzeczonych wobec niej w państwie członkowskim wydającym nakaz (art. 25 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA). W tym zakresie stosuje się odpowiednio przepisy art. 5 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA (zob. sekcja 5.9.2). Jeżeli ENA wydano w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, państwo członkowskie tranzytu może odmówić tranzytu.

10.3. Ekstradycja z państwa trzeciego do państwa członkowskiego

Chociaż decyzja ramowa w sprawie ENA nie dotyczy bezpośrednio ekstradycji z państw trzecich, przepisy dotyczące tranzytu przewidziane w art. 25 decyzji ramowej w sprawie ENA stosuje się odpowiednio do ekstradycji z państwa trzeciego do państwa członkowskiego (sekcje 9.1 i 9.2). W tym kontekście pojęcie „europejskiego nakazu aresztowania” w art. 25 decyzji ramowej w sprawie ENA należy interpretować jako „wniosek o ekstradycję” (art. 25 ust. 5).

11. NIEWYKONANE ENA

11.1. Zapewnienie, by danej osoby nie aresztowano ponownie w tym samym państwie członkowskim

Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy odmawia wykonania ENA, właściwy organ tego państwa członkowskiego musi zapewnić, by na jego terytorium nie można było aresztować osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie ENA, którego wykonania odmówiono. W tym celu musi on podjąć następujące kroki:

- a) dodać zastrzeżenie do właściwego wpisu w SIS oraz
- b) zapewnić, aby odpowiednie wpisy w systemach krajowych wykonującego nakaz państwa członkowskiego były nadal widoczne i pojawiały się jako „**Osoba poszukiwana w celu aresztowania i przekazania lub ekstradycji**”. Działania, które należy podjąć, nie będą jednak wymagały aresztowania danej osoby, ale będą miały na celu „**ustalenie jej miejsca zamieszkania lub pobytu**” ⁽²¹⁹⁾.

Przyczyna wpisu odnosi się do tła sprawy, ale przed podjęciem działania należy zapoznać się z informacją o działaniach, które należy podjąć, ponieważ w tych istotnych przypadkach można byłoby postąpić niewłaściwie.

Aby uzyskać więcej informacji na temat procedury dodawania zastrzeżeń, zob. art. 24 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej ⁽²²⁰⁾, art. 31 podręcznika SIRENE – Policja ⁽²²¹⁾ oraz art. 12 decyzji wykonawczej Komisji w sprawie wprowadzania danych do SIS ⁽²²²⁾.

11.2. Komunikacja z państwem członkowskim wydającym nakaz

Organ sądowy wykonujący nakaz musi przekazać swoją decyzję w sprawie czynności, które mają zostać podjęte w sprawie ENA, organowi sądowemu wydającemu nakaz (art. 22 decyzji ramowej w sprawie ENA). Zaleca się, aby wykorzystywać w tym celu standardowy formularz w załączniku VII do niniejszego podręcznika. Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy podejmie decyzję o odmowie wykonania ENA, przekazane w ten sposób informacje umożliwią wydającemu nakaz organowi sądowemu rozważenie, czy powinien on utrzymać ENA w mocy, czy też go wycofać.

⁽²¹⁹⁾ Zob. art. 12 ust. 2 decyzji wykonawczej Komisji C(2021) 92 final i załącznik I do tej decyzji.

⁽²²⁰⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

⁽²²¹⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 7901.

⁽²²²⁾ Decyzja wykonawcza Komisji C(2021) 92.

11.3. Rozważenie przez wydające nakaz organy sądowe, czy utrzymać ENA w mocy

Decyzja ramowa w sprawie ENA nie nakazuje wycofania ENA w razie odmowy jego wykonania przez jedno z państw członkowskich. Wynika to z faktu, że inne państwa członkowskie nadal mogą dany ENA wykonać. W związku z tym ENA i odpowiedni wpis w SIS pozostają ważne, dopóki wydający nakaz organ sądowy nie podejmie decyzji o wycofaniu ENA.

Do wycofania ENA zawsze konieczne są jednak uzasadnione podstawy. Wydający nakaz organ sądowy, który rozważa, czy utrzymać w mocy ENA, którego wykonania odmówiło państwo członkowskie, powinien uwzględnić okoliczności sprawy oraz mające zastosowanie przepisy prawa krajowego i prawa Unii, w tym prawa podstawowe. Można wziąć pod uwagę w szczególności następujące pytania:

- a) czy jest prawdopodobne, że powody bezwzględnej odmowy wykonania, na których wykonujący nakaz organ sądowy oparł swoją decyzję, zostaną też zastosowane przez pozostałe państwa członkowskie? Ma to szczególne znaczenie w kontekście zasady *ne bis in idem* (art. 3 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA);
- b) czy utrzymanie ENA jest nadal proporcjonalne (zob. sekcja 2.4);
- c) czy ENA jest jedynym środkiem, który może być skuteczny (zob. sekcja 2.5)?

11.4. Przegląd ENA, które od długiego czasu figurują w SIS

Każdy organ sądowy wydający nakaz powinien obserwować swoje wpisy w SIS. W razie potrzeby musi on uwzględnić okresy przedawnienia przedmiotowych przestępstw i wszelkie istotne zmiany w procesie karnym i przepisach krajowych, które mogą wpłynąć na sytuację osoby, której dotyczy wnioski.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej ⁽²²³⁾ wpisy dotyczące osób można przechowywać w SIS wyłącznie przez okres konieczny do osiągnięcia celów, dla których je wprowadzono (zob. art. 53 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej). Gdy tylko ustaną powody, dla których wydano ENA, właściwy organ państwa członkowskiego wydającego nakaz musi usunąć ENA z SIS (zob. art. 55 ust. 1 rozporządzenia w sprawie SIS w dziedzinie współpracy policyjnej).

ENA wprowadzone do systemu przechowuje się w nim przez okres do pięciu lat (chyba że wydano je na krótszy okres), a w ciągu tego pięcioletniego okresu państwo członkowskie wydające nakaz musi zweryfikować potrzebę pozostawienia wpisu w systemie. Państwo członkowskie wydające nakaz otrzymuje powiadomienie, że wpis wkrótce wygaśnie. Jeżeli organ wydający nakaz nie zweryfikuje wpisu i nie przedłuży jego ważności, wpis zostanie automatycznie usunięty (art. 53 ust. 7 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej). W związku z tym wydający nakaz organ sądowy powinien każdorazowo podjąć decyzję o tym, czy przedłużyć okres obowiązywania ENA w ciągu pięciu lat od wprowadzenia go do SIS, jeżeli jest to konieczne i proporcjonalne. Państwa członkowskie mogą ustanowić krótszy termin weryfikacji (art. 53 ust. 3 rozporządzenia w sprawie SIS do celów współpracy policyjnej).

Wpisy dotyczące ENA usuwa się z SIS po przekazaniu danej osoby.

12. PRAWA PROCESOWE OSOBY, KTÓREJ DOTYCZY WNIOSEK

W decyzji ramowej w sprawie ENA przewidziano, że osoba, której dotyczy wnioski, posiada szereg praw procesowych. Zgodnie z art. 11 decyzji ramowej w sprawie ENA osoba, której dotyczy wnioski, ma prawo zostać powiadomiona o ENA i jego treści oraz o możliwości wyrażenia przez siebie zgody na jej przekazanie, a także prawo do korzystania z pomocy prawnej i pomocy tłumacza. Przestrzeganie tych praw należy zapewnić zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Co więcej, decyzja ramowa w sprawie ENA zawiera szereg przepisów nadających osobie, której dotyczy wnioski, określone prawa, w szczególności art. 4a ust. 2 (prawo do informacji na temat wyroków wydanych zaocznie), art. 13 ust. 2 (prawo do korzystania z pomocy prawnej przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody), art. 14 i art. 19 (prawo do przesłuchania) oraz art. 23 ust. 5 (zwolnienie po upływie terminów przekazania osoby).

Prawa te wzmocniono szczególnymi instrumentami w zakresie gwarancji procesowych, jak wyjaśniono poniżej w sekcjach 12.1–12.9.

⁽²²³⁾ Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 56.

12.1. Prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego

Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym ⁽²²⁴⁾ prawo do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego ma zastosowanie do wykonywania ENA.

Zgodnie z art. 2 ust. 7 tej dyrektywy 2010/64/UE właściwe organy wykonujących nakaz państw członkowskich muszą zapewnić wszelkim osobom, których dotyczy postępowanie służące wykonaniu ENA i które nie mówią w języku postępowania lub go nie rozumieją, przestrzeganie następujących praw:

- a) prawo do tłumaczenia ustnego, zapewnianego niezwłocznie w trakcie postępowania karnego przed organami śledczymi i sądowymi (w tym również podczas przesłuchania przez policję, wszystkich rozpraw sądowych oraz niezbędnych posiedzeń);
- b) prawo do tłumaczenia ustnego kontaktów między podejrzanym lub oskarżonym a jego obrońcą, związanych bezpośrednio z przesłuchaniem lub składaniem wyjaśnień podczas postępowania lub z wniesieniem środka odwoławczego lub innych wniosków proceduralnych;
- c) prawo do zakwestionowania decyzji stwierdzającej brak potrzeby tłumaczenia ustnego oraz możliwość złożenia skargi na jakość tłumaczenia ustnego, która nie jest wystarczająca, aby zagwarantować rzetelność postępowania.

Zgodnie z art. 3 ust. 6 dyrektywy 2010/64/UE właściwe organy wykonujących nakaz państw członkowskich muszą zapewnić wszelkim osobom, których dotyczy postępowanie służące wykonaniu ENA i które nie rozumieją języka, w którym sporządzono ENA, pisemne tłumaczenie ENA. W drodze wyjątku można zapewnić tłumaczenie ustne lub streszczenie ustne, pod warunkiem że pozostaje to bez uszczerbku dla rzetelności postępowania.

Tłumaczenie ustne i pisemne muszą mieć jakość wystarczającą do zagwarantowania rzetelności postępowania, w szczególności poprzez zapewnienie, aby podejrzany lub oskarżony rozumiał zarzuty i dowody i mógł korzystać z prawa do obrony. Należy również zauważyć, że państwa członkowskie pokrywają koszty tłumaczenia ustnego i pisemnego, bez względu na wynik postępowania.

12.2. Prawo do informacji

Zgodnie z art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym ⁽²²⁵⁾ osoby zatrzymane w celu wykonania ENA muszą niezwłocznie otrzymać odpowiednie pouczenie o prawach przysługujących im zgodnie z prawem krajowym wdrażającym decyzję ramową w sprawie ENA w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Załącznik II do dyrektywy 2012/13/UE zawiera przykładowy wzór pouczenia o prawach, sporządzony prostym i przystępnym językiem (zob. załącznik IX do niniejszego podręcznika).

Udzielenie informacji zostaje odnotowane zgodnie z procedurą obowiązującą w danym państwie członkowskim. Osoby podejrzane lub oskarżone mają prawo zakwestionować, zgodnie z procedurami przewidzianym w prawie krajowym, wszelkie przypadki braku lub odmowy udzielenia informacji przez właściwe organy.

W wyroku w sprawie C-649/19 IR ⁽²²⁶⁾ Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że przed przekazaniem osoby aresztowanej w celu wykonania ENA do celów postępowania karnego nie mają do niej zastosowania inne prawa wynikające z dyrektywy 2012/13/UE dotyczące informacji o aresztowaniu (w szczególności art. 4, 6 i 7).

Trybunał stwierdził, że w chwili przekazania danej osoby organom państwa członkowskiego, które wydało ENA, nabywa ona status „osoby oskarżonej” w rozumieniu dyrektywy 2012/13/UE i korzysta z wszystkich praw związanych z tym statusem. Może zatem wówczas przygotować obronę zgodnie z celami dyrektywy 2012/13/UE.

⁽²²⁴⁾ Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1. Dyrektywa ta nie jest wiążąca dla Danii.

⁽²²⁵⁾

⁽²²⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2021 r., IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75.

Trybunał stwierdził także, że zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. d) i e) decyzji ramowej w sprawie ENA, w okresie poprzedzającym przekazanie osoby ENA musi już zawierać informacje odpowiadające w istocie informacjom wskazanym w art. 6 dyrektywy 2012/13/UE. Ponadto prawo do skutecznej ochrony sądowej nie wiąże się z wymogiem, aby osobę, wobec której wydano ENA do celów postępowania karnego, przed jej przekazaniem informowano o środkach odwoławczych od tej decyzji dostępnych w wydającym nakaz państwie członkowskim.

W sprawie C-105/21 IR ⁽²²⁷⁾ Trybunał Sprawiedliwości wyraźnie wyjaśnił, że – w świetle art. 6 i 47 Karty, prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu oraz zasad równości i wzajemnego zaufania – wydający nakaz organ sądowy nie ma obowiązku przekazania osobie, której dotyczy wnioski, krajowego orzeczenia o jej aresztowaniu ani informacji o możliwości zaskarżenia tego orzeczenia dopóki osoba ta nadal przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Wymóg szybkości i uproszczenia procedury przekazywania osób byłby w rzeczywistości zagrożony, gdyby wydający nakaz organ sądowy był zobowiązany przed przekazaniem danej osoby doręczyć jej krajowe orzeczenie dotyczące jej aresztowania oraz informacji o możliwości zaskarżenia tego orzeczenia.

12.3. Prawo dostępu do adwokata

Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności ⁽²²⁸⁾ prawo dostępu do adwokata ma zastosowanie do osób objętych postępowaniem dotyczącym ENA.

Osoby objęte ENA mają prawo dostępu do adwokata w wykonującym nakaz państwie członkowskim od chwili zatrzymania dokonanego na mocy ENA (art. 10 ust. 1, 2 i 3 dyrektywy 2013/48/UE). Podejrzanym lub oskarżonym mają dostęp do adwokata począwszy od najwcześniejszego spośród następujących terminów ⁽²²⁹⁾:

- a) przed ich przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy;
- b) w momencie prowadzenia przez organy ścigania lub inne właściwe organy czynności dochodzeniowych lub innych czynności dowodowych zgodnie z ust. 3 lit. c);
- c) bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności;
- d) jeżeli zostali wezwani do stawienia przed sądem właściwym w sprawach karnych – w odpowiednim terminie przed tym stawieniem.

W sprawie C-659/18 VW ⁽²³⁰⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że wykonania prawa dostępu do adwokata na etapie postępowania przygotowawczego nie można opóźnić do czasu wykonania krajowego nakazu aresztowania wydanego wobec danej osoby wyłącznie ze względu na fakt, że podejrzanym lub oskarżonym nie stawiał się na wezwanie przed sądem prowadzącym postępowanie przygotowawcze.

W odniesieniu do treści prawa dostępu do adwokata w wykonującym nakaz państwie członkowskim osobie podlegającej nakazowi przysługują w tym państwie członkowskim następujące prawa:

- a) prawo dostępu do adwokata w takim terminie i w taki sposób, aby dana osoba mogła skutecznie wykonywać przysługujące jej prawa, a w każdym przypadku niezwłocznie po pozbawieniu ich wolności;
- b) prawo do spotkania z reprezentującym ją adwokatem i do porozumiewania się z nim;
- c) prawo do obecności adwokata na przesłuchaniu przez wykonujący nakaz organ sądowy oraz jego udziału w tym przesłuchaniu, zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym.

⁽²²⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 czerwca 2022 r., IR, C-105/21, ECLI:EU:C:2022:511.

⁽²²⁸⁾ Dz.U. L 294 z 6.11.2013, s. 1. Dania i Irlandia nie są związane przepisami tej dyrektywy.

⁽²²⁹⁾ Dyrektywa 2013/48/UE, art. 3 ust. 2.

⁽²³⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2020 r., VW, C-659/18, ECLI:EU:C:2020:201.

Osoby, których dotyczy wnioszek, mają ponadto prawo do ustanowienia adwokata w państwie członkowskim wydającym nakaz (art. 10 ust. 4, 5 i 6 dyrektywy 2013/48/UE). Zadaniem tego adwokata jest wspomaganie adwokata w państwie członkowskim wykonującym nakaz poprzez udzielanie mu informacji i porad, aby umożliwić osobie podlegającej nakazowi skuteczne skorzystanie z praw przysługujących jej na mocy decyzji ramowej w sprawie ENA.

12.4. **Prawo do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności**

Od chwili zatrzymania w wykonującym nakaz państwie członkowskim osoby objęte ENA mają prawo do tego, aby na ich życzenie przynajmniej jedną wskazaną przez nie osobę, na przykład krewnego lub pracodawcę, niezwłocznie powiadomiono o pozbawieniu ich wolności ⁽²³¹⁾.

12.5. **Prawo do porozumiewania się z osobami trzecimi**

Od chwili zatrzymania w wykonującym nakaz państwie członkowskim osoby objęte ENA mają prawo bez zbędnej zwłoki porozumieć się z co najmniej jedną wyznaczoną przez siebie osobą trzecią, na przykład z krewnym ⁽²³²⁾.

12.6. **Prawo do porozumiewania się z organami konsularnymi**

Od chwili zatrzymania w wykonującym nakaz państwie członkowskim osoby objęte ENA, niebędące obywatelami tego państwa członkowskiego, mają prawo do tego, by bez zbędnej zwłoki o pozbawieniu ich wolności powiadomiono organy konsularne państwa, którego są obywatelami, oraz do tego, by porozumiewać się z tymi organami ⁽²³³⁾.

Mają one również prawo do odwiedzin ze strony tych organów konsularnych, prawo do rozmowy i korespondencji z nimi oraz prawo do tego, by organy te zorganizowały im zastępstwo procesowe.

12.7. **Szczególne prawa dzieci**

Szczególne gwarancje dla dzieci podlegających ENA stosuje się od chwili ich aresztowania na podstawie ENA w wykonującym nakaz państwie członkowskim ⁽²³⁴⁾. Gwarancje te dotyczą w szczególności:

- a) prawa do informacji;
- b) prawa do poinformowania osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską;
- c) prawa do pomocy adwokackiej;
- d) prawa do badania lekarskiego;
- e) prawa do szczególnego traktowania w przypadku pozbawienia wolności;
- f) prawa do ochrony prywatności;
- g) prawa do tego, by podczas postępowania towarzyszyła im osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską.

12.8. **Prawo do pomocy prawnej**

Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1919/UE z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioszek w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania ⁽²³⁵⁾ prawo do pomocy prawnej z urzędu stosuje się do osób podlegających ENA.

Osoby podlegające ENA mają prawo do pomocy prawnej z urzędu w wykonującym nakaz państwie członkowskim od chwili zatrzymania dokonanego na mocy ENA do czasu ich przekazania albo do czasu uprawomocnienia się decyzji o odmowie przekazania (art. 5 ust. 1 dyrektywy 2016/1919/UE).

⁽²³¹⁾ Art. 5 dyrektywy 2013/48/UE.

⁽²³²⁾ Art. 6 dyrektywy 2013/48/UE.

⁽²³³⁾ Art. 7 dyrektywy 2013/48/UE.

⁽²³⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/800/UE z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1). Dania i Irlandia nie są związane przepisami tej dyrektywy.

⁽²³⁵⁾ Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1. Dania i Irlandia nie są związane przepisami tej dyrektywy.

Co więcej, osoby, których dotyczy wniosek i które korzystają z prawa do ustanowienia adwokata w wydającym nakaz państwie członkowskim, aby wspomagał on adwokata w wykonującym nakaz państwie członkowskim zgodnie z art. 10 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/48/UE, mają prawo do pomocy prawnej z urzędu w wydającym nakaz państwie członkowskim w zakresie, w jakim pomoc ta jest niezbędna, aby zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości (art. 5 ust. 2 dyrektywy 2016/1919/UE).

W obu przypadkach państwa członkowskie mogą zastosować kryteria oceny sytuacji majątkowej zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy 2016/1919/UE, które stosuje się odpowiednio do pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu w sprawie ENA (art. 5 ust. 3 tej dyrektywy). W takiej ocenie sytuacji majątkowej należy zatem uwzględnić wszystkie istotne i obiektywne czynniki (takie jak dochód, majątek i sytuację rodzinną danej osoby), a także koszt pomocy adwokackiej oraz poziom życia w tym państwie członkowskim, w celu ustalenia, czy zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie w tym państwie członkowskim osoba, której dotyczy wniosek, nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby pokryć koszty pomocy adwokackiej.

12.9. **Prawo do domniemania niewinności oraz prawo do obecności na rozprawie**

W dyrektywie 2016/343/UE w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym ⁽²³⁶⁾ zwrócono uwagę na prawa określone w art. 47 i 48 Karty i przewidziano, że przysługują one na wszystkich etapach postępowania karnego, od chwili gdy dana osoba staje się podejrzana aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie ostatecznego rozstrzygnięcia. W art. 4 zakazuje się publicznych wypowiedzi o winie podejrzanych lub oskarżonych. W art. 6 przewidziano, że ciężar dowodu spoczywa na oskarżeniu. Z kolei w art. 7 przewidziano prawo do nieskładania wyjaśnień i prawo do nieobciążania samego siebie.

Prawo do obecności na rozprawie nie jest prawem absolutnym. Z zastrzeżeniem pewnych warunków, takich jak powiadomienie o rozprawie w odpowiednim czasie, reprezentowanie przez umocowanego obrońcę oraz możliwość zaskarżenia orzeczenia, oskarżyciel może prowadzić postępowanie bez obecności podejrzanego (art. 8). Należy jednak zapewnić oskarżonemu prawo do wznowienia postępowania lub do innego środka prawnego na wypadek naruszenia praw przysługujących mu na mocy dyrektywy (art. 9 i 10).

W sprawie C-416/20 PPU TR ⁽²³⁷⁾ Trybunał doprecyzował związek dyrektywy (UE) 2016/343 z dyrektywą ramową w sprawie ENA w kontekście postępowania zaocznego (zob. sekcja 5.6).

⁽²³⁶⁾ Dz.U. L 65 z 11.03.2016, s. 1.

⁽²³⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., TR, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042.

ZAŁĄCZNIK I

Decyzja ramowa w sprawie ena, nieoficjalna wersja skonsolidowana ⁽¹⁾

Tekst decyzji ramowej w sprawie ENA w języku polskim

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 31 lit. a) i b) oraz art. 34 ust. 2 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej w Tampere z dnia 15 i 16 października 1999 r. w szczególności z ich pkt 35, należy znieść formalną procedurę ekstradycyjną między Państwami Członkowskimi w odniesieniu do prawomocnie skazanych osób uciekających przed sprawiedliwością oraz należy przyspieszyć procedury ekstradycyjne w odniesieniu do osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa.
- (2) Program podejmowania środków w celu wprowadzenia zasady wzajemnego uznawania decyzji w sprawach karnych, określony w pkt 37 konkluzji Rady Europejskiej w Tampere oraz przyjęty przez Radę dnia 30 listopada 2000 r. ⁽³⁾, odnosi się do wzajemnego wykonywania nakazów aresztowania.
- (3) Wszystkie lub niektóre z Państw Członkowskich są stronami konwencji dotyczących ekstradycji, w tym Europejskiej Konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. oraz Europejskiej Konwencji o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r. W ustawodawstwie ekstradycyjnym krajów nordyckich przyjęto identyczne brzmienie przepisów.
- (4) Ponadto Państwa Członkowskie zawarły między sobą trzy następujące, stanowiące część dorobku Unii Konwencje w całości lub w części poświęcone ekstradycji: Konwencja wykonawcza z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach ⁽⁴⁾ (dotycząca stosunków między Państwami Członkowskimi będącymi stronami tej Konwencji), Konwencja z dnia 10 marca 1995 r. o uproszczonych procedurach ekstradycyjnych między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej ⁽⁵⁾ oraz Konwencja z dnia 27 września 1996 r. o ekstradycji między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej ⁽⁶⁾.
- (5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między Państwami Członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między Państwami Członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne.
- (6) Europejski nakaz aresztowania, przewidziany w niniejszej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa jako „kamień węgielny” współpracy sądowej.

⁽¹⁾ Niniejsza nieoficjalna wersja skonsolidowana zawiera jedynie motywy decyzji ramowej 2002/584/WSiSW. Nie obejmuje ona motywów decyzji ramowej 2009/299/WSiSW, którą zmieniono decyzją ramową 2002/584/WSiSW.

⁽²⁾ Dz.U. C 332 E z 27.11.2001, s. 305.

⁽³⁾ Opinia z dnia 9 stycznia 2002 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽⁴⁾ Dz.U. C 12 E z 15.01.2001, s. 10.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 239 z 22.09.2000, s. 19.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 78 z 30.03.1995, s. 2.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 313 z 13.10.1996, s. 12.

- (7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowany na fundamencie Europejskiej Konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie Państwa Członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w tym ostatnim artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia tego celu.
- (8) Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należyтым kontrolom, co oznacza, że organ sądowy Państwa Członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby.
- (9) Rolę władz centralnych w wykonywaniu europejskiego nakazu aresztowania należy ograniczyć do pomocy praktycznej i administracyjnej.
- (10) Mechanizm europejskiego nakazu aresztowania opiera się na wysokim stopniu zaufania w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Jego wykonanie można zawiesić jedynie w przypadku poważnego i trwałego naruszenia przez jedno z Państw Członkowskich zasad określonych w art. 6 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, ustalonych przez Radę na podstawie art. 7 ust. 1 wymienionego Traktatu ze skutkami określonymi w jego art. 7 ust. 2.
- (11) W stosunkach między Państwami Członkowskimi europejski nakaz aresztowania powinien zastąpić wszystkie wcześniejsze instrumenty dotyczące ekstradycji, łącznie z przepisami tytułu III Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen, dotyczącymi ekstradycji.
- (12) Niniejsza decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz tych, które znajdują odbicie w Karcie Podstawowych Praw Unii Europejskiej ⁽⁷⁾, w szczególności w jej rozdziale VI. Żadnego z przepisów niniejszej decyzji ramowej nie należy interpretować jako zakazującego odmowy przekazania osoby, w odniesieniu do której europejski nakaz aresztowania został wydany, kiedy istnieją, oparte o obiektywne przesłanki, podstawy do przypuszczania, że wymieniony nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną, lub że jej sytuacja może ulec pogorszeniu z jednej z tych przyczyn.
- Niniejsza decyzja ramowa nie uniemożliwia Państwu Członkowskiemu stosowania własnych norm konstytucyjnych odnoszących się do sprawiedliwego procesu, wolności zrzeszania się, wolności prasy i wolności słowa w innych mediach.
- (13) Żadna osoba nie może zostać usunięta, wydalona, lub ekstradowana do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, że zostanie ona skazana na karę śmierci, poddana torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karze.
- (14) Jako że wszystkie Państwa Członkowskie ratyfikowały Konwencję Rady Europy z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, dane osobowe przetwarzane w kontekście wykonania niniejszej decyzji ramowej powinny być chronione zgodnie z zasadami wymienionej Konwencji,

---

(7) Dz.U. C 364 z 18.12.2000, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ RAMOWĄ:

ROZDZIAŁ 1

ZASADY OGÓLNE

Artykuł 1

Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązania do jego wykonania

1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez Państwo Członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne Państwo Członkowskie osoby, której dotyczy wnioszek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.
2. Państwa Członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.
3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Zakres stosowania europejskiego nakazu aresztowania

1. Europejski nakaz aresztowania może zostać wydany w przypadku czynów, które w świetle prawa obowiązującego w wydającym nakaz Państwie Członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy albo w przypadku, gdy zapadł wyrok lub wydano środek zabezpieczający o wymiarze co najmniej czterech miesięcy.
2. Następujące przestępstwa, jeśli w wydającym nakaz Państwie Członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o wymiarze co najmniej trzech lat i jako określone prawem wydającego nakaz Państwa Członkowskiego, stanowią na warunkach niniejszej decyzji ramowej podstawę, bez weryfikacji pod kątem podwójnej odpowiedzialności karnej za popełniony czyn, do przekazania na mocy europejskiego nakazu aresztowania:
  - udział w organizacjach przestępczych,
  - terroryzm,
  - handel ludźmi,
  - seksualne wykorzystywanie dzieci i pornografia dziecięca,
  - nielegalny handel środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi,
  - nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi,
  - korupcja,
  - nadużycia finansowe, w tym mające negatywny wpływ na interesy finansowe Wspólnot Europejskich w rozumieniu Konwencji z dnia 26 lipca 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich,
  - pranie wpływów pieniężnych z przestępczości,
  - fałszowanie walut, w tym waluty euro,
  - przestępczość komputerowa,
  - przestępczość w dziedzinie ochrony środowiska, w tym nielegalny handel zagrożonymi gatunkami zwierząt i roślin oraz ich odmianami,
  - ułatwianie bezprawnego wjazdu i stałego przebywania,
  - zabójstwo, ciężkie uszkodzenie ciała,
  - nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi,
  - porwanie, bezprawne przetrzymywanie i branie zakładników,

- rasizm i ksenofobia,
- kradzież zorganizowana lub rozbój z bronią w ręku,
- nielegalny handel przedmiotami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki,
- oszustwo,
- ściąganie haraczy i wymuszanie,
- podrabianie towarów i piractwo,
- fałszowanie dokumentów urzędowych i handel nimi,
- fałszowanie środków płatniczych,
- nielegalny handel substancjami hormonalnymi i innymi środkami pobudzającymi wzrost,
- nielegalny handel materiałami jądrowymi lub radioaktywnymi,
- handel kradzionymi pojazdami,
- gwałt,
- podpalenie,
- przestępstwa podlegające jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego,
- bezprawne zajęcie samolotu/statku,
- sabotaż.

3. Rada może w każdej chwili podjąć decyzję, stanowiąc jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim na warunkach ustanowionych w art. 39 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, o dodaniu innych rodzajów przestępstw do wykazu zawartego w ust. 2. Rada bada, w świetle sprawozdania przedłożonego przez Komisję na podstawie art. 34 ust. 3, czy wykaz ten należy poszerzyć lub zmienić.

4. Dla przestępstw innych niż określone w ust. 2 przekazanie następuje pod warunkiem że czyny, za które wydaje się europejski nakaz aresztowania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, niezależnie od składowych elementów naruszeń prawa karnego lub ich opisu.

Artykuł 3

Obligatoryjna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania

Właściwy sądowy organ Państwa Członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania (zwany dalej „wykonującym nakaz organem sądowym”) odmawia wykonania europejskiego nakazu aresztowania w następujących przypadkach:

1. jeśli przestępstwo będące podstawą nakazu aresztowania jest objęte amnestią w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim, w przypadku gdy przestępstwo to podlega jurysdykcji państwa z mocy jego prawa karnego;
2. jeśli wykonujący nakaz organ sądowy zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów prawomocne orzeczenie w Państwie Członkowskim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest wykonywana, lub też nie może być dłużej wykonywana w świetle prawa Państwa Członkowskiego, w którym nastąpiło skazanie;
3. jeśli w świetle prawa państwa wykonującego nakaz osoba podlegająca europejskiemu nakazowi aresztowania z uwagi na jej wiek nie może być pociągnięta do odpowiedzialności karnej za czyny, stanowiące podstawę wydania nakazu aresztowania.

Artykuł 4

Fakultatywna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania

Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

1. w jednym z przypadków wymienionych w art. 2 ust. 4 czyn, który stanowi podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania, nie stanowi przestępstwa w świetle prawa wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego; jednakże w odniesieniu do przestępstw związanych z podatkami lub opłatami, należnościami celnymi i wymianą walut obcych, wykonania europejskiego nakazu aresztowania nie można odmówić na tej podstawie, iż prawo wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego nie nakłada tego samego rodzaju podatku lub cła lub nie zawiera tego samego rodzaju zasad w odniesieniu do podatków, opłat, należności celnych i wymiany walut jak prawo wydającego nakaz Państwa Członkowskiego;

2. w przypadku gdy osoba podlegająca europejskiemu nakazowi aresztowania jest ścigana w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim za ten sam czyn, który stanowi podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania;
3. w przypadku gdy organy sądowe wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego zdecydują nie ścigać za przestępstwo stanowiące podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania albo wstrzymać postępowanie sądowe, lub w przypadku gdy w Państwie Członkowskim w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek w odniesieniu do tych samych czynów, zapadło prawomocne orzeczenie, co chroni ją przed dalszym postępowaniem sądowym;
4. w przypadku gdy zgodnie z prawodawstwem wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego ściganie karne lub ukaranie osoby, której dotyczy wniosek, jest ustawowo zakazane i gdy czyny podlegają jurysdykcji tego Państwa Członkowskiego na podstawie jego prawa karnego;
5. jeśli wykonujący nakaz organ sądowy zostaje powiadomiony, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło, odnośnie do tych samych czynów, prawomocne orzeczenie w państwie trzecim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest aktualnie wykonywana, albo w myśl prawa kraju skazania nie może być dłużej wykonywana;
6. jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa, a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym;
7. w przypadku gdy europejski nakaz aresztowania odnosi się do przestępstw, które:
  - a) w świetle prawa wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego są traktowane jako popełnione w całości bądź w części na terytorium wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego lub w miejscu traktowanym jako jego terytorium; lub
  - b) są popełnione poza terytorium wydającego nakaz Państwa Członkowskiego, a prawo wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego nie dopuszcza ścigania przestępstw tego rodzaju, jeśli popełnione zostają poza jego terytorium.

Artykuł 4a

Decyzje wydane w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiła się osobiście

1. Organ sądowy wykonujący może także odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego z myślą o wykonaniu kary pozbawienia wolności lub zastosowaniu środka zabezpieczającego, jeżeli dana osoba nie stawiła się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie, chyba że w europejskim nakazie aresztowania stwierdza się, że dana osoba, zgodnie z dalszymi wymogami proceduralnymi określonymi w prawie krajowym wydającego państwa członkowskiego:
  - a) w odpowiednim terminie:
    - i) została wezwana osobiście i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, albo inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy w sposób jednoznacznie pozwalający stwierdzić, że wiedziała o wyznaczonej rozprawie;
oraz
    - ii) została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się na rozprawie;
albo
  - b) wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę albo przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił jej na rozprawie;
albo
  - c) po doręczeniu jej orzeczenia i wyraźnym pouczeniu o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia:
    - i) wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia;
lub
    - ii) w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania;
albo

d) orzeczenie nie zostało jej doręczone osobiście, ale:

i) zostanie jej bezzwłocznie doręczone osobiście po jej przekazaniu oraz zostanie wyraźnie pouczone o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia

oraz

ii) zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, jak wspomniano w odnośnym europejskim nakazie aresztowania.

2. Jeżeli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego na warunkach określonych w ust. 1 lit. d), a dana osoba nie otrzymała wcześniej żadnej urzędowej informacji o prowadzonym przeciwko niej postępowaniu karnym, może ona, po otrzymaniu informacji o treści europejskiego nakazu aresztowania, wystąpić o kopię wyroku, zanim zostanie ona przekazana. Natychmiast po otrzymaniu przez organ wydający informacji o tym żądaniu, dostarcza on poszukiwanej osobie odpis wyroku za pośrednictwem organu wykonującego. Żądanie poszukiwanej osoby nie powinno opóźniać ani procedury jej przekazywania, ani decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania. Wyrok jest dostarczany danej osobie jedynie tytułem informacji; dostarczenie go nie stanowi formalnego doręczenia wyroku, ani nie uruchamia biegu żadnych terminów mających zastosowanie w przypadku wystąpienia o ponowne rozpoznanie sprawy lub złożenia odwołania.

3. Jeżeli dana osoba zostaje wydana na warunkach określonych w ust. 1 lit. d) i jeżeli wystąpiła ona o ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyła odwołanie, to do czasu zakończenia tych postępowań, zasadność zatrzymania tej osoby w oczekiwaniu na ponowne rozpoznanie sprawy lub postępowanie odwoławcze podlega weryfikacji zgodnie z prawem wydającego państwa członkowskiego – w regularnych odstępach czasu albo na wniosek tej osoby. Weryfikacji takiej dokonuje się zwłaszcza pod kątem możliwości zawieszenia lub przerwania zatrzymania. Ponowne rozpoznanie sprawy lub postępowanie odwoławcze rozpoczynają się w odpowiednim terminie po przekazaniu danej osoby.

Artykuł 5

Gwarancje ze strony wydającego nakaz Państwa Członkowskiego udzielane w szczególnych przypadkach

Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania przez wykonujący nakaz organ sądowy może, z mocy prawa wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, podlegać następującym warunkom:

1. [skreślono]

2. jeśli przestępstwo stanowiące podstawę europejskiego nakazu aresztowania zagrożone jest karą dożywotniego pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym, wykonanie przedmiotowego nakazu aresztowania następuje pod warunkiem, że w systemie prawnym wydającego nakaz Państwa Członkowskiego istnieją przepisy dopuszczające rewizję wymiaru kary lub zastosowanych środków, dokonywanej na wniosek lub najpóźniej po upływie 20 lat, albo wystąpienie o zastosowanie prawa łaski, o co osoba ta ma prawo się ubiegać na mocy obowiązującego w wydającym nakaz Państwie Członkowskim prawa lub praktyki, mając na celu uniknięcie wykonania takiej kary lub środka zabezpieczającego;

3. w przypadku gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania do celów ścigania, jest uznawana za obywatela lub osobę stale przebywającą w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim, przekazanie następuje pod warunkiem, że osoba ta po rozprawie zostaje przekazana do wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, orzeczonych w wydającym nakaz Państwie Członkowskim.

Artykuł 6

Właściwe organy sądowe

1. Wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz Państwa Członkowskiego, właściwego dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym Państwie.

2. Wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, właściwego dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym Państwie.

3. Każde Państwo Członkowskie powiadamia Sekretariat Generalny Rady o właściwym w świetle jego prawa organie sądowym.

Artykuł 7

Powołanie organu centralnego

1. Każde Państwo Członkowskie może wyznaczyć organ centralny lub, jeśli jego system prawny przewiduje taką możliwość, więcej niż jeden organ centralny wspomagający właściwe organy sądowe.
2. Państwo Członkowskie może, jeśli to wskazane z uwagi na uwarunkowania organizacyjne jego wewnętrznego systemu sądowego, nałożyć na organ lub organy centralne odpowiedzialność za urzędowe przekazywanie i odbiór europejskich nakazów aresztowania, jak również za wszelką inną odnośną korespondencję urzędową.

Państwo Członkowskie pragnące wykorzystać możliwości wynikające z niniejszego artykułu powiadamiają Sekretariat Generalny Rady odnośnie do wyznaczonego organu lub organów centralnych. Powiadomienia te wiążą wszystkie organy wydającego nakaz Państwa Członkowskiego.

Artykuł 8

Treść i forma europejskiego nakazu aresztowania

1. Europejski nakaz aresztowania zawiera następujące informacje podawane zgodnie z formularzem znajdującym się w Załączniku:
  - a) tożsamość i obywatelstwo osoby, do której skierowany jest wniosek;
  - b) nazwisko i imię, adres, telefon i faks oraz adres e-mail: wydającego nakaz organu sądowego;
  - c) dowody istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, środka zabezpieczającego lub jakiegokolwiek innego podlegającej wykonaniu orzeczenia sądowego mającego analogiczny skutek prawny, a wchodzący w zakres art. 1 i 2;
  - d) charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa, szczególnie w odniesieniu do art. 2;
  - e) opis okoliczności popełnienia przestępstwa, w tym jego czas i miejsce oraz stopień jego popełnienia przez osobę, której dotyczy wniosek;
  - f) orzeczona kara, jeśli istnieje prawomocny wyrok, lub skala przewidzianych za to przestępstwo kar w świetle prawodawstwa wydającego nakaz Państwa Członkowskiego;
  - g) jeśli to możliwe, inne skutki przestępstwa.
2. Europejski nakaz aresztowania należy przetłumaczyć na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego. Każde z Państw Członkowskich może, w chwili przyjęcia niniejszej decyzji ramowej lub w terminie późniejszym, stwierdzić w deklaracji złożonej w Sekretariacie Generalnym Rady, iż przyjmie tłumaczenie w jednym lub większej liczbie języków urzędowych instytucji Wspólnot Europejskich.

ROZDZIAŁ 2

PROCEDURA PRZEKAZYWANIA

Artykuł 9

Przekazywanie europejskiego nakazu aresztowania

1. Jeśli znane jest miejsce pobytu osoby, której dotyczy wniosek, wydający nakaz organ sądowy może przekazać europejski nakaz aresztowania bezpośrednio do wykonującego nakaz organu sądowego.
2. Wydający nakaz organ sądowy może, w każdym przypadku, zadecydować o wydaniu wezwania dla osoby, której dotyczy wniosek za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen (SIS).
3. Wezwanie takie odnosi skutek prawny zgodnie z przepisami art. 95 Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach. Wpis umieszczony w Systemie Informacyjnym Schengen jest równoznaczny z wydaniem europejskiego nakazu aresztowania wraz z towarzyszącymi mu informacjami określonymi w art. 8 ust. 1.

Na okres przejściowy, do czasu, gdy możliwe będzie przekazanie przez SIS wszystkich informacji określonych w art. 8, wezwanie stanowi równoważny odpowiednik europejskiego nakazu aresztowania do czasu otrzymania przez wykonującego nakaz organ sądowy egzemplarza oryginalnego sporządzonego w wymaganej i odpowiedniej formie.

Artykuł 10

Szczegółowe procedury przekazywania europejskiego nakazu aresztowania

1. Jeśli wydający nakaz organ sądowy nie zna właściwego wykonującego nakaz organu sądowego, może on wszcząć niezbędne dochodzenie, w tym przez punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej ⁽⁸⁾, w celu uzyskania tych informacji od wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego.
2. Jeśli wydający nakaz organ sądowy wyraża takie życzenie, przekazanie może nastąpić poprzez bezpieczny telekomunikacyjny system Europejskiej Sieci Sądowej.
3. Jeśli skorzystanie z elektronicznych usług SIS nie jest możliwe, wydający nakaz organ sądowy może skorzystać z usług Interpolu, aby ten przekazał europejski nakaz aresztowania.
4. Wydający nakaz organ sądowy może przesłać europejski nakaz aresztowania przez dowolne bezpieczne środki zapewniające zachowanie zapisu pisemnego w sposób pozwalający wykonującemu nakaz Państwu Członkowskiemu na stwierdzenie jego autentyczności.
5. Wszelkie trudności wiążące się z przekazywaniem lub stwierdzaniem autentyczności jakiegokolwiek dokumentu niezbędnego do wykonania europejskiego nakazu aresztowania rozwiązuje się w drodze bezpośrednich kontaktów między zaangażowanymi organami sądowymi lub, gdy sytuacja tego wymaga, przy zaangażowaniu organów centralnych Państw Członkowskich.
6. Jeśli organ, który otrzymuje europejski nakaz sądowy, nie jest właściwy do jego rozpatrzenia i wykonania, przesyła on automatycznie europejski nakaz aresztowania do właściwego organu swego Państwa Członkowskiego oraz powiadamia odpowiednio wydający nakaz organ sądowy.

Artykuł 11

Prawa osoby, której dotyczy wniosek

1. W momencie aresztowania osoby, której dotyczy wniosek, wykonujący nakaz właściwy organ sądowy, zgodnie z prawem krajowym, powiadamia tę osobę o europejskim nakazie aresztowania i jego treści, a także o możliwości wyrażenia przez tę osobę zgody na jej przekazanie wydającemu nakaz organowi sądowemu.
2. Osoba, której dotyczy wniosek, aresztowana w celach wykonania europejskiego nakazu aresztowania ma prawo do korzystania z pomocy prawnej i z pomocy tłumacza zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego.

Artykuł 12

Utrzymanie aresztu osoby, której dotyczy wniosek

Kiedy osoba zostaje aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać zatrzymana, zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania. Osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że właściwy organ Państwa Członkowskiego, o którym mowa, podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby.

⁽⁸⁾ Wspólne działanie Rady 98/428/WSiSW z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Europejskiej Sieci Sądowej (Dz.U. L 191 z 7.7.1998, s. 4).

Artykuł 13

Zgoda na przekazanie

1. Jeśli aresztowana osoba powiadamia, że zgadza się na przekazanie, to zgodę tą oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się prawa do skorzystania z zasady szczególności, o której mowa w art. 27 ust. 2, wyraża przed wykonującym nakaz organem sądowym zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego.
2. Każde Państwo Członkowskie przyjmuje środki niezbędne, aby zapewnić, że zgoda ta oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się określone w ust. 1 zostały wyrażone w sposób wskazujący, że osoba, której to dotyczy, wyraziła je dobrowolnie i mając pełną świadomość konsekwencji. W tym celu osoba, której dotyczy wniosek, ma prawo do korzystania z pomocy prawnej.
3. Zgoda oraz, w razie potrzeby, zrzeczenie się określone w ust. 1 zostają formalnie zarejestrowane zgodnie z procedurą przewidzianą w prawie krajowym wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego.
4. Co do zasady zgoda nie może zostać cofnięta. Każde Państwo Członkowskie może jednak przewidzieć, że zgoda oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się mogą zostać cofnięte zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie na mocy prawa krajowego. W takim przypadku okres między datą wyrażenia zgody i jej cofnięcia nie jest brany pod uwagę przy określaniu terminów ustanowionych w art. 17. Państwo Członkowskie, które pragnie odwołać się do tej możliwości, w momencie przyjęcia niniejszej decyzji ramowej odpowiednio powiadamia o tym Sekretariat Generalny Rady i wskazuje procedury, według których cofnięcie zgody jest możliwe, a także powiadamia o wszelkich zmianach w tych procedurach.

Artykuł 14

Sądowe przesłuchanie osoby, której dotyczy wniosek

W przypadku gdy osoba aresztowana nie wyraża zgody na jej przekazanie, jak to określono w art. 13, ma prawo do przesłuchania przez wykonujący nakaz organ sądowy zgodnie z prawem wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego.

Artykuł 15

Decyzja o przekazaniu

1. Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej.
2. Jeśli wykonujący organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz Państwo Członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 3–5 oraz art. 8, oraz może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności zachowania terminu określonego w art. 17.
3. Wydający nakaz organ sądowy może w dowolnym terminie przysyłać wszelkie dodatkowe przydatne informacje do wykonującego nakaz organu sądowego.

Artykuł 16

Decyzja w wypadku zbiegu wniosków

1. Jeśli dwa lub więcej Państw Członkowskich wydało europejskie nakazy aresztowania w odniesieniu do tej samej osoby, decyzję co do tego, który z europejskich nakazów aresztowania podlega wykonaniu, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich okoliczności, w szczególności stopnia powagi przestępstw i miejsca ich popełnienia, odnośnych dat wydania europejskich nakazów aresztowania oraz tego, czy poszczególne nakazy wydano w celach ścigania, czy też pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego.

2. Przy podejmowaniu decyzji określonej w ust. 1 wykonujący nakaz organ sądowy może zasięgnąć porady ze strony Eurojustu ⁽⁹⁾.
3. W wypadku zaistnienia konfliktu między europejskim nakazem aresztowania a wnioskiem o ekstradycję wysuniętym przez państwo trzecie, decyzję o tym, czy europejski nakaz aresztowania, czy też wniosek o ekstradycję ma pierwszeństwo podejmuje właściwy organ wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich okoliczności, szczególnie określonych w ust. 1 oraz określonych w mającej tu zastosowanie konwencji.
4. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla zobowiązań Państw Członkowskich wynikających ze Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego.

Artykuł 17

Terminy i procedury podejmowania decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania

1. Europejski nakaz aresztowania stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki.
2. W przypadkach gdy osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na swoje przekazanie, ostateczna decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania zostaje podjęta w ciągu 10 dni od wyrażenia zgody.
3. W pozostałych przypadkach ostateczna decyzja o wykonaniu europejskiego nakazu zostaje podjęta w ciągu 60 dni po aresztowaniu osoby, której dotyczy wniosek.
4. W sytuacji gdy w szczególnych przypadkach europejski nakaz aresztowania nie może zostać wykonany w terminie ustanowionym w ust. 2 lub 3, wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia o tym wydający nakaz organ sądowy, podając przyczyny zwłoki. W takim przypadku terminy mogą zostać przedłużone o dalsze 30 dni.
5. Do czasu podjęcia przez wykonujący nakaz organ sądowy ostatecznej decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, zapewnia on, że warunki materialne niezbędne do skutecznego przekazania tej osoby pozostają spełnione.
6. W przypadku odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania należy podać jej przyczyny.
7. W przypadku gdy w wyjątkowych okolicznościach któreś z Państw Członkowskich nie jest w stanie dotrzymać terminów przewidzianych w niniejszym artykule, powiadamia ono o tym fakcie Eurojust, podając przyczyny zwłoki. Ponadto Państwo Członkowskie, które doświadcza kolejnych opóźnień ze strony drugiego Państwa Członkowskiego w wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania, powiadamia o tym Radę w celu dokonania oceny wdrożenia niniejszej decyzji ramowej na szczeblu Państwa Członkowskiego.

Artykuł 18

Sytuacja przed podjęciem decyzji

1. W przypadku gdy europejski nakaz aresztowania zostaje wydany w celu przeprowadzenia sądowego postępowania karnego, wykonujący organ sądowy musi:
  - a) wyrazić zgodę na przesłuchanie osoby, której wniosek dotyczy, zgodnie z art. 19;
  - b) albo wyrazić zgodę na czasowe przekazanie osoby, której wniosek dotyczy.
2. Warunki i czas trwania czasowego przekazania ustala się w drodze wzajemnego porozumienia między organem wydającym i organem wykonującym nakaz.
3. W przypadku przekazania czasowego osobie tej należy zapewnić możliwość powrotu do wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, aby mogła tam wziąć udział w przesłuchaniach jej dotyczących, jako strona w procedurze przekazania.

⁽⁹⁾ Decyzja Rady 2002/187/WSiSW z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiająca Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością (Dz.U. L 63 z 6.3.2002, s. 1).

Artykuł 19

Przesłuchiwanie osoby przed podjęciem decyzji

1. Osobę, której dotyczy wniosek, przesłuchuje organ sądowy w asyście drugiej osoby wyznaczonej zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego obowiązującym dla wnioskującego sądu.
2. Osobę, której dotyczy wniosek, przesłuchuje się zgodnie z prawem wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego i na warunkach ustalonych w drodze wzajemnego porozumienia między organem sądowym wydającym i organem sądowym wykonującym nakaz.
3. Aby zapewnić należyte stosowanie niniejszego artykułu oraz ustalonych warunków, wykonujący nakaz właściwy organ sądowy może wyznaczyć drugi organ sądowy w swoim Państwie Członkowskim do wzięcia udziału w przesłuchaniu osoby, której dotyczy wniosek.

Artykuł 20

Przywileje i immunitety

1. W przypadku gdy osobie, której dotyczy wniosek, przysługuje jakiś przywilej bądź immunitet jurysdykcyjny lub egzekucyjny w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim, bieg terminów określonych w art. 17 rozpoczyna się i liczy od dnia, kiedy wykonujący nakaz organ sądowy zostaje powiadomiony o fakcie, że dany przywilej lub immunitet został uchylony.

Wykonujące nakaz Państwo Członkowskie składa zapewnienie, że warunki materialne konieczne dla skutecznego przekazania są spełnione w momencie, gdy osobie, której dotyczy wniosek, nie przysługuje już przywilej bądź immunitet.

2. W przypadku gdy w sprawie uchylecia przywileju lub immunitetu właściwy jest organ wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, wykonujący nakaz organ sądowy wzywa go do bezzwłocznego skorzystania z tego uprawnienia. W przypadku gdy moc uchylecia przywileju bądź immunitetu spoczywa w gestii organu innego państwa lub organizacji międzynarodowej, wydający nakaz organ sądowy występuje o skorzystanie z tego uprawnienia.

Artykuł 21

Konkurencyjne wobec siebie zobowiązania międzynarodowe

Niniejsza decyzja ramowa nie uchybia zobowiązaniom wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, w przypadku gdy osoba, której dotyczy wniosek, zostaje poddana ekstradycji do tego Państwa Członkowskiego z państwa trzeciego i w przypadku gdy osoba ta jest chroniona postanowieniami uzgodnienia, na mocy którego została poddana ekstradycji z uwzględnieniem uprawnień szczególnych. Wykonujące nakaz Państwo Członkowskie podejmuje wszelkie środki niezbędne dla bezzwłocznego zażądania zgody państwa, z którego osoba, której wniosek dotyczy, została poddana ekstradycji tak, by mogła ona zostać przekazana Państwu Członkowskiemu, które wydało europejski nakaz aresztowania. Nie rozpoczyna się bieg terminów określonych w art. 17 do dnia, w którym wygasają te szczególne uprawnienia. Do czasu wydania decyzji Państwa, z którego osoba, której dotyczy wniosek, została poddana ekstradycji, wykonujące nakaz Państwo Członkowskie składa zapewnienie, że warunki materialne konieczne dla skutecznego przekazania pozostają spełnione.

Artykuł 22

Powiadomienie o decyzji

Wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia wydający nakaz organ sądowy o decyzji w sprawie czynności, które mają zostać podjęte w sprawie europejskiego nakazu aresztowania.

Artykuł 23

Terminy przekazania

1. Osoba, której dotyczy wniosek, zostaje przekazana tak szybko, jak to możliwe, w dniu uzgodnionym przez zainteresowane organy.

2. Osoba ta zostaje przekazana najpóźniej po upływie 10 dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
3. Jeśli przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie ustanowionym w ust. 2 udaremniają okoliczności niezależne od któregośkolwiek z Państw Członkowskich, wykonujące i wydające nakaz organy sądowe niezwłocznie porozumiewają się ze sobą i ustalają nowy termin przekazania. W takim przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.
4. Wyjątkowo przekazanie może być czasowo odroczone z ważnych przyczyn natury humanitarnej, na przykład gdy zachodzą poważne podstawy do przypuszczenia, że zagrazi to w sposób ewidentny życiu lub zdrowiu osoby, której dotyczy wniosek. Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania ma miejsce w terminie możliwie najkrótszym po ustąpieniu tych podstaw. Wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia wydający nakaz organ sądowy o ustaleniu nowej daty przekazania. W tym przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.
5. Po upływie terminów określonych w ust. 2–4 osoba nadal przebywająca w areszcie powinna zostać zwolniona.

Artykuł 24

Przekazanie odroczone lub warunkowe

1. Wykonujący nakaz organ sądowy może, po podjęciu decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania, odroczyć przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, tak, że może ona być sądzona w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim lub, jeśli już jest skazana, może ona odbywać na swoim terytorium karę orzeczoną na podstawie czynu innego niż wymieniony w europejskim nakazie aresztowania.
2. Zamiast odroczenia przekazania wykonujący nakaz organ sądowy może czasowo przekazać osobę, której dotyczy wniosek wydającemu nakaz Państwu Członkowskiemu na warunkach podlegających ustaleniu w drodze wzajemnego porozumienia między wykonującymi i wydającymi nakaz organami sądowymi. Porozumienie to sporządza się na piśmie, a jego warunki wiążą wszystkie organy wydającego nakaz Państwa Członkowskiego.

Artykuł 25

Tranzyt

1. Każde Państwo Członkowskie, z wyjątkiem sytuacji, gdy korzysta z możliwości odmowy przekazania w sytuacji, gdy tranzyt obywatela lub rezydenta jest wnioskowany w celu pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, zezwala na tranzyt przez swoje terytorium osoby, której dotyczy wniosek, pod warunkiem przekazania informacji o:
  - a) tożsamości i obywatelstwie osoby podlegającej europejskiemu nakazowi aresztowania;
  - b) istnieniu europejskiego nakazu aresztowania;
  - c) charakterze i prawnej kwalifikacji przestępstwa;
  - d) prawnym opisie okoliczności przestępstwa, łącznie z datą i miejscem jego popełnienia.

W przypadku gdy osoba, która podlega europejskiemu nakazowi aresztowania do celów przeprowadzenia postępowania uznawana jest za obywatela lub rezydenta Państwa Członkowskiego tranzytu, tranzyt może zostać objęty warunkiem, że osoba ta po rozprawie zostaje przekazana Państwu Członkowskiemu tranzytu w celu odbycia kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego orzeczonych wobec niej w wydającym nakaz Państwie Członkowskim.

2. Każde Państwo Członkowskie wyznacza organ odpowiedzialny za odbiór wniosków tranzytowych oraz niezbędnych dokumentów, jak również wszelkiej innej korespondencji urzędowej dotyczącej wniosków tranzytowych. Państwa Członkowskie powiadamiają o tym wyznaczeniu Sekretariat Generalny Rady.
3. Wniosek tranzytowy i informacje wymienione w ust. 1 mogą być kierowane do organu wyznaczonego na mocy ust. 2 z użyciem dowolnych środków, pod warunkiem że zapewniają one zachowanie zapisu pisemnego. Państwo Członkowskie tranzytu powiadamia o swojej decyzji z użyciem tej samej procedury.

4. Niniejsza decyzja ramowa nie ma zastosowania w przypadku przewozu drogą lotniczą bez przewidzianej rozkładem lotu przerwy w podróży. Jednakże, jeśli dochodzi do nieuwzględnionego w rozkładzie lądowania, wydające nakaz Państwo Członkowskie dostarcza organowi wyznaczonemu na mocy ust. 2 informacji przewidzianych w ust. 1.

5. W przypadku gdy tranzyt dotyczy osoby, która ma zostać poddana ekstradycji z państwa trzeciego do Państwa Członkowskiego, niniejszy artykuł będzie miał zastosowanie *mutatis mutandis*. W szczególności uważa się, że wyrażenie „europejski nakaz aresztowania” należy zastąpić wyrażeniem „wniosek o ekstradycję”.

ROZDZIAŁ 3

SKUTKI PRZEKAZANIA

Artykuł 26

Zaliczenie okresu zatrzymania odbytego w wykonującym nakaz Państwie Członkowskim

1. Wydające nakaz Państwo Członkowskie zalicza wszystkie okresy zatrzymania, zaistniałe w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, do całkowitego okresu zatrzymania, które ma się odbyć w wydającym nakaz Państwie Członkowskim, jako skutek orzeczenia o pozbawieniu wolności lub wydania środka zabezpieczającego.
2. W tym celu wszystkie informacje dotyczące zatrzymania osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie europejskiego nakazu aresztowania zostają przekazane przez wykonujący nakaz organ sądowy lub organ centralny wyznaczony na mocy art. 7 do wydającego nakaz organu sądowego w momencie przekazania.

Artykuł 27

Możliwość ścigania za inne przestępstwa

1. Każde Państwo Członkowskie może notyfikować Sekretariatowi Generalnemu Rady, że w jego stosunkach z innymi Państwami Członkowskimi, które wystosowały podobną notyfikację, domniemana jest zgoda na ściganie, skazanie lub zatrzymanie w związku z pozbawieniem wolności lub wykonaniem środka zabezpieczającego za przestępstwo popełnione przed przekazaniem osoby inne niż to, z powodu którego została przekazana, chyba że w przypadku szczególnym wykonujący nakaz organ sądowy stanowi inaczej w swojej decyzji w sprawie przekazania.
2. Z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 1 i 3, osoba przekazana może nie być ścigana, skazana lub w inny sposób pozbawiona wolności za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, inne niż to, za które została przekazana.
3. Ustępu 2 nie stosuje się w następujących przypadkach:
  - a) kiedy osoba mająca możliwość opuszczenia terytorium Państwa Członkowskiego, któremu została przekazana, nie uczyniła tego w ciągu 45 dni od swego ostatecznego zwolnienia, lub wróciła na to terytorium po opuszczeniu go;
  - b) przestępstwo nie podlega karze pozbawienia wolności lub środkowi zabezpieczającemu;
  - c) sądowa procedura karna nie daje podstaw do zastosowania środka ograniczającego wolność osobistą;
  - d) kiedy osoba może podlegać karze lub środkowi penitencjarnemu niepolegającemu na pozbawieniu wolności, co w szczególności dotyczy kary finansowej lub środka zastosowanego w jej miejsce, nawet jeśli kara lub środek daje podstawy do ograniczenia jej wolności osobistej;
  - e) kiedy osoba, co do której uzgodniono, że ma zostać przekazana, równocześnie, jeśli to właściwe, zgodnie z art. 13 odwołuje się do zasady szczególności;
  - f) kiedy osoba po jej przekazaniu w sposób jednoznaczny odwołuje się do zasady szczególności w odniesieniu do szczególnych przestępstw poprzedzających jej przekazanie. Zrzeczenie się następuje przed właściwymi organami sądowymi wydającego nakaz Państwa Członkowskiego i zostaje zapisane zgodnie z prawem krajowym tego Państwa. Zrzeczenie się sporządza się w taki sposób, aby jego brzmienie wyraźnie świadczyło, iż osoba ta uczyniła to dobrowolnie i mając pełną świadomość konsekwencji. W tym celu osoba ta ma prawo do korzystania z pomocy prawnej;

g) w przypadku gdy wykonujący nakaz organ sądowy, który przekazał osobę, wyraża zgodę zgodnie z ust. 4.

4. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje się do wykonującego nakaz organu sądowego, z załączeniem informacji określonych w art. 8 ust. 1 oraz tłumaczenia określonego w art. 8 ust. 2. Zgodę taką wyraża się, gdy przestępstwo, wobec którego jest ona wymagana, podlega przekazaniu osoby zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej. Zgody odmawia się w przypadkach wymienionych w art. 3, a ponadto można jej nie udzielić jedynie na podstawie przyczyn wymienionych w art. 4. Decyzję podejmuje się nie później niż po upływie 30 dni po otrzymaniu wniosku.

W przypadku sytuacji określonej w art. 5 wydające nakaz Państwo Członkowskie musi udzielić odnośnych gwarancji.

Artykuł 28

Przekazanie lub wynikająca z niego ekstradycja

1. Każde Państwo Członkowskie może notyfikować Sekretariatowi Generalnemu Rady, że w jego stosunkach z pozostałymi Państwami Członkowskimi, które wystąpiły z podobną notyfikacją, można domniemywać zgodę na przekazanie osoby do Państwa Członkowskiego innego niż wykonujące nakaz Państwo Członkowskie na mocy europejskiego nakazu aresztowania za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, chyba że w przypadku szczególnym wykonujący nakaz organ sądowy stanowi inaczej w swojej decyzji w sprawie przekazania.

2. W każdym przypadku osoba, która została przekazana Państwu Członkowskiemu wydającemu nakaz na mocy europejskiego nakazu aresztowania może, bez zgody wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, zostać przekazana do Państwa Członkowskiego, innego niż wykonujące nakaz Państwo Członkowskie, na mocy europejskiego nakazu aresztowania wydanego za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem w następujących przypadkach:

- a) gdy osoba, której dotyczy wniosek, miała możliwość opuszczenia terytorium Państwa Członkowskiego, do którego została przekazana, nie uczyniła tego przed upływem 45 dni od swego ostatecznego zwolnienia lub wróciła na to terytorium po jego opuszczeniu;
- b) gdy osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na jej przekazanie do Państwa Członkowskiego, innego niż wykonujące nakaz Państwo Członkowskie, na mocy europejskiego nakazu aresztowania. Zgodę wyraża się przed właściwymi organami sądowymi wydającego nakaz Państwa Członkowskiego i zapisuje się ją zgodnie z prawem krajowym tego Państwa. Zapis sporządza się w sposób jednoznacznie świadczący, że osoba, której to dotyczy, wyraziła ją dobrowolnie i mając pełną świadomość konsekwencji. W tym celu osoba, której dotyczy wniosek, ma prawo do skorzystania z pomocy prawnej;
- c) gdy osoby, której dotyczy wniosek, nie obejmuje zasada szczególności zgodnie art. 27 ust. 3 lit. a), e), f) i g).

3. Wykonujący nakaz organ sądowy wyraża zgodę na przekazanie osoby do drugiego Państwa Członkowskiego zgodnie z następującymi zasadami:

- a) wniosek o wyrażenie zgody zostaje złożony zgodnie z art. 9 i towarzyszą mu informacje określone w art. 8 ust. 1 oraz tłumaczenie określone w art. 8 ust. 2;
- b) zgodę wyraża się, gdy przestępstwo, za które się o nią wnioskuje, pociąga za sobą przekazanie osoby zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej;
- c) decyzja zostaje podjęta nie później niż przed upływem 30 dni po otrzymaniu wniosku;
- d) nie wyraża się zgody w przypadku określonych w art. 3, a ponadto można odmówić jej wyrażenia jedynie na podstawach określonych w art. 4.

W sytuacjach określonych w art. 5 wydające nakaz Państwo Członkowskie musi udzielić przewidzianych dla nich gwarancji.

4. Bez względu na ust. 1, osoba przekazana na mocy europejskiego nakazu aresztowania nie zostaje poddana ekstradycji do państwa trzeciego bez zgody właściwych organów Państwa Członkowskiego, które tę osobę przekazało. Zgodę taką wyraża się zgodnie z konwencjami wiążącymi dla tego Państwa Członkowskiego, jak również zgodnie z jego prawem krajowym.

Artykuł 29

Przekazywanie mienia

1. Na wniosek wydającego nakaz organu sądowego lub z własnej inicjatywy wykonujący nakaz organ sądowy, zgodnie ze swoim prawem krajowym, zajmuje i przekazuje mienie, które:
  - a) może być potrzebne jako dowód; lub
  - b) osoba, której dotyczy wniosek, zdobyła je w wyniku przestępstwa.
2. Mienie określone w ust. 1 przekazuje się nawet wówczas, gdy europejskiego nakazu aresztowania nie można przeprowadzić z uwagi na zgon lub ucieczkę osoby, której dotyczy wniosek.
3. Jeśli mienie określone w ust. 1 podlega zajęciu lub konfiskacie na terytorium wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, to może ono, jeśli mienie jest potrzebne w związku z toczącym się sądowym postępowaniem karnym, czasowo przetrzymać je lub przekazać wydającemu nakaz Państwu Członkowskiemu, pod warunkiem jego zwrotu.
4. Chronione są wszelkie prawa, jakie wykonujące nakaz Państwo Członkowskie lub strony trzecie mogły nabyć w odniesieniu do mienia określonego w ust. 1. W przypadku gdy prawa takie istnieją, wydające nakaz Państwo Członkowskie zwraca mienie bez opłat wykonującemu nakaz Państwu Członkowskiemu jak najszybciej po zakończeniu karnego postępowania sądowego.

Artykuł 30

Wydatki

1. Wydatki poniesione na terytorium wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania obciążają to Państwo Członkowskie.
2. Wszelkie inne wydatki obciążają wydające nakaz Państwo Członkowskie.

ROZDZIAŁ 4

PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 31

Stosunek do innych instrumentów prawnych

1. Bez uszczerbku dla ich stosowania w relacjach między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi, niniejsza decyzja ramowa od dnia 1 stycznia 2004 r. zastępuje odnośne przepisy następujących Konwencji, mających zastosowanie w stosunkach między Państwami Członkowskimi w dziedzinie ekstradycji:
  - a) Europejska Konwencja o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., jej Protokół dodatkowy z dnia 15 października 1975 r., jej drugi Protokół dodatkowy z dnia 17 marca 1978 r., oraz Europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r., w kwestiach dotyczących ekstradycji;
  - b) Porozumienie między 12 Państwami Członkowskimi Wspólnot Europejskich w sprawie uproszczenia i unowocześnienia metod przekazywania wniosków ekstradycyjnych z dnia 26 maja 1989 r.;
  - c) Konwencja z dnia 10 marca 1995 r. o uproszczeniu procedury ekstradycji między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej;
  - d) Konwencja z dnia 27 września 1996 r. odnosząca się do przeprowadzania ekstradycji między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej;
  - e) Tytuł III rozdział 4 Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach.

2. Państwa Członkowskie mogą nadal stosować się do porozumień lub uzgodnień dwustronnych bądź wielostronnych, obowiązujących w dniu przyjęcia niniejszej decyzji ramowej w zakresie pozwalającym na szersze i głębsze traktowanie celów niniejszej decyzji ramowej oraz, w dalszej perspektywie, służących upraszczaniu i ułatwianiu procedur przekazywania osób podlegających europejskim nakazom aresztowania.

Państwa Członkowskie mogą zawierać dwustronne lub wielostronne porozumienia i dokonywać takich uzgodnień po wejściu w życie niniejszej decyzji ramowej w zakresie pozwalającym na szersze i głębsze traktowanie nakazów niniejszej ramowej decyzji oraz, w dalszej perspektywie, służącym upraszczaniu i ułatwianiu procedur przekazywania osób podlegających europejskim nakazom aresztowania, w szczególności przez ustalanie terminów krótszych niż określone w art. 2 ust. 2, przez dalsze ograniczanie podstaw do odmowy, wymienionych w art. 3 i 4, bądź przez obniżanie progu przewidzianego w art. 2 ust. 1 lub 2.

Porozumienia i uzgodnienia określone w akapicie drugim nie mogą w żadnym przypadku wpływać na stosunki z Państwami Członkowskimi, które nie są ich stronami.

W ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej decyzji ramowej Państwa Członkowskie notyfikują Radzie i Komisji istnienie określonych w akapicie pierwszym porozumień i uzgodnień, których stosowanie pragną kontynuować.

Państwa Członkowskie notyfikują także Radzie lub Komisji wszelkie nowe porozumienia czy uzgodnienia określone w akapicie drugim, w ciągu trzech miesięcy od ich podpisania.

3. W przypadku gdy konwencje lub porozumienia określone w ust. 1 stosuje się do terytoriów Państw Członkowskich lub terytoriów, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie, wobec których nie znajduje zastosowania niniejsza decyzja ramowa, instrumenty te nadal regulują stosunki nawiązane między tymi terytoriami i pozostałymi Państwami Członkowskimi.

Artykuł 32

Przepis przejściowy

1. Wnioski o ekstradycję otrzymane przed dniem 1 stycznia 2004 r. będą nadal podlegały istniejącym instrumentom prawnym odnoszącym się do ekstradycji. Wnioski o ekstradycję otrzymane po tej dacie będą rozpatrywane zgodnie z przepisami przyjętymi przez Państwa Członkowskie na mocy niniejszej decyzji ramowej. Jednakże każde z Państw Członkowskich może w momencie przyjęcia niniejszej decyzji ramowej wydać oświadczenie wskazujące na to, że jako wykonujące nakaz Państwo Członkowskie będzie ono nadal postępowało z wnioskami odnoszącymi się do czynów przestępczych popełnionych przed datą wyszczególnioną we wniosku, zgodnie z systemem ekstradycyjnym mającym zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r. Data, o której mowa, nie może być późniejsza niż dzień 7 sierpnia 2002 r. Wskazane oświadczenie zostanie opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich. Może ono zostać wycofane w dowolnym czasie.

Artykuł 33

Przepisy dotyczące Austrii i Gibraltaru

1. Jak dotąd Austria nie zmodyfikowała art. 12 ust. 1 „Auslieferungs- und Rechtshilfegesetz” i najpóźniej do dnia 31 grudnia 2008 r. może ona zezwalać swoim organom sądowym wykonującym nakazy na odmowę stosowania europejskiego nakazu aresztowania, jeśli osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem austriackim i jeśli czyn, za który wydano europejski nakaz aresztowania, nie jest karalny w świetle austriackiego prawa.

2. Niniejszą decyzję ramową stosuje się do Gibraltaru.

Artykuł 34

Wykonanie

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki do wykonania przepisów niniejszej decyzji ramowej do dnia 31 grudnia 2003 r.

2. Państwa członkowskie przekazują Sekretariatowi Generalnemu Rady i Komisji tekst przepisów transponujących do ich prawa krajowego zobowiązania nałożone na nie z mocy niniejszej decyzji ramowej. W trakcie transpozycji każde Państwo Członkowskie może powiadomić, że bezzwłocznie zacznie stosować niniejszą decyzję ramową w swoich stosunkach z tymi Państwami Członkowskimi, które złożyły podobną notyfikację.

Sekretariat Generalny Rady przekaze Państwom Członkowskim i Komisji informacje otrzymane na mocy art. 7 ust. 2, art. 8 ust. 2, art. 13 ust. 4 i art. 25 ust. 2. Zleci też opublikowanie tych informacji w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

3. Na podstawie informacji przekazanych przez Sekretariat Generalny Rady Komisja, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2004 r., składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie działania niniejszej decyzji ramowej wraz z towarzyszącymi mu, gdy to konieczne, wnioskami ustawodawczymi.

4. W drugiej połowie roku 2003 r. Rada dokona przeglądu, w szczególności praktycznego stosowania przepisów niniejszej decyzji ramowej przez Państwa Członkowskie, jak również funkcjonowania Systemu Informatycznego Schengen.

Artykuł 35

Wejście w życie

Niniejsza decyzja ramowa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 13 czerwca 2002 r.

W imieniu Rady
M. RAJOY BREY
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK II

FORMULARZ EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA ⁽¹⁾EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA ⁽²⁾

Nakaz ten został wydany przez właściwy organ sądowy. Wnioskuje, aby wymienioną niżej osobę aresztowano i przekazano w celu przeprowadzenia sądowego postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

a) Informacje o osobie, której dotyczy wniosek:

Nazwisko: .....
 Imię (imiona): .....
 Nazwisko rodowe, jeżeli dotyczy: .....
 Pseudonimy, jeżeli dotyczy: .....
 Płeć: .....
 Obywatelstwo: .....
 Data urodzenia: .....
 Miejsce urodzenia: .....
 Stałe miejsce zamieszkania lub znany adres: .....
 .....
 Język (języki) rozumiany (rozumiane) przez osobę, której dotyczy wniosek (jeśli wiadomo):
 .....
 Znaki szczególne/rysopis osoby, której wniosek dotyczy: .....
 .....
 Zdjęcie i odciski palców osoby, której dotyczy wniosek, jeśli takowe są dostępne i mogą zostać przekazane lub dane osoby, z którą można kontaktować się w celu uzyskania takich informacji, albo profil DNA (w przypadku gdy takie dokumenty można skompletować, choć nie zostały załączone).

b) Decyzja, na podstawie której sporządzono nakaz:

1. Nakaz aresztowania lub decyzja sądowa mające ten sam skutek: .....
 Rodzaj: .....
 2. Podlegające wykonaniu orzeczenie: .....
 .....
 Numer akt: .....

c) Wskazania co do długości orzeczonej kary:

1. Maksymalna długość kary pozbawienia wolności lub zatrzymania, jaką można zastosować za określone przestępstwo(-a):
 .....
 .....
 2. Zastosowana długość kary pozbawienia wolności lub zatrzymania:
 .....
 Pozostała do odbycia część wyroku:
 .....
 .....

⁽¹⁾ Zawarty w załączniku do decyzji ramowej w sprawie ENA.

⁽²⁾ Nakaz ten należy sporządzić lub przetłumaczyć na piśmie w jednym z języków urzędowych wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, jeśli Państwo to jest znane, albo na dowolny język zatwierdzony przez to Państwo.

d) Należy wskazać, czy osoba, której dotyczy wnioszek, stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie:

1. Tak, osoba ta stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
2. Nie, osoba ta nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
3. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 2, proszę wskazać, która z poniższych okoliczności zachodzi:
  - 3.1.a. osoba ta została wezwana osobiście w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie;
LUB
  - 3.1.b. osoba ta nie została wezwana osobiście, lecz inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie, w sposób pozwalający jednoznacznie stwierdzić, że osoba ta wiedziała o wyznaczonej rozprawie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się na rozprawie;
LUB
  - 3.2. wiedząc o wyznaczonej rozprawie, osoba ta udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez nią lub przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił ją na rozprawie;
LUB
  - 3.3. osobie tej doręczono orzeczenie w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i wyraźnie pouczone ją o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia lub zmiany pierwotnego orzeczenia, oraz
    - osoba ta wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia;
LUB
    - osoba ta w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania;
LUB
  - 3.4. osobie tej nie doręczono orzeczenia osobiście, ale
    - orzeczenie zostanie jej doręczone osobiście bezzwłocznie po jej przekazaniu, oraz
    - wraz z doręczeniem orzeczenia osoba ta zostanie wyraźnie pouczone o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do wniesienia środka odwoławczego, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia lub zmiany pierwotnego orzeczenia, oraz
    - osoba ta zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, i który wynosi ..... dni.
4. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 3.1b, 3.2 lub 3.3 powyżej, proszę podać, w jaki sposób spełniono określony warunek:
.....
.....

e) Przepęstwa:

Nakaz ten odnosi się ogółem do: ..... przestępstw.
 Opis okoliczności, w jakich przestępstwo (przestępstwa) popełniono, łącznie z określeniem daty, miejsca i stopnia uczestnictwa w przestępstwie (przestępstwach) osoby, której wnioszek dotyczy:
 .....
 .....

Charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa (przestępstw) oraz mające zastosowanie ustawowe przepisy/kodeks:

.....
 .....
 .....
 .....

I. Jeśli to właściwe, proszę zaznaczyć jedno lub więcej przestępstw zagrożonych w wydającym nakaz Państwie Członkowskim karą pozbawienia wolności bądź środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 3 lat, jak to określają odnośne ustawy wydającego nakaz Państwa Członkowskiego:

- udział w organizacji przestępczej;
- terroryzm;
- handel ludźmi;
- seksualne wykorzystanie dzieci i pornografia dziecięca;
- nielegalny obrót substancjami odurzającymi i substancjami psychotropowymi;
- nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi;
- korupcja;
- nadużycia finansowe, w tym mające negatywny wpływ na interesy finansowe Wspólnot Europejskich w rozumieniu konwencji z dnia 26 lipca 1995 r. o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich;
- pranie wpływów pieniężnych z przestępczości;
- fałszowanie walut, w tym waluty euro;
- przestępczość komputerowa;
- przestępczość w dziedzinie ochrony środowiska, w tym nielegalny handel zagrożonymi gatunkami zwierząt i roślin oraz ich odmianami;
- ułatwianie bezprawnego wjazdu i stałego zamieszkania;
- zabójstwo, poważne uszkodzenie ciała;
- nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi;
- porwanie, bezprawne przetrzymywanie i branie zakładników;
- rasizm i ksenofobia;
- kradzież zorganizowana lub rozbój z bronią w ręku;
- nielegalny handel przedmiotami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki;
- oszustwo;
- ściąganie haraczy i wymuszanie;
- podrabianie towarów i piractwo;
- fałszowanie dokumentów urzędowych i handlowanie nimi;
- fałszowanie środków płatniczych;
- nielegalny handel substancjami hormonalnymi i substancjami pobudzającymi wzrost;
- nielegalny handel materiałami jądrowymi i radioaktywnymi;
- handel kradzionymi pojazdami;
- gwałt;
- podpalenie;
- przestępstwa podlegające jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- bezprawne zajęcie samolotu/statku;
- sabotaż.

II. Pełne opisy przestępstwa (przestępstw) nieobjętych sekcją I powyżej:

.....

f) Inne istotne okoliczności sprawy (nieobowiązkowo):

(Uwaga: Opis może obejmować uwagi na temat eksterytorialności, wstrzymania przedawnienia i innych konsekwencji przestępstwa).

.....
 .....

g) Niniejszy nakaz odnosi się także do zajęcia i przekazania mienia, które może być potrzebne jako dowód:

Niniejszy nakaz odnosi się również do zajęcia i przekazania mienia zdobytego w wyniku przestępstwa przez osobę, której dotyczy wniosek:

Opis mienia (i jego umiejscowienia) (jeżeli jest znane):

.....
 .....
 .....

h) Przestępstwo (przestępstwa) stanowiące podstawę wydania niniejszego nakazu jest (są) zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności lub dożywotnim środkiem zabezpieczającym:

- system prawny wydającego nakaz Państwa Członkowskiego dopuszcza rewizję kary lub zastosowanego środka – na wniosek i po upływie co najmniej 20 lat – w celu niewykonania takiej kary bądź środka, lub
- system prawny wydającego nakaz Państwa Członkowskiego dopuszcza zastosowanie prawa łaski, do czego osoba jest uprawniona z mocy prawa lub praktyki obowiązującej w wydającym nakaz Państwie Członkowskim w celu niewykonania takiej kary bądź środka.

i) Organ sądowy, który wydał nakaz:

Nazwa oficjalna: .....

Nazwisko jego przedstawiciela: ^(*) .....

Zajmowane stanowisko (tytuł/stanowisko służbowe): .....

Numer akt: .....

Adres: .....

Telefon: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

Faks: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

E-mail: .....

Dane osoby, z którą można się kontaktować w celu dokonywania niezbędnych uzgodnień praktycznych dotyczących przekazania: .....

W przypadku gdy organ centralny został obarczony odpowiedzialnością za przekazywanie i urzędowy odbiór europejskich nakazów aresztowania:

Nazwa organu centralnego: .....

Osoba upoważniona do kontaktów (jeżeli to właściwe – tytuł/stanowisko służbowe i nazwisko): .....

Adres: .....

Telefon: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

Faks: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

E-mail: .....

(*) W różnych wersjach językowych znajdzie się odniesienie do „osoby upoważnionej” (ang. „holder”) ze strony organu sądowego.

Podpis wydającego nakaz organu sądowego lub jego przedstawiciela:

.....
Nazwisko: .....

Zajmowane stanowisko (tytuł/stanowisko służbowe): .....

Data: .....

Pieczęć urzędowa (jeśli jest takowa)

ZAŁĄCZNIK III

Instrukcja wypełniania formularza europejskiego nakazu aresztowania

Nakaz ten został wydany przez właściwy organ sądowy. Wnioskuje, aby wymienioną niżej osobę aresztowano i przekazano w celu przeprowadzenia sądowego postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

Uwagi:

- Podczas przygotowywania ENA zaleca się wykorzystanie narzędzia Compendium dostępnego na stronie Europejskiej Sieci Sądowej. Korzystanie z tego elektronicznego narzędzia pozwala wypełnić formularz w sposób równie łatwy, jak wypełnia się formularz w formacie doc, lecz narzędzie to jest wyposażone w kilka nowoczesnych i przyjaznych dla użytkownika funkcji, takich jak: Możliwość skorzystania z narzędzia „atlas sądowy”, aby bezpośrednio importować dane właściwych organów sądowych wykonujących nakaz; natychmiastowe uzyskanie statycznego tekstu formularza w języku lub językach akceptowanych przez wydające nakaz państwo członkowskie; zapisanie i przesłanie formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej.
- Dobrze jest jednak pobrać formularz w formacie doc ze strony internetowej europejskiej sieci sądowej (sekcja „Judicial Library”) w języku organu wydającego nakaz (we własnym języku) i zapisać go sobie na komputerze na wypadek, gdyby był on pilnie potrzebny podczas przerwy w dostępie do tej strony.
- Dobrze jest również pobrać formularz z internetowej strony europejskiej sieci sądowej (sekcja „Judicial Library”) we wszystkich językach, szczególnie w tych powszechniej akceptowanych przez inne państwa członkowskie, i zapisać go sobie na komputerze.
- W przypadku korzystania z formatu doc należy wypełnić formularz we własnym języku przy użyciu komputera (nie odręcznie). W przypadku korzystania z Compendium formularz zawsze wypełnia się na komputerze.
- Jeżeli którekolwiek z pól nie dotyczy danej sprawy, należy wpisać „nie dotyczy” lub wyraźnie zaznaczyć (np. graficznie znakiem „—”), że dane pole nie jest związane ze sprawą. Nigdy nie należy usuwać pola lub w jakikolwiek sposób zmieniać formularza ENA.
- Jeżeli ENA wystawia się w związku z kilkoma przestępstwami, należy przestępstwa te ponumerować (1, 2, 3 itd.) i przestrzegać tej numeracji w całym formularzu, a zwłaszcza w części b).

Część a)**Informacje potrzebne do zidentyfikowania osoby, której dotyczy wniosek****Uwagi:**

Należy w miarę możliwości wypełnić wszystkie pola.

a) Informacje o osobie, której dotyczy wniosek:

Nazwisko: **Uwagi: pole obowiązkowe. Należy uwzględnić poprzednie oficjalnie używane nazwisko (o ile jest znane) i zapisać je zgodnie z pisownią w języku krajowym państwa pochodzenia tego nazwiska; nazwisk nie należy tłumaczyć. Należy upewnić się, że kolejność danych jest prawidłowa (że nie podaje się imienia w miejscu na nazwisko) i dokładnie sprawdzić imię i nazwisko, w przypadku gdy w tych samych aktach pojawiają się co najmniej dwie osoby o podobnym imieniu/nazwisku (być może w innej kolejności lub z niewielkimi różnicami).**

Imię (imiona): **Uwagi: pole obowiązkowe.**

Nazwisko rodowe, jeżeli dotyczy:

Pseudonimy, jeżeli dotyczy: **Uwagi: należy uwzględnić też przybrane imiona i nazwiska. Przezwiska należy podać w nawiasach. Jeżeli dana osoba posługuje się fałszywą tożsamością, jej rzekome dane należy dopisać we wszystkich polach (np. podać rzekomą datę urodzenia, rzekome adresy).**

Płeć: **Uwagi: pole obowiązkowe.**

Obywatelstwo: **Uwagi: pole obowiązkowe. W przypadku wielu obywatelstw należy podać wszystkie.**

Data urodzenia: **Uwagi: pole obowiązkowe.**

Miejsce urodzenia: **Uwagi: pole obowiązkowe, o ile informacje te są dostępne.**

Stałe miejsce zamieszkania lub znany adres: **Uwagi: pole obowiązkowe, o ile informacje te są dostępne.**

W razie ich braku należy wpisać „nieznane”.

Język (języki) rozumiany (rozumiane) przez osobę, której dotyczy wnioski (jeśli wiadomo):

Znaki szczególne/rysopis osoby, której wnioski dotyczy: **Uwagi: pole obowiązkowe, o ile informacje te są dostępne. Należy także zaznaczyć, czy osoba ta jest niebezpieczna i czy może być uzbrojona.**

Zdjęcie i odciski palców osoby, której dotyczy wnioski, jeśli takowe są dostępne i mogą zostać przekazane lub dane osoby, z którą można kontaktować się w celu uzyskania takich informacji, albo profil DNA (w przypadku gdy takie dokumenty można skompletować, choć nie zostały załączone). **Uwagi:przekazywane obowiązkowo za pośrednictwem Interpolu lub SIS (tylko w przypadku fotografii, odcisków palców lub innych danych osobowych określonych w art. 20 decyzji w sprawie SIS II), jeżeli informacje te są dostępne. Jest to niezbędne, aby zagwarantować, że aresztowana zostanie właściwa osoba.**

Należy dokładnie sprawdzić dane, w przypadku gdy w dokumentach pojawiają się co najmniej dwie osoby o podobnym imieniu/nazwisku (być może w innej kolejności lub z niewielkimi różnicami).

Część b)

Informacje o orzeczeniu, na podstawie którego sporządzono ENA

Uwagi:

Formularz należy wypełnić zgodnie z celem ENA, którym jest ściganie osoby w celu jej osądzenia lub wykonania wyroku. W części b) używa się terminu „decyzja, na podstawie której sporządzono nakaz” odnoszącego się do orzeczenia sądowego, które jest odrębne od ENA. Termin „orzeczenie sądowe” obejmuje decyzje organów państw członkowskich zarządzających wymiarem sprawiedliwości w sprawach karnych, z wyjątkiem służb policyjnych. Jeżeli decyzja, na podstawie której wydano nakaz zastosowania środka zapobiegawczego, została zamieniona np. w wyrok wydany pod nieobecność danej osoby na rozprawie, należy wystawić nowy ENA (na podstawie tego nowego wyroku).

W postępowaniu przygotowawczym (ENA wystawia się w celu przeprowadzenia postępowania karnego)

- Część b) pkt 1. Należy wskazać decyzję stanowiącą podstawę ENA (na przykład orzeczenie sądowe lub nakaz aresztowania wydany w dniu dd/mm/rrrr, w którym orzeczono zastosowanie środka przymusu w postaci zatrzymania preventywnego). Uwaga: jeżeli wypełnia się część b) pkt 1, należy również wypełnić część c) pkt 1.

Po wydaniu wyroku (ENA wystawia się w celu wykonania wyroku lub gdy wyrok zapadł pod nieobecność danej osoby na rozprawie)

- Część b) pkt 1. Jeżeli ENA wystawia się w związku z wyrokiem wydanym pod nieobecność danej osoby na rozprawie – należy wskazać decyzję sądu.
- Część b) pkt 2. Należy odnieść się do wydanego wyroku lub orzeczenia, które stały się prawomocne w dniu dd/mm/rrrr, oraz podać numer sprawy i nazwę sądu wydającego. W niektórych państwach członkowskich wyroki, które nie podlegają jeszcze wykonaniu i możliwe jest wniesienie od nich środka odwoławczego, choć nie są jeszcze prawomocne, są podstawą do wypełnienia części b) pkt 1, a NIE części b) pkt 2.

Uwaga: jeżeli wypełnia się część b) pkt 2, należy również wypełnić część c) pkt 2.

b) Decyzja, na podstawie której sporządzono nakaz:

1. Nakaz aresztowania lub decyzja sądowa mające ten sam skutek:

Rodzaj: **Uwagi: należy wskazać nakaz sądowy lub inny akt sądowy, datę jego wydania oraz numer sprawy.**

2. Podlegające wykonaniu orzeczenie: **Uwagi: jeżeli wyrok jest prawomocny, należy wskazać, od kiedy.**

Numer akt: **Uwagi: należy podać datę wydania, numer sprawy, rodzaj orzeczenia. Nie należy tłumaczyć numerów akt.**

Część c)

Informacje o wymierzonej karze lub karze pozbawienia wolności**Uwagi:**

W tej części należy wykazać, że kara za czyn, którego dotyczy ENA, spełnia wymogi dotyczące pułapów określone w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA. W przypadku postępowania przygotowawczego pułapy te odnoszą się do wyroku, który z zasady mógłby zapadnąć, a w przypadku wyroku już wydanego – do całego wymiaru orzeczonej kary. Podobnie jak w części b) należy wypełnić to pole (te pola) dotyczące sprawy, które są odpowiednie dla danego etapu postępowania karnego.

W postępowaniu przygotowawczym (ENA wystawia się w celu przeprowadzenia postępowania karnego)

- Część c) pkt 1. Należy wskazać maksymalny wymiar kary, który zasadniczo może zostać orzeczony. Uwaga: zgodnie z art. 2 ust. 1 ENA wydaje się, gdy dany czyn jest zagrożony karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy. Jeżeli wypełniona została część b) pkt 1, należy również wypełnić część c) pkt 1.

Po wydaniu wyroku (ENA wystawia się w celu wykonania wyroku lub gdy wyrok zapadł pod nieobecność danej osoby na rozprawie)

- Część c) pkt 2. Należy wskazać wymiar orzeczonej kary pozbawienia wolności lub orzeczonego środka zabezpieczającego. Uwaga: zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji ramowej ENA wydaje się, gdy zapadł wyrok lub orzeczono zastosowanie środka zabezpieczającego, a wymiar tej kary wynosi co najmniej 4 miesiące. Jeżeli wypełniona została część b) pkt 2, należy również wypełnić część c) pkt 2.
- Część c) pkt 2. Należy wskazać liczbę lat, miesięcy i dni. Uwaga: w decyzji ramowej w sprawie ENA nie określono minimalnego wymiaru pozostającej do odbycia kary. Jeżeli kara pozostająca do odbycia wynosi mniej niż 4 miesiące, chociaż pierwotny jej wymiar wynosił przynajmniej 4 miesiące, zaleca się staranne przemyślenie proporcjonalności wystawiania ENA.

c) Wskazania co do długości orzeczonej kary:

1. Maksymalna długość kary pozbawienia wolności lub zatrzymania, jaką można zastosować za określone przestępstwo(-a):
2. Zastosowana długość kary pozbawienia wolności lub zatrzymania: **Uwagi: jeżeli orzeczono karę pozbawienia wolności lub nakazano zastosowanie środka zabezpieczającego, pozbawienie wolności może być bezterminowe, np. w przypadku wyroku dożywotniego lub wyroku nakazującego leczenie psychiatryczne.**

Pozostała do odbycia część wyroku: **Uwagi: jeżeli karę orzeczono na czas nieoznaczony, ale wynosi ona co najmniej 4 miesiące, należy zaznaczyć, że do odbycia pozostają przynajmniej 4 miesiące.**

Część d)

Sprawy, w których wyrok zapadł pod nieobecność danej osoby na rozprawie

d) Należy wskazać, czy osoba, której dotyczy wnioski, stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie:

1. Tak, osoba ta stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
2. Nie, osoba ta nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
3. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 2, należy wskazać, która z poniższych okoliczności zachodzi:
  - 3.1.a. osoba ta została wezwana osobiście w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie;
LUB

3.1b. osoba ta nie została wezwana osobiście, lecz inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie, w sposób pozwalający jednoznacznie stwierdzić, że osoba ta wiedziała o wyznaczonej rozprawie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się na rozprawie;

LUB

3.2. wiedząc o wyznaczonej rozprawie, osoba ta udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez nią lub przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił ją na rozprawie;

LUB

3.3. osobie tej doręczono orzeczenie w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i wyraźnie pouczone ją o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia, oraz

osoba ta wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia;

LUB

osoba ta w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie wniosła środka odwoławczego;

LUB

3.4. osobie tej nie doręczono orzeczenia osobiście, ale

— orzeczenie zostanie jej doręczone osobiście bezzwłocznie po jej przekazaniu, oraz

— wraz z doręczeniem orzeczenia osoba ta zostanie wyraźnie pouczone o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do wniesienia środka odwoławczego, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia, oraz

— osoba ta zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, i który wynosi ... dni.

4. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 3.1b, 3.2 lub 3.3 powyżej, proszę podać, w jaki sposób odpowiedni warunek został spełniony:

.....

.....

Część e)

Przestępstwa objęte nakazem

Uwagi:

Organ sądowy wydający nakaz orzeka, czy popełnione przestępstwo należy do jednej z 32 kategorii przestępstw, do których ma zastosowanie weryfikacja podwójnej karalności, zgodnie z definicją przestępstwa określoną w prawie karnym wydającego nakaz państwa członkowskiego. Nie jest konieczne przytaczanie w ENA tekstu prawa krajowego ani załączanie odpowiedniego fragmentu. Pozwala to uniknąć niepotrzebnego tłumaczenia tekstów prawnych.

Okoliczności przestępstwa należy zawsze wyczerpująco opisać i przedstawić wszystkie istotne informacje, aby organy wykonujące nakaz państw członkowskich mogły uwzględnić zasadę specjalności oraz ocenić, czy mają zastosowanie powody uzasadniające odmowę wykonania nakazu, takie jak zasada *ne bis in idem* i możliwość przedawnienia.

W postępowaniu przygotowawczym oraz po wydaniu wyroku

— Należy wpisać liczbę przestępstw, do których odnosi się nakaz.

— Liczba ta musi odpowiadać liczbie opisanych przestępstw.

— Przy podejmowaniu decyzji o tym, czy uwzględnić dane przestępstwo, należy pamiętać o uwagach zawartych w podręczniku dotyczącym przestępstw akcesoryjnych (sekcja 2.3).

- Należy precyzyjnie opisać **fakty** uzasadniające wydanie ENA:
  - Należy skupić się na faktach dotyczących osoby, która ma zostać przekazana.
  - Zawsze należy opisać niezbędne fakty (osoba odpowiedzialna, stopień uczestnictwa w przestępstwie lub stopień jego wykonania, miejsce, czas, ilość, środki, wynikające z przestępstwa szkody lub obrażenia, intencje lub cel, zyski itp.).
  - Opis faktyczny powinien być tylko krótkim streszczeniem, a nie dokładną kopią całych stron dokumentów. Tylko w sprawach bardziej złożonych, a zwłaszcza gdy obowiązuje kryterium podwójnej karalności (przestępstwa niezamieszczone w wykazie), może być konieczny dłuższy opis, który naświetli główne aspekty stanu faktycznego sprawy. W takich przypadkach należy podać **istotne** informacje, które pozwolą organowi wykonującemu ENA podjąć decyzję o jego ewentualnym wykonaniu, a zwłaszcza pozwolą mu ustalić ewentualne powody nieuznania nakazu albo zastosować zasadę specjalności.
  - W przypadku kilku przestępstw należy przedstawić fakty tak, aby ich opis był skorelowany z odpowiadającą mu kwalifikacją prawną.
  - Należy używać krótkich, prostych zdań, które będzie można łatwo przetłumaczyć.
  - Krótki opis będzie również przydatny dla krajowego biura SIRENE w celu dokonywania wpisu w SIS.
- Należy podać **kwalifikację prawną** przestępstwa (naruszone przepisy prawa karnego). Nie jest jednak konieczne włączanie tekstów prawnych do ENA. Skutkowałoby to jedynie niepotrzebnym tłumaczeniem tekstu.
- Wydający nakaz organ sądowy powinien wybrać z wykazu odpowiednią odpowiedź, jeżeli uzna dane przestępstwo za należące do jednej z 32 kategorii przestępstw zamieszczonych w wykazie przedstawionym poniżej i jeżeli przestępstwo to jest zagrożone karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 3 lat.
- Zaleca się, aby w miarę możliwości ENA dotyczący jednej osoby wystawiać na jednym formularzu. Jeżeli obejmuje on kilka przestępstw, należy jasno wskazać, które z zaznaczonych pól odnosi się do którego przestępstwa (można np. zastosować numerację „przestępstwo 1”, „przestępstwo 2”, „przestępstwo 3” itd. – zob. zwłaszcza część b)). Należy pamiętać, że do SIS i tak można wprowadzić wyłącznie jeden wpis w celu aresztowania. Istnieje jednak możliwość dodania do danego wpisu w celu aresztowania więcej niż jednego ENA.
- Jeżeli dane państwo członkowskie wystawia kilka ENA w odniesieniu do tej samej osoby, nie należy ich traktować jako nakazów konkurencyjnych.

e) Przestępstwa:

Nakaz ten odnosi się ogółem do: ..... przestępstw.

Opis okoliczności, w jakich przestępstwo (przestępstwa) popełniono, łącznie z określeniem daty, miejsca i stopnia uczestnictwa w przestępstwie (przestępstwach) osoby, której wniosek dotyczy: **Uwagi: jeżeli w grę wchodzi np. trzy przestępstwa, to dla jasności należy ponumerować je od 1 do 3. Należy używać krótkich zdań, ale opisać fakty w sposób wyczerpujący. Należy być precyzyjnym.**

.....
 Charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa (przestępstw) oraz mające zastosowanie ustawowe przepisy/kodeks:

Uwagi: należy podać kwalifikację prawną przestępstwa i naruszone przepisy mającego zastosowanie prawa krajowego.

I. Jeśli to właściwe, proszę zaznaczyć jedno lub więcej przestępstw zagrożonych w wydającym nakaz Państwie Członkowskim karą pozbawienia wolności bądź środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 3 lat, jak to określają odnośne ustawy wydającego nakaz Państwa Członkowskiego:

- udział w organizacji przestępczej;
- terroryzm;
- handel ludźmi;
- seksualne wykorzystanie dzieci i pornografia dziecięca;
- nielegalny obrót substancjami odurzającymi i substancjami psychotropowymi;

- nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi;
- korupcja;
- nadużycia finansowe, w tym mające negatywny wpływ na interesy finansowe Wspólnot Europejskich w rozumieniu konwencji z dnia 26 lipca 1995 r. o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich;
- pranie wpływów pieniężnych z przestępczości;
- fałszowanie walut, w tym waluty euro;
- przestępczość komputerowa;
- przestępczość w dziedzinie ochrony środowiska, w tym nielegalny handel zagrożonymi gatunkami zwierząt i roślin oraz ich odmianami;
- ułatwanie bezprawnego wjazdu i stałego zamieszkania;
- zabójstwo, poważne uszkodzenie ciała;
- nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi;
- porwanie, bezprawne przetrzymywanie i branie zakładników;
- rasizm i ksenofobia;
- kradzież zorganizowana lub rozbój z bronią w rękę;
- nielegalny handel przedmiotami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki;
- oszustwo;
- ściąganie haraczy i wymuszanie;
- podrabianie towarów i piractwo;
- fałszowanie dokumentów urzędowych i handlowanie nimi;
- fałszowanie środków płatniczych;
- nielegalny handel substancjami hormonalnymi i substancjami pobudzającymi wzrost;
- nielegalny handel materiałami jądrowymi i radioaktywnymi;
- handel kradzionymi pojazdami;
- gwałt;
- podpalenie;
- przestępstwa podlegające jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- bezprawne zajęcie samolotu/statku;
- sabotaż.

II. Pełne opisy przestępstwa (przestępstw) nieobjętych sekcją I powyżej: **Uwagi: Informacji podanych na początku części e) nie należy powtarzać w sekcji II. Oprócz wyczerpującego opisu przestępstwa nie potrzeba żadnych informacji o przepisach krajowych.**

Nie należy ponownie opisywać okoliczności podanych już wyżej. Jeżeli okoliczności już wcześniej jasno określono, nie należy przytaczać tekstów prawnych. Należy wypełnić to pole tylko wtedy, gdy obowiązuje kryterium podwójnej karalności i potrzeba więcej informacji o okolicznościach, niż te przedstawione w poprzednich polach. Do sprawdzenia podwójnej karalności sędzia nie potrzebuje tekstów prawnych, lecz tylko precyzyjnego opisu okoliczności przestępstwa, nawet jeżeli niektóre jurysdykcje wymagają kopii tekstów prawnych.

.....

.....

Część f)

Inne istotne okoliczności sprawy (informacje fakultatywne)

Uwagi:

Tego pola nie trzeba wypełniać.

Można go użyć do przedstawienia uwag na temat eksterytorialności, wstrzymania przedawnienia i innych konsekwencji przestępstwa. Zwykle nie ma potrzeby informowania o jakimkolwiek przerwaniu biegu terminu przedawnienia, ale jeżeli przestępstwo popełniono już dawno, taka informacja może być przydatna.

Można je również wykorzystać w przypadku, gdy istnieją szczególne okoliczności związane z wykonaniem ENA, a pomimo możliwości bezpośredniej komunikacji wykonanie nakazu może być łatwiejsze dzięki przedstawieniu dodatkowych informacji, takich jak:

- uwagi o ograniczeniu kontaktu z osobami trzecimi po aresztowaniu, ostrzeżenia przed niebezpieczeństwem niszczenia dowodów lub przed niebezpieczeństwem ponownego popełnienia przestępstwa;

- wskazanie okoliczności, które na podstawie decyzji ramowej 2008/909 prawdopodobnie oznaczają, że osoba, której dotyczy wniosek, może zostać przekazana do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności na podstawie art. 5 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA (okoliczności takie jak miejsce zamieszkania, praca, powiązania rodzinne itp. w wykonującym nakaz państwie członkowskim);
- wniosek o wyrażenie zgody na podstawie art. 27 ust. 4 decyzji ramowej w sprawie ENA;
- inne wnioski o jednoczesne przeprowadzenie współpracy sądowej, na przykład europejski nakaz dochodzeniowy;
- związek z innymi ENA;
- porozumienia w sprawie równoległych ENA zawarte między organami sądowymi wydającymi nakazy, a szczególnie porozumienia wypracowane na spotkaniach koordynacyjnych w Eurojuście, aby organ sądowy wykonujący nakaz niezwłocznie dowiedział się o nich i mógł je uwzględnić;
- informacje o pełnomocniku procesowym w państwie członkowskim wydającym nakaz, który może wspomagać pełnomocnika procesowego w państwie członkowskim wykonującym nakaz (pełnomocnik wybrany lub przyznany z urzędu), zgodnie z dyrektywą 2013/48/UE;
- informacje o wcześniejszym środku nadzoru (o naruszeniach środka nadzoru) zgodnie z art. 22 decyzji ramowej 2009/829/WSiSW.

f) Inne istotne okoliczności sprawy (nieobowiązkowo):
(Uwaga: Opis może obejmować uwagi na temat eksterytorialności, wstrzymania przedawnienia i innych konsekwencji przestępstwa).

.....
.....

Część g)

Zajęcie mienia

Uwagi:

W postępowaniu przygotowawczym (ENA wystawia się w celu przeprowadzenia postępowania karnego)

- Należy pokrótce opisać przedmiot, którego dotyczy wniosek (np. telefon komórkowy, laptop, komputer, tablet, broń, dowód osobisty, dokumenty podróży itp.). Jeżeli nie występuje się o tego typu współpracę, należy wpisać „nie dotyczy”.
- Należy np. opisać broń, o której zajęcie się występuje.
- Jeżeli wiadomo o odrębnym europejskim nakazie dochodzeniowym lub odrębnym nakazie zabezpieczenia mienia, należy te informacje podać.
- Część g) nie dotyczy „rzeczy osobistych”. Aby umożliwić zajęcie mienia, należy tu wskazać przedmioty, które można potraktować jako dowody w sprawie, np. laptop, dokumenty osobiste lub telefony komórkowe.

g) Niniejszy nakaz odnosi się także do zajęcia i przekazania mienia, które może być potrzebne jako dowód:

Niniejszy nakaz odnosi się również do zajęcia i przekazania mienia nabytego w wyniku przestępstwa przez osobę, której dotyczy wniosek:

Opis mienia (i jego umiejscowienia) (jeżeli jest znane):

.....
.....
.....

Część h)**Uwagi:**

Tiret formularza zamieniono na pola. Należy zaznaczyć właściwe z nich. Jeżeli kara dożywotniego pozbawienia wolności jest niezgodna z prawem danego państwa członkowskiego, należy wpisać „nie dotyczy”.

W postępowaniu przygotowawczym (ENA wystawia się w celu przeprowadzenia postępowania karnego)

— Należy zaznaczyć to pole, jeżeli jest polem właściwym.

Po wydaniu wyroku ENA wystawia się w celu wykonania wyroku lub gdy wyrok zapadł pod nieobecność danej osoby na rozprawie)

— Należy zaznaczyć to pole, jeżeli jest polem właściwym.

- h) Przepięstwo (przepięstwa) stanowiące podstawę wydania niniejszego nakazu jest (są) zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności lub dożywotnim środkiem zabezpieczającym:
- system prawny wydającego nakaz Państwa Członkowskiego dopuszcza rewizję kary lub zastosowanego środka – na wniosek i po upływie co najmniej 20 lat – w celu niewykonania takiej kary bądź środka, lub
  - system prawny wydającego nakaz Państwa Członkowskiego dopuszcza zastosowanie prawa łaski, do czego osoba jest uprawniona z mocy prawa lub praktyki obowiązującej w wydającym nakaz Państwie Członkowskim w celu niewykonania takiej kary bądź środka.

Część i)**Informacje o organie sądowym wydającym nakaz****Uwagi:**

- Nazwisko jego przedstawiciela: pojawi się tu także w różnych językach odniesienie do pojęcia „osoba upoważniona (przez organ sądowy)”.
- Należy podać adres organu sądowego wydającego nakaz.
- Należy podać numer telefonu, faksu oraz adres e-mail wydającego nakaz organu sądowego, najlepiej umożliwiające całodobowe skontaktowanie się z organem.
- Należy podać dane osoby do bezpośrednich kontaktów w kwestiach praktycznych. W miarę możliwości należy podać imię, nazwisko i dane kontaktowe władającego danym językiem obcym urzędnika sądu.

- i) Organ sądowy, który wydał nakaz:
- Nazwa oficjalna: .....
- Nazwisko jego przedstawiciela: .....
- Zajmowane stanowisko (tytuł/stanowisko służbowe): .....
- Numer akt: .....
- Adres: .....
- Telefon: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....
- Faks: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....
- E-mail: **Uwagi: należy wskazać oficjalny i często sprawdzany adres e-mail.** .....
- Dane osoby, z którą można się kontaktować w celu dokonywania niezbędnych uzgodnień praktycznych dotyczących przekazania: .....

Dane kontaktowe organu centralnego

W przypadku gdy organ centralny został obarczony odpowiedzialnością za przekazywanie i urzędowy odbiór europejskich nakazów aresztowania:

Nazwa organu centralnego: .....

Osoba upoważniona do kontaktów (jeżeli to właściwe – tytuł/stanowisko służbowe i nazwisko): .....

Adres: .....

Telefon: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

Faks: (numer kierunkowy kraju, rejonu, miasta itd.) (...) .....

E-mail: .....

Podpis i dane organu sądowego wydającego nakaz**Uwagi:**

— organem tym może być organ sądowy lub na przykład sekretarz sądu podpisujący nakaz w imieniu sądu.

Podpis wydającego nakaz organu sądowego lub jego przedstawiciela:

.....

Nazwisko:

.....

Zajmowane stanowisko (tytuł/stanowisko służbowe): .....

Data: .....

Pieczęć urzędowa (jeśli jest takowa) **Uwagi: chodzi o urzędową pieczęć organu sądowego wydającego nakaz, określoną przepisami krajowymi. Jeżeli taka pieczęć istnieje, należy ją każdorazowo przystawić.**

ZAŁĄCZNIK IV

Języki, w jakich państwa członkowskie akceptują europejski nakaz aresztowania

Zgodnie z art. 8 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA państwa członkowskie zadeklarowały, że będą akceptować ENA w następujących językach:

Austria:	niemiecki lub inne języki według zasady wzajemności (akceptuje ENA w języku urzędowym państw członkowskich, które ze swojej strony akceptują ENA wystawiane przez austriackie organy sądowe po niemiecku)
Belgia:	francuski, niderlandzki, niemiecki
Bułgaria:	bułgarski
Chorwacja:	chorwacki, a w pilnych przypadkach również angielski, według zasady wzajemności
Cypr:	grecki, turecki, angielski
Czechy:	czeski; od Republiki Słowackiej Republika Czeska będzie akceptować ENA w języku słowackim lub ENA, którym towarzyszy tłumaczenie na słowacki; od Austrii Republika Czeska będzie akceptować ENA po niemiecku
Dania:	duński, angielski, szwedzki
Estonia:	estoński, angielski
Finlandia:	fiński, szwedzki, angielski
Francja:	francuski
Niemcy:	według zasady wzajemności (akceptują ENA w języku urzędowym państw członkowskich, które ze swojej strony akceptują ENA wystawiane przez niemieckie organy sądowe po niemiecku)
Grecja:	grecki
Węgry:	węgierski lub ENA tłumaczone na węgierski; od państw członkowskich, które akceptują ENA nie tylko we własnym języku lub nie tylko w jednym z języków urzędowych, Węgry akceptują ENA po angielsku, francusku i niemiecku lub ENA, którym towarzyszy tłumaczenie na jeden z tych języków
Irlandia:	irlandzki, angielski lub język nakazany przez ministra sprawiedliwości, albo ENA, którym towarzyszy tłumaczenie na język irlandzki lub angielski
Włochy:	włoski
Łotwa:	łotewski i angielski
Litwa:	litewski, angielski
Luksemburg:	francuski, niemiecki, angielski
Malta:	maltański, angielski
Holandia:	niderlandzki, angielski lub jakikolwiek inny język urzędowy Unii, o ile równocześnie dostarcza się tłumaczenie na angielski
Polska:	polski
Portugalia:	portugalski
Rumunia:	rumuński, francuski, angielski

Słowacja:	słowacki lub – zgodnie z uprzednio zawartymi umowami dwustronnymi – niemiecki (od Austrii), czeski (od Czech), polski (od Polski)
Słowenia:	słoweński, angielski
Hiszpania:	hiszpański; jeżeli ENA wystawiono jako wpis do SIS, organ sądowy wykonujący nakaz zapewni tłumaczenie, jeżeli nakaz nie jest po hiszpańsku
Szwecja:	szwedzki, duński, norweski, angielski lub tłumaczenie na jeden z tych języków.

ZAŁĄCZNIK V

Wykaz wyroków trybunału sprawiedliwości dotyczących decyzji ramowej w sprawie ena

- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 maja 2007 r., *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 lipca 2008 r., *Kozłowski*, C-66/08
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 2008 r., *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 2008 r., *Leymann i Pustovarov*, C-388/08 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 października 2009 r., *Wolzenburg*, C-123/08
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 października 2010 r., *I.B.*, C-306/09
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 r., *Mantello*, C-261/09
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2012 r., *West*, C-192/12 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 września 2012 r., *Lopes da Silva Jorge*, C-42/11
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 stycznia 2013 r., *Radu*, C-396/11
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r., *Melloni*, C-399/11
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2013 r., *Jeremy F.*, C-168/13 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2015 r., *Lanigan*, C-237/15 PPU
- Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 września 2015 r., *Lanigan*, C-463/15 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., *Aranyosi i Căldăraru*, sprawy połączone C-404/15 i C-659/15 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 maja 2016 r., *Dworzecki*, C-108/16 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r., *Bob-Dogi*, C-241/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 lipca 2016 r., *JZ*, C-294/16 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., *Petruhhin*, C-182/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., *Poltorak*, C-452/16 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., *Kovalkovas*, C-477/16 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., *Özçelik*, C-453/16
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 stycznia 2017 r., *Vilkas*, C-640/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2017 r., *Popławski I*, C-579/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., *Tupikas*, C-270/17 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2017 r., *Zdziaszek*, C-271/17 PPU
- Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2017 r., *Schotthöfer i Steiner*, C-473/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2017 r., *Ardic*, C-571/17 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2018 r., *Piotrowski*, C-367/16
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., *Pisciotti*, C-191/16
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2018 r., *X*, C-213/17
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., *AY*, C-268/17
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., *LM*, C-216/18 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., *ML*, C-220/18 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 września 2018 r., *RO*, C-327/18 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., *Raugevicius*, C-247/17
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 2018 r., *IK*, C-551/18 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2018 r., *Sut*, C-514/17

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lutego 2019 r., TC, C-492/18 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, sprawy połączone C-508/18 i C-89/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2019 r., PF, C-509/18

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2019 r., Popławski II, C-573/17

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 października 2019 r., NJ, C-489/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., JR i YC, sprawy połączone C-566/19 PPU i C-626/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., XD, C-625/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2019 r., ZB, C-627/19 PPU

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 2020 r., MN, C-813/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2020 r., X, C-717/18

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2020 r., SF, C-314/18

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2020 r., VW, C-659/18

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., IN, C-897/19 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 września 2020 r., XC, C-195/20 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 2020 r., AZ, C-510/19

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., BY, C-398/19

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., L i P, sprawy połączone C-354/20 PPU i C-412/20 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., TR, C-416/20 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2021 r., MM, C-414/20 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2021 r., IR, C-649/19

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 marca 2021 r., JR, C-488/19

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 marca 2021 r., PI, C-648/20 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., X, C-665/20 PPU

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 2021 r., prokurator prokuratury okręgowej w Ruse w Bułgarii, C-206/20

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 października 2021 r., HM i TZ, sprawy połączone C-428/21 PPU i C-429/21 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2021 r., Governor of Cloverhill Prison i inni, C-479/21 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie (Tribunal établi par la loi dans l'État membre d'émission), C-562/21 PPU i C-563/21 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 kwietnia 2022 r., C i CD, C-804/21 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 czerwca 2022 r., postępowanie karne przeciwko IR, C-105/21

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 2022 r., W O i J L przeciwko Ministrowi Sprawiedliwości i Równości, C-480/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2022 r., Procureur général près la cour d'appel d'Angers, C-168/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2022 r., CJ, C-492/22 PPU

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Demande d'extradition vers la Bosnie-Herzégovine), C-237/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i inni, C-158/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 marca 2023 r., Minister sprawiedliwości i równości (Levée du sursis), C-514/21 i C-515/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 kwietnia 2023 r., E. D. L. (Motif de refus fondé sur la maladie), C-699/21

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 czerwca 2023 r., O. G. (Mandat d'arrêt européen à l'encontre d'un ressortissant d'un État tiers), C-700/21

Sprawy w toku:

C-71/21, *KT, Sofijski gradski sad (Bulgaria)*

C-105/21, *Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgaria)*

C-168/21, *Procureur général près la cour d'appel d'Angers*

C-142/22, *The Minister for Justice and Equality (Demande de consentement – Effets du mandat d'arrêt européen initial)*

C-261/22, *GN (Motif de refus fondé sur l'intérêt supérieur de l'enfant)*

C-305/22, *C.J. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Curtea de Apel București*

C-396/22, C-397/22 i C-398/22, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin*

C-763/22, *Procureur de la République*

C-208/23 (PPU), *Martiesta*

ZAŁĄCZNIK VI

Wykaz wyroków trybunału sprawiedliwości dotyczących zasady *ne bis in idem* w sprawach karnych

- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 lutego 2003 r., Gözütok i Brügge, C-187/01 i C-385/01
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 marca 2005 r., Miraglia, C-469/03
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2006 r., Van Esbroeck, C-436/04
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 września 2006 r., Van Straaten, C-150/05
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 września 2006 r., Gasparini i in., C-467/04
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 lipca 2007 r., Kretzinger, C-288/05
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 grudnia 2008 r., Bourquain, C-297/07
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2008 r., Turanský, C-491/07
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r., Åkerberg Fransson, C-617/10
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r., Spasic, C-129/14 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 czerwca 2014 r., M., C-398/12
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2017 r., Orsi i Baldetti, sprawy połączone C-217/15 i C-350/15 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 marca 2018 r., Menci, C-524/15
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 marca 2018 r., Garlsson Real Estate i inni, C-537/16
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 marca 2018 r., Di Puma i Zecca, sprawy połączone C-596/16 i C-597/16 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., AY, C-268/17
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 października 2018 r., XC i inni, C-234/17
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2021 r. Bundesrepublik Deutschland (Notice rouge d'Interpol), C-505/19
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., X, C-665/20 PPU
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2021 r., AB i in., C-203/20
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München, C-435/22 PPU

Sprawy w toku:

- C-726/21, *Inter Consulting*
- C-27/22, *Volkswagen Group Italia i Volkswagen Aktiengesellschaft*
- C-55/22, *Bezirkshauptmannschaft Feldkirch*
- C-58/22, *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova*
- C-147/22, *Központi Nyomozó Főügyészség*
- C-164/22, *Juan*

Streszczenia tych spraw można znaleźć w opracowanym przez Eurojust zestawieniu zatytułowanym „Przegląd orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie zasady *ne bis in idem* w sprawach karnych” (dostępnym pod adresem: www.eurojust.europa.eu).

Standardowy formularz decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania

Niniejszy formularz nie zastępuje decyzji o przekazaniu, którą należy przesłać zgodnie z art. 22 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, ani pełnego tekstu sądowej decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, w stosownych przypadkach i jeżeli wystąpi o niego organ wydający.

I. - OZNACZENIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

NUMER REFERENCYJNY WYDANIA:	NUMER REFERENCYJNY WYKONANIA:	NUMER REFERENCYJNY SIS:
ORGAN WYDAJĄCY:		DATA WYDANIA:
ORGAN WYKONUJĄCY:	OSOBA, KTÓREJ DOTYCZY WNIOSEK	
OBYWATELSTWO POSZUKIWANEJ OSOBY		

II.- OSTATECZNA DECYZJA W SPRAWIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

NUMER REFERENCYJNY ORGANU, ORZECZENIE LUB DECYZJA NR Z DNIA

A- WYKONANO:

OSOBA, KTÓREJ DOTYCZY WNIOSEK, WYRAZIŁA ZGODĘ (art. 13 decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ TAK		POSZUKIWANA OSOBA ZREZYGNOWAŁA Z ZASADY SZCZEGÓLNOŚCI (art. 13 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ TAK		W PRZYPADKU CZĘŚCIOWEGO PRZEKAZANIA PROSZĘ WSKAZAĆ PRZESTĘPSTWA, CO DO KTÓRYCH ENA NIE ZOSTAŁ ZAAKCEPTOWANY:
	☐ NIE			☐ NIE		
OKRES ZATRZYMANIA W WYKONUJĄCYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM PRZED PRZEKAZANIEM (art. 26 decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ ZATRZYMANIE	POCZĄTEK (DATA / GODZINA ZATRZYMANIA):	ROZPRAWA IN ABSENTIA (art. 4a decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ TAK	☐ NOWE POWIADOMIENIE ☐ NOWA ROZPRAWA ☐ ŻADNE NIE JEST KONIECZNE (spełnione są wymogi z art. 4a)	
		KONIEC (DATA / GODZINA PRZEKAZANIA) (1)				
☐ BRAK				☐ NIE		

ZABEZPIECZENIA (art. 5 decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ REWIZJA KARY DOŻYWOTNIEGO POZBAWIENIA WOLNOŚCI (art. 5 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA) ☐ POWRÓT OBYWATELA WYKONUJĄCEGO PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO LUB OSOBY STAŁE W TYM PAŃSTWIE PRZEBYWAJĄCEJ (art. 5 ust. 3 decyzji ramowej w sprawie ENA)	ODROCZENIE PRZEKAZANIA (art. 24 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ENA)	☐ TAK		☐ ZE WZGLĘDU NA POSTĘPOWANIA SĄDOWE W WYKONUJĄCYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM	
			☐ NIE		☐ W CELU WYKONANIA KARY W WYKONUJĄCYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM	CAŁKOWITY CZAS TRWANIA WYMIERZONEJ KARY
TYMCZASOWE PRZEKAZANIE		NIE TAK DO (DATA) (art. 24 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA)				
1.1.1. OBLIGATORYJNA ODMOWA WYKONANIA:			1.1.2. ODMOWA NA MOCY PRZEPISÓW KRAJOWYCH:			
☐ zasada <i>NE BIS IN IDEM</i> (art. 3 pkt 2 decyzji ramowej w sprawie ENA) ☐ MAŁOLETNI (art. 3 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie ENA) ☐ AMNESTIA art. 3 pkt 1 decyzji ramowej w sprawie ENA)			☐ PROSZĘ OKREŚLIĆ:			
III.- UWAGI:						
(1) Przepis ten będzie miał następującą treść: „Datę (jeżeli dotyczy) podaje organ przekazujący poszukiwaną osobę. Datę może również uzupełnić organ przejmujący poszukiwaną osobę”.						

Miejsce, data i podpis właściwego organu w wykonującym państwie członkowskim

DO WŁAŚCIWEGO ORGANU W WYDAJĄCYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM

ZAŁĄCZNIK VIII

– Wykaz państw członkowskich, których system prawny umożliwia przekazanie w związku z przestępstwami zagrożonymi sankcją o wymiarze niższym od określonego w art. 2 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie ena, gdy przestępstwa te są przestępstwami akcesoryjnymi wobec przestępstwa głównego (przestępstw głównych) stanowiącego (stanowiących) podstawę ena ⁽¹⁾

Republika Czeska

Dania

Niemcy

Francja

Łotwa

Litwa

Węgry

Austria

Słowenia

Słowacja

Finlandia

Szwecja

—

⁽¹⁾ Wykaz oparto na odpowiedziach 20 państw członkowskich na kwestionariusz Komisji – niekoniecznie odzwierciedla to sytuację we wszystkich państwach członkowskich. Wykaz przedstawia przegląd państw członkowskich, w których występuje pewna możliwość przekazania w związku z przestępstwami akcesoryjnymi. Należy zauważyć, że możliwość ta może być uzależniona od wystąpienia wielu czynników, na przykład od podwójnej karalności, oraz od swobody uznaniowej przysługującej organowi sądowemu wykonującemu nakaz w odniesieniu do konkretnej sprawy.

ZAŁĄCZNIK IX

ORIENTACYJNY WZÓR POUCZENIA O PRAWACH DLA OSÓB ZATRZYMANÝCH NA PODSTAWIE ENA

ZAŁĄCZNIK II do dyrektywy 2012/13/UE w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym ⁽¹⁾**Orientacyjny wzór pouczenia o prawach dla osób zatrzymanych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania**

Jedynym celem niniejszego wzoru jest pomoc organom krajowym w opracowaniu ich pouczenia o prawach na poziomie krajowym. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do stosowania niniejszego wzoru. Przy opracowywaniu swojego krajowego pouczenia o prawach państwa członkowskie mogą zmienić niniejszy wzór celem dostosowania go do swoich przepisów krajowych i uzupełnienia go o dodatkowe użyteczne informacje.

A. INFORMACJE O EUROPEJSKIM NAKAZIE ARESZTOWANIA

Masz prawo do otrzymania informacji o treści europejskiego nakazu aresztowania, na podstawie którego zostałeś zatrzymany.

B. POMOC ZE STRONY ADWOKATA

Masz prawo do poufnej rozmowy z adwokatem. Adwokat jest niezależny od policji. Poproś policję, jeżeli potrzebujesz pomocy w skontaktowaniu się z adwokatem; policja udzieli Ci pomocy. W niektórych przypadkach pomoc może być nieodpłatna. Poproś policję o dodatkowe informacje.

C. TŁUMACZENIE USTNE I PISEMNE

Jeżeli nie mówisz danym językiem, którym posługuje się policja lub inne właściwe organy, lub go nie rozumiesz, masz prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza ustnego. Tłumacz ustny może Ci pomóc w rozmowie z adwokatem i musi zachować poufność tej rozmowy. Masz prawo do tłumaczenia pisemnego europejskiego nakazu aresztowania w języku, który rozumiesz. W niektórych okolicznościach możesz uzyskać tłumaczenie lub streszczenie w formie ustnej.

D. MOŻLIWOŚĆ WYRAŻENIA ZGODY

Możesz wyrazić zgodę – lub odmówić wyrażenia zgody – na przekazanie państwu, które Cię poszukuje. Twoja zgoda przyspieszyłaby postępowanie. [Ewentualne uzupełnienie w niektórych państwach członkowskich: Zmiana tej decyzji na późniejszym etapie może być trudna lub nawet niemożliwa.] Poproś organy lub adwokata o dodatkowe informacje.

E. PRZESŁUCHANIE

Jeżeli nie zgadzasz się na wydanie, masz prawo do przesłuchania przez organ sądowy.

(¹) Dz.U. L 142 z 1.06.2012, s. 1.

ZAŁĄCZNIK X

– WZÓR WNIOSKU O UDZIELENIE INFORMACJI NA TEMAT WARUNKÓW POZBAWIENIA WOLNOŚCI**Wniosek o udzielenie informacji na temat warunków pozbawienia wolności zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA**

Proszę podać dodatkowe informacje na temat **warunków pozbawienia wolności** w zakładach karnych, w których osoba, której dotyczy wniosek, zostanie prawdopodobnie osadzona, w tym tymczasowo lub przejściowo:

1. Cele więzienne

- Minimalna przestrzeń osobista w celach jedno- i wieloosobowych (w m²)
- Wymiary celi (wysokość i szerokość)
- Wyposażenie (ogrzewanie, wentylacja) i udogodnienia (oświetlenie, okna, umywalka, toaleta, prysznic, meble) w celi
- Czystość i warunki higieniczne w celi
- Monitoring wizyjny cel

2. Warunki sanitarne

- Dostęp do urządzeń sanitarnych (częstotliwość)
- Spełnienie wymagań dotyczących strukturalnego wydzielenia urządzeń sanitarnych w celi
- Warunki higieniczne (dezynfekcja i czyszczenie, zapewnienie więźniom środków sanitarnych)
- Dostęp do prysznica/kąpeli i ciepłej wody

3. Czas spędzany poza celą

- Czas spędzany dziennie/tygodniowo na świeżym powietrzu
- Obiekty sportowe na zewnątrz i wewnątrz
- Czas spędzany dziennie/tygodniowo w pomieszczeniach ogólnodostępnych
- Zajęcia/programy dostępne poza celą (zajęcia edukacyjne i rekreacyjne)

4. Cella izolacyjna

- Normy dotyczące stosowania celi izolacyjnej
- Monitorowanie więźniów przebywających w celi izolacyjnej

5. Dostęp do opieki zdrowotnej

- Zapewnienie w zakładzie karnym dostępu do usług medycznych i medycznych świadczeń ratunkowych
- Czas interwencji medycznej
- Dostępność wykwalifikowanego personelu medycznego i pielęgniarskiego w zakładach karnych
- Dostępność opieki specjalistycznej (np. w przypadku chorób przewlekłych, więźniów chorych i starszych, chorób psychicznych, uzależnienia od narkotyków)
- Badanie lekarskie po przybyciu do ośrodka detencyjnego
- Leczenie według własnego wyboru

6. Więźniowie wymagający szczególnej troski

- Środki szczególne dotyczące osób młodych
- Środki szczególne dotyczące kobiet
- Środki szczególne dotyczące kobiet w ciąży
- Środki szczególne dotyczące osób LGBTIQ+

7. Szczególne środki ochrony więźniów przed przemocą

- Nadzór nad personelem
- Udogodnienia mające na celu zapobieganie przemocy między więźniami (przycisk alarmowy w celi, monitoring wizyjny itp.)
- Szkolenie strażników

8. Żywnienie

- Częstotliwość posiłków
- Ogólne normy żywieniowe

9. Środki prawne

- Środki prawne przysługujące więźniom w przypadku naruszenia krajowych norm dotyczących warunków pozbawienia wolności

Proszę podać dodatkowe informacje dotyczące tematów, w odniesieniu do których zaznaczono powyższe pola:

ZAŁĄCZNIK XI

ZALECENIE KOMISJI**z dnia 8 grudnia 2022 r.****w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Art. 1, 4 i 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Karta) stanowią, że godność człowieka jest nienaruszalna, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu oraz że każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. W art. 7 i 24 Karty zapisano prawo do życia rodzinnego i prawa dziecka. Art. 21 Karty stanowi, że zakazana jest wszelka dyskryminacja. W art. 47 i 48 Karty uznano prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu, a także domniemanie niewinności i prawo do obrony. Art. 52 Karty stanowi, że wszelkie ograniczenia w korzystaniu z uznanych w niej praw podstawowych muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności, jak również zasady konieczności i proporcjonalności.
- (2) Państwa członkowskie są już prawnie związane istniejącymi instrumentami Rady Europy w zakresie praw człowieka i zakazu tortur oraz zakazu nieludzkiego lub poniżającego traktowania, w szczególności Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), protokołami do tej Konwencji, orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Europejską konwencją o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu z 1987 r. Wszystkie państwa członkowskie są ponadto stronami Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania.
- (3) Wzięto również pod uwagę szereg niewiążących prawnie instrumentów, które bardziej szczegółowo dotyczą praw osób pozbawionych wolności, w szczególności: na szczeblu Organizacji Narodów Zjednoczonych – Wzorcowe reguły minimalne postępowania z więźniami (Reguły Nelsona Mandeli) oraz Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące środków o charakterze nieizolacyjnym; jak również – na szczeblu Rady Europy – zalecenie Rec(2006)2-Rev w sprawie Europejskich Reguł Więziennych; zalecenie Rec(2006)13 w sprawie przetrzymywania w areszcie, warunków takiego przetrzymywania oraz zagwarantowania ochrony przed nadużyciami; zalecenie CM/Rec(2017)3 w sprawie europejskich reguł dotyczących sankcji i środków wspólnotowych; zalecenie CM/Rec(2014)4 w sprawie dozoru elektronicznego; zalecenie (2010)1 w sprawie przyjętych przez Radę Europy zasad zwolnienia warunkowego oraz białą księgę w sprawie przeludnienia w zakładach karnych.
- (4) Ponadto istnieją inne instrumenty dotyczące szczególnych grup osób pozbawionych wolności, w szczególności: na szczeblu Organizacji Narodów Zjednoczonych – Reguły NZ w dziedzinie ochrony osób nieletnich pozbawionych wolności oraz Reguły Narodów Zjednoczonych dotyczące postępowania z kobietami skazanymi na karę pozbawienia wolności i środków nieizolacyjnych dla przestępców płci żeńskiej (reguły z Bangkoku); Konwencja o prawach dziecka; jak również – na szczeblu Rady Europy – zalecenie CM/Rec(2008)11 w sprawie europejskich zasad stosowanych wobec młodocianych przestępców, wobec których zastosowano sankcje lub środki; zalecenie CM/Rec(2018)5 w sprawie dzieci rodziców osadzonych w zakładach karnych; zalecenie CM/Rec(2012)12 w sprawie obcokrajowców przebywających w więzieniu; jak również – na międzynarodowym szczeblu pozarządowym – zasady stosowania międzynarodowego prawa praw człowieka w stosunku do orientacji seksualnej oraz tożsamości płciowej (zasady z Yogyakarty), opracowane przez Międzynarodową Komisję Prawników i Międzynarodową Służbę Praw Człowieka.

- (5) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w wyroku w sprawie Aranyosi/Căldăraru i w wyrokach następczych ⁽¹⁾, uznał znaczenie warunków pozbawienia wolności w kontekście wzajemnego uznawania i funkcjonowania decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania ⁽²⁾. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał również orzeczenie w sprawie wpływu złych warunków pozbawienia wolności na funkcjonowanie europejskiego nakazu aresztowania ⁽³⁾.
- (6) W konkluzjach Rady z grudnia 2018 r. w sprawie propagowania wzajemnego uznawania orzeczeń poprzez zwiększanie wzajemnego zaufania zachęcono państwa członkowskie do stosowania środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności, co pozwoli ograniczyć liczbę osób przebywających w obiektach penitencjarnych i tym samym pomoże realizować cele resocjalizacyjne, a także będzie stanowić odpowiedź na fakt, że do osłabiania wzajemnego zaufania często przyczyniają się złe warunki panujące w więzieniach i problem przepelnionych ośrodków detencyjnych ⁽⁴⁾.
- (7) W konkluzjach Rady z grudnia 2019 r. w sprawie środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności państwa członkowskie zobowiązały się do podjęcia szeregu działań w obszarze pozbawienia wolności na szczeblu krajowym, takich jak przyjęcie środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności ⁽⁵⁾.
- (8) W konkluzjach Rady z czerwca 2019 r. w sprawie zapobiegania i zwalczania radykalizacji w więzieniach oraz postępowania z przestępcami skazanymi za terroryzm i brutalny ekstremizm po ich zwolnieniu państwa członkowskie zobowiązały się do pilnego wdrożenia skutecznych środków w tym zakresie ⁽⁶⁾.
- (9) Od kilku lat Parlament Europejski wzywa Komisję do podjęcia działań w celu rozwiązania problemu materialnych warunków pozbawienia wolności i zapewnienia, aby tymczasowe aresztowanie pozostało środkiem wyjątkowym stosowanym zgodnie z zasadą domniemania niewinności. Wniosek ten powtórzono w sprawozdaniu Parlamentu Europejskiego w sprawie europejskiego nakazu aresztowania ⁽⁷⁾.
- (10) Na wniosek Komisji i dzięki jej finansowaniu Agencja Praw Podstawowych opracowała bazę danych o warunkach pozbawienia wolności, która została uruchomiona w grudniu 2019 r. i jest publicznie dostępna ⁽⁸⁾. W bazie danych dotyczących warunków pozbawienia wolności Agencja zestawia informacje na temat warunków pozbawienia wolności we wszystkich państwach członkowskich. W oparciu o normy krajowe, unijne i międzynarodowe, orzecznictwo i sprawozdania monitorujące, informuje o wybranych podstawowych aspektach warunków pozbawienia wolności, w tym o powierzchni celi, warunkach sanitarnych, dostępie do opieki zdrowotnej i ochrony przed przemocą.
- (11) Z dostępnych danych statystycznych dotyczących europejskiego nakazu aresztowania wynika, że od 2016 r. w niemal 300 przypadkach państwa członkowskie odmówiły wykonania nakazu lub je opóźniły z przyczyn związanych z rzeczywistym ryzykiem naruszenia praw podstawowych, również ze względu na nieodpowiednie materialne warunki pozbawienia wolności ⁽⁹⁾.
- (12) Krajowe organy sądowe zwróciły się o bardziej konkretne wytyczne dotyczące postępowania w takich przypadkach. Praktycy wskazali problemy dotyczące braku harmonizacji, rozproszenia i braku jasności norm dotyczących pozbawienia wolności w całej Unii jako wyzwanie dla współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589, oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 2019 r., Dumitru-Tudor Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2018:589.

⁽²⁾ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1).

⁽³⁾ wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 marca 2021, Bivolaru i Moldovan przeciwko Francji, 40324/16 i 12623/17.

⁽⁴⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14540-2018-INIT/pl/pdf>

⁽⁵⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14075-2019-INIT/pl/pdf>

⁽⁶⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9727-2019-INIT/pl/pdf>

⁽⁷⁾ Rezolucja (2019/2207(INI)) z dnia 20 stycznia 2021 r.

⁽⁸⁾ Zob. <https://fra.europa.eu/en/databases/criminal-detention>.

⁽⁹⁾ W okresie 2016–2019. Aby uzyskać dodatkowe informacje, zob. https://ec.europa.eu/info/publications/repliesquestionnaire-quantitative-information-practical-operation-european-arrest-warrant_pl

⁽¹⁰⁾ Dziewiąta runda wzajemnych ocen i konkluzje z konferencji wysokiego szczebla w sprawie europejskiego nakazu aresztowania zorganizowanej przez niemiecką prezydentkę w Radzie Unii Europejskiej we wrześniu 2020 r.

- (13) Połowa państw członkowskich, które przedstawiły Komisji dane statystyczne dotyczące liczby osób pozbawionych wolności, wskazała, że w ich ośrodkach detencyjnych występuje problem przeludnienia, a wskaźnik obłożenia przekracza 100 %. Także nadmierne lub niepotrzebne stosowanie tymczasowego aresztowania oraz zbyt długi jego okres przyczyniają się do zjawiska przeludnienia ośrodków detencyjnych, co poważnie utrudnia poprawę warunków pozbawienia wolności.
- (14) Pomiędzy państwami członkowskimi istnieją znaczne rozbieżności w zakresie ważnych aspektów tymczasowego aresztowania, takich jak stosowanie go jako ostateczności i kontrola decyzji w sprawie tymczasowego aresztowania ⁽¹¹⁾. Maksymalny okres tymczasowego aresztowania również różni się w poszczególnych państwach członkowskich i wynosi od mniej niż jednego roku do ponad pięciu lat ⁽¹²⁾. W 2020 r. średnia długość tymczasowego aresztowania w poszczególnych państwach członkowskich wynosiła od 2 do 13 miesięcy ⁽¹³⁾. Liczba tymczasowo aresztowanych jako odsetek całej populacji więziennej również znacząco się różni w poszczególnych państwach członkowskich i wynosi od poniżej 10 % do ponad 40 % ⁽¹⁴⁾. Tak duże rozbieżności wydają się nieuzasadnione we wspólnej unijnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
- (15) W ostatnich sprawozdaniach Europejskiego Komitetu Rady Europy do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nie-ludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu zwrócono uwagę na pewne utrzymujące się poważne problemy w niektórych państwach członkowskich, takie jak złe traktowanie, nieprzystosowanie ośrodków detencyjnych, jak również brak wartościowych zajęć i odpowiedniego świadczenia opieki zdrowotnej.
- (16) Ponadto Europejski Trybunał Praw Człowieka nadal sądzi państwa członkowskie za naruszenie art. 3 lub 5 EKPC w kontekście pozbawienia wolności.
- (17) Ponieważ istnieje wiele zaleceń opracowanych przez organizacje międzynarodowe w dziedzinie pozbawienia wolności w sprawach karnych, mogą one nie zawsze być łatwo dostępne dla poszczególnych sędziów i prokuratorów w państwach członkowskich, którzy muszą ocenić warunki pozbawienia wolności przed podjęciem decyzji w kontekście europejskiego nakazu aresztowania lub na szczeblu krajowym.
- (18) W Unii, a w szczególności w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, aby wzmocnić wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi oraz ułatwić wzajemne uznawanie wyroków i orzeczeń sądowych konieczne są szczegółowe unijne normy minimalne, mające zastosowanie w równym stopniu do systemów pozbawienia wolności wszystkich państw członkowskich.

⁽¹¹⁾ Zob. Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, Prawa osób podejrzanych i oskarżonych tymczasowo aresztowanych (badanie rozpoznawcze): sprawozdanie końcowe, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022 r., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/293366>; Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, Prawa osób podejrzanych i oskarżonych tymczasowo aresztowanych (badanie rozpoznawcze). Załącznik 2, zestawienia dotyczące poszczególnych państw, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022 r., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/184080>.

⁽¹²⁾ Mniej niż rok w Austrii, Niemczech, Danii, Estonii, Szwecji, na Łotwie i w Słowacji; od roku do dwóch lat w Bułgarii, Grecji, na Litwie, Malcie, w Polsce i Portugalii; od dwóch do pięciu lat w Czechach, Francji, Hiszpanii, Chorwacji i na Węgrzech; ponad pięć lat we Włoszech i w Rumunii; brak ograniczeń czasowych w Belgii, na Cyprze, w Finlandii, Irlandii, Luksemburgu i Niderlandach.

⁽¹³⁾ W 2020 r. od nieco poniżej dwóch i pół miesiąca na Malcie do prawie trzynastu miesięcy w Słowenii. Średnia w poszczególnych państwach członkowskich: Austria – 2,9 miesiąca; Bułgaria – 6,5 miesiąca; Czechy – 5,1 miesiąca; Estonia – 4,7 miesiąca; Finlandia – 3,7 miesiąca; Grecja – 11,5 miesiąca; Węgry – 12,3 miesiąca; Irlandia – 2,5 miesiąca; Włochy – 6,5 miesiąca; Litwa – 2,8 miesiąca; Luksemburg – 5,2 miesiąca; Malta – 2,4 miesiąca; Niderlandy – 3,7 miesiąca; Portugalia – 11 miesięcy; Rumunia – 5,3 miesiąca; Słowacja – 3,9 miesiąca; Słowenia – 12,9 miesiąca; Hiszpania – 5,9 miesiąca. Brak danych za 2020 r. w odniesieniu do Belgii, Danii, Francji, Łotwy, Polski, Niemiec, Chorwacji, Cypru i Szwecji.

⁽¹⁴⁾ Poniżej 10 % w Bułgarii, Czechach i Rumunii oraz ponad 45 % w Luksemburgu w 2019 r.

- (19) W celu wzmocnienia wzajemnego zaufania państw członkowskich do systemów sądownictwa karnego poszczególnych krajów, a tym samym poprawy wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych, przyjęto już w szczególności następujące sześć środków dotyczących praw procesowych w postępowaniach karnych: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE⁽¹⁵⁾, 2012/13/UE⁽¹⁶⁾, 2013/48/UE⁽¹⁷⁾, (UE) 2016/343⁽¹⁸⁾, (UE) 2016/800⁽¹⁹⁾ i (UE) 2016/1919⁽²⁰⁾ oraz zalecenie Komisji z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie gwarancji procesowych dla osób wymagających szczególnego traktowania podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym⁽²¹⁾. Celem tych środków jest zapewnienie przestrzegania w postępowaniach karnych praw procesowych osób podejrzanych lub oskarżonych, również w przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania. W tym celu dyrektywy te zawierają szczególne gwarancje proceduralne dla pozbawionych wolności osób podejrzanych i oskarżonych. Dyrektywa (UE) 2016/800 zawiera przepisy szczegółowe dotyczące warunków tymczasowego aresztowania dzieci mające na celu ochronę ich dobrostanu w przypadku zastosowania takiego środka przymusu. Konieczne jest uzupełnienie norm dotyczących praw procesowych ustanowionych w tych dyrektywach oraz w zaleceniu z 2013 r., a także – w przypadku dyrektywy (UE) 2016/800 – odpowiednich norm dotyczących materialnych warunków pozbawienia wolności w przypadku dzieci, wobec których zastosowano tymczasowe aresztowanie.
- (20) Komisja zamierza skonsolidować i wykorzystać te normy minimalne ustanowione w ramach Rady Europy, jak również w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Dlatego konieczne jest dokonanie przeglądu wybranych minimalnych norm dotyczących praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności w obszarach priorytetowych, które są kluczowe dla współpracy wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich w sprawach karnych.
- (21) Jeżeli chodzi o prawa procesowe osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu, wytyczne zawarte w niniejszym zaleceniu powinny obejmować kluczowe normy dotyczące stosowania tymczasowego aresztowania jako ostateczności i środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności, podstaw tymczasowego aresztowania, wymogów w zakresie podejmowania decyzji przez organy sądowe, okresowych przeglądów dotyczących tymczasowego aresztowania, wysłuchania osób podejrzanych lub oskarżonych w kontekście decyzji dotyczących tymczasowego aresztowania, skutecznych środków odwoławczych i prawa do odwołania, długości tymczasowego aresztowania oraz odliczeń uznanego czasu tymczasowego aresztowania od prawomocnie orzeczonej kary.
- (22) W zakresie materialnych warunków pozbawienia wolności należy zapewnić wytyczne dotyczące kluczowych standardów w zakresie zakwaterowania, rozmieszczenia osób pozbawionych wolności, higieny i warunków sanitarnych, żywienia, systemu ćwiczeń i zajęć poza celą, pracy i edukacji, opieki zdrowotnej, zapobiegania przemocy i złemu traktowaniu, kontaktu ze światem zewnętrznym, dostępu do pomocy prawnej, procedur składania wniosków i skarg oraz inspekcji i monitorowania. Ponadto należy zapewnić wytyczne dotyczące ochrony praw osób, dla których pozbawienie wolności stanowi szczególnie trudną sytuację, takich jak kobiety, dzieci, osoby z niepełnosprawnościami lub cierpiące na poważne schorzenia, osoby LGBTIQ i cudzoziemcy, a także wytyczne dotyczące zapobiegania radykalizacji postaw w więzieniach.

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U. L 294 z 6.11.2013, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzаныmi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1).

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1).

⁽²¹⁾ Dz.U. C 378 z 24.12.2013, s. 8.

- (23) Tymczasowe aresztowanie powinno być zawsze stosowane jako ostateczność, w oparciu o indywidualną ocenę każdego przypadku. W miarę możliwości należy udostępnić i stosować jak najszerszy zakres mniej restrykcyjnych środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności (środki alternatywne). Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby decyzje o tymczasowym aresztowaniu nie miały charakteru dyskryminacyjnego i nie były automatycznie stosowane wobec osób podejrzanych i oskarżonych na podstawie pewnych cech tych osób, takich jak ich obce obywatelstwo.
- (24) Odpowiednie materialne warunki pozbawienia wolności mają fundamentalne znaczenie dla zabezpieczenia praw i godności osób pozbawionych wolności oraz zapobiegania naruszeniom zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (złego traktowania).
- (25) Aby zagwarantować odpowiednie warunki podczas odbywania kary pozbawienia wolności, państwa członkowskie powinny zapewnić każdemu zatrzymanemu minimum osobistej przestrzeni życiowej zgodnie z zaleceniami europejskiego komitetu ds. zapobiegania torturom (CPT) oraz z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- (26) Osoby pozbawione wolności są szczególnie narażone na przemoc i złe traktowanie, a także na izolację społeczną. Aby zapewnić ich bezpieczeństwo i wspierać ich ponowną integrację społeczną, podczas rozmieszczania i rozdzielania osób pozbawionych wolności należy uwzględniać różnice w systemach pozbawienia wolności, którym osoby te podlegają, a także potrzebę zapewnienia ochrony osobom w szczególnie trudnej sytuacji.
- (27) W ramach systemu pozbawienia wolności nie należy bezpodstawnie ograniczać swobody poruszania się osób pozbawionych wolności w obrębie ośrodka detencyjnego oraz ich dostępu do ćwiczeń, przestrzeni na świeżym powietrzu, wartościowych zajęć i interakcji społecznych, aby umożliwić im zachowanie zdrowia fizycznego i psychicznego oraz propagować ich ponowną integrację społeczną.
- (28) Ofiary przestępstw popełnionych w ośrodkach detencyjnych często mają ograniczony dostęp do wymiaru sprawiedliwości, mimo że państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia skutecznych środków odwoławczych w przypadkach, gdy prawa tych osób zostały naruszone. Zgodnie z celami Strategii UE w zakresie praw ofiar (2020–2025) zaleca się, aby państwa członkowskie zapewniły skuteczne środki odwoławcze w przypadku naruszenia praw osób pozbawionych wolności, a także środki ich ochrony i wsparcia. Pomoc prawna oraz mechanizmy składania wniosków i skarg powinny być łatwo dostępne, poufne i skuteczne.
- (29) Państwa członkowskie powinny uwzględniać szczególne potrzeby poszczególnych grup osób pozbawionych wolności – w tym kobiet, dzieci, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami lub cierpiących na poważne schorzenia, osób LGBTIQ, osób wywodzących się z mniejszości rasowych lub etnicznych oraz cudzoziemców – we wszystkich decyzjach dotyczących pozbawienia ich wolności. W szczególności w przypadku pozbawienia wolności dzieci należy zawsze brać pod uwagę przede wszystkim dobro dziecka.
- (30) W odniesieniu do przestępców skazanych za terroryzm i brutalny ekstremizm państwa członkowskie powinny stosować skuteczne środki zapobiegania radykalizacji postaw w zakładach karnych oraz wdrażania strategii resocjalizacji i ponownej integracji społecznej, uwzględniając zagrożenie, jakie stanowią przestępcy skazani za terroryzm i brutalny ekstremizm lub przestępcy zradykalizowani podczas odbywania kary pozbawienia wolności, a także fakt, że wielu z tych przestępców zostanie zwolnionych w krótkim czasie.
- (31) Niniejsze zalecenie zawiera wyłącznie przegląd wybranych norm i należy je rozpatrywać z uwzględnieniem bardziej szczegółowych wytycznych zawartych w standardach Rady Europy oraz w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz bez uszczerbku dla tych wytycznych. Pozostaje on bez uszczerbku dla obowiązujących przepisów prawa Unii oraz jego dalszego rozwoju. Pozostaje również bez uszczerbku dla wiążącej wykładni prawa Unii, której może dokonać Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- (32) Niniejsze zalecenie powinno również ułatwić wykonywanie europejskich nakazów aresztowania zgodnie z decyzją ramową 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania⁽²²⁾ oraz uznawanie i wykonywanie wyroków zgodnie z decyzją ramową 2008/909/WSiSW o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności⁽²³⁾.

⁽²²⁾ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1).

⁽²³⁾ Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz.U. L 327 z 5.12.2008, s. 27).

- (33) W ramach niniejszego zalecenia respektowane i propagowane są prawa podstawowe uznane w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. W szczególności celem niniejszego zalecenia jest promowanie poszanowania godności ludzkiej, prawa do wolności, prawa do życia rodzinnego, praw dziecka, prawa do skutecznego środka odwoławczego i dostępu do bezstronnego sądu, a także domniemania niewinności i prawa do obrony.
- (34) Zawarte w niniejszym zaleceniu odniesienia do odpowiednich środków zapewniających osobom z niepełnosprawnościami skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości należy rozumieć w świetle praw i obowiązków wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, której stronami są Unia Europejska i wszystkie jej państwa członkowskie. Ponadto należy zapewnić, aby osoby z niepełnosprawnościami pozbawione wolności w postępowaniu karnym były na równi z innymi uprawnione do gwarancji zgodnie z prawem międzynarodowym praw człowieka oraz traktowane zgodnie z celami i zasadami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w tym poprzez zapewnienie racjonalnych dostosowań do ich specjalnych potrzeb oraz dostępności,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

CEL ZALECENIA

- (1) Niniejsze zalecenie zawiera wytyczne dla państw członkowskich dotyczące wdrożenia skutecznych, odpowiednich i proporcjonalnych środków w celu wzmocnienia praw wszystkich pozbawionych wolności osób podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym, zarówno w odniesieniu do praw procesowych osób podlegających tymczasowemu aresztowaniu, jak i do materialnych warunków pozbawienia wolności, w celu zapewnienia, aby osoby pozbawione wolności były traktowane z godnością, aby ich prawa podstawowe były przestrzegane oraz aby pozbawienie ich wolności było wyłącznie ostatecznością.
- (2) W niniejszym zaleceniu konsoliduje się normy ustanowione w ramach istniejącej polityki na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym w zakresie praw osób pozbawionych wolności w postępowaniu karnym, które mają kluczowe znaczenie w kontekście współpracy wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich w sprawach karnych.
- (3) Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres wytycznych określonych w niniejszym zaleceniu w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony. Taki wyższy poziom ochrony nie powinien stanowić przeszkody we wzajemnym uznawaniu orzeczeń sądowych, które te wytyczne mają ułatwiać. Poziom ochrony nigdy nie powinien być niższy niż poziom wynikający z norm określonych w Karcie lub EKPC, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

DEFINICJE

- (4) Zgodnie z niniejszym zaleceniem „tymczasowe aresztowanie” należy rozumieć jako każdy okres pozbawienia wolności osoby podejrzanej lub oskarżonej w postępowaniu karnym zarządzony przez organ sądowy i poprzedzający wydanie wyroku skazującego. Nie powinno ono obejmować początkowego pozbawienia wolności dokonanego przez funkcjonariusza policji lub funkcjonariusza organów ścigania (lub przez jakąkolwiek inną osobę upoważnioną do takiego działania) w celu przesłuchania lub zatrzymania osoby podejrzanej lub oskarżonej do czasu podjęcia decyzji o tymczasowym aresztowaniu.
- (5) Zgodnie z niniejszym zaleceniem „środki alternatywne” należy rozumieć jako mniej restrykcyjne środki alternatywne wobec pozbawienia wolności.
- (6) Zgodnie z niniejszym zaleceniem termin „osoba pozbawiona wolności” należy rozumieć jako obejmujący osoby pozbawione wolności w wyniku tymczasowego aresztowania oraz osoby skazane odbywające karę pozbawienia wolności. Przez „ośrodek detencyjny” należy rozumieć każdy zakład karny lub inny ośrodek przeznaczony do przetrzymywania osób pozbawionych wolności zdefiniowanych w niniejszym zaleceniu.
- (7) Zgodnie z niniejszym zaleceniem „dziecko” należy rozumieć jako osobę, która nie ukończyła 18 lat.

- (8) Zgodnie z niniejszym zaleceniem „młodą osobę dorosłą” należy rozumieć jako osobę, która ukończyła 18 lat, ale nie ukończyła 21 lat.
- (9) Zgodnie z niniejszym zaleceniem „osoby z niepełnosprawnościami” należy rozumieć – zgodnie z art. 1 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych – jako osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

ZASADY OGÓLNE

- (10) Państwa członkowskie powinny stosować tymczasowe aresztowanie wyłącznie jako ostateczność. Preferowane powinny być środki alternatywne, w szczególności gdy przestępstwo jest zagrożone wyłącznie karą pozbawienia wolności na krótki okres lub gdy sprawcą jest dziecko.
- (11) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby pozbawione wolności były traktowane z szacunkiem i godnością oraz zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z praw człowieka, w tym z zakazem tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zgodnie z art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (12) Zachęca się państwa członkowskie do takiego zarządzania pozbawieniem wolności, aby ułatwić ponowną integrację społeczną osób pozbawionych wolności, z myślą o zapobieganiu recydywie.
- (13) Przy stosowaniu niniejszego zalecenia państwa członkowskie nie powinny różnicować ze względu na kwestie takie jak pochodzenie rasowe lub etniczne, kolor skóry, płeć, wiek, stopień niepełnosprawności, orientacja seksualna, język, religia, poglądy polityczne lub inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie lub jakiegokolwiek inny status.

MINIMALNE NORMY DOTYCZĄCE PRAW PROCESOWYCH OSÓB PODEJRZANYCH I OSKARŻONYCH PODLEGAJĄCYCH TYMCZASOWEMU ARESZTOWANIU

Tymczasowe aresztowanie jako ostateczność i środek alternatywny wobec pozbawienia wolności

- (14) Państwa członkowskie powinny stosować tymczasowe aresztowanie wyłącznie w razie absolutnej konieczności i jako ostateczność, przy należyтым uwzględnieniu szczególnych okoliczności każdej sprawy. W tym celu państwa członkowskie powinny w miarę możliwości stosować środki alternatywne.
- (15) Państwa członkowskie powinny przyjąć domniemanie na korzyść zwolnienia. Państwa członkowskie powinny zobowiązać właściwe organy krajowe do ponoszenia ciężaru dowodu w zakresie wykazania konieczności zastosowania tymczasowego aresztowania.
- (16) Aby uniknąć niewłaściwego stosowania tymczasowego aresztowania, państwa członkowskie powinny udostępnić jak najszerszy katalog środków alternatywnych, takich jak środki alternatywne wymienione w decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania ⁽²⁴⁾.
- (17) Tego rodzaju środki mogłyby obejmować: a) zobowiązanie do stawienia się przed organem sądowym, w zależności od potrzeb, gdy jest to wymagane, do niezakłócania toku postępowania oraz do niepodejmowania określonych działań, w tym działań związanych z wykonywaniem zawodu lub konkretnego rodzaju zatrudnienia; b) wymóg codziennego lub okresowego meldowania się organowi sądowemu, policji lub innemu organowi; c) wymóg wyrażenia zgody na nadzór sprawowany przez agencję wyznaczoną przez organ sądowy; d) wymóg poddania się dozorowi elektronicznemu; e) wymóg zamieszkiwania pod określonym adresem, obejmujący warunki dotyczące godzin, które należy tam spędzać, lub nieobjęjący takich warunków; f) zakaz opuszczania określonych miejsc lub stref, albo wchodzenia do nich, bez zezwolenia; g) zakaz spotykania się z określonymi osobami bez zezwolenia; h) wymóg złożenia paszportów lub innych dokumentów tożsamości oraz i) wymóg uiszczenia lub zabezpieczenia poręczenia majątkowego lub innych form gwarancji prawidłowego przebiegu procesu karnego.

⁽²⁴⁾ Decyzja ramowa Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. (Dz.U. L 294 z 11.11.2009, s. 20).

- (18) Państwa członkowskie powinny ponadto wymagać, aby – w przypadku ustalenia poręczenia majątkowego jako warunku zwolnienia – jego kwota była proporcjonalna do sytuacji majątkowej osoby podejrzanego lub oskarżonego.

Uzasadnione podejrzenie i podstawy stosowania tymczasowego aresztowania

- (19) Państwa członkowskie powinny stosować tymczasowe aresztowanie wyłącznie w przypadku uzasadnionego dużego prawdopodobieństwa, ustalonego w drodze starannej oceny indywidualnych okoliczności, że podejrzany popełnił dane przestępstwo, oraz powinny ograniczyć podstawy prawne tymczasowego aresztowania do: a) ryzyka ucieczki; b) ryzyka ponownego popełnienia przestępstwa; c) ryzyka, że osoba podejrzana lub oskarżona utrudni tok postępowania lub d) ryzyka zagrożenia dla porządku publicznego.
- (20) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby potencjalne ryzyko określano w oparciu o indywidualne okoliczności danego przypadku, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na: a) charakter i wagę zarzucanego przestępstwa; b) karę, jaka może zostać nałożona w przypadku wyroku skazującego; c) wiek, stan zdrowia, charakter, wcześniejsze wyroki skazujące oraz sytuację osobistą i społeczną podejrzanego, w szczególności jego więzi społeczne oraz d) zachowanie podejrzanego, zwłaszcza sposób, w jaki wywiązał się on z wszelkich obowiązków, które mogły zostać na niego nałożone w toku poprzedniego postępowania karnego. Fakt, że podejrzany nie jest obywatelem państwa, w którym przestępstwo uważa się za popełnione, ani nie ma innych powiązań z tym państwem, nie jest sam w sobie wystarczający do stwierdzenia, że istnieje ryzyko ucieczki.
- (21) Zachęca się państwa członkowskie do stosowania tymczasowego aresztowania wyłącznie w przypadku przestępstw zagrożonych minimalną karą roku pozbawienia wolności.

Uzasadnienie decyzji o tymczasowym aresztowaniu

- (22) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby każda decyzja organu sądowego o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, przedłużeniu takiego aresztowania lub zastosowaniu środków alternatywnych była należycie umotywowana i uzasadniona oraz odnosiła się do szczególnej przesłanki dotyczącej podejrzanego lub oskarżonego, uzasadniającej pozbawienie go wolności. W decyzji należy uwzględnić również powody, dla których środki alternatywne nie zostały uznane za wystarczające, a jej odpis dostarczyć osobie, której decyzja ta dotyczy.

Okresowy przegląd tymczasowego aresztowania

- (23) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organ sądowy okresowo weryfikował, czy podstawy tymczasowego aresztowania osoby podejrzanego lub oskarżonego są nadal ważne. Gdy tylko ustaną podstawy pozbawienia wolności danej osoby podejrzanego lub oskarżonego, państwa członkowskie powinny zapewnić jej niezwłoczne zwolnienie.
- (24) Państwa członkowskie powinny zezwolić na inicjowanie okresowego przeglądu decyzji o tymczasowym aresztowaniu przez organ sądowy na wniosek pozwanego lub z urzędu.
- (25) Państwa członkowskie powinny zasadniczo ograniczyć odstęp między przeglądami do maksymalnie jednego miesiąca, z wyjątkiem przypadków, w których podejrzany lub oskarżony ma prawo w dowolnym momencie złożyć wniosek o zwolnienie i bez zbędnej zwłoki otrzymać w jego sprawie decyzję.

Wysłuchanie osoby podejrzanego lub oskarżonego

- (26) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby podejrzany lub oskarżony został wysłuchany osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika w ustnym postępowaniu kontradiktoryjnym przed właściwym organem sądowym podejmującym decyzję o tymczasowym aresztowaniu. Państwa członkowskie powinny zagwarantować, aby decyzje w sprawie tymczasowego aresztowania były podejmowane bez zbędnej zwłoki.
- (27) Państwa członkowskie powinny zapewnić poszanowanie prawa podejrzanego lub oskarżonego do procesu w rozsądnym terminie. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić, aby sprawy, w których zastosowano tymczasowe aresztowanie, były traktowane jako pilne i rozpatrywane z należytą starannością.

Skuteczne środki odwoławcze i prawo do odwołania

- (28) Państwa członkowskie powinny zagwarantować, aby pozbawione wolności osoby podejrzane lub oskarżone miały możliwość wszczęcia postępowania przed sądem właściwym do przeprowadzenia kontroli legalności pozbawienia ich wolności oraz, w stosownych przypadkach, do nakazania ich zwolnienia.
- (29) Państwa członkowskie powinny przyznać osobom podejrzanym lub oskarżonym, wobec których podjęto decyzję o tymczasowym aresztowaniu, prawo do odwołania się od takiej decyzji oraz poinformować je o tym prawie w momencie podejmowania decyzji.

Czas trwania tymczasowego aresztowania

- (30) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby tymczasowe aresztowanie nie trwało dłużej niż kara, która może zostać nałożona za dane przestępstwo oraz aby nie było ono do tej kary nieproporcjonalne.
- (31) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby czas trwania zastosowanego tymczasowego aresztowania nie stał w sprzeczności z prawem osoby zatrzymanej do rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie.
- (32) Państwa członkowskie powinny priorytetowo traktować sprawy dotyczące osoby podlegającej tymczasowemu aresztowaniu.

Odliczanie okresu tymczasowego aresztowania od prawomocnie orzeczonej kary

- (33) Państwa członkowskie powinny odliczyć każdy okres tymczasowego aresztowania odbytego przed wydaniem wyroku skazującego od długości orzeczonej następnie kary pozbawienia wolności, również w przypadku gdy został on wykonany za pośrednictwem środków alternatywnych.

MINIMALNE NORMY DOTYCZĄCE MATERIALNYCH WARUNKÓW POZBAWIENIA WOLNOŚCI*Zakwaterowanie*

- (34) Państwa członkowskie powinny przydzielić każdej osobie pozbawionej wolności minimalną powierzchnię wynoszącą co najmniej 6 m² w celach indywidualnych i 4 m² w celach zbiorowych. Państwa członkowskie powinny zagwarantować, aby bezwzględne minimum przestrzeni osobistej, jaką dysponuje każda osoba pozbawiona wolności, również w celi zbiorowej, wynosiło równowartość co najmniej 3 m² na osobę. W przypadku gdy przestrzeń osobista, którą dysponuje osoba pozbawiona wolności, wynosi mniej niż 3 m² powstaje silne domniemanie naruszenia art. 3 EKPC. Przy obliczaniu dostępnej powierzchni należy uwzględnić powierzchnię zajmowaną przez meble, ale nie uwzględniać przestrzeni zajmowanej przez urządzenia sanitarne.
- (35) Państwa członkowskie powinny dopilnować, aby każde wyjątkowe ograniczenie bezwzględnego minimum powierzchni przypadającej na jedną osobę pozbawioną wolności wynoszącego 3 m² było krótkotrwałe, sporadyczne, niewielkie i aby towarzyszyła mu wystarczająca swoboda poruszania się poza celą oraz odpowiednie zajęcia poza celą. Ponadto państwa członkowskie powinny zapewnić, aby w takich przypadkach ogólne warunki pozbawienia wolności były odpowiednie oraz aby nie występowały inne czynniki pogarszające warunki pozbawienia wolności danej osoby, takie jak inne ograniczenia minimalnych wymogów w zakresie infrastruktury cel lub urządzeń sanitarnych.
- (36) Państwa członkowskie powinny zagwarantować, by cele osób pozbawionych wolności miały dostęp do światła naturalnego i świeżego powietrza.

Rozmieszczenie

- (37) Zachęca się – a w przypadku dzieci zobowiązuje się – państwa członkowskie do tego, aby w miarę możliwości osoby pozbawione wolności były rozmieszczane w ośrodkach detencyjnych znajdujących się w pobliżu ich domów lub w innych miejscach odpowiednich do celów ich resocjalizacji.
- (38) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby tymczasowo aresztowane były przetrzymywane oddzielnie od osób skazanych. Kobiety należy zatrzymywać oddzielnie od mężczyzn. Dzieci nie powinny być zatrzymywane z dorosłymi, chyba że uważa się, że leży to w najlepszym interesie dziecka.

- (39) W przypadku gdy dziecko pozbawione wolności ukończyło 18 lat oraz – w stosownych przypadkach – gdy zatrzymano młodą osobę dorosłą, która nie ukończyła 21 lat, państwa członkowskie powinny zapewnić możliwość dalszego zatrzymania tej osoby w odseparowaniu od innych pozbawionych wolności dorosłych, jeżeli jest to uzasadnione, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących danej osoby, pod warunkiem że jest to zgodne z dobrem dzieci, które są zatrzymane z tą osobą.

Higiena i warunki sanitarne

- (40) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby urządzenia sanitarne były dostępne przez cały czas i gwarantowały osobom pozbawionym wolności wystarczającą prywatność, oraz aby urządzenia te były skutecznie oddzielone strukturalnie od przestrzeni mieszkalnej celi zbiorowej.
- (41) Państwa członkowskie powinny ustanowić skuteczne środki utrzymania odpowiednich norm sanitarnych z wykorzystaniem dezynfekcji i fumigacji. Państwa członkowskie powinny ponadto zapewnić osobom pozbawionym wolności podstawowe produkty higieniczne, w tym podpaski, oraz dostępność ciepłej, bieżącej wody w celach.
- (42) Państwa członkowskie powinny zagwarantować osobom pozbawionym wolności odpowiednią czystą odzież i pościel oraz środki pozwalające utrzymać te rzeczy w czystości.

Żywnienie

- (43) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby żywność była dostarczana w ilości i jakości wystarczającej do zaspokojenia potrzeb żywieniowych osoby pozbawionej wolności oraz aby była przygotowywana i podawana w higienicznych warunkach. Ponadto państwa członkowskie powinny zagwarantować osobom pozbawionym wolności stały dostęp do czystej wody pitnej.
- (44) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom pozbawionym wolności pożywną dietę, uwzględniającą ich wiek, poziom niepełnosprawności, zdrowie, kondycję fizyczną, religię, kulturę i charakter wykonywanej pracy.

Czas spędzany poza celą i na świeżym powietrzu

- (45) Państwa członkowskie powinny umożliwić osobom pozbawionym wolności wykonywanie ćwiczeń fizycznych na świeżym powietrzu przez co najmniej godzinę dziennie oraz zapewnić do tego celu przestronne i odpowiednie obiekty oraz sprzęt.
- (46) Państwa członkowskie powinny umożliwić osobom pozbawionym wolności spędzanie poza celą tyle czasu, ile jest potrzebne, aby pracować, kształcić się i uczestniczyć w zajęciach rekreacyjnych, niezbędnych do zapewnienia odpowiedniego poziomu interakcji międzyludzkich i społecznych. Aby zapobiec naruszaniu zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wszelkie wyjątki od tej zasady w kontekście środków i reżimów zastrzonego bezpieczeństwa, w tym umieszczenie w celi izolacyjnej, były konieczne i proporcjonalne.

Praca i edukacja osób pozbawionych wolności służące zapewnieniu ich ponownej integracji społecznej

- (47) Państwa członkowskie powinny inwestować w rehabilitację społeczną osób pozbawionych wolności z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb. W tym celu państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia użytecznej pracy za wynagrodzeniem. Aby wspierać skuteczną ponowną integrację społeczną osoby pozbawionej wolności i jej ponowną integrację na rynku pracy, państwa członkowskie powinny faworyzować pracę związaną ze szkoleniem zawodowym.
- (48) Aby wesprzeć osoby pozbawione wolności w przygotowaniach do zwolnienia i ułatwić ich ponowną integrację społeczną, państwa członkowskie powinny zapewnić każdej osobie pozbawionej wolności dostęp do bezpiecznych, włączających i otwartych programów edukacyjnych (w tym nauki zdalnej), zaspokajających indywidualne potrzeby i uwzględniających aspiracje takiej osoby.

Opieka zdrowotna

- (49) Państwa członkowskie powinny zagwarantować osobom pozbawionym wolności terminowy dostęp do pomocy medycznej, w tym psychologicznej, niezbędnej do utrzymania ich zdrowia fizycznego i psychicznego. W tym celu państwa członkowskie powinny zapewnić, aby opieka zdrowotna w ośrodkach detencyjnych spełniała te same standardy, co opieka świadczona w ramach krajowego publicznego systemu opieki zdrowotnej, również w odniesieniu do leczenia psychiatrycznego.
- (50) Państwa członkowskie powinny zapewnić regularny nadzór medyczny i wspierać programy szczepień i przesiewowych badań zdrowotnych obejmujących choroby zakaźne (HIV, wirusowe zapalenie wątroby typu B i C, gruźlica i choroby przenoszone drogą płciową) oraz niezakaźne (zwłaszcza badania przesiewowe w kierunku raka), a następnie, w razie potrzeby, diagnozę i rozpoczęcie leczenia. Programy edukacji zdrowotnej mogą przyczynić się do poprawy wskaźników badań przesiewowych i kompetencji zdrowotnych. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić, aby szczególną uwagę przykładano do leczenia osób pozbawionych wolności uzależnionych od narkotyków, zapobiegania chorobom zakaźnym i ich leczenia oraz do zdrowia psychicznego i zapobiegania samobójstwom.
- (51) Państwa członkowskie powinny wymagać, aby badania lekarskie przeprowadzono bez zbędnej zwłoki na początku każdego okresu pozbawienia wolności oraz po każdym przeniesieniu danej osoby.

Zapobieganie przemocy i złemu traktowaniu

- (52) Państwa członkowskie powinny stosować wszelkie zasadne środki, aby zapewnić bezpieczeństwo osób pozbawionych wolności oraz zapobiec wszelkim formom tortur lub złego traktowania. W szczególności państwa członkowskie powinny wdrożyć wszelkie zasadne środki w celu zapewnienia, aby osoby pozbawione wolności nie były narażone na przemoc lub złe traktowanie ze strony personelu ośrodka detencyjnego oraz aby traktowano je z poszanowaniem ich godności. Państwa członkowskie powinny również wymagać, aby personel ośrodka detencyjnego i wszystkie właściwe organy zapewniały ochronę osób pozbawionych wolności przed przemocą lub złym traktowaniem ze strony współosadzonych.
- (53) Państwa członkowskie powinny zapewnić nadzór nad wypełnianiem tego obowiązku dbałości oraz nad wszelkimi przypadkami użycia siły przez personel ośrodka detencyjnego.

Kontakt ze światem zewnętrznym

- (54) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom pozbawionym wolności prawo do odwiedzin przez członków ich rodzin oraz inne osoby, takie jak pełnomocnicy, pracownicy socjalni i lekarze. Państwa członkowskie powinny również umożliwić osobom pozbawionym wolności swobodną korespondencję listowną z takimi osobami oraz, tak często jak to możliwe, kontakt telefoniczny lub inny rodzaj kontaktu, w tym z wykorzystaniem alternatywnych środków łączności w przypadku osób z niepełnosprawnościami.
- (55) Państwa członkowskie powinny zapewnić odpowiednią infrastrukturę umożliwiającą wizyty rodzinne w warunkach przyjaznych dla dzieci, zgodnych z wymogami bezpieczeństwa, jednak mniej traumatycznych dla dzieci. Takie wizyty rodzinne powinny zapewnić utrzymanie regularnego i wartościowego kontaktu między członkami rodziny.
- (56) Państwa członkowskie powinny rozważyć umożliwienie komunikacji za pośrednictwem środków cyfrowych, takich jak wideokonferencje, między innymi po to, aby umożliwić osobom pozbawionym wolności utrzymanie kontaktu z rodziną, ubieganie się o pracę, udział w szkoleniach lub poszukiwanie mieszkania w ramach przygotowań do zwolnienia.
- (57) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby w przypadku wyjątkowego zakazu komunikowania się osób pozbawionych wolności ze światem zewnętrznym, taki środek ograniczający był absolutnie niezbędny i proporcjonalny oraz aby nie był on stosowany długoterminowo.

Pomoc prawna

- (58) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom pozbawionym wolności skuteczny dostęp do pełnomocnika procesowego.
- (59) Państwa członkowskie powinny przestrzegać zasady poufności spotkań i innych form komunikacji, w tym korespondencji prawnej, między osobami pozbawionymi wolności a ich adwokatami lub radcami prawnymi.

- (60) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom pozbawionym wolności dostęp do dokumentów związanych z dotyczącym ich postępowaniem sądowym lub umożliwić im posiadanie tych dokumentów.

Wnioski i skargi

- (61) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wszystkie osoby pozbawione wolności były jasno informowane o zasadach obowiązujących w danym ośrodku detencyjnym.
- (62) Państwa członkowskie powinny ułatwić osobom pozbawionym wolności skuteczny dostęp do procedury umożliwiającej oficjalnie zakwestionowanie aspektów ich życia podczas odbywania kary pozbawienia wolności. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić osobom pozbawionym wolności możliwość swobodnego składania poufnych wniosków i skarg dotyczących ich traktowania, z wykorzystaniem wewnętrznych i zewnętrznych mechanizmów składania skarg.
- (63) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby skargi osób pozbawionych wolności były szybko i rzetelnie rozpatrywane przez niezależny organ lub sąd uprawniony do zarządzania środkami zaradczych, w szczególności środków kładących kres wszelkim naruszeniom zakazu tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

Środki szczególne dotyczące kobiet i dziewcząt

- (64) Państwa członkowskie powinny uwzględnić szczególne potrzeby fizyczne, zawodowe, społeczne i psychologiczne kobiet i dziewcząt, jak również dotyczące ich wymogi sanitarne i w zakresie opieki zdrowotnej, przy podejmowaniu decyzji wpływających na jakikolwiek aspekt pozbawienia ich wolności.
- (65) Państwa członkowskie powinny umożliwiać osobom pozbawionym wolności poród w szpitalu poza ośrodkiem detencyjnym. Jeżeli dziecko urodzi się jednak w ośrodku detencyjnym, państwa członkowskie powinny zapewnić wszelkie niezbędne wsparcie i udogodnienia w celu ochrony więzi między matką a dzieckiem oraz zabezpieczenia ich dobrostanu fizycznego i psychicznego, w tym odpowiednią opiekę zdrowotną przed porodem i po nim.
- (66) Państwa członkowskie powinny zezwolić osobom pozbawionym wolności, które mają dzieci w okresie niemowlęcym, na zatrzymanie ich przy sobie w ośrodku detencyjnym, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka. Państwa członkowskie powinny zapewnić specjalne zakwaterowanie i zastosować wszelkie odpowiednie, przyjazne dziecku środki, aby zapewnić zdrowie i dobrobyt takich dzieci przez cały okres wykonywania kary.

Środki szczególne dotyczące cudzoziemców

- (67) Państwa członkowskie powinny zapewnić cudzoziemcom i innym osobom pozbawionym wolności, które mają szczególne potrzeby językowe, odpowiedni dostęp do profesjonalnych usług tłumaczenia ustnego oraz tłumaczenie materiałów pisemnych na zrozumiały dla nich język.
- (68) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby cudzoziemcy byli bez zbędnej zwłoki informowani o przysługującym im prawie żądania kontaktu ze służbami dyplomatycznymi lub konsularnymi państwa, którego są obywatelami, oraz prawie skorzystania z odpowiednich udogodnień na potrzeby takich kontaktów.
- (69) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby przekazano tym osobom informacje o pomocy prawnej.
- (70) Państwa członkowskie powinny dopilnować, aby poinformowano cudzoziemców o możliwości złożenia wniosku o przekazanie wykonania ich kary lub środków nadzoru do państwa, którego są obywatelami lub w którym mają miejsce stałego pobytu, przewidzianej m. in. w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności ⁽²⁵⁾ i decyzji ramowej 2009/829/WSiSW w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania ⁽²⁶⁾.

⁽²⁵⁾ Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz.U. L 327 z 5.12.2008, s. 27).

⁽²⁶⁾ Decyzja ramowa Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. (Dz.U. L 294 z 11.11.2009, s. 20).

Środki szczególne dotyczące dzieci i młodych osób dorosłych

- (71) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby dobro dziecka było priorytetem we wszystkich sprawach związanych z pozbawieniem go wolności oraz aby jego szczególne prawa i potrzeby były brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji mających wpływ na jakikolwiek aspekt pozbawienia go wolności.
- (72) W przypadku dzieci państwa członkowskie powinny ustanowić odpowiedni i wieloprotokołowy system pozbawienia wolności, który będzie służył zapewnieniu i zachowaniu ich zdrowia oraz rozwoju fizycznego, psychicznego i emocjonalnego, prawa do kształcenia i szkolenia, skutecznego i regularnego korzystania z prawa do życia rodzinnego oraz dostępu do programów sprzyjających ich ponownej integracji społecznej.
- (73) Każde zastosowanie środków dyscyplinarnych, w tym umieszczenie w celi izolacyjnej, użycie przymusu lub siły, powinno wynikać z rygorystycznych względów konieczności i proporcjonalności.
- (74) Zachęca się państwa członkowskie, aby w stosownych przypadkach korzystały wobec młodocianych przestępców, którzy nie ukończyli 21 roku życia, z systemu zakładów poprawczych.

Środki szczególne dotyczące osób z niepełnosprawnościami lub cierpiących na poważne schorzenia

- (75) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby z niepełnosprawnościami lub inne osoby cierpiące na poważne schorzenia otrzymały odpowiednią opiekę porównywalną z opieką świadczoną w ramach krajowego publicznego systemu opieki zdrowotnej, uwzględniającą ich szczególne potrzeby. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby, u których zdiagnozowano zaburzenia zdrowia psychicznego, otrzymały profesjonalną i specjalistyczną opiekę, w razie potrzeby w wyspecjalizowanych instytucjach lub w wydzielonych częściach ośrodka detencyjnego pod nadzorem lekarza, a także, aby w razie potrzeby osobom pozbawionym wolności zapewniano w ramach przygotowań do zwolnienia ciągłość opieki zdrowotnej.
- (76) Państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na zaspokojenie potrzeb pozbawionych wolności osób z niepełnosprawnościami lub osób cierpiących na poważne schorzenia i zapewnienie tym osobom dostępności odpowiednich materialnych warunków i systemu pozbawienia wolności. Powinno to również obejmować zapewnienie takim osobom odpowiednich zajęć.

Środki szczególne dotyczące ochrony innych osób pozbawionych wolności o szczególnych potrzebach lub wymagających szczególnego traktowania

- (77) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby pozbawienie wolności nie pogłębiało marginalizacji osób ze względu na ich orientację seksualną, pochodzenie rasowe lub etniczne, przekonania religijne lub z jakiegokolwiek innego powodu.
- (78) Państwa członkowskie powinny wdrożyć wszelkie zasadne środki, aby zapobiec przemocy wobec osób lub innemu złemu traktowaniu tych osób, takiemu jak znęcanie fizyczne i psychiczne lub wykorzystywanie seksualne ze względu na ich orientację seksualną, pochodzenie rasowe lub etniczne, przekonania religijne lub z jakiegokolwiek innego powodu przez personel ośrodka detencyjnego lub inne osoby pozbawione wolności. Państwa członkowskie powinny zapewnić stosowanie szczególnych środków ochrony, jeżeli istnieje ryzyko, że dojdzie do takiej przemocy lub złego traktowania.

Inspekcje i monitorowanie

- (79) Państwa członkowskie powinny ułatwiać niezależnym organom przeprowadzanie regularnych inspekcji służących ocenie, czy ośrodki detencyjne są zarządzane zgodnie z wymogami prawa krajowego i międzynarodowego. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić nieograniczony dostęp Europejskiemu Komitetowi do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu oraz sieci krajowych mechanizmów prewencji.
- (80) Państwa członkowskie powinny przyznać dostęp do ośrodków detencyjnych parlamentarzystom krajowym; zachęca się je do przyznania podobnego dostępu posłom do Parlamentu Europejskiego.
- (81) Państwa członkowskie powinny również rozważyć organizowanie regularnych wizyt sędziów, prokuratorów i pełnomocników procesowych w ośrodkach detencyjnych i innych strzeżonych ośrodkach w ramach szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

Środki szczególne służące przeciwdziałaniu radykalizacji postaw w więzieniach

- (82) Zachęca się państwa członkowskie do przeprowadzenia wstępnej oceny ryzyka w celu określenia właściwego systemu pozbawienia wolności mającego zastosowanie do osób podejrzanych o terroryzm i brutalny ekstremizm lub za nie skazanych.
- (83) Na podstawie takiej oceny ryzyka można zdecydować, że osoby te będą odbywały karę pozbawienia wolności razem – w oddzielnym skrzydle dla terrorystów – lub, że zostaną one rozproszone wśród ogółu osadzonych w danym zakładzie karnym. W tym ostatnim przypadku państwa członkowskie powinny uniemożliwić takim osobom bezpośredni kontakt z tymi osobami pozbawionymi wolności, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji.
- (84) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby administracja więzienna regularnie przeprowadzała kolejne oceny ryzyka (na początku i w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności oraz przed zwolnieniem z ośrodka osób podejrzanych o terroryzm i brutalny ekstremizm lub za nie skazanych).
- (85) Zachęca się państwa członkowskie do zapewnienia ogólnych szkoleń uświadamiających dla wszystkich pracowników oraz szkoleń dla pracowników wyspecjalizowanych z zakresu wczesnego rozpoznawania oznak radykalizacji. Państwa członkowskie powinny również rozważyć zapewnienie odpowiedniej liczby dobrze wyszkolonych kapelanów więziennych reprezentujących różne religie.
- (86) Państwa członkowskie powinny wdrożyć środki zapewniające realizowanie w zakładzie karnym programów resocjalizacji i deradykalizacji oraz programów służących zaprzestaniu stosowania przemocy w ramach przygotowań do zwolnienia, a także realizowanie takich programów po zwolnieniu, aby wspierać ponowną integrację społeczną osób pozbawionych wolności skazanych za terroryzm i brutalny ekstremizm.

MONITOROWANIE

- (87) Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję o działaniach następczych podjętych w związku z niniejszym zaleceniem w ciągu 18 miesięcy od jego przyjęcia. Na podstawie tych informacji Komisja powinna monitorować środki podjęte przez państwa członkowskie i dokonywać ich oceny oraz przedłożyć sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w terminie 24 miesięcy od daty przyjęcia niniejszego zalecenia.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 grudnia 2022 r.

W imieniu Komisji
Didier REYNDEERS
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK XII

– ZAWIADOMIENIE KOMISJI – WYTYCZNE W SPRAWIE EKSTRADYCCJI DO PAŃSTW TRZECICH

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

Zawiadomienie Komisji – Wytyczne w sprawie ekstradycji do państw trzecich

(2022/C 223/01)

[Spis treści]

Wykaz skrótów

Karta	Karta praw podstawowych Unii Europejskiej
KWUS	Konwencja wykonawcza do Układu z Schengen
RE	Rada Europy
Trybunał Sprawiedliwości	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
ENA	Europejski nakaz aresztowania
EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
END	Europejski nakaz dochodzeniowy
ESS	Europejska sieć sądowa
Eurojust	Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych
Europol	Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania
Nakaz aresztowania UE-IS/NO	Nakaz aresztowania wydany na podstawie Umowy między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią
Decyzja ramowa w sprawie ENA	Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi
Interpol	Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej
WPP	Wzajemna pomoc prawna
Państwo	27 państw członkowskich UE, Islandia i Norwegia
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
UK	Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
USA	Stany Zjednoczone Ameryki

Zastrzeżenie prawne

Niniejsze wytyczne nie są ani prawnie wiążące, ani wyczerpujące. Nie mają one wpływu na obowiązujące przepisy prawa Unii oraz jego dalszy rozwój. Nie mają one również wpływu na wiążącą wykładnię prawa Unii dokonywaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

WPROWADZENIE

Postępowania ekstradycyjne między państwami członkowskimi a państwami trzecimi są regulowane głównie przez wielo-
poziomowe połączenie różnych podstaw prawnych: umów wielostronnych (np. konwencji Rady Europy (RE) ⁽¹⁾), umów
dwustronnych (zawieranych przez UE lub państwa członkowskie) oraz przepisów krajowych.

Ogólnie rzecz biorąc, umowy o ekstradycji przewidują możliwość zastosowania „wyjątku ze względu na obywatelstwo”, co
oznacza, że umawiające się strony mogą odmówić ekstradycji własnych obywateli.

Ponadto w niektórych umowach przewidujących wyjątek ze względu na obywatelstwo zakłada się, że umawiające się strony
powinny przestrzegać zasady *aut dedere aut judicare* ⁽²⁾ w celu zapobiegania bezkarności własnych obywateli ⁽³⁾. Zasadniczo
ściganie własnych obywateli może opierać się na zasadzie narodowości podmiotowej mającej zastosowanie do przestępstw
popełnionych przez obywateli poza terytorium umawiającej się strony.

W 2016 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Trybunał Sprawiedliwości) wprowadził w wyroku Petruhhin ⁽⁴⁾
szczególne obowiązki dla państw członkowskich, które nie przeprowadzają ekstradycji własnych obywateli, gdy otrzymują
od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję do celów ścigania obywatela UE, który jest obywatelem innego państwa człon-
kowskiego i który skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy art. 21 ust. 1 ⁽⁵⁾ Traktatu o funkcyjono-
waniu Unii Europejskiej (TFUE). Wyrok Petruhhin jest pierwszym przypadkiem, w którym Trybunał Sprawiedliwości
orzekł, że państwo członkowskie UE, do którego wpłynął wniosek o ekstradycję od państwa trzeciego dotyczący obywatela
innego państwa członkowskiego UE, jest zobowiązane do wszczęcia procedury konsultacyjnej z państwem członkowskim,
którego obywatelem jest obywatel UE (mechanizm Petruhhin), dając tym samym temu ostatniemu państwu członkow-
skiemu możliwość ścigania swojego obywatela za pomocą europejskiego nakazu aresztowania (ENA). Szczególne obo-
wiązki nałożone na państwa członkowskie, które nie przeprowadzają ekstradycji własnych obywateli, znajdują uzasadnie-
nie w zapewnieniu niedyskryminacyjnego traktowania własnych obywateli i innych obywateli UE ⁽⁶⁾. Obowiązki państw
członkowskich zostały doprecyzowane w późniejszym orzecznictwie ⁽⁷⁾. Ponadto Trybunał Sprawiedliwości rozszerzył
mechanizm Petruhhin na Islandię i Norwegię ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Europejska konwencja o ekstradycji (Seria Traktatów Rady Europy nr 24) oraz Protokół dodatkowy (Seria Traktatów Rady Europy nr 86), Drugi protokół dodatkowy (Seria Traktatów Rady Europy nr 98), Trzeci protokół dodatkowy (Seria Traktatów Rady Europy nr 209) i Czwarty protokół dodatkowy do Europejskiej Konwencji o ekstradycji (Seria Traktatów Rady Europy nr 212).

⁽²⁾ Obowiązek ekstradycji lub ścigania.

⁽³⁾ Np. umowa o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony, Dz.U. L 149 z 30.4.2021, s. 10, zawiera w art. 603 wyraźne zobowiązanie dotyczące zasady *aut dedere aut judicare*.

⁽⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

⁽⁵⁾ Art. 21 ust. 1 TFUE stanowi, że: „każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków ustanowionych w Traktatach i w środkach przyjętych w celu ich wykonania”.

⁽⁶⁾ Na podstawie zakazu dyskryminacji ze względu na przynależność państwową ustanowionego w art. 18 TFUE, który stanowi, że: „W zakresie zastosowania Traktatów i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które one przewidują, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową”.

⁽⁷⁾ Wyrok z dnia 10 kwietnia 2018 r., Piscioti, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222; wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., Raugevicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898; wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262 oraz wyrok z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C-398/19, ECLI:EU:C:2020:1032.

⁽⁸⁾ Wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262.

4 czerwca 2020 r. Rada poprosiła prezydencję, aby ta zwróciła się do Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej (EJN) o przeanalizowanie, jak w praktyce rozpatrywane są wnioski państw trzecich o ekstradycję obywateli Unii. Uzgodniły także, że przedstawią propozycje w tym zakresie, mając na uwadze ewentualne wytyczne UE, które zostaną opracowane przez Komisję⁽⁹⁾.

W odpowiedzi na to Eurojust i EJN opublikowały wspólne sprawozdanie w listopadzie 2020 r.⁽¹⁰⁾. Główne wyzwania, które zidentyfikowano w tym sprawozdaniu, to:

- Niepewność co do tego, do którego organu w państwie członkowskim obywatelstwa należy się zwrócić, które państwo członkowskie powinno zająć się tłumaczeniem i ponieść jego koszty lub który instrument współpracy sądowej najlepiej zastosować, aby zapewnić ściganie w państwie członkowskim obywatelstwa.
- Różne praktyki związane z zakresem przekazywanych informacji, terminami udzielania odpowiedzi i podejmowania decyzji oraz rodzajami ocen przeprowadzanych w ramach mechanizmu Petruhhin.
- Napięcia między zobowiązaniami wynikającymi z jednej strony z prawa Unii, a z drugiej z dwustronnych i wielostronnych traktatów o ekstradycji.
- Szereg równoległych kanałów wykorzystywanych do przekazywania informacji, co często prowadzi do powielania wysiłków, do niepewności i do dezorientacji.

Następnie w grudniu 2020 r. Rada przyjęła konkluzje „Europejski nakaz aresztowania i procedury ekstradycji – bieżące wyzwania i dalsze kroki”⁽¹¹⁾. W konkluzjach powtórzono, że „z wyroku TSUE w sprawie Petruhhin i kilku późniejszych wyroków⁽¹²⁾ wynika, że rozpatrując takie wnioski, państwa członkowskie muszą dopełnić dwóch obowiązków: z jednej strony, powinny wywiązać się z istniejących zobowiązań przewidzianych w prawie międzynarodowym i przeciwdziałać ryzyku, że dane przestępstwo pozostanie bezkarne, z drugiej – państwa członkowskie, które nie dokonują ekstradycji swoich obywateli, są zobowiązane, zgodnie z zasadami swobodnego przemieszczania się i niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową, jak najskuteczniej chronić obywateli innych państw członkowskich przed środkami, które mogą pozbawić tych obywateli prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium UE”.

W sprawozdaniu Eurojustu i EJN wskazano dalsze problemy związane z ekstradycją. W swoich konkluzjach z 2020 r. Rada podkreśliła, że „praktyczne doświadczenia różnych państw członkowskich pokazują, że istnieją przypadki, w których państwa trzecie składają bezpodstawne i stanowiące nadużycie wnioski o ekstradycję. Rada zwraca się do Komisji, aby w świetle wyników analizy przygotowanej przez Eurojust i Europejską Sieć Sądową rozważyła konieczność dalszych działań, takich jak zaproponowanie wspólnego podejścia w odniesieniu do składanych przez państwa trzecie i mogących stanowić nadużycie wniosków o poszukiwanie i ekstradycję, w tym wniosków motywowanych politycznie. W tym kontekście należy uwzględnić najlepsze praktyki stosowane przez państwa członkowskie”.

W celu przygotowania niniejszych wytycznych Komisja przeprowadziła konsultacje z państwami członkowskimi, wykorzystując w tym celu kwestionariusz dotyczący wniosków o ekstradycję składanych przez państwa trzecie. Komisja sporządziła również tabelę umów o ekstradycji i umów o wzajemnej pomocy prawnej zawartych przez państwa członkowskie z państwami trzecimi (dostępna na stronie internetowej EJN). W czerwcu i październiku 2021 r. wyniki kwestionariusza zostały omówione na specjalnych posiedzeniach ekspertów z państw członkowskich. Komisja przeprowadziła również konsultacje z różnymi zainteresowanymi stronami i ekspertami, w tym z Eurojustem i EJN.

Niniejsze wytyczne stanowią podsumowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Uwzględniają one także doświadczenia zdobyte w ciągu ostatnich pięciu lat podczas stosowania mechanizmu Petruhhin w UE, Islandii i Norwegii.

⁽⁹⁾ Dokument roboczy Rady Unii Europejskiej, nieformalna wideokonferencja ministrów sprawiedliwości, 4 czerwca 2020 r.: Preparation – Extradition of EU citizens to third countries – Presidency discussion paper [Przygotowanie – ekstradycja obywateli UE do państw trzecich – dokument prezydencji otwierający debatę], dokument WK 5231/2020 INIT.

⁽¹⁰⁾ Wspólne sprawozdanie Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej na temat ekstradycji obywateli UE do państw trzecich: <https://www.eurojust.europa.eu/joint-report-eurojust-and-ejn-extradition-eu-citizens-third-countries>.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 419 z 4.12.2020, s. 23.

⁽¹²⁾ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2017 r., Schotthöfer i Steiner/Adelsmayr, C-473/15, ECLI:EU:C:2017:633, wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., Pisciotti, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., Raugevicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Rуска Federacija, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C-398/19, ECLI:EU: C:2020:1032.

1. PODSUMOWANIE ORZECZNICTWA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

Wnioski o ekstradycję można wydawać w celu przeprowadzenia postępowania karnego albo wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego.

W odniesieniu do pierwszej kategorii – wniosków o ekstradycję wydanych w celu przeprowadzenia postępowania karnego – Trybunał Sprawiedliwości opracował tzw. „doktrynę Petruhhin”⁽¹³⁾.

W odniesieniu do drugiej kategorii – wniosków o ekstradycję wydanych w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego – jedynym przypadkiem, do którego można było się dotychczas odnieść, był wyrok w sprawie Raugevicius⁽¹⁴⁾. Obecnie przed Trybunałem Sprawiedliwości toczy się inna sprawa dotycząca wniosku o ekstradycję w celu wykonania kary pozbawienia wolności⁽¹⁵⁾.

1.1. Wniosek o ekstradycję w celu prowadzenia postępowania karnego

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15⁽¹⁶⁾

Wyrok Petruhhin jest pierwszą sprawą, w której Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwo członkowskie UE, do którego wpłynął wniosek o ekstradycję od państwa trzeciego dotyczący obywatela innego państwa członkowskiego UE, jest zobowiązane do wszczęcia procedury konsultacyjnej z państwem członkowskim, którego obywatelem jest obywatel UE, dając tym samym temu ostatniemu państwu członkowskiemu możliwość ścigania swojego obywatela za pomocą europejskiego nakazu aresztowania (ENA).

Okoliczności faktyczne sprawy

Sprawa dotyczyła wniosku skierowanego przez władze rosyjskie do Republiki Łotewskiej o ekstradycję obywatela Estonii – Alekseia Petruhhina – oskarżonego o usiłowanie popełnienia przestępstwa nielegalnej sprzedaży znacznej ilości substancji odurzających. Prokuratura Republiki Łotewskiej wyraziła zgodę na ekstradycję do Rosji. Petruhhin zażądał jednak uchylecia postanowienia o ekstradycji ze względu na to, że na mocy umowy między Republiką Łotewską, Republiką Estońską i Republiką Litewską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych ma on na Łotwie te same prawa co obywatel łotewski, co obejmuje również ochronę przed nieuzasadnioną ekstradycją.

Pytania prejudycjalne

Sąd Najwyższy Republiki Łotewskiej zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy dla celów stosowania umowy o ekstradycji zawartej między państwem członkowskim a państwem trzecim (Łotwą i Rosją) obywatele innego państwa członkowskiego powinni korzystać, w świetle zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową, o której mowa w art. 18 TFUE, oraz prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu obywateli Unii, o którym mowa w art. 21 ust. 1 TFUE, z zasady zakazującej ekstradycji własnych obywateli przez wezwane państwo członkowskie. Sąd Najwyższy Republiki Łotewskiej zapytał również, czy wezwane państwo członkowskie (czyli państwo członkowskie, od którego państwo trzecie żąda ekstradycji obywatela innego państwa członkowskiego, w tym przypadku Łotwy) musi sprawdzić, czy (i w razie potrzeby zgodnie z jakimi kryteriami) ekstradycja nie naruszy praw chronionych Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej⁽¹⁷⁾ (Karta).

Uzasadnienie i odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości

Na wstępie Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że chociaż przepisy dotyczące ekstradycji należą co do zasady do kompetencji państw członkowskich, w przypadku braku umowy międzynarodowej między Unią Europejską a danym państwem trzecim taka sytuacja, jaka wystąpiła w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, jest jednak objęta zakresem stosowania Traktatów w rozumieniu art. 18 TFUE, ponieważ wiąże się z korzystaniem ze swobody przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich nadanych na mocy art. 21 TFUE.

⁽¹³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

⁽¹⁴⁾ Wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., Raugevicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898.

⁽¹⁵⁾ Sprawa C-237/21, Generalstaatsanwaltschaft München.

⁽¹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 202 z 7.06.2016, s. 389.

Państwo członkowskie nie jest zobowiązane do zapewnienia każdemu obywatelowi Unii, który zamieszkał na jego terytorium, takiej samej ochrony przed ekstradycją, jaka przysługuje jego własnym obywatelom.

Wobec braku przepisów prawa Unii regulujących kwestię ekstradycji między państwami członkowskimi a państwem trzecim konieczne jest jednak – w celu zwalczania ryzyka bezkarności, ale jednocześnie ochrony obywateli UE przed środkami mogącymi pozbawić ich prawa do swobodnego przemieszczania się – wdrożenie wszystkich mechanizmów współpracy i wzajemnej pomocy przewidzianych w prawie UE w dziedzinie prawa karnego. W związku z tym wymiana informacji z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba, musi być traktowana priorytetowo, aby dać organom tego państwa członkowskiego – w zakresie, w jakim zgodnie ze swym prawem krajowym ma ono jurysdykcję do ścigania tej osoby za czyny zabronione popełnione poza jego terytorium – możliwość wydania ENA do celów ścigania. Współpracując odpowiednio z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba, oraz traktując priorytetowo potencjalny ENA w stosunku do wniosku o ekstradycję, przyjmujące państwo członkowskie działa w sposób, który w mniejszym stopniu utrudnia korzystanie ze swobody przemieszczania się, jednocześnie unikając, na ile to możliwe, ryzyka bezkarności. Uważa się, że ENA jest równie skutecznym sposobem, jak ekstradycja, dla osiągnięcia celu, jakim jest zapobieganie ryzyku bezkarności osoby, której zarzuca się popełnienie przestępstwa.

Trybunał Sprawiedliwości stwierdził również, że w przypadku gdy państwo członkowskie otrzymuje wniosek od państwa trzeciego o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego, wezwane państwo członkowskie musi sprawdzić, czy ekstradycja nie naruszy praw, o których mowa w art. 19 Kartyr ⁽¹⁸⁾. W zakresie, w jakim właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego jest w posiadaniu dowodów na istnienie rzeczywistego ryzyka nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób w danym państwie trzecim, jest on zobowiązany do przeprowadzenia oceny istnienia takiego ryzyka w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku o ekstradycję. W tym celu właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego musi opierać się na informacjach, które są obiektywne, wiarygodne, konkretne i odpowiednio aktualizowane. Informacje te można uzyskać między innymi z wyroków sądów międzynarodowych, takich jak wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyroków sądów danego państwa trzeciego, a także decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzonych przez organy Rady Europy lub pod egidą Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2017 r., Schotthöfer i Steiner/Adelsmayr, C-473/15 ⁽¹⁹⁾

W postanowieniu w sprawie Schotthöfer & Steiner/Adelsmayr Trybunał Sprawiedliwości powtórzył argumentację z wyroku Petruhhin, że Karta ma zastosowanie, gdy obywatel Unii skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii, przemieszczając się z państwa członkowskiego, którego jest obywatelem, do innego państwa członkowskiego. Ponadto Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że wezwane państwo członkowskie musi oddalić wniosek o ekstradycję, jeżeli istnieje poważne ryzyko, iż w wypadku ekstradycji obywatel ten może zostać poddany karze śmierci.

Okoliczności faktyczne sprawy

Eugen Adelsmayr przez wiele lat, poczynając od roku 2004 r., wykonywał zawód lekarza anestezjologa i specjalisty ds. intensywnej opieki medycznej. W lutym 2009 r. jeden z pacjentów leczonych przez E. Adelsmayra w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, który cierpiał na poważną chorobę i kilkakrotnie doznał zawału serca, zmarł po operacji, doznawszy kolejnego zawału serca. Eugenowi Adelsmayrowi zarzucono spowodowanie śmierci. Po złożeniu skargi przez jednego z lekarzy zatrudnionych w szpitalu, w którym pracował E. Adelsmayr, przeprowadzono dochodzenie. W wyniku tego dochodzenia stwierdzono, że doszło do zabójstwa. W 2011 r. w Zjednoczonych Emiratach Arabskich rozpoczął się proces, w ramach którego prokurator domagał się dla E. Adelsmayra kary śmierci. W 2012 r. E. Adelsmayr opuścił jednak Zjednoczone Emiraty Arabskie. Podczas swojej nieobecności został skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności w postępowaniu w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego. Jednocześnie postępowanie mogło w każdym czasie zostać podjęte i doprowadzić do skazania go na karę śmierci.

⁽¹⁸⁾ Art. 19 ust. 2 Karty stanowi, że: „nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

⁽¹⁹⁾ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2017 r., Schotthöfer i Steiner/Adelsmayr, C-473/15, ECLI:EU:C:2017:633.

Również w Austrii – państwie, którego obywatelem jest E. Adelsmayr – zostało wszczęte postępowanie karne obejmujące zarzuty wysunięte przeciwko niemu w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. W 2014 r. austriacka prokuratura umorzyła jednak to postępowanie, wskazując, że „pозwany zdołał w sposób wiarygodny doprowadzić do powstania wrażenia, że postępowanie wszczęte w Dubaju prawdopodobnie wynikało z nagonki przeciwko niemu”.

Pytania prejudycjalne

Sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z szeregiem pytań; Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział jednak tylko na pytanie dotyczące art. 19 ust. 2 i art. 47⁽²⁰⁾ Karty. W pytaniu tym sąd odsyłający zwrócił się o wyjaśnienie, czy oba artykuły należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie Unii jest zobowiązane oddalić wniosek o ekstradycję wystawiony przez państwo trzecie i dotyczący obywatela Unii przebywającego na terytorium danego państwa członkowskiego, jeżeli wniosek o ekstradycję opiera się na postępowaniu karnym oraz wyroku zaocznym wydanym w państwie trzecim, które nie są zgodne ze standardem minimalnym wynikającym z prawa międzynarodowego i bezwzględnie obowiązującymi zasadami porządku publicznego Unii oraz zasadą rzetelnego procesu.

Uzasadnienie i odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości

Trybunał Sprawiedliwości przypomniał, że postanowienia Karty, a w szczególności jej art. 19, mają zastosowanie do decyzji państwa członkowskiego o ekstradycji obywatela Unii, w sytuacji gdy obywatel ten skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii. Stwierdził, że art. 19 ust. 2 Karty należy interpretować w ten sposób, że pochodzący od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję dotyczący obywatela Unii, który korzystając ze swobody przemieszczania się, opuszcza państwo członkowskie pochodzenia do przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego, powinien zostać przez to ostatnie państwo oddalony, jeżeli istnieje poważne ryzyko, iż w wypadku ekstradycji obywatel ten może zostać poddany karze śmierci. W związku z tym nie było potrzeby badania tego pytania w zakresie, w jakim dotyczy ono art. 47 Karty.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., *Pisciotti*, C-191/16⁽²¹⁾

W orzeczeniu w sprawie *Pisciotti* Trybunał Sprawiedliwości zastosował argumentację z wyroku *Petruhhin* do sytuacji, w której między Unią Europejską a państwem trzecim wnioskującym o ekstradycję obowiązywała umowa o ekstradycji. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwo członkowskie nie ma obowiązku rozszerzenia zakresu stosowania zakazu ekstradycji własnych obywateli do Stanów Zjednoczonych na każdego obywatela Unii podróżującego po jego terytorium. Przed ekstradycją obywatela Unii wezwane państwo członkowskie musi jednak umożliwić państwu członkowskiemu obywatelstwa ubieganie się o jego przekazanie na podstawie ENA.

Okoliczności faktyczne sprawy

W 2010 r. sąd amerykański wydał nakaz aresztowania *Pisciottiego*, obywatela Włoch. *Pisciottiego* aresztowano w Niemczech w czasie międzylądowania w niemieckim porcie lotniczym podczas lotu z Nigerii do Włoch. Umieszczono go w areszcie tymczasowym w oczekiwaniu na decyzję o jego przekazaniu, a w 2014 r. sąd niemiecki wydał zgodę na jego ekstradycję. Włoskie organy konsularne były informowane o sytuacji *Pisciottiego* przed uwzględnieniem wniosku o ekstradycję, ale włoskie organy wymiaru sprawiedliwości nie wydały ENA. Przed ekstradycją *Pisciotti* twierdził, że jego ekstradycja jest sprzeczna z prawem Unii, ponieważ przepisy art. 16 ust. 2 niemieckiej ustawy zasadniczej naruszają ogólny zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, gdyż zakres zawartego w nich wyjątku ze względu na obywatelstwo ograniczono wyłącznie do obywateli niemieckich.

⁽²⁰⁾ Art. 47 Karty stanowi, że: „każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela. Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie, w jakim jest ona konieczna do zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości”.

⁽²¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., *Pisciotti*, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222.

Pytania prejudycjalne

Sąd odsyłający zwrócił się z pytaniem, czy art. 18 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by wezwane państwo członkowskie dokonało rozróżnienia na podstawie przepisów prawa konstytucyjnego między swoimi obywatelami a obywatelami innych państw członkowskich i zezwoliło na ekstradycję tych ostatnich, nie zezwalając jednocześnie na ekstradycję swoich obywateli.

Uzasadnienie i odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości

Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, aby wezwane państwo członkowskie (Niemcy) dokonało rozróżnienia na podstawie przepisów prawa konstytucyjnego między swoimi obywatelami a obywatelami innych państw członkowskich i zezwoliło na ekstradycję obywateli Unii, zakazując jednocześnie ekstradycji swoich obywateli, pod warunkiem że wezwane państwo członkowskie umożliwiło właściwym organom państwa członkowskiego wspomnianego obywatela (Włochy), ubieganie się o przekazanie tego obywatela na podstawie ENA oraz że to ostatnie państwo członkowie nie podjęło żadnych działań w tym zakresie.

Trybunał Sprawiedliwości przyjął ten sam sposób rozumowania, który przedstawiono w wyroku Petruhhin, stwierdzając, że należy uznać, iż ma on zastosowanie również do umowy międzynarodowej między UE a państwem trzecim (umowy o ekstradycji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki⁽²²⁾), która umożliwia państwu członkowskiemu – na podstawie postanowień traktatów dwustronnych albo przepisów prawa konstytucyjnego (takich jak niemiecka ustawa zasadnicza) – wprowadzenie wyjątku ze względu na obywatelstwo.

Trybunał Sprawiedliwości doprecyzował również, że aby zagwarantować realizację celu, jakim jest zapobieganie ryzyku bezkarności danej osoby w odniesieniu do przestępstw zarzucanych jej we wniosku o ekstradycję, ENA wydany przez państwo członkowskie inne niż wezwane państwo członkowskie musi przynajmniej odnosić się do tych samych przestępstw, a państwo członkowskie obywatelstwa musi być właściwe – zgodnie z prawem krajowym – do ścigania tej osoby za takie przestępstwa, nawet jeżeli popełniono je poza jego terytorium.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU⁽²³⁾

W swoim wyroku w sprawie Ruska Federacja Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że mechanizm Petruhhin stosuje się odpowiednio do wniosków o ekstradycję dotyczących obywateli państw należących do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), z którymi to państwami UE zawarła umowę o przekazywaniu osób, a mianowicie umowę między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią⁽²⁴⁾.

Okoliczności faktyczne sprawy

W 2015 r. I.N., obywatel Rosji, został objęty międzynarodowym zawiadomieniem o osobach poszukiwanych opublikowanego przez biuro Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej (Interpol) w Moskwie. Na podstawie tego zawiadomienia I.N., który w międzyczasie uzyskał obywatelstwo islandzkie, został aresztowany w Chorwacji w 2019 r., gdzie przebywał na wakacjach. Władze chorwackie otrzymały od Rosji wniosek o ekstradycję zatwierdzony przez sąd chorwacki. Prawo chorwackie przewiduje wyjątek ze względu na obywatelstwo w odniesieniu do wniosków o ekstradycję. I.N. złożył odwołanie do Sądu Najwyższego Chorwacji, kwestionując decyzję zezwalającą na ekstradycję.

Pytanie prejudycjalne

Sąd Najwyższy Chorwacji zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości zasadniczo z pytaniem, czy mechanizm Petruhhin ma zastosowanie również w przypadku osoby, która nie jest obywatelem Unii, ale jest obywatelem państwa EFTA, takiego jak Islandia, będącego stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (Porozumienia EOG).

⁽²²⁾ Umowa O Ekstradycji Między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Dz.U. L 181 z 19.7.2003, s. 27.

⁽²³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262.

⁽²⁴⁾ Dz.U. L 292 z 21.10.2006, s. 2.

Uzasadnienie i odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości

Na wstępie Trybunał Sprawiedliwości odniósł się do pytania, czy sytuacja obywatela państwa EFTA będącego stroną Porozumienia EOG wchodzi w zakres stosowania prawa Unii. Przypomnił, że art. 18 i 21 TFUE nie mają zastosowania do obywateli państw trzecich. Trybunał Sprawiedliwości uznał jednak, że w art. 36 Porozumienia EOG stanowiącym integralną część prawa Unii zapewniono swobodę świadczenia usług w sposób zasadniczo identyczny z tym określonym w art. 56 TFUE, w tym prawo do podróżowania do innego państwa w celu skorzystania tam z usług. Na tej podstawie należało uznać, że sytuacja I.N., który udał się do Chorwacji na wakacje, a więc w celu skorzystania z usług związanych z turystyką, wchodzi w zakres stosowania prawa Unii.

Ponadto Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że Islandię łączy z Unią Europejską szczególne stosunki, które wykraczają poza współpracę gospodarczą i handlową. Islandia wdraża i stosuje dorobek Schengen, uczestniczy we wspólnym europejskim systemie azylowym i zawarła umowę w sprawie procedury przekazywania osób z Unią Europejską.

Jeżeli chodzi o wniosek o ekstradycję, jak już stwierdzono w wyroku Petruhhin, wezwane państwo członkowskie musi przede wszystkim sprawdzić – zgodnie z art. 19 ust. 2 Karty praw podstawowych, czy w przypadku ekstradycji dana osoba nie byłaby narażona na ryzyko kary śmierci, tortur lub innego niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania. Do celów takiej weryfikacji państwo wezwane musi opierać się na informacjach, które są obiektywne, wiarygodne, szczegółowe i właściwie uaktualniane. W kontekście tej weryfikacji Trybunał Sprawiedliwości dodał, że szczególnie istotnym dowodem jest fakt, że dana osoba przed uzyskaniem obywatelstwa danego państwa EFTA uzyskała od tego państwa azyl, właśnie ze względu na postępowanie karne, które jest podstawą wniosku o ekstradycję.

Przed rozważeniem realizacji wniosku o ekstradycję wezwane państwo członkowskie jest zobowiązane w każdym przypadku do poinformowania tego samego państwa EFTA oraz, jeżeli państwo to tego zażąda, do przekazania mu obywatela zgodnie z postanowieniami umowy w sprawie przekazywania osób, pod warunkiem że to państwo EFTA jest właściwe – zgodnie z prawem krajowym – do ścigania tego obywatela za przestępstwa popełnione poza jego terytorium.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C-398/19 ⁽²⁵⁾

W swoim orzeczeniu w sprawie C-398/19 Generalstaatsanwaltschaft Berlin Trybunał Sprawiedliwości doprecyzował wymogi dotyczące mechanizmu współpracy określone w wyroku Petruhhin. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że obywatel Unii może podlegać ekstradycji do państwa trzeciego wyłącznie po konsultacji z państwem członkowskim, którego jest obywatelem. W ramach konsultacji państwo członkowskie, do którego skierowany został wniosek o ekstradycję, ma obowiązek poinformować państwo członkowskie obywatelstwa o wszystkich okolicznościach faktycznych i prawnych przedstawionych we wniosku o ekstradycję oraz musi dysponować rozsądnym czasem na wydanie ENA w odniesieniu do tego obywatela. Ponadto w przypadku gdy państwo członkowskie obywatelstwa nie podejmuje formalnie decyzji w sprawie wydania ENA, wezwane państwo członkowskie nie jest zobowiązane do odmowy ekstradycji obywatela Unii będącego obywatelem innego państwa członkowskiego ani do prowadzenia postępowania karnego przeciwko tej osobie za przestępstwa popełnione w państwie trzecim.

Okoliczności faktyczne sprawy

Ukraina wniosła o ekstradycję z Niemiec obywatela Ukrainy, który w 2012 r. przeprowadził się do Niemiec. Osoba, której dotyczy sprawa, BY, jako potomek obywateli Rumunii, uzyskała obywatelstwo rumuńskie w 2014 r. Nigdy jednak nie zamieszkiwała na terytorium Rumunii. W 2016 r. ukraiński sąd karny wydał przeciwko tej osobie nakaz aresztowania za sprzeniewierzenie środków finansowych w 2010 r. i 2011 r. W odpowiedzi na wniosek o ekstradycję BY został aresztowany w Niemczech. W związku z zastosowaniem mechanizmu Petruhhin władze niemieckie skontaktowały się z rumuńskim ministerstwem sprawiedliwości i zapytały, czy zamierza samodzielnie prowadzić postępowanie karne przeciwko BY. Władze rumuńskie poinformowały władze niemieckie, że w celu wydania ENA konieczne jest zgromadzenie wystarczających dowodów dotyczących przestępstw popełnionych za granicą. Ponadto władze rumuńskie zwróciły się do prokuratury generalnej w Berlinie o dostarczenie dokumentów i kopii dowodów z Ukrainy. Ponieważ rumuńskie organy wymiaru sprawiedliwości nie podjęły formalnie decyzji w sprawie ewentualnego wydania ENA, niemiecki sąd odsyłający przedstawił trzy pytania prejudycjalne dotyczące wykładni art. 18 i 21 TFUE oraz zastosowania mechanizmu Petruhhin.

⁽²⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI: EU:C:2020:1032.

Pytania prejudycjalne

Sąd odsyłający zwrócił się z pytaniem, czy:

- prawa wynikające z obywatelstwa Unii (art. 18 i 21 TFUE) mają zastosowanie w sytuacji gdy dana osoba przeniosła ośrodek interesów życiowych do wezwanego państwa członkowskiego w momencie, gdy nie była obywatelem Unii;
- państwo członkowskie obywatelstwa albo wezwane państwo członkowskie mają obowiązek zwrócić się do wnioskującego państwa trzeciego o udostępnienie akt sprawy w celu zbadania konieczności przejęcia prowadzenia postępowania karnego;
- wezwane państwo członkowskie jest zobowiązane na podstawie wyroku Petruhhin do odmowy ekstradycji i samodzielnego przejęcia prowadzenia postępowania karnego, jeżeli jego prawo krajowe przewiduje taką możliwość na określonych warunkach.

Uzasadnienie i odpowiedź TSUE

W odniesieniu do pierwszego pytania dotyczącego możliwości stosowania art. 18 i 21 TFUE Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że fakt uzyskania obywatelstwa państwa członkowskiego UE, a tym samym statusu obywatela Unii, przez daną osobę w chwili, gdy przebywała już w innym państwie członkowskim nie może podważyć stwierdzenia, że ze względu na uzyskany status obywatela Unii osoba ta ma prawo powołać się na art. 21 ust. 1 TFUE i jest objęta zakresem stosowania traktatów w rozumieniu art. 18 TFUE, w którym to postanowieniu uregulowano zasadę niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową. Trybunał Sprawiedliwości sprecyzował ponadto, że to samo uzasadnienie ma zastosowanie w przypadku gdy obywatel Unii, którego dotyczy wniosek, posiada również obywatelstwo państwa trzeciego wnioskującego o ekstradycję: fakt posiadania podwójnego obywatelstwa nie może pozbawić zainteresowanego, jako obywatela państwa członkowskiego, wolności wynikających z prawa Unii.

W odniesieniu do drugiego pytania Trybunał Sprawiedliwości powtórzył linię wykładni swojego wcześniejszego orzecznictwa, podkreślając, że wezwane państwo członkowskie ma obowiązek poinformować państwo członkowskie obywatelstwa, aby organ wymiaru sprawiedliwości tego państwa członkowskiego mógł wystąpić z wnioskiem o przekazanie danej osoby za pośrednictwem ENA. Jeżeli chodzi o szczegóły wymaganej wymiany informacji, Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że:

- wezwane państwo członkowskie musi powiadomić właściwe organy państwa członkowskiego obywatelstwa nie tylko o istnieniu wniosku o ekstradycję, lecz również o wszystkich okolicznościach prawnych i faktycznych przedstawionych przez wzywające państwo trzecie w ramach tego wniosku o ekstradycję;
- właściwe organy państwa członkowskiego obywatelstwa są zobowiązane przestrzegać poufności tych informacji, jeżeli zażądało tego wspomniane państwo trzecie;
- do wezwanego państwa członkowskiego należy powiadamianie właściwych organów państwa członkowskiego obywatelstwa o wszelkich zmianach sytuacji, w jakiej znajduje się osoba, której dotyczy wniosek, istotnych dla celów ewentualnego wydania ENA w związku z tą osobą;
- wezwane państwo członkowskie ani państwo członkowskie obywatelstwa nie są na mocy prawa Unii zobowiązane do zwrócenia się do państwa trzeciego o przekazanie akt postępowania karnego;
- do wezwanego państwa członkowskiego należy wyznaczenie rozsądnego terminu, po upływie którego – jeżeli państwo członkowskie obywatelstwa nie wyda ENA – ekstradycja może zostać przeprowadzona;
- wezwane państwo członkowskie może dokonać ekstradycji bez konieczności oczekiwania po upływie rozsądnego terminu, by państwo członkowskie obywatelstwa wydało formalną decyzję, na mocy której rezygnuje z wydania ENA przeciwko tej osobie.

Ponadto w odpowiedzi na trzecie pytanie Trybunał Sprawiedliwości doprecyzował, że zgodnie z prawem Unii wezwane państwo członkowskie nie ma obowiązku odmówić ekstradycji ani samodzielnie ścigać obywatela Unii za przestępstwa popełnione w państwie trzecim, jeżeli prawo krajowe wezwanego państwa członkowskiego na to zezwala. Wykraczałoby to poza granice, jakie prawo Unii może narzucić wykonywaniu uprawnień dyskrecyjnych przysługujących temu państwu członkowskiemu w odniesieniu do decyzji w sprawie stosowności prowadzenia postępowania karnego.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2021 r., WS, C-505/19 ⁽²⁶⁾

Zasada *ne bis in idem* może uniemożliwić aresztowanie na terytorium strefy Schengen i Unii Europejskiej osoby, która jest przedmiotem noty Interpolu. Ma to miejsce w przypadku gdy właściwe organy znają prawomocne orzeczenie sądowe wydane w państwie będącym stroną układu z Schengen lub w państwie członkowskim, w którym to orzeczeniu stwierdzono, że zasada ta ma zastosowanie.

Okoliczności faktyczne sprawy

W 2012 r. na wniosek Stanów Zjednoczonych i na podstawie nakazu aresztowania wydanego przez władze tego państwa Interpol opublikował czerwoną notę w odniesieniu do WS, obywatela Niemiec, w celu jego ewentualnej ekstradycji. Jeżeli osoba, której dotyczy taka nota, znajduje się w państwie członkowskim Interpolu, państwo to mogłoby – co do zasady – zastosować areszt tymczasowy wobec tej osoby lub monitorować ją lub zastosować wobec niej ograniczenie w przemieszczaniu się.

Przed opublikowaniem czerwonej noty Interpolu, w Niemczech przeprowadzono jednak postępowanie wyjaśniające w sprawie WS, które co najmniej częściowo dotyczyło tych samych czynów, które stanowiły podstawę wspomnianej noty. Postępowanie to ostatecznie zakończono w 2010 r. po wpłaceniu przez WS pewnej sumy pieniędzy w ramach postępowania ugodowego przewidzianego w niemieckim prawie karnym. Federalne Biuro Policji Kryminalnej Niemiec poinformował następnie Interpol, że jego zdaniem, w wyniku tego wcześniejszego postępowania zasada *ne bis in idem* miała zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Zgodnie z tą zasadą, o której mowa w art. 54 konwencji z Schengen ⁽²⁷⁾ i art. 50 Karty, zakazuje się m.in. ponownego ścigania za to samo przestępstwo osoby, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku.

W 2017 r. WS wniósł powództwo przeciwko Niemcom do sądu administracyjnego w Wiesbaden, ubiegając się o nakaz podjęcia przez to państwo środków niezbędnych do zapewnienia wycofania wspomnianej czerwonej noty Interpolu. W tym względzie WS powołał się nie tylko na naruszenie zasady *ne bis in idem*, ale również na naruszenie prawa do swobodnego przemieszczania się gwarantowanego na mocy art. 21 TFUE, ponieważ nie mógł podróżować do żadnego państwa będącego stroną układu z Schengen ani do żadnego państwa członkowskiego, nie narażając się na aresztowanie.

Pytanie prejudycjalne

Sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z szeregiem pytań. Główne pytanie, które ma znaczenie w kontekście ekstradycji w następstwie czerwonej noty, dotyczy jednak tego, czy art. 54 ⁽²⁸⁾ konwencji z Schengen i art. 21 ust. 1 TFUE, interpretowane w świetle art. 50 ⁽²⁹⁾ Karty, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie tymczasowemu zatrzymaniu przez władze państwa będącego stroną układu z Schengen lub przez władze państwa członkowskiego osoby, w odniesieniu do której Interpol opublikował czerwoną notę na wniosek państwa trzeciego, jeżeli – po pierwsze – wobec tej osoby toczyło się już postępowanie karne w państwie członkowskim, które prokurator umorzył po spełnieniu przez daną osobę określonych warunków, a po drugie – organy tego państwa członkowskiego poinformowały Interpol, że ich zdaniem postępowanie to dotyczy tych samych czynów, których dotyczy wspomniana czerwona nota.

Uzasadnienie i odpowiedź TSUE

Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że zasada *ne bis in idem* ma zastosowanie w sytuacji gdy przyjęto decyzję, na mocy której ostatecznie umorzono postępowanie karne, pod warunkiem że dana osoba spełni określone warunki, takie jak zapłata sumy pieniężnej ustalonej przez prokuratora.

⁽²⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2021 r., WS, C-505/19, ECLI:EU:C:2021:376.

⁽²⁷⁾ Konwencja Wykonawcza do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. L 239 z 22.9.2000, s. 19).

⁽²⁸⁾ Art. 54 konwencji z Schengen stanowi: „Osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku na obszarze jednej Umawiającej się Strony, nie może być ścigana na obszarze innej Umawiającej się Strony za ten sam czyn, pod warunkiem że została nałożona i wykonana kara lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy przepisów prawnych skazującej Umawiającej się Strony”.

⁽²⁹⁾ Art. 50 Karty stanowi, że: „Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii”.

Art. 54 konwencji z Schengen, art. 50 Karty praw podstawowych i art. 21 ust. 1 TFUE nie wykluczają jednak tymczasowego zatrzymania osoby, której dotyczy czerwona nota Interpolu, jeżeli nie stwierdzono, że proces tej osoby zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku przez państwo będące stroną układu z Schengen lub przez państwo członkowskie w odniesieniu do tych samych czynów, które stanowią podstawę czerwonej noty Interpolu, i że w związku z tym ma zastosowanie zasada *ne bis in idem*.

W przypadku gdy możliwość stosowania zasady *ne bis in idem* pozostaje niepewne, tymczasowe zatrzymanie może stanowić etap niezbędny do dokonania koniecznych sprawdzeń, z jednoczesnym uniknięciem ryzyka ucieczki danej osoby. Środek ten może być zatem usprawiedliwiony prawnie uzasadnionym celem polegającym na unikaniu ryzyka bezkarności danej osoby, „pod warunkiem że jest on niezbędny w celu dokonania takich sprawdzeń”⁽³⁰⁾. Natomiast niezwłocznie po ustaleniu na mocy prawomocnego orzeczenia sądowego, że zasada *ne bis in idem* ma zastosowanie, zgodnie z zasadami wzajemnego zaufania między państwami będącymi stronami konwencji z Schengen oraz z prawem do swobodnego przemieszczania się zakazuje się tymczasowego zatrzymania tej osoby lub utrzymania tego zatrzymania. Państwa członkowskie i umawiające się państwa konwencji z Schengen muszą zapewnić dostępność środków prawnych umożliwiających zainteresowanym osobom uzyskanie takiego prawomocnego orzeczenia sądowego stwierdzającego stosowanie zasady *ne bis in idem*.

1.2. Wnioski o ekstradycję do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., *Raugevicius*, C-247/17⁽³¹⁾

W sprawie *Raugevicius* Trybunał Sprawiedliwości rozpatrzył wniosek o ekstradycję w celu wykonania kary pozbawienia wolności. Trybunał Sprawiedliwości w pewnym stopniu zastosował sposób argumentacji przedstawiony w orzecznictwie *Petruhhin*, jednak z innym skutkiem. Było to konieczne, ponieważ sprawy dotyczące ekstradycji w celu wykonania kary mogą rodzić wątpliwości co do zasady *ne bis in idem*, jeżeli miałby mieć zastosowanie mechanizm *Petruhhin*⁽³²⁾. Trybunał Sprawiedliwości wziął jednak pod uwagę, że w ramach prawa krajowego lub międzynarodowego istnieją mechanizmy umożliwiające osobom, których dotyczą wnioski, odbywanie kary, w szczególności w państwie członkowskim, którego są obywatelami. Ramy prawne dla takiej możliwości zapewnia np. Konwencja Rady Europy z 1983 r. o przekazywaniu osób skazanych⁽³³⁾.

Okoliczności faktyczne sprawy

Raugevicius jest obywatelem Litwy i Rosji, który przeprowadził się do Finlandii i mieszka tam od kilku lat. Jest również ojcem dwojga dzieci mieszkających w Finlandii i posiadających obywatelstwo fińskie. W 2011 r., po wydaniu wyroku skazującego w Rosji, władze rosyjskie wydały międzynarodowy nakaz aresztowania w celu wykonania nałożonej kary pozbawienia wolności. Aby podjąć decyzję w sprawie wniosku o ekstradycję, fińskie ministerstwo sprawiedliwości zwróciło się o opinię do Sądu Najwyższego Finlandii. Sąd Najwyższy nie miał pewności, czy wyrok *Petruhhin* będzie miał zastosowanie, i dlatego podjął decyzję o skierowaniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości.

Właściwe prawo fińskie (konstytucja fińska) przewiduje, że karę pozbawienia wolności można wykonać w Finlandii, jeżeli skazanym jest obywatel fiński lub cudzoziemiec mający stałe miejsce zamieszkania w Finlandii i jeżeli skazany wyraził zgodę na to wykonanie.

Pytania prejudycjalne

Pierwsze pytanie fińskiego Sądu Najwyższego zasadniczo dotyczyło tego, czy przepisy krajowe dotyczące ekstradycji należy oceniać w jednakowy sposób w świetle swobody przemieszczania się obywateli innego państwa członkowskiego niezależnie od kwestii, czy wniosek o ekstradycję skierowany przez państwo trzecie jest składany do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub do celów ścigania karnego – jak miało to miejsce w wyroku *Petruhhin*. Drugie pytanie dotyczyło sposobu, w jaki należy rozstrzygnąć wniosek o ekstradycję, jeżeli państwo członkowskie obywatelstwa zostało poinformowane o tym wniosku, jednakże państwo to ze względu na przeszkody prawne nie podejmuje żadnych działań w odniesieniu do swojego obywatela.

⁽³⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2021 r., *WS*, C-505/19, ECLI:EU:C:2021:376, pkt 84.

⁽³¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., *Raugevicius*, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898.

⁽³²⁾ Ponieważ osobę, której dotyczy wniosek, skazano już w państwie trzecim.

⁽³³⁾ Konwencja o przekazywaniu osób skazanych (ETS nr 112).

Uzasadnienie i odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości

Trybunał Sprawiedliwości przez analogię zastosował uzasadnienie zawarte w wyroku Petruhhin, uznając, że obywatel państwa członkowskiego, który przybył do innego państwa członkowskiego, korzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii, a zatem jego sytuacja jest objęta zakresem stosowania art. 18 TFUE. Fakt posiadania podwójnego obywatelstwa państwa członkowskiego i państwa trzeciego nie może spowodować pozbawienia zainteresowanego, jako obywatela państwa członkowskiego, wolności wynikających z prawa Unii.

Przepis krajowy, który zakazuje ekstradycji wyłącznie własnych obywateli, wprowadza różnicę w traktowaniu między nimi a obywatelami innych państw członkowskich i powoduje ograniczenie swobodnego przemieszczania się w rozumieniu art. 21 TFUE: takie ograniczenie musi być konieczne i proporcjonalne w stosunku do prawnie uzasadnionego celu polegającego na unikaniu ryzyka bezkarności obywateli państw członkowskich innych niż wezwane państwo członkowskie, a dla osiągnięcia tego celu nie powinny istnieć mniej inwazyjne środki, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, zarówno faktycznych, jak i prawnych.

Trybunał Sprawiedliwości przyznał jednak, że w przypadku wniosków o ekstradycję w celu wykonania kary, konfliktu z zasadą niedyskryminacji nie można rozstrzygnąć przez umożliwienie państwu członkowskiemu obywatelstwa wykonywania jego jurysdykcji w zakresie ponownego ścigania zainteresowanej osoby, ponieważ takie wszczęcie nowego postępowania przeciwko osobie, która była już ścigana i została skazana, może być sprzeczne z zasadą *ne bis in idem*. Aby zapobiec ryzyku bezkarności osób w takich sytuacjach, Trybunał Sprawiedliwości przywołał inne mechanizmy prawa krajowego i międzynarodowego, które umożliwiają odbywanie kar przez te osoby np. w ich w państwie pochodzenia, zwiększając tym samym ich szanse na ponowną integrację społeczną po odbyciu kary.

W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości zauważył, że zgodnie z art. 3 fińskiej ustawy o współpracy międzynarodowej umożliwia się cudzoziemcom mającym stałe miejsce zamieszkania w Finlandii odbycie kary pozbawienia wolności orzeczonej przez państwo trzecie na terytorium fińskim pod warunkiem, że zarówno osoba zainteresowana, jak i państwo trzecie wyrażą na to zgodę. W związku z tym Trybunał Sprawiedliwości uznał również, że D. Raugevicius mógłby odbywać na terytorium fińskim karę, na którą został skazany w Rosji, pod warunkiem że zarówno Rosja, jak i sam D. Raugevicius wyrażą na to zgodę.

Trybunał Sprawiedliwości uznał, że obywatele wezwanego państwa członkowskiego z jednej strony oraz obywatele innych państw członkowskich mający stałe miejsce zamieszkania w wezwanym państwie członkowskiem i wykazujący zatem pewien stopień integracji ze społeczeństwem tego państwa z drugiej strony znajdują się w porównywalnej sytuacji. Do organów państwa wezwanego należy ustalenie, czy taki związek między obywatelami innych państw członkowskich a wezwanym państwem członkowskiem istnieje. W przypadku odpowiedzi twierdzącej, w art. 18 i 21 TFUE wymaga się, aby obywatele innych państw członkowskich mogli, na takich samych warunkach jak obywatele wezwanego państwa członkowskiego, odbywać karę na terytorium wezwanego państwa członkowskiego.

Trybunał Sprawiedliwości stwierdził zatem, że art. 18 i 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wniosku o ekstradycję dotyczącego obywatela Unii, który skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, złożonego przez państwo trzecie nie do celów ścigania, ale do celów wykonania kary pozbawienia wolności, wezwane państwo członkowskie, którego prawo krajowe zakazuje ekstradycji własnych obywateli poza terytorium Unii do celów wykonania kary pozbawienia wolności oraz przewiduje możliwość odbycia takiej kary orzeczonej za granicą na jego terytorium, jest zobowiązane do zapewnienia temu obywatelowi Unii – jeżeli ma on stałe miejsce zamieszkania na jego terytorium – takiego samego traktowania w zakresie ekstradycji jak w przypadku własnych obywateli.

C-237/21 Generalstaatsanwaltschaft München [sprawa obecnie w toku]

Okoliczności faktyczne sprawy

Podstawę sprawy stanowi wniosek o ekstradycję S.M. z Bośni i Hercegowiny do Niemiec celem wykonania kary pozbawienia wolności. Osoba poszukiwana jest obywatelem Serbii, Bośni i Hercegowiny oraz Chorwacji i od połowy 2017 r. mieszka wraz z żoną w Niemczech, a pracuje w tym kraju od maja 2020 r. Generalstaatsanwaltschaft München (prokuratura generalna w Monachium), powołując się na wyrok w sprawie Raugevicius, wniosła o uznanie ekstradycji osoby poszukiwanej za niedopuszczalną.

Pytanie prejudycjalne

W świetle wniosku prokuratury niemiecki sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy zasady dotyczące stosowania art. 18 i 21 TFUE określone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Raugėvicius pozwalają odrzucić wniosek państwa trzeciego o ekstradycję obywatela Unii w celu wykonania kary złożony na podstawie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. ⁽³⁴⁾ także wtedy, gdy wezwane państwo członkowskie jest zobowiązane, na podstawie tej konwencji, do ekstradycji obywateli Unii na podstawie umowy międzynarodowej, ponieważ zdefiniowało ono pojęcie „obywatela” zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. b) konwencji w taki sposób, że obejmuje ono jedynie własnych obywateli, a nie innych obywateli Unii ⁽³⁵⁾.

2. WYTYCZNE MAJĄCE ZASTOSOWANIE W PRZYPADKU, GDY PAŃSTWA STOSUJĄ WYJĄTEK ZE WZGLĘDU NA OBYWATELSTWO

2.1. Wnioski o ekstradycję wydane do celów ścigania

2.1.1. Zakres mechanizmu Petruhhin

a. Zakres przedmiotowy: kiedy stosuje się mechanizm Petruhhin?

Należy uruchomić mechanizm Petruhhin (powiadamiania), w przypadkach gdy:

— wydano wniosek o ekstradycję do celów ścigania

oraz

— państwo wezwane stosuje wyjątek ze względu na obywatelstwo wyłącznie do własnych obywateli, co może prowadzić do potencjalnej dyskryminacji między własnymi obywatelami a obywatelami państw trzecich, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się (por. załącznik 2 – przegląd systemów krajowych).

Mechanizm Petruhhin ma zastosowanie do wszystkich wniosków o ekstradycję na podstawie:

— umowy o ekstradycji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki ⁽³⁶⁾;

— Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony ⁽³⁷⁾, w której zawarto postanowienia odzwierciedlające mechanizm Petruhhin ⁽³⁸⁾;

— umów wielostronnych zawartych przez państwa;

— umów dwustronnych zawartych przez państwa lub

— prawa krajowego.

⁽³⁴⁾ Europejska konwencja o ekstradycji (ETS nr 24).

⁽³⁵⁾ Por. Zgodnie z art. 6 Europejskiej konwencji o ekstradycji Finlandia złożyła oświadczenie o następującej treści: „W rozumieniu niniejszej konwencji termin »obywatela« oznacza obywateli Finlandii, Danii, Islandii, Norwegii i Szwecji oraz cudzoziemców zamieszkałych w tych państwach”.

⁽³⁶⁾ Dz.U. L 181 z 19.07.2003, s. 27.

⁽³⁷⁾ Dz.U. L 149 z 30.04.2021, s. 10.

⁽³⁸⁾ Art. 614 ust. 1 i 3 umowy o handlu i współpracy stanowi: 1. Jeśli europejski nakaz aresztowania lub nakaz aresztowania dotyczący tej samej osoby został wydany przez dwa państwa lub większą ich liczbę, decyzję co do tego, który z tych nakazów aresztowania podlega wykonaniu, podejmuje organ sądowy wykonujący nakaz, po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich okoliczności, w szczególności wagi przestępstw oraz miejsca ich popełnienia, odpowiednich dat wydania nakazów aresztowania lub europejskich nakazów aresztowania oraz tego, czy poszczególne nakazy wydano w celach ścigania lub wykonania kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, a także obowiązków prawnych państw członkowskich wynikających z prawa Unii, dotyczących w szczególności zasad swobodnego przemieszczania się i niedyskryminacji ze względu na obywatelstwo. 3. W przypadku konfliktu między nakazem aresztowania a wnioskiem o ekstradycję wydanym przez państwo trzecie, decyzję o tym, czy pierwszeństwo ma nakaz aresztowania, czy wniosek o ekstradycję, podejmuje właściwy organ państwa wykonującego nakaz, po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich okoliczności, w szczególności okoliczności, o których mowa w ust. 1, oraz okoliczności określonych w mającej zastosowanie konwencji.

b. *Zakres podmiotowy: do kogo ma zastosowanie mechanizm Petruhhin?*

Mechanizm Petruhhin ma zastosowanie do obywateli 27 państw członkowskich UE znajdujących się na terytorium innego państwa członkowskiego, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się. Dotyczy to również obywateli posiadających także obywatelstwo państwa trzeciego wnoszącego o ekstradycję. Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że fakt posiadania podwójnego obywatelstwa nie może spowodować pozbawienia zainteresowanego, jako obywatela państwa członkowskiego, wolności wynikających z prawa Unii⁽³⁹⁾. Co więcej, moment, w którym dana osoba uzyskała obywatelstwo państwa członkowskiego, również pozostaje bez znaczenia⁽⁴⁰⁾.

Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że mechanizm Petruhhin ma również zastosowanie do obywateli państwa członkowskiego należącego do EFTA, które jest stroną Porozumienia EOG i z którym Unia Europejska zawarła umowę o przekazywaniu osób (Islandia i Norwegia)⁽⁴¹⁾. Art. 18 i 21 TFUE nie mają zastosowania do obywateli państw trzecich. Trybunał Sprawiedliwości uznał jednak, że art. 4 Porozumienia EOG⁽⁴²⁾ w związku z art. 36 Porozumienia EOG⁽⁴³⁾, które stanowi integralną część prawa Unii, zapewnia swobodę świadczenia usług, w taki sam sposób jak art. 56 TFUE, z uwzględnieniem prawa do podróżowania do innego państwa celem skorzystania z usług⁽⁴⁴⁾.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej potwierdził ponadto, że prawo do swobodnego przemieszczania się przewidziane w art. 21 ust. 1 TFUE/art. 36 Porozumienia EOG ma również zastosowanie do osób, które jedynie przemieszczają się w ramach tranzytu w obrębie portu lotniczego⁽⁴⁵⁾ lub korzystają z usług w innym państwie jako turyści⁽⁴⁶⁾.

c. *Zakres terytorialny: które organy są objęte mechanizmem Petruhhin?*

Organy krajowe 27 państw członkowskich UE, Islandii i Norwegii są objęte mechanizmem Petruhhin, gdy stosują wyjątek ze względu na obywatelstwo.

2.1.2. Kroki, jakie powinny podjąć właściwe organy, w przypadku gdy ma zastosowanie wyjątek ze względu na obywatelstwo

a. *Obowiązki państwa wezwanego*

Zgodnie z art. 18 i 21 TFUE/art. 4 Porozumienia EOG w związku z art. 36 Porozumienia EOG nie wymaga się ustanowienia bezwzględnej równowagi między własnymi obywatelami a obywatelami innych państw, jeśli chodzi o ochronę przed ekstradycją do państw trzecich. Wymaga się jednak na ich podstawie od państw, które

⁽³⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., Raugėvicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898, pkt 29 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI:EU:C:2020:1032, pkt 32.

⁽⁴⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI:EU:C:2020:1032, pkt 31.

⁽⁴¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262.

⁽⁴²⁾ Art. 4 Porozumienia EOG stanowi, że: „W zakresie stosowania niniejszego Porozumienia i bez uszczerbku dla zawartych w nim postanowień szczególnych, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową”.

⁽⁴³⁾ Art. 36 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi, że: „W ramach postanowień niniejszego Porozumienia zakazane są ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług na terytorium Umawiających się Stron w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich WE oraz Państw EFTA mających swe przedsiębiorstwo w Państwie Członkowskim WE lub w Państwie EFTA, innym niż Państwo odbiorcy świadczenia”.

⁽⁴⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, pkt 52–55.

⁽⁴⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., Pisciotti, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222, pkt 34.

⁽⁴⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, pkt 54.

przewidują odmienne traktowanie własnych obywateli i obywateli innych państw w odniesieniu do ekstradycji, by przed wydaniem zezwolenia na ekstradycję rozpatrzyły, czy nie istnieje alternatywny środek, który będzie w mniejszym stopniu naruszał wykonywanie prawa do swobodnego przemieszczania się i pozwoli na równie skuteczne osiągnięcie celu polegającego na zapobieganiu ryzyku bezkarności, do którego dąży się poprzez ekstradycję ⁽⁴⁷⁾.

W przypadku wniosku o ekstradycję do celów ścigania karnego państwo wezwane ma obowiązek zwrócić się do państwa obywatelstwa, tak aby umożliwić państwu obywatelstwa wydanie ENA/nakazu aresztowania UE-IS/NO który byłby uważany za środek równie skuteczny, ale o mniejszej szkodliwości.

Państwo wezwane nie ma jednak obowiązku odmówić ekstradycji obywatela Unii, który jest obywatelem innego państwa członkowskiego lub Islandii/Norwegii, ani ścigać obywatela Unii/Islandii lub Norwegii za przestępstwa popełnione w państwie trzecim, jeżeli prawo krajowe na to zezwala ⁽⁴⁸⁾. Wykraczałoby to poza ograniczenia, jakie prawo UE może nałożyć na korzystanie przez to państwo ze swobody uznania w odniesieniu do tego, czy prowadzić ściganie karne czy odstąpić o niego.

b. *Rozpoczęcie procedury konsultacyjnej*

Państwo wezwane ma obowiązek powiadomić państwo obywatelstwa o oczekującym na rozpatrzenie wniosku o ekstradycję.

Jeśli chodzi o termin takiego powiadomienia, zaleca się, by państwo wezwane powiadomiło państwo obywatelstwa o otrzymanym lub oczekującym na rozpatrzenie wniosku o ekstradycję przy najbliższej okazji. Może to nastąpić już po tymczasowym zatrzymaniu danej osoby, jeżeli czerwona nota Interpolu zawiera wystarczające informacje, lub na późniejszym etapie, gdy państwo wezwane otrzyma wniosek o ekstradycję.

c. *Rodzaj informacji, które należy przekazać państwu (państwom) obywatelstwa*

Organy państwa wezwanego powinny poinformować punkt kontaktowy ⁽⁴⁹⁾ państwa obywatelstwa co najmniej o:

- istnieniu wniosku o ekstradycję dotyczącym danej osoby oraz
- o wszystkich okolicznościach prawnych i faktycznych przedstawionych przez wzywające państwo trzecie w ramach tego wniosku o ekstradycję ⁽⁵⁰⁾ (por. załącznik 3 – wzór).

Organy państwa wezwanego powinny ponadto powiadamiać organy państwa obywatelstwa o wszelkich zmianach sytuacji, w jakiej znajduje się osoba, której dotyczy wniosek, istotnych dla celów ewentualnego wydania europejskiego nakazu aresztowania/nakazu aresztowania UE-IS/NO w związku z tą osobą ⁽⁵¹⁾ (por. załącznik 4 – wzór).

d. *Stosunki z wnioskującym państwem trzecim i poufność*

Ani państwo wezwane, ani państwo obywatelstwa nie są na mocy prawa Unii zobowiązane do zwrócenia się do państwa trzeciego wnioskującego o ekstradycję o przekazanie akt postępowania karnego ⁽⁵²⁾. Gdyby bowiem państwo wezwane lub państwo, którego obywatelem jest osoba, której dotyczy wniosek, były zobowiązane do zwrócenia się o przekazanie przez wzywające państwo trzecie akt postępowania karnego, postępowanie ekstradycyjne mogłoby się znacząco skomplikować, a czas jego trwania mógłby się istotnie wydłużyć, co mogłoby ostatecznie zagrozić celowi uniknięcia wspomnianej bezkarności ⁽⁵³⁾. Co więcej, wydłużające się postępowanie może być również szkodliwe dla osoby poszukiwanej, w szczególności, jeśli jest ona zatrzymana.

⁽⁴⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, pkt 41.

⁽⁴⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI: EU:C:2020:1032, pkt 49–50.

⁽⁴⁹⁾ Wykaz krajowych punktów kontaktowych wyznaczonych przez 27 państw członkowskich UE, Norwegię i Islandię opublikowano na stronie internetowej EJN, por. 4.1.

⁽⁵⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI: EU:C:2020:1032, pkt 48.

⁽⁵¹⁾ Jak wyżej.

⁽⁵²⁾ Tamże, pkt 49.

⁽⁵³⁾ Tamże, pkt 51.

Organy państwa obywatelstwa są zobowiązane przestrzegać poufności tych informacji, jeżeli zażądało tego wnioskujące państwo trzecie. Należy ponadto należycie informować wnioskujące państwo trzecie w tym względzie ⁽⁵⁴⁾.

Państwo obywatelstwa może jednak stosować wszelkie mechanizmy współpracy lub wzajemnej pomocy, aby uzyskać materiał dowodowy od państwa wezwanego (np. wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego) ⁽⁵⁵⁾.

e. *Obowiązki państwa obywatelstwa*

Po otrzymaniu powiadomienia właściwe organy państwa obywatelstwa powinny ocenić, czy właściwe jest wydanie ENA lub nakazu aresztowania UE-IS/NO dotyczących tego samego przestępstwa, o które oskarża się daną osobę we wniosku o ekstradycję, w zakresie, w jakim są one właściwe, zgodnie z ich własnym prawem krajowym, do ścigania tej osoby za przestępstwa popełnione poza terytorium kraju.

2.1.3. **Termin udzielenia odpowiedzi na powiadomienie**

Państwo wezwane powinno wyznaczyć rozsądny termin na udzielenie odpowiedzi przez państwo (państwa) obywatelstwa. Państwo wezwane dysponuje marginesem swobody przy określaniu rozsądnego terminu, w szczególności z uwzględnieniem ewentualnego tymczasowego aresztowania osoby, której dotyczy wniosek, w ramach postępowania ekstradycyjnego i złożoności sprawy ⁽⁵⁶⁾.

Należy wskazać wyznaczony termin na certyfikacie (por. załącznik 3 – wzór).

W stosownych przypadkach punkt kontaktowy lub organ sądowy wydający wniosek ⁽⁵⁷⁾ państwa (państw) obywatelstwa może zawniioskować o wydłużenie terminu (por. załącznik 5 – wzór). Punkt kontaktowy lub organ rozpatrujący wniosek o ekstradycję w państwie wezwanym powinien podjąć decyzję o przedłużeniu (por. załącznik 6 – wzór).

2.1.4. **Odrzucenie wniosku o ekstradycję**

Wyłącznie w przypadkach gdy organ sądowy państwa obywatelstwa wydaje ENA lub nakaz aresztowania UE-IS/NO dotyczący tego samego przestępstwa lub tych samych przestępstw ⁽⁵⁸⁾ lub czynów i informuje o tym odpowiednie państwo wezwane, państwo wezwane powinno odmówić przeprowadzenia ekstradycji i przekazać daną osobę państwu obywatelstwa (por. załącznik 7 – wzór).

2.1.5. **Wznowienie procedury ekstradycji**

W przypadku braku odpowiedzi ze strony organów państwa (państw) obywatelstwa w wyznaczonym terminie lub w przypadku udzielenia przez nie odpowiedzi negatywnej w wyznaczonym terminie, organy państwa wezwanego mogą, w stosownych przypadkach, dokonać ekstradycji bez konieczności oczekiwania, by państwo członkowskie obywatelstwa udzieliło odpowiedzi lub wydało formalną decyzję, na mocy której rezygnuje z wydania ENA lub nakazu aresztowania UE-IS/NO przeciwko tej osobie ⁽⁵⁹⁾ (por. załącznik 7 – wzór).

2.2. **Wnioski o ekstradycję do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego**

2.2.1. **Zakres stosowania**

a. *Materialny zakres stosowania*

Wyrok w sprawie Raugevicius ma zastosowanie w przypadkach, gdy:

— wniosek jest wnioskiem o ekstradycję do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego

oraz

⁽⁵⁴⁾ Tamże, pkt 48.

⁽⁵⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych (Dz.U. L 130 z 1.5.2014, s. 1).

⁽⁵⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI: EU:C:2020:1032, pkt 55.

⁽⁵⁷⁾ Jak określono w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania lub w art. 9 ust. 1 Umowy między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią.

⁽⁵⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2018 r., Pisciotti, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222, pkt 54.

⁽⁵⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2020 r., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (ekstradycja do Ukrainy), C-398/19, ECLI: EU:C:2020:1032, pkt 53 i 54.

— państwo wezwane stosuje wyjątek ze względu na obywatelstwo wyłącznie do własnych obywateli, co może prowadzić do potencjalnej dyskryminacji między własnymi obywatelami a obywatelami państw trzecich, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się (por. załącznik 2 – przegląd systemów krajowych).

b. *Zakres podmiotowy dotyczący wniosków o ekstradycję do celów wykonania kary: do kogo ma zastosowanie wyrok w sprawie Raugėvicius?*

Obowiązek równego traktowania w tym względzie ma zastosowanie wyłącznie w takim zakresie, w jakim obywatele danego państwa oraz obywatele innych państw znajdują się w porównywalnej sytuacji w odniesieniu do celu, jakim jest uniknięcie ryzyka bezkarności. Biorąc pod uwagę, że wykonywanie kar pozbawienia wolności w państwie pochodzenia danej osoby sprzyja jej reintegracji społecznej po odbyciu kary, porównywalna sytuacja ma miejsce wyłącznie w przypadku obywateli innych państw, którzy na stałe mieszkają w państwie wezwanym, a zatem są w pewnym stopniu zintegrowani ze społeczeństwem tego państwa.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł zatem, że zakres podmiotowy ogranicza się do obywateli innych państw mających stałe miejsce zamieszkania w państwie wezwanym i wykazujących zatem pewien stopień integracji ze społeczeństwem tego państwa⁽⁶⁰⁾, ponieważ znajdują się w sytuacji porównywalnej z sytuacją obywateli państwa wezwanego. Z kolei obywatel danego państwa, którego zatrzymano w porcie lotniczym państwa wezwanego, podczas gdy przemieszczał się w ramach tranzytu, nie spełniałby kryterium znalezienia się w porównywalnej sytuacji.

Jeżeli osoby, której dotyczy wniosek, nie można uznać za stałe zamieszkującą w państwie wezwanym, kwestia jej ekstradycji powinna zostać rozstrzygnięta na podstawie mającego zastosowanie prawa krajowego lub międzynarodowego⁽⁶¹⁾.

2.2.2. **Kroki, jakie powinny podjąć właściwe organy, w przypadku gdy ma zastosowanie wyjątek ze względu na obywatelstwo**

W przypadku wniosku o ekstradycję do celów wykonania kary środkiem, który w mniejszym stopniu narusza wykonywanie prawa do swobodnego przemieszczania się, jest przejście przez państwo wezwane odpowiedzialności za wykonanie kary na swoim terytorium zamiast przeprowadzenia ekstradycji obywatela do innego państwa lub państwa trzeciego, jeżeli taka możliwość przewidziana jest także dla jego obywateli. Oczekuje się, że Trybunał Sprawiedliwości dokładniej wyjaśni szczegółowe kroki, jakie należy podjąć (w szczególności zakres obowiązków państw oraz to, czy wymagana jest zgoda państwa trzeciego) w toczącej się sprawie C-237/21⁽⁶²⁾.

2.2.3. **Wymiana informacji między państwem wezwanym a państwem obywatelstwa**

Art. 18 i 21 TFUE nie nakładają na państwo wezwane obowiązku informowania państwa obywatelstwa o toczącym się postępowaniu w sprawie wniosku o ekstradycję w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego. Państwo wezwane nie jest jednak pozbawione możliwości skontaktowania się z państwem obywatelstwa w celu uzyskania wszelkich istotnych informacji, które mogłyby uznać za przydatne.

3. WYTYCZNE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH PAŃSTW, NIEZALEŻNIE OD WYJĄTKU ZE WZGLĘDU NA OBYWATELSTWO

3.1. **Ocena praw podstawowych przed przeprowadzeniem ekstradycji**

3.1.1. **Stosowanie Karty**

Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że decyzja o ekstradycji obywatela Unii/Islandii/Norwegii w sytuacji, która wchodzi w zakres stosowania art. 18 TFUE i art. 21 TFUE lub art. 4 Porozumienia EOG w związku z art. 36 Porozumienia EOG, w konsekwencji wchodzi w zakres prawa Unii do celów art. 51 ust. 1 Karty⁽⁶³⁾. W związku z tym postanowienia Karty, a w szczególności jej art. 19, mają zastosowanie do takiej decyzji.

⁽⁶⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., Raugėvicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898, pkt 46.

⁽⁶¹⁾ Tamże, pkt 48.

⁽⁶²⁾ Sprawa C-237/21, Generalstaatsanwaltschaft München.

⁽⁶³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, pkt 52 i 53 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, pkt 63. Art. 51 ust. 1 Karty stanowi, że: „1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w Traktatach”.

Co więcej, istnienie umowy międzynarodowej Unii o ekstradycji jest wystarczające, aby rozpocząć stosowanie Karty. Karta ma zatem zastosowanie również do wniosków o ekstradycję wydanych przez Stany Zjednoczone lub Zjednoczone Królestwo odpowiednio na mocy umowy o ekstradycji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi⁽⁶⁴⁾ i umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony⁽⁶⁵⁾, nawet jeżeli nie dochodzi do wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się na obszarze EOG. Co więcej, w takich przypadkach Karta ma zastosowanie również do obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców.

W przypadkach, w których ma zastosowanie Karta, państwo wezwane musi najpierw rozpatrzyć, czy ekstradycja nie naruszy praw, o których mowa w art. 19 Karty⁽⁶⁶⁾.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 Karty nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydany lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Trybunał Sprawiedliwości doprecyzował ponadto, że samo „istnienie oświadczeń i akceptacja umów międzynarodowych gwarantujących co do zasady poszanowanie praw podstawowych same w sobie nie wystarczają, aby zapewnić właściwą ochronę przed ryzykiem nieodpowiedniego traktowania, gdy z wiarygodnych źródeł znane są praktyki organów – lub praktyki tolerowane przez te organy – ewidentnie niezgodne z zasadami określonymi w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Z powyższego wynika, że w zakresie, w jakim właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o ekstradycję, dysponuje danymi świadczącymi o rzeczywistym ryzyku nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób w wydającym nakaz państwie trzecim, jest on zobowiązany dokonać oceny istnienia wspomnianego ryzyka, gdy musi wydać postanowienie dotyczące ekstradycji osoby do tego państwa (zob. podobnie w odniesieniu do art. 4 Karty wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r. w sprawie Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 88).

W tym celu właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego musi opierać się na informacjach, które są obiektywne, wiarygodne, konkretne i odpowiednio aktualizowane. Dane te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, takich jak wyroki ETPC, z orzeczeń sądowych wnioskującego państwa trzeciego, a także z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzanych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 89)⁽⁶⁷⁾.

3.1.2. *Stosowanie Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*

Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) ma zastosowanie do ekstradycji z państw członkowskich do państw trzecich w sytuacjach, w których nie ma zastosowania Karta⁽⁶⁸⁾, takich jak ekstradycja obywatela Unii, który nie skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się, lub obywatela państwa trzeciego do państwa trzeciego, z którym Unia nie zawarła umowy o ekstradycji.

Szczególnie istotne są art. 3 i 6 EKPC. Art. 3 EKPC stanowi, że:

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

⁽⁶⁴⁾ Dz.U. L 181 z 19.07.2003, s. 27.

⁽⁶⁵⁾ Dz.U. L 149 z 30.04.2021, s. 10.

⁽⁶⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, pkt 60, postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2017 r., Schotthöfer & Steiner/Adelsmayr, C-473/15, ECLI:EU:C:2017:633, wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2018 r., Raugevicius, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898, pkt 49, wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, pkt 63–68.

⁽⁶⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, pkt 57, 58 i 59.

⁽⁶⁸⁾ Por. 3.1.1. *supra*.

Art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego, domniemanie niewinności i prawo do obrony) stanowi, że:

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.
2. Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.
3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do: a) niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia; b) posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony; c) bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony, do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości; d) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia; e) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie.

3.2. Nieuzasadnione i stanowiące nadużycie, w tym mające podłoże polityczne, czerwone noty Interpolu, nakazy aresztowania i wnioski o ekstradycję

Państwa członkowskie spotykają się z nieuzasadnionymi i stanowiącymi nadużycie, w tym mającymi podłoże polityczne, wnioskami o ekstradycję oraz odpowiadającymi im czerwonymi notami Interpolu. Niniejsza sekcja mogłaby zatem mieć zastosowanie na etapie, na którym nie wydano jeszcze wniosku o ekstradycję lub nie aresztowano jeszcze danej osoby na podstawie czerwonej noty Interpolu (np. jeżeli państwo członkowskie wie o stanowiących nadużycie czerwonych notach Interpolu, może z własnej inicjatywy powiadomić lokalne punkty kontaktowe, nawet zanim osoba poszukiwana przeniesie się do innego państwa).

3.2.1. *Istniejący mechanizm Interpolu dotyczący niewłaściwego stosowania czerwonych not Interpolu*

Interpol dysponuje zautomatyzowanym systemem kontroli i wykrywania czerwonych not ⁽⁶⁹⁾. Umożliwia on odfiltrowanie przypadków nadużyć. Każdy otrzymywany wniosek sprawdza się poprzez zestawienie go z listą zagrożeń zawierającą wnioski, które odrzucono w przeszłości, co umożliwia ich automatyczne odrzucenie. Interpol prowadzi prace nad nowymi, zautomatyzowanymi zabezpieczeniami informatycznymi, aby usprawnić ocenę otrzymywanych wniosków o publikację not i dyfuzji.

Co więcej, w ramach sekretariatu generalnego Interpolu utworzono specjalną grupę zadaniową złożoną z prawników i funkcjonariuszy policji pochodzących z różnych państw członkowskich Interpolu. Grupa zadaniowa ocenia wszystkie otrzymywane wnioski o publikację not i dyfuzji przekazywane przez państwa członkowskie Interpolu pod kątem ich zgodności z odpowiednimi ramami prawnymi i wymogami.

Czerwone noty Interpolu można wycofać w oparciu o szereg powodów poprzez złożenie wniosku do niezależnej Komisji Kontroli Akt Interpolu, w którym stwierdza się, że noty te naruszają statut Interpolu oraz jego zasady dotyczące przetwarzania danych. Państwa członkowskie mogą doradzić osobie, której dotyczy czerwona nota Interpolu stanowiąca nadużycie, w szczególności czerwona nota mająca podłoże polityczne, by skorzystała ze swoich praw w ramach Komisji Kontroli Akt Interpolu i powiadomiła ją z wyprzedzeniem lub zwróciła się o usunięcie not lub dyfuzji.

⁽⁶⁹⁾ Czerwona nota Interpolu nie jest ani wnioskiem o ekstradycję, ani międzynarodowym nakazem aresztowania. To ostrzeżenie skierowane do organów ścigania na całym świecie mające umożliwić zlokalizowanie i tymczasowe zatrzymanie osoby, która ma zostać poddana ekstradycji, przekazana do innego państwa lub poddana podobnej czynności prawnej. Czerwona nota Interpolu odnosi się jednak do międzynarodowego nakazu aresztowania lub orzeczenia sądowego, wspiera procedurę ekstradycji oraz zawiera krajowe dane o przestępstwach (z wyjątkiem sytuacji, gdy czerwoną notę wydaje sąd międzynarodowy). Zgodnie z art. 82 regulaminu INTERPOLU dotyczącego przetwarzania danych [IRPD, III/IRPD/GA/2011 (2019)] „Czerwone noty są publikowane na wniosek centralnego biura krajowego lub podmiotu międzynarodowego posiadającego uprawnienia w zakresie dochodzenia i ścigania w sprawach karnych w celu ustalenia miejsca pobytu osoby poszukiwanej, jej zatrzymania, aresztowania lub ograniczenia jej możliwości przemieszczania się, na potrzeby ekstradycji, wydania lub dokonania innej zgodnej z prawem czynności”.

Stala grupa doradcza ds. not wspiera te dzialania.

3.2.2. **Wymiana informacji na temat nieuzasadnionych lub stanowiących nadużycie, w szczególności mających podłoże polityczne, wniosków o ekstradycję między punktami kontaktowymi.**

Państwo obywatelstwa często posiada informacje, które mają istotne znaczenie przy podejmowaniu decyzji, czy wniosek o ekstradycję jest nieuzasadniony lub stanowi nadużycie, w szczególności, czy ma podłoże polityczne. Ścisła współpraca i wymiana informacji z państwem obywatelstwa osoby, której dotyczy wniosek, może mieć zatem zasadnicze znaczenie, gdy państwo wezwane ocenia wniosek o ekstradycję obywatela innego państwa.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że wniosek o ekstradycję stanowi nadużycie, w szczególności ma podłoże polityczne lub jest w inny sposób nieuzasadniony (niezgodny z prawem), punkt kontaktowy państwa, które otrzymało wniosek o ekstradycję dotyczący obywatela innego państwa od państwa trzeciego, powinno zawsze poinformować punkt kontaktowy państwa obywatelstwa. Umożliwi to na wymianę istotnych informacji w celu podjęcia świadomej decyzji, czy wniosek o ekstradycję ma podłoże polityczne lub jest w inny sposób nieuzasadniony (niezgodny z prawem) (por. załącznik 3 – wzór i załącznik 8 – wzór).

Co więcej, w przypadku wystąpienia uzasadnionego podejrzenia, że wniosek o ekstradycję jest nieuzasadniony lub stanowi nadużycie, w szczególności ma podłoże polityczne, wszystkie punkty kontaktowane powinny niezwłocznie i z własnej inicjatywy poinformować inne punkty kontaktowe, a także Eurojust, Europol i Interpol, oraz przeprowadzić z nimi konsultacje (por. załącznik 8 – wzór).

Powyższy mechanizm powiadamiania punktów kontaktowych w przypadkach nieuzasadnionych lub stanowiących nadużycie, w szczególności mających podłoże polityczne, wniosków o ekstradycję ma zastosowanie zarówno do obywateli państw członkowskich, jak i do obywateli państw trzecich i bezpaństwowców.

4. PRAKTYCZNE ASPEKTY MECHANIZMU PETRUHHIN I WNISKÓW O EKSTRADYCJĘ MAJĄCYCH PODŁOŻE POLITYCZNE

4.1. Punkty kontaktowe

Dla celów mechanizmu Petruhhin oraz nieuzasadnionych i niezgodnych z prawem wniosków o ekstradycję, w szczególności mających podłoże politycznym, państwa członkowskie powołały punkty kontaktowe (np. organy centralne).

Aktualny wykaz punktów kontaktowych znajduje się na następującej stronie internetowej:

<https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/AtlasChooseCountry/PL>.

Państwo powinno niezwłocznie powiadomić EJN o jakichkolwiek zmianach dotyczących działających w jego obrębie punktów kontaktowych. W razie jakichkolwiek problemów punkty kontaktowe mogą skonsultować się z Eurojustem lub EJN.

4.2. Obowiązujący język i koszty

Zaleca się, aby język urzędowy państwa obywatelstwa był obowiązującym językiem dokumentacji będącej przedmiotem wymiany między państwem wezwanym a państwem obywatelstwa.

Państwa członkowskie mogą również powiadomić Komisję, jeśli zdecydują się przyjmować tłumaczenia na jeden lub więcej języków urzędowych UE bądź islandzki lub norweski.

Państwo wezwane i państwo obywatelstwa powinny pokrywać swoje koszty (głównie koszty tłumaczenia).

4.3. System ochrony danych

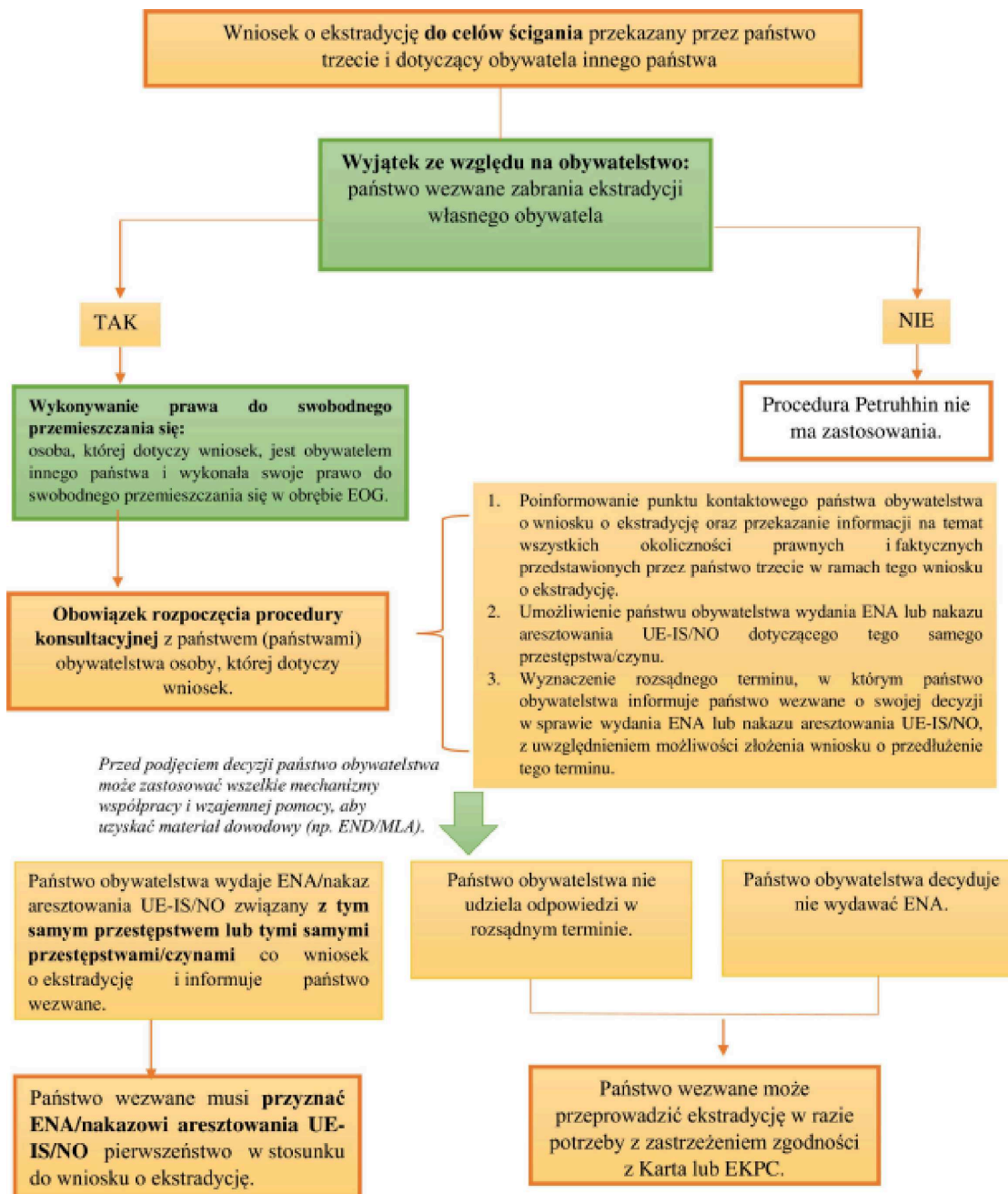
Zastosowanie ma dyrektywa (UE) 2016/680 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁷⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW, Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89.

ZAŁĄCZNIK 1

Schemat działań, jakie należy podjąć w związku z wnioskami o ekstradycję dla celów ścigania – główne etapy mechanizmu Petruhhin

ZAŁĄCZNIK 2

Przegląd wyjątków ze względu na obywatelstwo (zgodnie z informacjami przekazanymi przez państwa członkowskie).

- AT: Ustawa federalna z 4 grudnia 1979 r. o ekstradycji i wzajemnej pomocy w sprawach karnych (Ustawa o ekstradycji i wzajemnej pomocy (ARHG)), sekcja 12.
- BE: Ustawa z 15 marca 1874 r. o ekstradycji, art. 1 i 2.
- BG: Konstytucja, art. 25 ust. 4.
- CY: Konstytucja, art. 11 lit. f) (ekstradycja obywatela jest dozwolona wyłącznie zgodnie z traktatem międzynarodowym wiążącym republikę, pod warunkiem, że taka umowa jest odpowiednio stosowana przez drugą stronę i w odniesieniu do czynów, które miały miejsce przed wejściem w życie 5-ej poprawki do konstytucji w 2006 r.).
- CZ: Karta praw podstawowych i wolności jako część porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej, art. 14 ust. 4. Ekstradycja obywatela czeskiego do państwa trzeciego jest możliwa, jeżeli obywatel wyrazi zgodę na ekstradycję do tego państwa (sekcja 91 ust. 1 lit. a) ustawy o międzynarodowej współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych).
- DE: Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec, art. 16 ust. 2.
- EE: Konstytucja, art. 36 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu międzynarodowego).
- EL: Kodeks postępowania karnego, art. 438.
- ES: Ustawa o ekstradycji biernej, 1985 r., art. 3 (chyba że jest to przewidziane w traktacie, zgodnie z zasadą wzajemności).
- FI: Konstytucja, art. 9 ust. 3 (ustawa może stanowić, że w związku z popełnieniem czynu karalnego w celu przeprowadzenia postępowania sądowego obywatel fiński może zostać poddany ekstradycji do kraju, w którym zagwarantowane są jego prawa człowieka i ochrona prawna). Ustawa o ekstradycji (456/1970), sekcja 2 (dotycząca współpracy z krajami innymi niż państwa członkowskie UE; nie można poddać ekstradycji obywatela fińskiego. To samo dotyczy Zjednoczonego Królestwa).
- FR: Kodeks postępowania karnego, art. 696–4.
- HR: Konstytucja, art. 9 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu).
- HU: Ustawa XXXVIII z 1996 r. o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych, sekcja 13.
- IC: Ustawa nr 13 z 1984 r., ustawa o ekstradycji przestępców i innej pomocy w postępowaniu karnym (nie dotyczy wniosków z Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji).
- IE: Zgodnie z irlandzką ustawą o ekstradycji z 1965 r. Irlandia może dokonywać ekstradycji własnych obywateli, jeśli istnieje umowa o ekstradycji z państwem trzecim, a państwo to może dokonywać ekstradycji własnych obywateli do Irlandii.
- IT: Konstytucja, art. 26 ust. 1 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu).
- LT: Konstytucja, art. 13 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu).
- LU: Zmieniona ustawa z 20 czerwca 2001 r., art. 7.
- LV: Konstytucja, art. 98 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu).
- MT: Konstytucja, art. 43 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu).
- NL: Uitleveringswet, art. 4 (dopuszcza się ekstradycję dla celów ścigania pod warunkiem zapewnienia gwarancji).
- NO: Ustawa nr 39 z 13 czerwca 1975 r. dotycząca ekstradycji przestępców (nie dotyczy wniosków składanych przez państwa Unii Europejskiej i Islandię).

- PL: Konstytucja, art. 55.
- PT: Konstytucja, art. 33 ust. 1 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie traktatu lub gwarancji i wyłącznie do celów ścigania).
- RO: Konstytucja art. 19 ust. 2 (chyba że ekstradycja jest dopuszczalna na podstawie umów międzynarodowych, w których Rumunia jest stroną, zgodnie z prawem i na zasadzie wzajemności).
- SE: Ustawa (1957:668) o ekstradycji, sekcja 2.
- SI: Konstytucja, art. 47.
- SK: Kodeks postępowania karnego, sekcja 501 (z wyjątkiem przypadków, w których obowiązek ekstradycji wynika z ustawy, umowy międzynarodowej lub decyzji organizacji międzynarodowej, którą jest związana Republika Słowacka).
- Państwo, które nie przewiduje wyraźnie wyjątku ze względu na obywatelstwo:
- DK: Duńska ustawa o ekstradycji, art. 18 (w którym przewidziano jednak bardziej rygorystyczne zasady ekstradycji własnych obywateli niż obywateli innych państw).

ZAŁĄCZNIK 3

Wzór przekazywania informacji państwu obywatelstwa

Do wiadomości właściwego organu: ..... [państwo/państwa]

Niniejszy dokument ma celu powiadomienie i poinformowanie o nakazie aresztowania / wniosku o ekstradycję do celów [pole wyboru]:

- ścigania
  - wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności
- wydanym przez państwo trzecie w odniesieniu do osoby będącej obywatelem państwa, do którego kieruje się te informacje.

Informacja o osobie, której dotyczy wniosek:

Nazwisko:

Imię/imiona:

Nazwisko rodowe (w stosownych przypadkach):

Pseudonimy (w stosownych przypadkach):

Płeć:

Obywatelstwo:

Data urodzenia:

Miejsce urodzenia:

Miejsce zamieszkania lub znany adres:

Języki rozumiane przez osobę, której dotyczy wniosek (jeśli wiadomo):

Znaki szczególne / rysopis osoby, której dotyczy wniosek:

Informacje dotyczące organu wnioskującego państwa trzeciego

Wnioskujące państwo trzecie:

Organ (sądowy), który wydał nakaz aresztowania/wniosek o ekstradycję:

Nazwisko jego przedstawiciela:

Zajmowane stanowisko (tytuł/stopień):

Sygnatura akt:

Adres:

Dane kontaktowe:

Informacje dotyczące przestępstw, o które oskarża się osobę, której dotyczy wniosek

Wniosek o ekstradycję dotyczy łącznie ..... [liczba] przestępstw.

Opis okoliczności, w jakich przestępstwo (przestępstwa) popełniono, łącznie z określeniem daty, miejsca i stopnia udziału w przestępstwie (przestępstwach) osoby, której dotyczy wniosek:

Charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa (przestępstw), w tym mające zastosowanie przepisy ustawowe / kodeks:

Dalsze informacje przekazane przez państwo trzecie (jeżeli to możliwe, dokumenty przekazane przez państwo trzecie należy załączyć do tego wzoru jako załącznik):

W oparciu o powyższe informacje wzywa się właściwe organy państwa obywatelstwa do podjęcia decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania/nakazu aresztowania EU-IS/NO wobec osoby, której dotyczy wniosek, celem ścigania w związku z tym samym przestępstwem (przestępstwami) lub czynem (czynami), które są przedmiotem wniosku o ekstradycję.

Organ ten uznaje ..... [okres] za rozsądny termin uzyskania informacji o decyzji ..... [stosowna data].

Jeżeli państwo obywatelstwa nie udzieli odpowiedzi po upływie tego terminu, państwo wezwane rozpocznie postępowanie ekstradycyjne.

Jeśli chodzi o wniosek o ekstradycję do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności, proszę podać wszelkie istotne informacje:

Ewentualnie proszę wskazać i udowodnić, że istnieje uzasadnione podejrzenie, że wniosek o ekstradycję ma podłoże polityczne:

Dane kontaktowe właściwego organu przekazującego informacje dotyczące wniosku o ekstradycję

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Data i podpis

_____

ZAŁĄCZNIK 4

Wzór przekazywania dodatkowych informacji państwu obywatelstwa

Do wiadomości właściwego organu: .....

Po przesłaniu powiadomienia ..... [data] zgodnie z obowiązkiem wszczęcia procedury konsultacyjnej ustanowionej wyrokiem Petruhhin ⁽¹⁾ Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, państwo to przekazuje dodatkowe informacje, które mogą okazać się przydatne w związku z wydaniem europejskiego nakazu aresztowania lub nakazu aresztowania UE-IS/NO.

Informacje o tożsamości osoby, której dotyczy wniosek

Nazwisko:

Imię/imiona:

Nazwisko rodowe (w stosownych przypadkach):

Pseudonimy (w stosownych przypadkach):

Płeć:

Obywatelstwo:

Data urodzenia:

Miejsce urodzenia:

Miejsce zamieszkania lub znany adres:

Języki rozumiane przez osobę, której dotyczy wniosek (jeśli wiadomo):

Znaki szczególne / rysopis osoby, której dotyczy wniosek:

Informacje dotyczące organu wnioskującego państwa trzeciego

Wnioskujące państwo trzecie:

Organ (sądowy), który wydał nakaz aresztowania/wniosek o ekstradycję:

Nazwisko jego przedstawiciela:

Zajmowane stanowisko (tytuł/stopień):

Sygnatura akt:

Adres:

Dane kontaktowe:

Dalsze istotne informacje:

⁽¹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

Dane kontaktowe państwa przekazującego informacje dotyczące wniosku o ekstradycję

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Organ centralny:

Data i podpis

_____

ZAŁĄCZNIK 5

**Wzór wniosku o przedłużenie terminu na poinformowanie organu występującego z wnioskiem
zgodnie z mechanizmem Petruhhin**

Po otrzymaniu powiadomienia od ..... dnia ..... [data] o wniosku o ekstradycję do celów ścigania obywatela tego państwa ..... [imię i nazwisko osoby, której dotyczy wniosek] i wydanego przez ..... [państwo trzecie], państwo to zwraca się z uprzejmą prośbą o przedłużenie terminu przewidzianego przez państwo wezwane w sprawie udzielenia informacji o decyzji dotyczącej wydania europejskiego nakazu aresztowania/nakazu aresztowania UE-IC/NO w związku z zastosowaniem mechanizmu Petruhhin.

W szczególności wnioskuje się o przedłużenie terminu o ..... [czas/liczba dni], a tym samym o poinformowanie państwa wezwanego o takiej decyzji do ..... [data].

Proszę podać dalsze informacje dotyczące potrzeby przedłużenia terminu:

Dane kontaktowe

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Data i podpis

_____

ZAŁĄCZNIK 6

Wzór odpowiedzi na wniosek o przedłużenie terminu

W związku z przekazaniem przez państwo wniosku o przedłużenie terminu w sprawie udzielenia informacji o podjęciu decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania/nakazu aresztowania UE-IS/NO zgodnie z zastosowaniem mechanizmu Petruhhin w odniesieniu do powiadomienia przesłanego przez państwo ..... [data] dotyczącego wniosku o ekstradycję do celów wnoszenia i popierania oskarżenia przeciwko ..... [imię i nazwisko osoby, której dotyczy wniosek] i wydanego przez .....

państwo wezwane ..... [pole wyboru]:

- a) wyraża zgodę na wydłużenie terminu zgodnie z wnioskiem państwa obywatelstwa;
- b) wyraża zgodę na wydłużenie terminu o ..... [okres/liczba dni]: należy przekazać informacje do ..... [data];
- c) nie może wydłużyć terminu zgodnie ze wskazaniem państwa obywatelstwa.

W przypadku wybrania opcji c) proszę wyjaśnić powody niewyrażenia zgody na wydłużenie terminu:

Dane kontaktowe

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Data i podpis

_____

ZAŁĄCZNIK 7

Wzór odpowiedzi udzielonej przez państwa obywatelstwa państwu wezwanemu

Po otrzymaniu powiadomienia od ..... dnia ..... [data] o wniosku o ekstradycję do celów ścigania wydanym przez ..... [państwo trzecie] przeciwko obywatelowi tego państwa, a także zawartych w nim informacji, państwo to ..... [pole wyboru]:

- a) wydało europejski nakaz aresztowania / nakaz aresztowania UE-IS/NO wobec osoby, której dotyczy wniosek w związku z tymi samymi przestępstwami/czynami, których dotyczy wniosek o ekstradycję;
- b) nie wyda europejskiego nakazu aresztowania / nakazu aresztowania UE-IS/NO wobec osoby, której dotyczy wniosek;
- c) przekazuje informacje, ponieważ wniosek o ekstradycję jest nieuzasadniony / stanowi nadużycie / ma podłoże polityczne:

Dane osoby, której dotyczy wniosek

Nazwisko:

Imię/imiona:

Nazwisko rodowe (w stosownych przypadkach):

Pseudonimy (w stosownych przypadkach):

Płeć:

Obywatelstwo:

Data urodzenia:

Miejsce urodzenia:

Miejsce zamieszkania lub znany adres:

Dane właściwego organu

Państwo wydające:

Właściwy organ:

Nazwisko jego przedstawiciela:

Zajmowane stanowisko (tytuł/stopień):

Sygnatura akt:

Adres:

Dane kontaktowe:

Właściwy wydający organ sądowy, w stosowanych przypadkach

Nazwisko jego przedstawiciela:

Zajmowane stanowisko (tytuł/stopień):

Sygnatura akt:

Adres:

Dane kontaktowe:

Formalna decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania / nakazu aresztowania UE-IS/NO (w formie załącznika, jeśli została już wydana):

Dalsze informacje:

Dane kontaktowe

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Data i podpis

_____

ZAŁĄCZNIK 8

Wzór powiadomienia o bezpodstawnym lub stanowiącym nadużycie, w szczególności mających podłoże polityczne, wnioskach o ekstradycję lub wnioskach, które budzą wątpliwości co do Karty lub Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także do ubiegania się o udzielenie informacji na temat tych wniosków

Do wiadomości [pole wyboru]:

- wyznaczonego punktu kontaktowego w ..... [państwo/państwa];
- wszystkich 29 punktów kontaktowych;
- Eurojustu;
- Europolu;
- Interpolu.

Niniejszy dokument ma na celu zwrócenie się o informacje na temat lub powiadomienie o istnieniu wniosku o ekstradycję przedłożonego przez państwo trzecie, który uważa się za nieuzasadniony, stanowiący nadużycie, w szczególności mający podłoże polityczne.

Informacje o tożsamości osoby, której dotyczy wniosek

Nazwisko:

Imię/imiona:

Nazwisko rodowe (w stosownych przypadkach):

Pseudonimy (w stosownych przypadkach):

Płeć:

Obywatelstwo:

Data urodzenia:

Miejsce urodzenia:

Miejsce zamieszkania lub znany adres:

Języki rozumiane przez osobę, której dotyczy wniosek (jeśli wiadomo):

Znaki szczególne / rysopis osoby, której dotyczy wniosek:

Informacje dotyczące organu wydającego państwa trzeciego oraz wniosku o ekstradycję

1. Wnioskujące państwo trzecie:

Organ (sądowy), który wydał nakaz aresztowania/wniosek o ekstradycję:

Nazwisko jego przedstawiciela:

Zajmowane stanowisko (tytuł/stopień):

Sygnatura akt:

Adres:

Dane kontaktowe:

2. Wniosek o ekstradycję [pole wyboru]:

— do celów ścigania;

— do celów wykonania kary pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności.

Sygnatura akt wniosku o ekstradycję:

3. Informacje dotyczące przestępstw, o które oskarża się osobę, której dotyczy wniosek:

Wniosek o ekstradycję dotyczy łącznie ..... [liczba] przestępstw.

Opis okoliczności, w jakich przestępstwo (przestępstwa) popełniono, łącznie z określeniem daty, miejsca i stopnia udziału w przestępstwie (przestępstwach) osoby, której dotyczy wniosek:

Charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa (przestępstw), w tym mające zastosowanie przepisy ustawowe / kodeks:

Podstawy do uznania wniosku o ekstradycję za nieuzasadniony, stanowiących nadużycie, w szczególności mający podłoże polityczne lub wnioski, które budzą wątpliwości co do Karty lub Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

(proszę wyszczególnić):

Dane kontaktowe państwa przekazującego informacje dotyczące wniosku o ekstradycję

Państwo:

Właściwy organ:

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Zajmowane stanowisko:

Sygnatura akt:

Dane kontaktowe (adres e-mail/nr telefonu):

Data i podpis

_____